1951. 3-0-0

To
The Bride & Bridegroom,
May Heaven's Choicest Blessings
be showered on you both in plenty
for
Healthy, Happy, Prosperous, Long &
Fruitful Wedded Lives, is the
earnest prayer to the Almighty,
of
Smt. Umabai A. Nadkarni,
&
Sri Anantrao K. Nadkarni,

ಪರಾವಿದ್ಯಾ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ:

ಕುಬೇರ ಆನಂದರಾವ್

A. K. Nadkarni
31.3.72.

1951

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಮತ್ತು
ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಕುಬೇರ ಆನಂದರಾವ್
ಮಂಗಳೂರು

ಬೆಲೆ: ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ.

ಮುದ್ರಕರು:
ಉದಯ ಪ್ರಿಂಟರಿ ಎಂಡ್
ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್
ಮಂಗಳೂರು 3

ಸಹೃದಯರಿಗೆ

ನಾನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತವನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ತರದ್ದಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವ ಡಿಗ್ರಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾವಂತರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪದಕಗಳನ್ನೂ, ಪದವಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಯಥೇಷ್ಟ ಧನಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಮಿನಿ, ಕಾಂಚನ, ಕೀರ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಮಾಯೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ವಿಶಾಲವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿರುವ ರಣಹದ್ದುಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಪವಿತ್ರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಪಸರಿಸಿ ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾಯಿಯು ಕೊಳೆತ ಶವವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಅದನ್ನು ಭುಂಜಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ನೊಣ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಾರಿ ಒಮ್ಮೆ ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಪಕ್ವಾನ್ನದ ಮೇಲೆಯೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಲದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೂತು ಯಥೇಷ್ಟ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೆನ್ನಿಸಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಮೆರೆಯುವವರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗಿಗಳು ಅಪರೂಪ. ಹಾಗೆಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತ ಧನಿಕರಲ್ಲಿ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಅಪರೂಪ. ನೊಣಗಳ ಪೈಕಿ ಜೇನುನೊಣ ಮಾತ್ರ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತು ಜೇನನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಶೀತಳಮಾಡಿ ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತೀತಿ, ಗುರುಪ್ರತೀತಿ, ಆತ್ಮಪ್ರತೀತಿ ಈ ಮೂರು ತ್ರಿಧಾಪ್ರತೀತಿಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿ, ಯುಕ್ತಿ, ಅನುಭೂತಿ ಈ ಮೂರು ತ್ರಿಸತ್ಯದಿಂದಲೂ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಬೋಧ, ಉಪರಮ ಈ ಮೂರು ಪರಮಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಿರುವ ರತ್ನತ್ರಯ ಸಹಾ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾನುಭವ ಪ್ರಕಟಿಸುವವರು ಬಹಳ ಅಪರೂಪವೇ ಸರಿ.

ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅನಂತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆಕಾಶವು ವಿಶಾಲ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಅತಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಗರುಡಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಕಿರಿದಾದ ಪಕ್ಕಗಳಿರುವ ಸಣ್ಣ ನೊಣಗಳಿಗೂ ಹಾರಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡುವಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿಷಯ ಗಹನವಾದದ್ದು. ಅದರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ ಅಂದರೆ ಗೀತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ದಶ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಟೀಕಾ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಕಾರಿಕಾ, ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವದು ಪ್ರವಾದಿಯರೂ, ಆಚಾರ್ಯರೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಆ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಧಕರು ಸಹ ಅವರ ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾನುಭವವನ್ನು ಸಕಲರಿಗೂ ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಸಹಾ ಉಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಸ್ವತಹಾ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅನುಭವ, ಸಾಧಕರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೀತೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಪ್ಸೀಲಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಅಲಿಪ್ತ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಅಲಂಕೃತ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಮಗ್ನ, ದ್ವಂದ್ವಾತೀತ, ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ, ಭಕ್ತರ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ, ಸ್ವರೂಪಾನುಭವ ಪ್ರಬಲವಾಗುವಂತೆಯೂ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪ, ಸ್ವೇದ, ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು, ರೋಮಾಂಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಅಷ್ಟಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ, ಅಹಂಕಾರ, ವಾಸನಾ, ಅಜ್ಞಾನ ನಾಶಮಾಡಿ, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಚಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಉದಾರ ಶಕ್ತಿದಾತಾ ಇಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರ ಬೋಧವನ್ನೂ, ಉಪಾಸನಾ ಮಾರ್ಗ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ ಈಶ್ವರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಯುಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದಕೊಡುವ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯ ಕೊಡುವ, ಭಾವಿಕರಿಗೆ ಹರಿಪ್ರೇಮ ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡುವ ಸತ್ಪುರುಷರ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಸಹಾ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಬಾಹುಳ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ನಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರತಿ ಸಂಗತಿಗೆ "Show me the authority" ಅಂದರೆ "ನೀವು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಏನು ತೋರಿಸು" ಎನ್ನುವ ಖೋಡಿಯುವರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸರ್ತಿ ಒಬ್ಬ ಪೋಲಿಸ್ ಪ್ರೊಸಿಕ್ಯೂಟರನು ಅವರ ತಲೆಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ "It is in this book of common sense" ಎಂದರೆ "ನಿನ್ನ ತಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ" ಅಂದರು. ಹಾಗೆಯೇ, "A mind allarguments is a knife all blades" ಎಂದರೆ "ಕುತರ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸುವ ಮನಸ್ಸು—ಹಿಡಿ ಇಲ್ಲದೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅಲಗುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವ ಚೂರಿಯಂತೆ ನಿರುಪಯೋಗಿ". ಹಾಗೆ ನಾನು ಬರೆದ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ, ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರಕೊಡುವಷ್ಟು ಗ್ರಂಥ ಸಂಗ್ರಹ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ—

"ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಮುಪಾದೇಯಂ ವಚನಂ ಬಾಲಕಾದಪಿ ।
ಅನ್ಯತ್ತೃಣಮಿವತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಅಪ್ಯುಕ್ತಂ ಪದ್ಮಜನ್ಮನಾ ॥ ೧ ॥
ಅಪಿ ಪೌರುಷಮಾದೇಯಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚೆದ್ಯುಕ್ತಿ ಬೋಧಕಂ
ಅನ್ಯತ್ತ್ವಾರ್ಷಮಪಿತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಭಾವ್ಯಂ ನಾ ಯ್ಯೈಕ ಸೇವಿನಾ ॥ ೨ ॥

ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ವಾಕ್ಯ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನು ಹೇಳಿದರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅವಿಚಾರದ ವಚನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಹೇಳಿದರೂ ತೃಣಸಮವೆಂದು ಬಗೆದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುವ ಭಕ್ತನು ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ವಚನಗಳನ್ನಾದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನೋತ್ಕರ್ಷವಾಗುತ್ತದಾದರೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾದರೆ ಗ್ರಹಣಮಾಡುವನು. ತದ್ವಿರುದ್ಧ ವಚನಗಳನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಹಿರಿಯರು ತೋಡಿದ ಬಾವಿ ಎಂತ ಆ ಬಾವಿಯ ಮಲಿನ ನೀರು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮೀಪದ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವವರು ಅನ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ಗುಲಾಮರಂತಿರುವರೆಂಬ ಅರ್ಥ.

—ಯೊ. ವಾ. II 18, 2.3.4.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಇಯಾಗೊ ಎಂಬವನ ವಾಕ್ಯ ಏನೆಂದರೆ—
"Why not worship God, even if it is the devil that tells you?" ಎಂದರೆ "ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡು ಎಂದು ಸೈತಾನನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಯಾಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಾರದು?"

ತುಕಾರಾಮರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

"ರುಸಾವೆಂ ಫುಗಾವೆಂ ಆಪುಲಿಯಾವರಿ । ಉರಲಾತೊ ಹರಿ ಸಕಳಿಕ" ॥ ಎಂದರೆ "ನಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟು, ಗರ್ವ ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊರತು ಬಾಕಿ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ."

ಈ ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಪತ್ರ, ಪುಷ್ಪ, ಫಲ, ನೀರು ಮಾತ್ರವಾದರೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಟೀಕೆಮಾಡುವ, ದೋಷ ಅರಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶನ ಯಂತ್ರದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ನಯವಾದ ಅಂದವಾದ ವಸ್ತುವಾದರೂ ದೊರಗಾಗಿಯೂ, ಅಸಹ್ಯ ವಾಗಿಯೂ ಅದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಲಿನ ರವಿಕಿರಣ ವಾದರೂ sympathetic prism ಅಂದರೆ ಕಂಪಕ್ರಕಚಾಯತ ದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸಪ್ತವರ್ಣಗಳು ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಸಹೃದಯ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳು ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆತುರಪಡದೆ ಬರೆದಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಶಾಂತ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಚಿತ್ತದಿಂದ ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಲಾಭಪಡೆಯುವರೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪಾಠಕರ ಹಿತಚಿಂತಕ,

ಕುಬೇರ ಆನಂದರಾವ್,
ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣ

ಸಾಧನಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾನುಭವ

ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಕರಣ

ಪರಾವಿದ್ಯಾ

ತೃತೀಯ ಪ್ರಕರಣ

ಮಾನವೀ ಧರ್ಮ

ಚತುರ್ಥ ಪ್ರಕರಣ

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರ

ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮತ್ತು ಅಭಂಗಗಳ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಗ

ಚ

ಜ

ತ

ದ

ಧ

ನ

ಪ

ಹ

ಓಂ

॥ ತತ್ಸತ್ಪರಮಾತ್ಮನೆ ನಮಃ ॥

ಪರಾ ವಿದ್ಯಾ

ಮಂಗಲಾಚರಣ

1. ಅತಿ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪತ್ವಾನ್ನಿತ್ಯಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಶ್ರಯಾತ್ ।
ಸ್ಮತೃಣಾಂ ವರದತ್ವಾಚ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮ ತನ್ಮಂಗಲಂವಿದುಃ ॥ ॥ ೧ ॥

2. ಯೆನೆದಂ ಪೂರಿತಂ ಸರ್ವ ಮಾತ್ಮನ್ಯೈ ವಾತ್ಮನಾತ್ಮನಿ ।
ನಿರಾಕಾರಂ ಕಥಂವಂದೇಹ್ಯಭಿನ್ನಂ ಶಿವಮವ್ಯಯಂ ॥ ॥ ೨ ॥

3. ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕಂ ವಿಶ್ವಂಮರೀಚಿ ಜಲ ಸನ್ನಿಭಂ ।
ಕಸ್ಯಾಪ್ಯಹೋನಮಸ್ಕುರ್ಯಾಮಹಮೇಕೋನಿರಂಜನಃ ॥ ೩ ॥

4. ಓಂಕಾರಶ್ಚಾಥ ಶಬ್ದಶ್ಚ ದ್ವಾವೇತೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪುರಾ ।
ಕಂಠಂ ಭಿತ್ವಾ ವಿನಿರ್ಯಾತೌ ತಸ್ಮಾನ್ಮಾಂಗಲಿಕಾವುಭೌ॥ ॥ ೪ ॥

ವಾಚಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಈ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಾರ ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಓದೋಣಾಗಲಿ

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಂಗ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
ii	15	ವೈರಾಗ್ಯ, ಅಲಂಕೃತ	ವೈರಾಗ್ಯ ಅಲಂಕೃತ
6	25	ಕೇಳುವರು	ಕೇಳಿದರು.
10	23	ಖೇಸಿ	ಖೇಪಿ
,,	24	ಖೇಸಿ	ಖೇಪಿ
14	6	Superconscoius	Superconscious
15	8	ಪರಮಾರ್ಥಕಃ	ಪರಮಾರ್ಥತಃ
15	16	ಭುವೌ	ಭ್ರುವೌ
21	25	ಚಿತಾ	ಚಿಂತಾ
32	20	ಶಾಪಗ್ರಸಳಾಗಿ	ಶಾಪಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ
38	11	ತುರ್ಘುರ	ತುರ್ಘುಂ
40	25	ದುಧುರಂ	ಮುಧುರಂ
41	14	ಕಿಶಿರಮುಸಿ	ಕಿತಿರಮುಸಿ
,,	20	ರಘುರಾಜಾಪದವಿ	ರಘುರಾಜಪದವಿ
42	20	ದಾನಾಸನ್ಮುಖ	ದಾಸಾಸನ್ಮುಖ
46	9	ಷಡ್ಪಕ್ಷಗಳು	ಷಡ್ಚಕ್ರಗಳು
47	2	ಪ್ರಣವದದ	ಪ್ರಣವದ
69	17	ಆತಹಿತ	ಆತ್ಮಹಿತ
108	12	ಶಬ ಪಳೆಂ ಭಕ್ಷಿ	ಶಬರಿಚಿಂ ಫಳೆಂ ಭಕ್ಷಿ

ಪುಟ	ಪಂಗ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
115	1	ವಿಷಾತ್ ಮೃತಾತ್ ಪ್ರೀತಿ	ವಿಷಾತ್ ಪ್ರೀತಿ
120	16	ಮಾಡಿಗನು	ಮಾಡಿದನು
133	27	ಬುದಿ	ಬುದ್ಧಿ
137	4	ಪಾತ	ಪಾತ್ರ
138	11	ಅನಾಹುತ	ಅನಾಹತ
140	20	ಮುಮುಕ್ಷ್ನಾವು	ಮುಮುಕ್ಷ್ಣುವು
148	14	ಪರಮಾತ್ಮಾತ	ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮ
177	1	ಭಗ್ತಿ	ಭಕ್ತಿ
209	22	ಪ್ರತ್ಸದ್ಯಮಃ	ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಮಃ
209	8	ಧಿಯೊಯೊನಃ ಪ್ರಚೊದಯಾತ್	ಧಿಯೊಯೊನಃ ಪ್ರಚೊದಯಾತ್

ಪರಾ ವಿದ್ಯಾ

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣ

ಸಾಧನಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾನುಭವ

೧. ಅನುತಾಪ

ನಾನು ಶಾಲಾಮಾಸ್ತರ್, ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೆಟ್ ಕೋರ್ಟ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್, ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್ ಪ್ರೊಸೆಸ್ ರಾಯ್ಟರ್, ಅಬ್ಕಾರಿ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್–ಇಷ್ಟು ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ಸರ್ತಿ "Vacancy ceased" ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು ನನಗೆ ಹುಕುಮಾಗಿ, ನನ್ನ 7 ವರ್ಷದ ಸರ್ವಿಸು ದಂಡವಾಯಿತು. ಆಜ್ಮೈರ್ ಅಬ್ಕಾರಿ ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸ 1903ನೆ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕನುಸಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪೋಲಿಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ಸೇರಿದೆನು. ಪೋಲಿಸಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲಾಫೀಸರರ ಸೌಕರ್ಯ ("Looking to the comforts of Superiors") ನೋಡುವ ಕುಶಲತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಕೈಕೆಳಗಿನ ಪೋಲೀಸ್ ಫೌಸಿನವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಅನಾಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶೀಲ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ, ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಪ್ರತಿ ಸರ್ತಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ರಿಪೋರ್ಟುಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗುವದರಿಂದಲೂ, ಅವರೂ ಮೇಲಾಫೀಸರರೂ ತಾಬೇದಾರರೂ ನನಗೆ ಉಲ್ಟಿಯಾಗಿ ಶತ್ರುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿ ನನನ್ನು ಅನೇಕ ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿ ಜೈಲಿಗೆ ಸಹ ಹೋಗುವ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳು ನನಗೆ ಒದಗಿ ಎಷ್ಟು

*

ಸತ್ಯಕ್ಕನುಸಾರ, ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾನು ನಡೆದರೂ ಭಯಂಕರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ನನಗೆ ಬಂದು ಆಖೈರಿಗೆ ಚಾಡಿಖೋರ ಒಬ್ಬ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ದೊರೆ ನನಗೆ ಹಾಳುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಟ ಹಿಡಿದದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯಸಹಾ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜಿಕೊಡುವ ಕಾಲ ಬರಲು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಇದ್ದ ಹಣ ಎಲ್ಲಾ Arbuthnot Bank failure ಅಂದರೆ ಆರ್ಬತ್ನಾಟ್ ಬೇಂಕು ದಿವಾಳಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು, ಜೀವನಕ್ಕೇನು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಕುಲಪುರೋಹಿತರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಹಾಪಾಪ ನೀನು ಶಿರಾಲೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನನಗೆ ಉಪನಯನ ಕಾಲ ಕೊಟ್ಟ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಮುಂದೆ ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳು ಗೌಣ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ವಾನುಭವ ನನಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇದು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, 1891ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೈಲಾಪುರದ ಕೆಥೊಲಿಕ್ ಬಿಷಪ್ಪರ St. Thome Semminary ಎಂಬ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನಿಗೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸುವ ಪಂಡಿತನಿಲ್ಲದೆ ಆ ವರ್ಷದ ಮೇ ತಿಂಗಳ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕೊಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ಶಿವಶಂಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಆ ರಜೆಯು ಮುಗಿಯುವದರೊಳಗೆ ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಕಲಿಸಬಹುದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಾಗ ವಿಭಕ್ತಿ ಹೇಳು ಎಂದರು. ನಾನು ಪ್ರಭವ, ವಿಭವ ಎನಲು "ವಿಭಕ್ತಿ ಕೇಳಿದರೆ ಸಂವತ್ಸರ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ" ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರ ಕೂಡೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ತಮಿಳು ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರುವದು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂತ ಎಣಿಸಿ ಅವರು ಅವರ ದೇವರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿ ಬಂದು, "ಇಗೋ, ಈ ಹಾಲು ಕುಡಿ. ನಿನಗೆ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದ ಆಯಿತು. ನೀನು ನಾನು ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡುತ್ತೀ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯ

ಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ "ನೀನು ದಿನಾಲು ರಾತ್ರಿ ಇರುವಾಗ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ, ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸೂರ್ಯನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ವರೇಗೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಬೂಕು ಓದು; ನೀನು ಪಾಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿ" ಎಂದರು. ಇವರ ಈ ಬೋಧದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಜಪಿಸಲು ನಾನು ಪಾಸಾದೆ. ಈ ಅನುಭವದ ನೆನಪು ಸಹಾ ಆಗಿ ನಾನು ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸಾಧನೆ 1908ರಲ್ಲಿ ಶುರು ಮಾಡಿದೆ.

೨. ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮ

ಆ ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮ ಹ್ಯಾಗಂದರೆ ರಾತ್ರಿ 3 ಘಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು 1,000 ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಕಷ್ಟಗಳೂ, ಚಿಂತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರ ದ್ವೇಷ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ, ಸರ್ಜನರ ಮೂಲಕ 6 ತಿಂಗಳಾದರೂ ರಜೆ ಪಡಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆ ಸ್ಟೇಶನ್ ಸಮೀಪಿಸುವಾಗ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನನಗೆ ಗಾಡಿ ಹತ್ತುವ ಹಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ರುಮಾಲು ಮತ್ತು ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನ ಅಡಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವ ಬಿಳೀ ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಬ್ಬ ಆಜಾನುಬಾಹು ದಾಂಡಿಗ ಮನುಷ್ಯನು ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಾ ಎನಲು "ನನಗೆ ಪತ್ನಿ ಉಂಟು" ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ "ಇನ್ನೂ ಸಂಸಾರ ನಿನಗೆ ಸವಿ ಕಾಣುತ್ತದೊ "Is the world yet sweet to you?" ಎಂತ ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು, ನನಗೆ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ತಲ್ಪಿದ ಶುರು ಹಪ್ತೆಯಲ್ಲೇ ಕಠಿಣ typhoid ಸನ್ನಿಪಾತ ಜ್ವರ ಬಂದು 27ನೇ ದಿವಸ ರಾಯಪೇಟೆಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8 ಘಂಟೆಗೆ ಸರ್ಜನರು "The fellow will croak now" ಅಂದರೆ ಈತ ಈಗ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವರೊಟ್ಟಿಗಿದ್ದ ಅಸಿಸ್ಟಾಂಟ್ ಸರ್ಜನ್ ಬಂಟ್ವಾಳ ಕೇಶವ ರಾಯರ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅದನ್ನು

ಕೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಉಪಾಸನಾ ದೇವತೆಯಾದ, ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದೆ. ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ಕಣ್ಣುಕತ್ತಲೆ ಬಂದು ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರಿತು. ನಂತರ ಒಂದು ಮೈದಾನ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಂಡೆಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು "ನಿನ್ನ ಖುಶಿಬಂದಂತೆ ನನ್ನ ನಂಬ್ರ ತೀರಿಸು. ಬಾಕಿ ಇಡಬೇಡ" ಅಂದೆ. ಅದಕ್ಕವಳು "ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯ ಈಗ ಮುಗಿ ಯಿತು. ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಆಯುಷ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಪಾರ ಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ದೂಡಿದಳು, ನಾನು ಲಕ್ಷ ಫೀಟು ಎತ್ತರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಧಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕಾಗಿ, ಧೊಪ್ಪನೆ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣುಬಿಡಲು ಕೇಶವರಾಯರು ನನ್ನ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ಮುಖ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಲ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತವರು "ನಿನಗೆ ಜೀವ ಬಂತೊ, ಮಹಾರಾಯ! ನಿನಗೆ ಶ್ವಾಸ ಇಲ್ಲ. ನಾಡಿ ತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶರೀರ ಎಲ್ಲಾ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು ನಿನ್ನ ಆಶೆ ಬಿಟ್ಟು ನಿಂತಿದ್ದೆ" ಅಂದರು. ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅವರು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಮರುಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8 ಘಂಟೆಗೆ ಅವರು ನೋಡುವಾಗ ಜ್ವರ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮಹಾತ್ಮ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಎಂತ ನನಗೆ ಗುರ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅದೂ ಹೇಗೆಂದರೆ 1883 ರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶುರು ಫರ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಫೀಟು ಉದ್ದ ದಾಂಡಿಗ ದತ್ತಾತ್ರೆಯನ ಭಾವಚಿತ್ರ 3 ಮುಖಗಳಿದ್ದು, 4 ನಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ದನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ 4 ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಅದರ ನೆನಪು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುರ್ತು ಹಿಡಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಂದಿನಿಂದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡು ವದು, ಆತನ ಅವಧೂತ ಗೀತೆ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವದು, ಆತನ ತ್ರಿಕಾಲ ಭಜನೆ ಹಾಡುವದು, ಆತನ ಕುರಿತು ಇರುವ ಗುರೂಪ ನಿಷತ್ತು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವದು. ಆತನ ಬೋಧ ಇರುವ ದತ್ತಪ್ರಬೋಧ ದತ್ತ ಭಕ್ತಿರಹಸ್ಯ ದತ್ತ ಭಜನೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು

ಓದುವದು ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನುತಾಪ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿ ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವದೋ ಅವರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಪಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವವರೆಗೆ ದರ್ಶಕತ್ವ ವಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವರಿ ನೇಮುಕವಾದ ಸಪ್ತ ಸ್ಮೃತಿಗಾಮಿನರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಥಮನು :—

"ಶ್ರೀ ದತ್ತೋನಾರದೊ ವ್ಯಾಸಃ ಶುಕಶ್ಚಪಾವನಾತ್ಮಜಃ
ಕಾರ್ತಿಕೇಯಶ್ಚ ಗೋರಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಯತೆ ಸ್ಮೃತಿಗಾಮಿನಃ

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 3 ತಿಂಗಳು ಇದ್ದು ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವಾಗ ಸರ್ಜನರು 6 ತಿಂಗಳ ರಜೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಊರಾದ ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾಕಾಲ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನೇ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋದ 3 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಾಧನೆಗೆ ಕೂತಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಯೆ 4 ಘಂಟೆ ಸಮಯ ದೇಹದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಮರವೆ ಬಿದ್ದು ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ತಯಾರಿಸಿದ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೆಯನು ಒಂದು ಕಾವಿಯ ಕೌಪೀನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರೀಯ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿದ, ಗಡ್ಡ ಇಲ್ಲದ ರೂಪನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅವನು ನನಗೆ ಓಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರ, ಖೇಚರೀ ಮುದ್ರೆ, ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ಥಾನ ಆಸನ ವಿಧಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಎಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಮರುದಿವಸ ಸಹಾ ಬೆಳಿಗ್ಯೆ 4 ಘಂಟೆಗೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕೂತ ನನಗೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಮರವೆಬಿದ್ದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೈದಾನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಿಲೆಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೌಪೀನ ಇದ್ದು ಶರೀರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮ ಇರುವ, ವಿಶಾಲ ಜಟೆ ಇರುವ ಕೂತಿರುವ ದಾಂಡಿಗ ಈಶ್ವರನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಆತನ ಬಲ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಎಡ ಕೈ ಇಟ್ಟು 5 ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಂತೆ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ. ಆತನ ಮುಂದೆ ಎರಡು ಸಾಲಾಗಿ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಸಾವಿರಾರು ಋಷಿಗಳೂ, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಸಾಧಕರೂ, ಭಕ್ತರೂ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಪ್ರಥಮ ಸಾಲಿನ ದೇವರ ಪೈಕಿ

ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಕಿರೀಟವನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಕಾಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟನು. ಈಶ್ವರನು ತಲೆ ಬಾಗಿಸಲು ಅನೇಕ ದೇವರ ಹಸ್ತಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಲೆಗಿಟ್ಟರು. ಆತನು ತಲೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸ ಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ನಾನು ಬಗ್ಗಿಸಿದಾಗ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ನನಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕಿರೀಟ ತಲೆಗಿಟ್ಟರು. ನಾನು ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಅದರ 3 ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ದೇಹಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಾನು ಮಾಡುವದೂ ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ದೇಹದಿಂದ ಮಾಡಿಸು ವದೂ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟಾದರೂ ಯಾವ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ದೇಹಮಾಡುವದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿರೂಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಸಾವಿರಾರು ಸರ್ತಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ದೇಹದ ಮರವೆ ಬಿದ್ದು ಸವಿಕಲ್ಪ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ 9 ಘಂಟೆಗಳ ವರೆಗೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಸಹಾ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಕುರಿತು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ದೇಹದ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ 6 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ನನಗೆ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಶುರುವಾಗಿ ನಂತರ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ದಿನ ಹೋಗುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಸಾತ್ವಿಕ ಅಷ್ಟಭಾವಗಳು ಶುರುವಾಗಿ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಶುರುವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮೂಲ ಅನುತಾಪ, ಅನುತಾಪದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತ್ಯಾಗ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಸರಸೆಯಾಗಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ.

೩. ಅನುತಾಪದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು

1. ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಸಿಯಾರಾಮನೆಂಬುವನು F.A. ಕಲಿಯುವಾಗ ಕೊಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠದ ಸಮಯ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂತವನು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪ್ರೊಫೆಸ್ಸರರು ಕ್ಲಾಸಿನ ಹೊರಗೆ ಓಡಿಸಲು ಕೊಲೇಜಿನ ಹಿಂದೆ ಕೂತು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಕೂಗಿ ಶಾಂತನಾದ ನಂತರ ಕಾರಣ ಕೇಳುವರು. ಕೇಳಿದಾಗ ತನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಾಯ (18 ವರ್ಷ) ಆದರೂ ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮ, ನನಗೂ ವಿಶ್ವಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ

ಈ ವಿಚಾರ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲಾ! ಮರಣ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬರ ಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ಎಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಶುರು ಆಗಿ ಕೂಗಿದೆ ಎಂದನು. ಆದರ ನಂತರ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಯೋಗಿ ಆದನು.

2. **ರಮಣ ಮಹರ್ಷಿ.** 17 ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ 5ನೇ ಕ್ಲಾಸಿ ನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವಾಗ ತಾನು ಒಂದು ದಿವಸ ಸಾಯಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು ತೋರಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಕೈಕಾಲು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಎದ್ದು, ಮರಣದ ಅನುಭವ ಬಂದರೂ ನಾನು ಸಾಯ ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೊ ಸರ್ತಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ನಾನು ದೇಹಕ್ಕೆ ವಿರಹಿತ ನಾದವನು ಯಾರು ಎಂತ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿ ದನು. ಆತನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಬುದ್ಧಿ ಅಗೋಚರವಾದುದರಿಂದ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಆತನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದನು.

ಶರೀರದ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ತಾಪ ಎಂತ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಅನುತಾಪ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

3. ಭಾನುದಾಸನಿಗೆ 12 ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯು ದಡ್ಡ, ಜೊಡ್ಡ, ಹೆಡ್ಡ ಎಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ಅನುತಾಪ ಬಂದು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ಅನುತಾಪದಿಂದ ಅನ್ನ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿರಲು, ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಏನುಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಜ್ಞಾನ ಕೊಡು ಎಂದು ಭಾನುದಾಸನು ಬೇಡಿದಾಗ ದೇವರು ಜ್ಞಾನ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಆ ಲಾಗ್ಯಾತು ವೈರಾಗಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನೀ ಭಕ್ತನಾದನು.

4. ರತ್ನಾಕರನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ತಲೆ ಒಡೆದು ಖೂನಿಮಾಡಿ ಧನ ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾರದನು ಆತಗೆ ಕೇಳಿದ "ನೀನು ಅನೇಕ ಖೂನಿ, ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಪಾಲು ನಿನ್ನ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಆಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮಂಧಿಕರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದಾರೊ ಕೇಳಿ ಬಾ" ಎನಲು, ಆತನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರೆಲ್ಲಾ "ನೀನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹಣ ತರುತ್ತೀ ನಮಗೇನು

ಗೊತ್ತು? ನಾವು ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಭಾಗೀದಾರರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ಅನುತಾಪ ಶುರುವಾಗಿ ನಾರದನ ಚರಣಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಆತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಯಾದನು.

5. ಜಗಾಯಿ ಮಧಾಯಿ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಗೌರಂಗ ಮಹಾಪ್ರಭು "ನೀವು ಅನಂತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ಅದರ ಹೊರೆ ಹೊರಲು ನಿಮಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಂಟೊ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಕೂಡಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅನುತಾಪ ಶುರುವಾಗಿ ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದರು.

6. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತನ್ನ ಗೈರಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುರಿತು "ಈ ಪೌರ್ಣಿಮಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾನೊ ಎಂತ ಅರುಂಧತಿ ಕೇಳಲು ವಸಿಷ್ಠರು "ಹೌದು ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಅದರ ಮುಂಚೆ ವಸಿಷ್ಠನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟ ಕೃತ್ಯಗಳ ನೆನಪಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ಅನುತಾಪ ಬಂದು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಆದನು.

೪. ವೈರಾಗ್ಯ

ಅನುತಾಪದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

6. 1) ನವೈರಾಗ್ಯಾತ್ ಪರಂಭಾಗ್ಯಂ ॥ ನಬೋಧಾತ್ಪರಃ ಸಖಾ।
ನಸಂಸಾರಾತ್ಪರಃ ಶತ್ರುರ್ನತ್ರಾತಾ ಗುರುತರಃ ಪರಂ ॥

7. 2) ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ಥಾವರಾಂತೇಶು ವೈರಾಗ್ಯಂ ವಿಷಯೆಷ್ವನು
ಯಥೈವ ಕಾಕವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ವೈರಾಗ್ಯಂತದ್ಧಿ ನಿರ್ಮಲಂ.

8. 3) ಭೋಗೇ ರೋಗಭಯಂ, ಕುಲೇಚ್ಯುತಿಭಯಂ ವಿತ್ತೇ
ನೃಪಾಲಾದ್ಭಯಂ ॥ ಮಾನ್ಯೇದೈನ್ಯಭಯಂ, ಬಲೇರಿಪು
ಭಯಂ, ರೂಪೇ ಜರಾಯಾಭಯಂ, ಶಾಸ್ತ್ರೇವಾದ
ಭಯಂ, ಗುಣೆ ಖಲಭಯಂ, ಕಾಯೇ ಕೃತಾಂತಾ
ದ್ಭಯಂ ॥ ಸರ್ವಂವಸ್ತು ಭಯಾನ್ವಿತಂ ಭುವಿನೃಣಾಂ,
ವೈರಾಗ್ಯಮೇವಾಭಯಂ ॥

— ಭರ್ತೃಹರಿಯ ವೈರಾಗ್ಯ ಶತಕ,

ವೈರಾಗ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸಿಕ, ತಾಮಸಿಕ ಎಂತ ತ್ರಿವಿಧ. ತಾಮಸ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದುಃಖ, ಕಷ್ಟಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಸಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ ಮನುಷ್ಯನು ವೈರಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಇದ್ದು ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಯಾ ದುಃಖ ವಿಶೇಷ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಬರುವ ವೈರಾಗ್ಯ ರಾಜಸಿಕ. ಇದು ಸಹಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇದ್ದರೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧನ ಹಾಗೆ ಅರಸು ಮಗನಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಪ್ರಲೋಭನಗಳಿದ್ದರೂ ಸಟ್ಟನೆ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಾತ್ವಿಕ. ಅದು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಆತ್ಮನಿವೇದನದಿಂದ, “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತಾಗಲಿ” ಎಂದು ಶರಣು ಹೋಗುವನು.

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ತೃಣೀಕಾರೊ ವೈರಾಗ್ಯಸ್ಯಾವಧಿರ್ಮತಾ ॥

೫. ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು :—

1. ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶನಾದ ಪಟ್ಟನತ್ತು ಪಿಳ್ಳೈ ಎಂಬ ಸಾಹುಕಾರನು ಒಂದು ದಿವಸ “ಮರಣಾನಂತರ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ತುಂಡಾದ ಸೂಜಿ ಸಹಾ ಬರುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆತನ ಮಗನು ಬರೆದು ತನ್ನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಚೀಟನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ ವಿರಾಗಿಯಾದನು. ಅದರ ಮುಂಚೆ ಆತನು ಅತ್ಯಂತ ಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದ.

2. ಒಬ್ಬ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಗನು ರಾತ್ರೆ ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಆತನ ದಾಸಿಯು ಆತನ ಶಯನದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಜಾಜೀ ಹೂ, ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯ ಚಿಮ್ಮಿ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಇದರ ಸುಖ ಹೇಗೆಂತ 5 ಮಿನಿಟು ನೋಡುವ ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆ ತೀವ್ರವಾಗಲು ಅವಳು ಆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದಳು. ಮಲಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಆವಳಿಗೆ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆ ಬಿತ್ತು. ಯಜಮಾನನು ಊಟ ತೀರಿಸಿ ಶಯನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ

ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಾಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕುದುರೆಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಚಾಟಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆಯಲು ಅವಳು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಿನ ವೇದನೆಯಿಂದ ಅಳುವ ಬದಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗಾಡಿದಳು. ಯಾಕೆ ನಗಾಡುತ್ತಿ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವಳು "5 ಮಿನಿಟಿನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪೆಟ್ಟು ಬಿತ್ತು. ನೀನು ರಾತ್ರೆ ಹಗಲು ಈ ಸುಖದಲ್ಲಿರುತ್ತಿ. ನಿನಗೆ ದೇವರು ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂತ ಭಾವಿಸಿ ನಗಾಡಿದೆನು" ಎಂತ ಹೇಳಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಗನು ಅದೇ ರಾತ್ರೆ ಅಯೂಬ್ ಪಿರ್ ಎಂಬ ಗುರುವಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ವೈರಾಗಿಯಾದನು.

3. ಬೆದಾರ್ ರಾಜಾ ಶಾಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಬಾದಶಹಾ ತನ್ನ ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿಸಾಡಿದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಹೆಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೌಕರನಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಗುದ್ದು ಹೊಡಿಸಿದನು. ಆತನು ನೋವಿನಿಂದ ಕೂಗುವ ಬದಲಿಗೆ ನಗಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು ಕಾರಣ ಕೇಳಲು "ಎರಡು ಬಾಳೆ ಸಿಪ್ಪೆ ತಿಂದುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಗುದ್ದು ಬಿತ್ತು. ನೀನು ರಾತ್ರಿಹಗಲು ಅನಂತ ಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿ. ನಿನಗೆ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆಯೋ" ಎಂತ ಯೋಚಿಸಿ ನಗಾಡಿದೆನೆನಲು ಆತನು ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಭಕ್ತನಾಗಿ ವಿಠೋಬನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಹಜಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದನು.

4. ಒಬ್ಬ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಮಿಲ್ಲಿನ ಯಜಮಾನನು ಸಾಯಂಕಾಲ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆ ದಾಟಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ದೋಣಿಗಾರನು "ಗಂಡಾಂತರದ ನದಿ ಆದುರಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಆಗುವ ಮೊದಲೇ ಬಿಡಬೇಕು" ಎಂದನು. ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಆತನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ "ಇದು ಆಖೈರ ಖೇಪಿ" ಎಂದು ದೋಣಿಯವನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ "ಇದು ಆಖೈರ ಖೇಪಿ" ಎಂಬದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ತನಗೆ ಇದು ಆಖೈರ ಜನ್ಮ ಎಂತ ಮಾಡಿ ಆ ಸಾಹುಕಾರನು ತಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕೂಡಲೇ ರೈಲು ಹತ್ತಿ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ಪುನಃ ಮನೆಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

5. ಒಬ್ಬ ದವಸಧಾನ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಧನಿಕ ಸಾಹುಕಾರನು ಕಳಸಿಗೆಯಿಂದ ಧಾನ್ಯ ಅಳತೆಮಾಡಿಕೊಡುವಾಗ, ಏಕ್, ದೊ, ತೀನ್ ಎನ್ನುತ್ತ ಹಾಗೆಯೇ 13ನೇ ಕಳಸಿಗೆಗೆ **ತೇರಾ** ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಧಾನ್ಯವನ್ನೂ **ತೇರಾ ತೇರಾ** ಎಂತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ತೇರಾ ಅಂದರೆ ನಿನ್ನದು ಎಂಬರ್ಥ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಧಾನ್ಯ ನಿನ್ನದೇ ದೇವರೇ, ನನ್ನ ದೇಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ; ಧಾನ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಕಲ ಸೊತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅಂಗಳಕೆ ಹಾಕಿ, ಬರೇ ಕೌಪೀನದಲ್ಲಿ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋದನು.

6. ನೆಲ್ಲಿಕಾರದ ಒಬ್ಬ ಜೈನನು ಅವನ ಗೈರುಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು 7 ದಿವಸದ ಶಿಶು ಮಡಿದು ಹೋಗಲು ಅವರನ್ನು ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಕೂಡಲೇ ವೈರಾಗ್ಯದ ವೇಗದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣಿಯಾದನು. ಆತನನ್ನು 1910ರಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ.

7. ಒಬ್ಬ ಮಿಲಿಟರಿಯ ಸುಬೇದಾರನು ಒಂದು ದೌಡು ಮಾಡಿದ ಪಟ್ಟಣ ಸೂರೆಮಾಡಿ ಧಾರಾಳ ಸಾಮಾನು ತನ್ನ ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವಾಗ ಅದರ ಭಾರ ಅದರ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿ ಅಧಿಕವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದವನು ವಾಪಾಸು ಮನೆಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

೬. ತ್ಯಾಗದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು

ಖರೆಯಾದ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು :—

1. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ದಾನಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯ ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟನು.

2. ಕರ್ಣನು ಅವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗನುಸಾರ ತನ್ನ ಕವಚ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ–ತಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಯುತ್ತೇನೆಂತ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ–ದಾನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

3. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಪ್ರತಿ ಒಂದು ನಾಮರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ನೋಡುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದವನು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಾದನು.

4. ಭರತನು ಭ್ರಾತೃಪ್ರೇಮಕೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಆಜ್ಞೆ ಸಹಾ ಮೀರಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಬಿಟ್ಟನು.

5. ಧರ್ಮರಾಯನು ಬರೇ ನಾಯಿಯ ಮೇಲಿನ ಕನಿಕರದಿಂದ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸಹ ಬಿಟ್ಟನು.

6. ಶಿಬಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಪಾರಿವಾಳದ ರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದನು.

7. ರಾಜಾರಂತಿದೇವನು ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ಆಹಾರ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಉಪವಾಸಿಯಾಗಿ ಮೃತನಾದನು.

8. ರಾಕಾಕುಂಬಾರನು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟನು.

9. ಗಾಂಧಾರಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುವ ಸುಖ ಯಾವುದು ಇಲ್ಲವೋ ಅದು ತನಗೂ ಬೇಡ ಎಂತ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಆ ಸುಖವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಕಟ್ಟಿ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಕುರುಡಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದಳು.

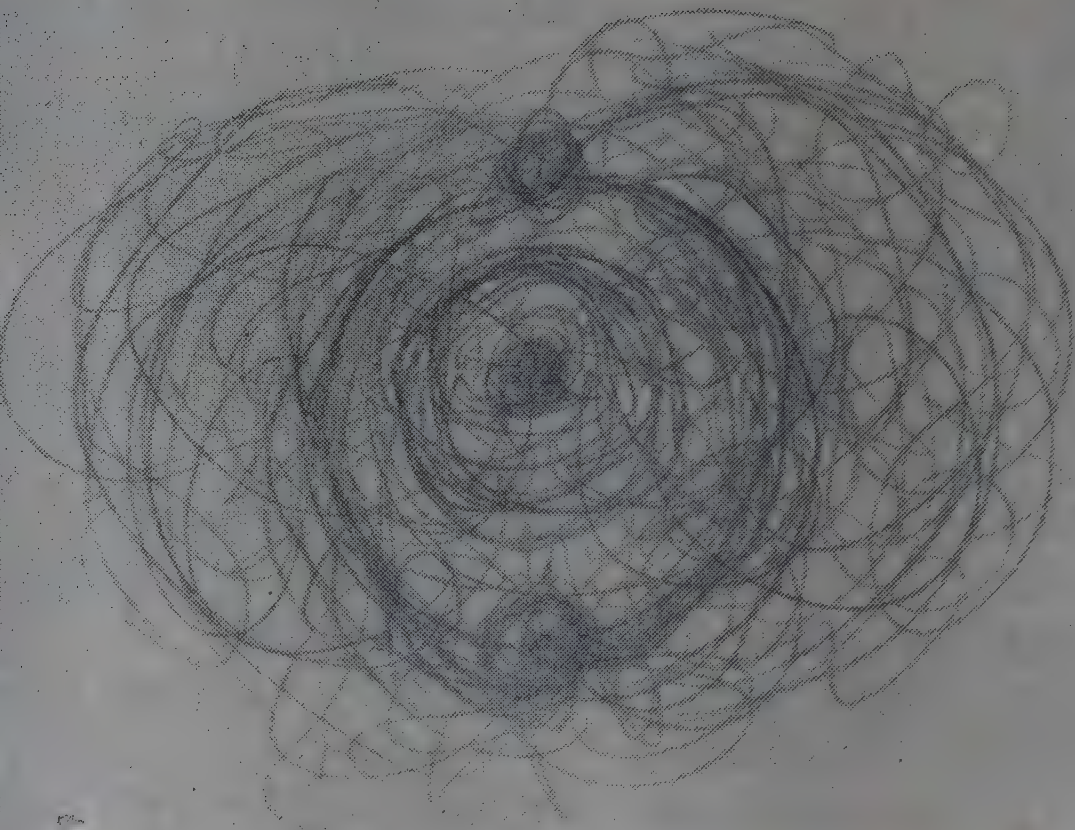
10. ದಧೀಚಿ ಋಷಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನೆಲುಬನ್ನು ದೇವರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು.

11. ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆ ಮೀರದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ರೇಣುಕೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪರಶುವಿನಿಂದ ಕಡಿದನು.

12. ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೋಸ್ಕರ ಸ್ತ್ರೀ ಸುಖ ಮತ್ತು ಧನ ಬಿಟ್ಟು ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

13. ಯಯಾತಿಯ ಮಗನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತನ್ನ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಆತನ ಮುಪ್ಪನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.

ತ್ಯಾಗವು ರಾಜಯೋಗದ ಮೂರನೆಯ ಅಂಗ ಅದರ ಅರ್ಥ ಅಸತ್ಯ ಬಿಡುವುದು, ಎಂದರೆ ಮಾಯೆಯ ಭ್ರಾಂತಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವದೆಂದು ಅರ್ಥ. ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರ, ಹೆತ್ತವರು, ಮತ್ತು ಧನ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವದೇ ತ್ಯಾಗ. ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು ದ್ವಂದ್ವಾತೀತನಾಗುವದೇ ತ್ಯಾಗ. ಭ್ರಾಂತಿಯ ನಾಶಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ,

ಎಲ್ಲಾ ಸುಖದ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನೂ, ಸುಖದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹೊರಗಿರುವ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಮರೆಯುವುದೇ ಮಹಾತ್ಯಾಗ.

೨. ಸ್ವಾನುಭವ

ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ. ನನಗೆ ದೇವರೆಲ್ಲಾ ಕಿರೀಟ ತಲೆಗಿಟ್ಟು ಈಶ್ವರನು ನನಗೆ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ (initiate) ಮುಹೂರ್ತ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ದೇಹದ ಮರವೆ ಬಿದ್ದು ನನ್ನ ಕೈಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಿ ಎಡಬಲತರ್ಜನಿ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದವು. ಅದರ ನಮೂನೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ mystic writing ಯಾನೆ ಗುಪ್ತಲಿಪಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಲಿಪಿ 4, 5 ಸೆಕಂಡಿನೊಳಗೆ ನಾನು ಈಗ ಎರಡು ಪೆನ್ಸಿಲುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬರೆದದ್ದು. ನಾನು ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಂಚರಿಸುವ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬರೆದದ್ದು. ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಕಾಲಿನ ಎರಡು ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಸಹಾ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧನಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 4 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ ನನ್ನ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಬ್ಬೀಲಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಲಿಪಿ ನನ್ನ ಕೈಗಳು ನನ್ನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತವೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಅನುಜ್ಞೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ತರದ ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆಸನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ ಸಮಾಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಹಾ ಈ ಲಿಪಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಲೋಚನೆ ಬಂದರೆ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಣುಗಳು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಮೆದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಗೆರೆಗಳ ಆಕಾರವೇ ಈ ಲಿಪಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಸಾಧನಾಕಾಲ ನನ್ನ ನಿಯಮಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂತ ಕೂಡಲೆ ಈ ಲಿಪಿಗನು

ಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಶುರುವಾಗಿ ಅದು ಅಂತ್ಯವಾಗುವಾಗ ಒಂದು ಮುದ್ರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಾಧನೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ (Conscious mind) ಏನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಚಲನವಲನ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ (Superconscoius mind) ಅಂದರೆ ದಿವ್ಯ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ 3 ಸ್ಥಾಯಿ ಯಾನೆ ಸ್ವರೂಪಗಳುಂಟು:–

1. Subconscious ಯಾನೆ ಪ್ರಕೃತಿ. ನಾವು ಆಹಾರ ನುಂಗುವ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಂಟು. ಅದರ ನಂತರ ದೇಹದೊಳಗೆ ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಅನೇಕ ರಸ, ಧಾತುಗಳು, ಕಫ, ಪಿತ್ಥ, ರಕ್ತ ಮಾಂಸ, ನರ, ಮಜ್ಜಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ (glands) ರಸಗ್ರಂಥಿಗಳು, (cells) ಜೀವ ಬೀಜಗಳು ಕೆಲಸಮಾಡಿ (Secretions) ಅನೇಕ ಪ್ರಸ್ರವಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಮಲ, ಮೂತ್ರ, ಸ್ವೇದ, ಇತ್ಯಾದಿ (Excretions) ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ (Conscious mind) ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

2. Conscious ಯಾನೆ ಅರಿವಿನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತದಿಂದಲೂ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಿಚಾರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ.

3. Superconscious ಅಂದರೆ ಮನ ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಅಂದರೆ Conscious mind ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿ

ರುವ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರೂಪ (phase). ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ದೇವರು ಎಂತ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂರು ಸ್ವರೂಪಗಳು— ಪ್ರಕೃತಿ, ಜೀವ ಮತ್ತು ದೇವರು. ಈ ಮೂರಕ್ಕೂ ಆತ್ಮ ಎಂದೂ ಹೆಸರಿದ್ದು ಬಾಹ್ಯಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಎನ್ನಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೇ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿ.

9 ಮನೋವೈ ಗಗನಾಕಾರಂ, ಮನೋವೈ ಸರ್ವತೊಮುಖಂ ।
ಮನೋತೀತಂ ಮನಃ ಸರ್ವಂ, ನಮನಃ ಪರಮಾರ್ಥಕಃ ॥

ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಗಗನಾಕಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮನೋತೀತ ಸಹ ಅದೇ ಮನಸ್ಸು, ಇಂಥಾ ಮನಸ್ಸು ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

ಆತ್ಮೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ 3 ರೂಪಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

10 ಅಥೈವಾಂಗಿರಾಸ್ತ್ರಿವಿಧಃ ಪುರುಷಸ್ತದ್ಯಥಾ – ಬಾಹ್ಯಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಾಚೇತಿ ॥

11 ತ್ವಕ್ಚರ್ಮನಖಮಾಂಸ ರೋಮಾಂಗುಲ್ಯ ಪೃಷ್ಟಿವಂಶ ನಖ ಗುಲ್ಫೋದರ ನಾಭಿಮೆಂಢ್ರಕಟ್ಯೂರು ಕಪಾಲ ಭ್ರುವೌ ಲಲಾಟ ಬಾಹು ಪಾರ್ಶ್ವಶಿರೋಧಮನಿಕಾಕ್ಷೀಣಿ ಶ್ರೋತ್ರಾಣಿ ಭವಂತಿ ಜಾಯತೆ ಮ್ರಿಯತ ಇತ್ಯೆಷ ಬಾಹ್ಯಾತ್ಮನಾಮ ॥ ೧ ॥

12 ಅಥಾಂತರಾತ್ಮ ನಾಮ ॥ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋ ವಾಯ್ವಾಕಾಶೇಚ್ಛಾದ್ವೇಷ ಸುಖದುಃಖ ಕಾಮಮೋಹ ವಿಕಲ್ಪನಾದಿಭಿಃ ಸ್ಮೃತಿ ಲಿಂಗಂ ಉದಾತ್ತಾನುದ್ದಾತ್ತ ಹೃಸ್ವದೀರ್ಘ ಪ್ಲುತ, ಸ್ಖಲಿತ ಗರ್ಜಿತ ಸ್ಫುಟಿತ ನೃತ್ಯಗೀತವಾದಿತ್ರ ಪ್ರಲಯ ವಿಜೃಂಭಿತಾದಿಭಿಃ ಶ್ರೋತಾ, ಘ್ರಾತಾ ರಸಯಿತಾ ಮಂತಾ ಬೋದ್ಧಾ ಕರ್ತಾ ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಃ ಪುರಾಣೊ ನ್ಯಾಯೋ ಮೀಮಾಂಸಾ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣೇತಿ ಶ್ರವಣ ಘ್ರಾಣಾ ಕರ್ಷಣ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಣಂ ಕರೊತ್ಯೇಷಾಂತರಾತ್ಮಾನಾಮ ॥ ೨ ॥

13 ಅಥಪರಮಾತ್ಮಾ ನಾಮ । ಯಥಾಕ್ಷರಯುಪಾಸನೀಯಃ ಸಚಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಃ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗಾನುಮಾನಾಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತಕಂ ವಟ ಕಣಿಕಾ ಶ್ಯಾಮಾಕ ತಂಡುಲಂ ವಾಲಾಗ್ರ ಶತ ಸಹಸ್ರ ವಿಕಲ್ಪನಾದಿಭಿರ್ನಲಭ್ಯತೇ ನೋಪ ಲಕ್ಷತೆ । ನಜಾಯತೇ ಮ್ರಿಯತೇ ನ ಶುಷ್ಯತೇ ನದಹ್ಯತಿ ನ ಕಂಪತೇ ನ ಭಿದ್ಯತೇ ನ ಛಿದ್ಯತೇ ನಿರ್ಗುಣಃ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತಃ ಶುದ್ಧೋ ನಿರವಯುವಾತ್ಮಾ ಕೇವಲಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮೋ ನಿಷ್ಕಲೋ ನಿರಂಜನೋ ನಿರಭಿಮಾನಃ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧ ವರ್ಜಿತೋ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪೋ ನಿರಾಕಾಂಕ್ಷಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀಸೋ ಅಚಿಂತ್ಯ ಅವರ್ಣಶ್ಚ ಪುನಾತ್ಯ ಶುದ್ಧಾನ್ಯಪೂತಾನಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಃ ಸಂಸ್ಕಾರೋನಾಸ್ತಿ ಸಂಸ್ಕಾರೋನಾಸ್ತ್ಯೇಷ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪುರುಷೋ ನಾಮ ॥ ೩ ॥— ಇತ್ಯಥರ್ವೇದ ಆತ್ಮೋಪ ನಿಷತ್ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

೪. ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ (Trances)

1. ಒಂದು ದಿನ ಎಂದಿನಂತೆ ರಾಮುಸಮುದ್ರ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬದಲಿಗೆ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರುಣೋದಯ ಸಮಯ ಹೋದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಎದುರಿನ ಸಡೆಯಲ್ಲಿ 4 ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಒರಗಿ 4 ಜನ ಮೊಕ್ತೇಸರರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಗರ್ಭಗೃಹದ ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಪೂಜಾರಿ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೀಪಗಳಿದ್ದು, ಧಾರಾಳ ಹೂ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಯಾ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ನಗಗಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಪಟ್ಟೆಯ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ವಾದ್ಯ, ನಗಾರಿ, ಕಹಳೆ, ಕೊಂಬು, ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಘಂಟೆಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಭಾಗವತನು ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಕ್ತರನೇಕರು ಭಜನೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕರು ತಾಳ, ಕರತಾಳ, ಝೂಂಜ್ರಾ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಫರದೆ ತೆರೆದ ಕೂಡಲೇ ಗರ್ಭಗೃಹದಿಂದ ದೇವರ ಮುಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಕಾಶದ ಪ್ರವಾಹ ಜಲಪ್ರಳಯದಂತೆ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಸಹಾ ಅಡಗಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ

ಬಿದ್ದು ನಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆ ಮೊಕ್ತೇಸರರ ಮಧ್ಯ ನಿಂತ ನನಗೆ ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳದೆ ಯಾವ ರೂಪವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಶುಷುಪ್ತಿಯು ಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ದೇಹದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಪೂರ್ಣ ಮರವೆ ಬಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಘಂಟೆ ವರೇಗೆ ನಿಂತಲ್ಲೇ ಮರಗಟ್ಟಿ ಹೋದೆ. ನಂತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಜ್ವಾಲೆಯು ಉರಿ ನೋಟ ತಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟೆ. ಪೂಜಾರಿಯು ಕೂರ್ಮಾ ರತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಅದರ ದೊಡ್ಡ ಜ್ವಾಲೆ ಸಹಾ ನನಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಆರತಿ ಗ್ರಹಣಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಕೈ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೈ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಿ ಕ್ಕಾಗದೆ, ಬೆರಗಾಗಿರಲು ನನ್ನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ನಿಂತವರು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪು ಉರಿಕೆಂಡದಂತೆ ಇದ್ದವೆಂತಲೂ, ಕಣ್ಣೀರು ಧಾರಾಳ ಸುರಿಯು ತ್ತಿತ್ತೆಂತಲೂ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೊಕ್ತೇಸರರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದಾಗ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಆ ದಿನದಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ತಾಗಿದೆ ಎಂತ ಪುಕಾರೆ ಬಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಣ್ಣೀರು ಧಾರೆ ತಲೆಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು, ನನ್ನ ಗ್ರಹಗತಿ ದೋಷದಿಂದ ಹುಚ್ಚು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ (ಫಿಟ್ಸ್) ಭೂತೋನ್ಮಾದ ಶುರುವಾಗಿದೆ ಎಂತ ಹೋಮ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತ ಭಟ್ಟರೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಅಂತೂ ಈ ಪುಕಾರೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ರಜೆ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ದಂತಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಧೊರೆಗೆ ರೈಲಿನ ಒಂದು ಇಡೀ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟು ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಯಿಂದ ಗಾರ್ಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಸಹಾಯ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲು ಆತನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪೆಸೆಂಜರರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೊ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ಹೋದರು. ರೈಲಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಹೋಗುವಾಗ ಗಾರ್ಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಧೊರೆಯು "ನೀನು ಏನು ಯುಕ್ತಿ ಮಾಡಿದಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು ಆತನು "ನಿಮಗೆ ಹುಚ್ಚು ಎಂತ ಅವರಿ ಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ" ಎಂದನು.

ಅದರ ನಂತರ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನನ್ನ ದೇಹವು ನನ್ನ ಅಧೀನ ಇಲ್ಲದೆ ಜಜ್ಜರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪೆನ್ನಿನಂತೆ ಯಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಕೊಳಲಿನಂತೆ-ಪೆನ್ನಿನಿಂದ ಬರೆದ ತೀರ್ಪಿನ ಜಾಣತನವಾಗಲೀ, ಕೊಳಲಿನ ರಾಗದ ಕೌಶಲ್ಯವಾಗಲಿ ಆಯಾ ಉಪಕರಣದ್ದಲ್ಲ ಹೇಗೊ ಹಾಗೆಯೇ— ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧೀನವಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ತೀರಾ ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು.

ನಂತರ ಅನೇಕ ಸಾರಿ (trance) ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ನನಗೆ ಶುರುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಾರಿ 9 ಘಂಟೆ ವರೆಗೆ ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುವ ಯಾ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ದೇವರು ಮಾಡುವುದೆಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಯುಕ್ತಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಆತನ ಮಹತ್ವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿ ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ (trances) ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪೈಕಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ:—

2. ಒಂದು ದಿನ ಸರಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ ಟ್ರೆನ್ಸಿಟಿನಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಯ್ವರನೊಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬಂಡಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕೂಳೂರಿನಿಂದ ಬಂಡಿ ಹೊರಟ ಕೂಡಲೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಕ್ರಾಕಾರ ತಿರುಗುವ ಒಂದು ಹದ್ದು ನೋಡಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮಾಂಸದ ತುಂಡು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾ ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಬೆಕ್ಕು, ಇಲಿ, ನರಿ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಹುಳಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅನೇಕ ರತ್ನತಾಬಲೆಗಳಂತೆ ತಾಬಲೆಗಳಿದ್ದು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಏಕಕಾಲಿಕ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಥಾ ದೃಷ್ಟಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ— "ಆದಿಶಕ್ತಿನೆ ಸಬಕೊ ಸಮಾನ ಶಕ್ತಿಪ್ರದಾನಕೀಹೈ—ಗಿದ್ದಕೀದೃಷ್ಟಿ, ಪಿಸೀಲಿಕಾಕಿ ಘ್ರಾಣಶಕ್ತಿ, ಹಂಸಕಿ ರಸನಾ, ಶ್ವಾನಕಾ ಶ್ರವಣ, ಅಂಧೊಂಕಿ ಸ್ಪರ್ಶಶಕ್ತಿ, ಮಕಡಿಕಾ ಕಾಲಜ್ಞಾನ." ಅಂದರೆ ಗರುಡನಿಗೆ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಅತೀ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವಾಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಇಲಿ ನೋಡಿ ಅದು ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇರುವೆಗೆ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥ ಮೂಸಿಯೇ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿ. ಅಶ್ವತ್ಥದ ತುದಿಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಜೇನಿನ ತೊಟ್ಟಿನ ಪರಿಮಳ ಇರುವೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ್ನು

ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ನೀರು ಮತ್ತು ಹಾಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಯಿಯು ಮನೆ ಒಳಗೆ ರಾತ್ರೆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನ ಶಬ್ದಕೇಳಿ ಮನೆಯ ಒಳಗಿರುವ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕೂಡೆ "ಒಂದು ಮುಡಿ ಬಿದ್ದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದೆ. ಅದು ಬಿದ್ದದ್ದು ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅದು ಸಾಸಿವೆಕಾಳು ಎಂತ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿ ಬೆಕ್ಕು ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತಂತೆ ಕುರುಡರು ಸ್ಪರ್ಶ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾಡರ ಹುಳ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಮಳೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲೆಂತ ನಿಶ್ಚಯ ತಿಳಿದು ಬಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಥೆ ಉಂಟು. ಒಬ್ಬ ಧನಿಕನು ಮಳೆಗಾಲದ ಗಾಳಿ ಮೋಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಘಾಬರಿಯಾಗಿ "ಮಳೆ ಬಂದಿತೇ?" ಎಂತ ಒಬ್ಬ ಕೃಷಿಕನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿದಾಗ, ಆತನು "ಇನ್ನು ಒಂದು ಘಂಟೆ ವರೆಗೆ ಮಳೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಗೊ, ಜಾಡರಹುಳ ಬಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ" ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ತನಗಿಂತಲೂ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ "ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ" ಎಂತ ಎಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಯಾವುದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಂದರೆ "ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಇಲಹಮ intuition ದ್ವಾರಾ ಪ್ರಕೃತಿಕಾ ಸ್ವಭಾವ ವಾದೊಂಕೆ ವಿಚಾರಸೆ ಸಬ ಪಹೆಲಿಯಾಂ ಹಲ ಹೋತಾಹ್ಯೆಂ" ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಒಗಟುಗಳ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ (solves all puzzles). ಅವನು ಟಿಲೆಸ್ಕೊಪ್, ಮೈಕ್ರೋಸ್ ಕೋಪ್, ಮೆಗ್ನಿಶ್ಯಮ್ ವಾಯರ್, ಇತ್ಯಾಗಳ ದ್ವಾರ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಆನೆ, ಸಿಂಹ, ಸರ್ಪ, ಹುಲಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವ ತನ್ನ ಅಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷವನ್ನು ಅಮೃತವನ್ನಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಹಂ 'ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ' ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಎಂತ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಒಂದೆರಡು ಮಿನಿಟಿನೊಳಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಲಪ್ರಳಯದಂತೆ ಬಂದು ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂದು ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ. ನಂತರ 4 ಮೈಲು

ದೂರ ಕುದುರೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮುಜಲು ಬಂದಾಗ ಡ್ರ್ಯಾವರನು ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತೆ. ಆಗ ಡ್ರ್ಯಾವರನು ನನ್ನ ಬಲ ಕೈ ರಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಡಿದದ್ದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. "ನಿಮಗೆ ಜೀವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಬರು ಆದೀತೆಂದು ಹಿಡಿದದ್ದು" ಅಂದನು.

3. ಒಮ್ಮೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯ ಬಸ್ಸು ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ್ ಇಗರ್ಜಿ ಎದುರು ಹೋಗುವಾಗ ಇಬ್ಬರು ಇಟಲಿಯನ್ ಕೆಥಲಿಕ್ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಟೊಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ನೋಡಿ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಮಹತ್ವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ದೇಹದ ಮರವೆ ಬಿತ್ತು. ಕೂಳೂರು ಫೆರಿ ಹತ್ತಿರ ಬಸ್ಸು ನಿಂತಾಗ ನನ್ನೊಟ್ಟಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕನು ನನ್ನ ಮೈ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು.

4. ಒಮ್ಮೆ ಬಸ್ಸು ಕೂಳೂರಿನಿಂದ ಉಡ್ಪಿ ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವಧೂತ ಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂತು. ಮುಲ್ಕಿ ಕಡವಿನ ದೋಣಿಗಾರನು ನನಗೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ " ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೊ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೊ" ಎಂದಾಗ ನಾನು ಎಚ್ಚತ್ತೆ.

5. ಕಾರ್ಕಳದ ಮಾರಿಪೂಜೆ ಸಮಯ ಆರತಿಮಾಡುವಾಗ ನಾನು ಪ್ರತಿಮೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಕಾಶದ ಒಂದು ತೆರೆ ಆ ದೇವಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟು ಶೀದಾ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿತು. ಸುಮಾರು ½ ಘಂಟೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.

6. ಒಂದು ಶುಕ್ರವಾರ, ಪುತ್ತೂರು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜಮಾತರೆಲ್ಲರು ಕೋಯಾ ಹೇಳುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಗುರುಗುರು ಎಂದು ಗುಣುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.

7. ಒಂದು ಆದಿತ್ಯವಾರ ಹಂಪನಕಟ್ಟೆ ಮಿಲಾಗ್ರಿ ಇಗರ್ಜಿಯ ಎದುರಿನಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು ನೋಡಿ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿದ್ದರೂ ಶುದ್ಧ ಮೌನ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಇದ್ದುದು ಕಂಡಕೂಡಲೆ "ಮೌನ ತೇಂಚಿ ಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿ ನೆನಪಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅರ್ಧ ಘಂಟೆ ನಿಂತಿದ್ದೆ.

8. ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಕೊಡಲು ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗ ನೆನಪಾಗಿ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂತು. ಆ ಅಭಂಗ ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

14. "ರಸನೆ, ವದನಾಮುಚಿ ಹೆಂಸಾರ ।
ಗೋರಸ, ಮಧುರಸ, ಇಕ್ಷುರಸ, ಸುಧಾರಸ, ನವರಸ,
ಹೆಂಹಿ ಆ ಸಾರ ॥ ೧ ॥
ತಳಮಳಸಿ ಕಿತಿಕರಿಸಿಕೀ ಹೆಂ, ವೇಥೆ ವೇಥಾಚಾರ ॥ ೨ ॥
ಭಕ್ತಮಯೂರಕೃಪಾಘನಈಶ್ವರ,ಉಘಡಿಲಮುಕ್ತಿದ್ವಾರ।
ರಸನೆ ವದನಾಮುಚಿ ಹೆಂ ಸಾರ॥ ॥ ೩ ॥

ಸುಮಾರು ಒಂದು ಘಂಟೆ ನಂತರ ಎಚ್ಚತ್ತೆ. ಆದರೆ ಹಾಲು, ಸಕ್ಕರೆ ಸವಿಯಲಿಲ್ಲಾ. ಪ್ರತಿ ಸರ್ತಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಬಂದ ಕೆಲವು ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಉದಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

9. ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಂಬರು ತನಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೆಟ್ ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ನಾನು ಕೋಟೆಬಾಗಿಲು ಜನ್ನಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಲಿನ ಬೂಟು ಬಿಚ್ಚುವಾಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಘಂಟೆ ಸಮಯ ಅವರು "ನೀನು ಹೇಗೂ ಮೂರು ಘಂಟೆಯ ರೈಲಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿ ಆದುದರಿಂದ ಎರಡು ಪರಮಾರ್ಥ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕು" ಎಂದರು. ಆಗ ನಾನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದೆ—

15. "ಜೀವಜೀವತಿ ಜೀವನಾ ಸಂಗೆಂ,
ಮತ್ಸ್ಯಾಮರಣ ತ್ಯಾವಿಯೊಗೆಂ ।
ಜಯಾಚಿತ್ತಿಂ ಜೈಸಾಭಾವ ತಯಾಜವಳಿಂ ತೈಸಾದೇವ ॥೧॥
ಸಕಳಾಂ ಪಡಿಯೆ ಭಾನು ಪರಿ
ತ್ಯಾಕಮಳಾಂಚಾಜೀವನು ॥ ॥ ೨ ॥
ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಮಾತಾ ಮಾಹೆತಾನುಲ್ಯಾಚಿ ಚಿತಾ ॥ ೩ ॥

ಈ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ತುಕಾರಾಮನು ಮೂರು ದರ್ಜೆಯ ಭಕ್ತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ—ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಜೀವನ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನೀರಿಗೆ ಜೀವನ ಎಂದು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೀನನ್ನು ನೀರಿನ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಕೂಡಲೆ ಅದು ಸಾಯುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರ ಅಭ್ಯಾಸಿಗೆ ದೇವರ ಮರವೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ ತಾನು ಸತ್ತಹಾಗೆ ಆಗಿ ಅಷ್ಟು ಬೇಜಾರಪಡುತ್ತಾನೆ.

16. ಜೋದಮ್ ಗಾಫಿಲ್ ಸೋದಮ್ ಕಾಫಿರ ॥ ಅಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಮರೆತ ಒಂದು ಶ್ವಾಸವು ಸಹಾ ಭಕ್ತನನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದವನು, ಪ್ರೀತಿಯವನು. ಆದರೆ ಕಮಲವು ಸೂರ್ಯೋದಯ ಲಾಗಾಯಿತು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನದ ವರೆಗೆ ವಿಕಾಸವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಸ್ತದ ನಂತರ ಮುರುಟಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ; ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಶುವಿನ ತಾಯಿಯು ಮನೆವಾರ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಸಹ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಹತ್ತಿರವೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳ ದಿದ್ದರೂ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಏನಾದರು ಶಬ್ದ ಆದರೆ ಫಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಮಗು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಮೀನಿನ ಫಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಭಕ್ತಿ. ಕಮಲದ ಸೆಕೆಂಡ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಭಕ್ತಿ. ತಾಯಿಯ ಥರ್ಡ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಭಕ್ತಿ. ತುಕಾರಾಮನು ವರ್ಣಿಸುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ನನಗೆ ದೇಹದ ಮರವೆಬಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಎಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಮೂರು ಘಂಟೆಯ ರೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಣಯ ತಪ್ಪಿತು. ಆದರೂ ಮನೆ ಗೇಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಹುಡುಗನು ನಿಂತಿದ್ದ. “ಸ್ಟೇಶನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪೋಲಿಸ್ ನವರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ“ ಎಂದನು. ಆಗ “ಮೂರು ಘಂಟೆ ರೈಲು ಹೋಯಿತೊ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಕ್ಕೆ “ಇಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಸ್ಟೇಶನಿಗೆ ಓಡಿದೆ. ಟಿಕೇಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹತ್ತು ಮಿನಿಟಿನಲ್ಲಿ ರೈಲು ಬಂತು. ರೈಲು ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ “ಪರಮಾತ್ಮ ನನಗೋಸ್ಕರ ರೈಲು ಲೇಟು ಮಾಡಿ ತಂದಿಯೊ” ಎಂತ ಹೇಳಿ ಕೂಡಲೆ ತಿರಿಗಿ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಉಳ್ಳಾಲ ಸಂಕದ ಮೇಲೆ ರೈಲು ಹೋಗುವ ಜೋರು ಶಬ್ದಕೇಳಿ ಎಚ್ಚತ್ತೆ.

10. ಕಾರ್ಕಳದ ಆನೆಕೆರೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಕೇರೆಹಾವು ಹಿಡಿದ ಒಂದು ಕಪ್ಪೆಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಕೂಡೆ "ಪರಮಾತ್ಮ, ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನದೂ ಸುಖದುಃಖಕ್ಕೆ ವಿರಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಕಪ್ಪೆಗೆ ಹಾವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸು. ನನ್ನಿಂದ ಅದರ ಕೂಗು ಕೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಒಂದು ಹತ್ತಿರದ ತೆಂಗಿನಮರದಿಂದ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಧೊಪ್ಪನೆ ಹಾವಿನ ಸಮೀಪ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಕಪ್ಪೆ ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿತು. ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂದು ಮಾರ್ಗದ ಕಿನಾರೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತೆನು.

11. ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಒಂದು ಹೊಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಶೀರಾ ತಿನ್ನುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗ ಗ್ರಮೋಫೋನಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

17. ಆಂಬೆ ಕೇಳಿಂದ್ರಾಕ್ಷಘಡೂ ।
ನಾಮಾ ಪುಡೆಂ ಅವಘೆಂ ಕಡೂ ॥ ॥ ೧ ॥
ನಾಮ ಗೋಡ ನಾಮ ಗೋಡ ।
ಹರಿಮ್ಟುಣ ತಾಂ ಪುರೆ ಕೊಡ ॥ ॥ ೨ ॥
ಗೂಳ ಸಾಕರ ಕಾಯುಸಿ ನಿಕೀ ।
ಅಮೃತಾಚಿ ಚವಿರ್ಝಾಲಿ ಫಿಕೀ ॥ ॥ ೩ ॥
ಏಕಾ ಜನಾರ್ಧನಿಂ ಪಡಲಿ ಮಿಠಿ ।
ಚವಿ ಘೇತಲಿತೀ ಕದಾಂ ನುಠಿ ॥ ॥ ೪ ॥

ಈ ಅಭಂಗ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂತು. ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುವಾಗ ನನ್ನ ತಲೆ, ಶರ್ಟು, ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲಾ ಒದ್ದೆ ಆಗಿತ್ತು. "ನಿಮಗೆ ಫಿಟ್ಸ್ ಎಂತ ಎಣಿಸಿ ನಾನು ತಲೆಗೆ ತಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದೆ. ಮಾಫಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊಟೆಲ್ ಕೀಪರನು ಹೇಳಿದನು.

ನನ್ನ ಮುಹೂರ್ತದ ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ನನಗೆ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಕಾಲ್ನಡೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಯಾ ಬಸ್ ಟ್ರೆನ್ಸಿಟ್, ಯಾ

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ, ಯಾ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಕಣ್ಣು ಕೂರಿದಂತಾಗಿ ಮುಚ್ಚುವುದೂ ಆ ಕೂಡಲೆ ದೇವರ ಮುಖ, ಚರಣಗಳು ಯಾ ಸೊಂಟದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಶರೀರ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾಯವಾಗುವ ವರೇಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ, ನಡಿಯುತ್ತೇನೊ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

12. ಕದ್ರಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಯೆ ಎಂಟು ಘಂಟೆ ಸಮಯ ಲಕಡಿಬಾವಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಗಾಯಕನು ಭೈರವಿ ರಾಗ ಆಲಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಾನು ದೇಹ ಮರೆತು ಅರ್ಧ ಘಂಟೆ ನಂತರ ಎಚ್ಚತ್ತೆ.

13. ಅದೇ ಕದ್ರಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿವಾನರ ಕೆರೆ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ದಿವಸ ಹೋಗುವಾಗ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೂರಿ ಮುಚ್ಚಿದವು. ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವನ ಮುಖ ನಾನು ಕಂಡು 15 ಮಿನಿಟಿನ ವರೆಗೆ ದೇಹ ಮರೆತೆನು.

14. ಒಂದು ಸಲ ನನಗೆ ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಂಡಿಲ ಅನಂತಯ್ಯನ ಮಗಳು ಭಜನೆಪ್ರೇಮಿ ಗಿರಿಜಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಪೆನ್ಶನ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ತರ ಭವಾನಿ ಭಟ್ಟರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇದ್ದೆ. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಬರುವಾಗ ತಲ್ಲೂರು ನಾಗಣೆ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರ ನಾಮರೆಂಬ 64 ವರ್ಷದ ಸ್ವಯಂಪಾಕಿ ನಿಸ್ಪೃಹರಾದ, ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ, ಏಕನಾಥಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಸಾರಸ್ವತ ಭಕ್ತಪ್ರೇಮಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದೇವರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

18. ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂತ ಗಗನಾನಚೆಂ ಪ್ರಾವರ್ಣ । ನಾಹಿಂರೂಪ
ಗುಣವರ್ಣತೆಥೆಂ ॥ ೧ ॥ ತೋಹಾಡೊಳೆಭರಿ ಪಾಹಿಲಾ
ಶ್ರೀಹರಿ, ಪಾಹತಾಂ ಪಾಹಣೆ ದೂರಿಸಾರೊನಿಯಾಂ ॥ ೨ ॥
ಜ್ಞಾನದೇವ ಮ್ಹಣೆ ಜ್ಯೋತಿಚಿ ನಿಜ ಜ್ಯೋತಿ, ತಿಹಿ ಉಭಿ
ಮೂರ್ತಿ ವಿಟೇವರಿ ॥ ೩ ॥

ಈ ಅಭಂಗದ ಸ್ವಾನುಭವದ ಮರ್ಮ "ಪಾಹತಾಂ ಪಾಹಣೆ ದೂರಿ ಸಾರೊನಿಯಾಂ" ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಗಡಬಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನು ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ ಅಂದರೆ ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ ಆಗಿ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ ನನಗೆ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆ ಬಂತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ ನನ್ನ ಕಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಜೋರಿನಿಂದ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿ ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆದು ಕೂಗಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಆ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ವೇಗ ತೀರಿದ ನಂತರ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿದ್ದೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಉಪಾಯವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಎಂತ ಅವರಿಗೆ ಆ ಕುರಿತು ಕ್ರಮ ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಮತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

"When shall I be free?"
When "I" shall cease to be''

ಅಂದರೆ "ನಾನು" ಎಂಬ ಹಮ್ಮಿನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪುವುದು ಹೇಗೆ? "ನಾನು" ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ನಾಶವಾದ ಕೂಡಲೆ.

ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

19. "ಮೈ ಸಮುಜತಾಥಾ ತೇರಾ ಪತ್ತಾನಹಿಂ ।
ಅಬ ಶಂಕರ ತೂಂ ಮಿಲಾ, ಅಬ ಮೇರಾ ಪತ್ತಾನಹಿಂ"

ಅಂದರೆ "ಶಂಭೂ ಶಂಕರನೇ ನಿನ್ನ ಪತ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲಾ ಎಂದು ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ನೀನು ಸಮಕ್ಷ ಸಿಕ್ಕಿದಿ. ಈಗ ನನ್ನ ಪತ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲಾ"

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭಕ್ತ ಪ್ರೇಮಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

20. ಜಬ್ ಅಲಖ್ ಸಮುಜಸಾಕೊ ಮೊಮ ತುರಂಗ ಪರ
ಚಡಕರ ಪಾವಕಮೆ ಚಲಿಬೊ ॥

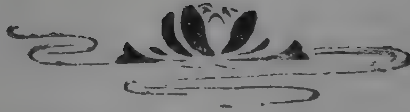
ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವ ಅಂದರೆ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಅಗೋಚರ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮೇಣದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು, ಎಂತ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗಿರಿಜಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಕ್ತರತ್ನ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿತ್ರೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅನೇಕ ಸಾರಿ ದೇಹದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆಗ ಇಬ್ಬರು ಭಕ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾವೇಶದಿಂದ ಅಳುತ್ತಾ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿದ ದಿವಸ ಒಂದು ಆರತಿ ತಂದು ಗಿರಿಜಮ್ಮ ಭವಾನಿ ಭಟ್ಟರ ಹತ್ತಿರಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಓವಾಳಿಸುವರೆ ಹೇಳಿದರು. ಭಟ್ಟರು ಆ ಆರತಿ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಂದೆ ಓವಾಳಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಓವಾಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮಿಯು ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೂಗಿದಳು. ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ "ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭವಾನಿ ಭಟ್ಟರು ನಿಮಗೆ ಆರತಿ ಓವಾಳಿಸಿದ್ದು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಅದೇ ಈಗ ನಿಜವಾಯಿತು" ಎಂದಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಾವೇಶ.

15. ಕುಂದಾಪುರಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದು ಸಂಪ್ರೆಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋದಾಗ ಆದಿತ್ಯವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೊಂದುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಭಜನೆ ಹೇಳುವಾಗ ನನಗೆ ದೇಹದ ವಿಸ್ಮೃತಿಬಿದ್ದು ರಾತ್ರೆ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದೆ.

16. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಯಿಂದ ಎಂಟು ಮೈಲು ದೂರ ಕೆಂಪ್ಹೊಳೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಸಪಾಸ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಜನ ಸಂಚಾರವೂ, ವಾಸ್ತವ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಫೋರೆಸ್ಟ್ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನ ಒಂದು ರೆಸ್ಟ್ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ನಾನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಶಿರಾಡಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇಟ್ಟು ಕೂತಿರುವಾಗ ದೊಡ್ಡ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನೂ ಕಾಡನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ದೇವರ ಮಹತ್ವ ತಲೆದೋರಿ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನು ಹನ್ನೊಂದುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತಾಗ ನನ್ನ ಅಡಿಗೆ ಭಟ್ಟ, ಕುದುರೆ ಕಾಸಗಾರನು, ರೈಟರ, ನನ್ನ ಸಾಮಾನು ಹೊತ್ತ ಇಬ್ಬರು ಕೂಲಿಗಳು

ಬಂದು ನನ್ನ ಸುತ್ತು ನಿಂತು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ, ಕೆಂಪಾಗಿ ನೀರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಆ ನಾಲ್ಕೈವರೆ ಗಂಟೆಯೂ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತು ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆನೇ ಭಕ್ತರು ಪ್ರೇಮವೆಂತಲೂ, ಯೋಗಿಗಳು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಎಂತಲೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಎಂತಲೂ, ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಎಂತಲೂ, ಜೈನರು ನಿರ್ವಾಣ ಎಂತಲೂ, ಸೂಫಿಯರು ಫನಾಫಿಲ್ಲಾ ಎಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧನ **ಪರಾವಿದ್ಯಾ.**

ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಕರಣ—ಪರಾವಿದ್ಯಾ

೧. ಪರಾವಿದ್ಯಾ ಅಂದರೇನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆ ಏನು?

ವಿದ್ಯೆ ದ್ವಿವಿಧ-ಪರಾ ಮತ್ತು ಅಪರಾ. ಇಷ್ಟಾ ಪೂರ್ತ, ದಾನ ಧರ್ಮ, ಯಾಗಯಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆ ಅರುವತ್ತನಾಲ್ಕು ಕಲಾ ಇದೆಲ್ಲಾ ಅಪರಾವಿದ್ಯೆ. ಸ್ವದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತು ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಯಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯ ಲ್ಲಿರುವುದೆ ಪರಾವಿದ್ಯೆ. ಕೇವಲ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಧಾಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಹೀಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನ ರೂಪ ಮೂರು ಯೋಗಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪರಾವಿದ್ಯಾ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ. "ವಿಕ್ಷೇಪ ಲಯಕಾಷಾಯ ನಿರಸೂನ ವೃತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಕಾರ ಹೋಣೆ ತಿಲಾ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಮ್ಹಣತಾತ"— ವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ.

ವೇದಾಂತ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ. ಇಸ್ಲಾಮ್ ಮತ ಪ್ರಕಾರ ಹಕೀಕತ್, ತರೀಕತ್, ಶರೀಯತ್. ಜೈನ ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಸಮ್ಯಕ್ ಚಾರಿತ್ರ ಎಂದು ಈ ಮೂರು ರತ್ನತ್ರಯಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಮಸ್ತಿಷ್ಕ ಪ್ರಧಾನ. ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಹೃದಯ ಪ್ರಧಾನ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಧಾನ. ಈ ಮೂರು ಯೋಗಗಳು ಏಕ ಕಾಲ ಸರಿಸಮಾನ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಪ್ರಾಣ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಮಸ್ತಿಷ್ಕ ವೃದ್ಧಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿ, ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ, ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನೋತ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಯಾನೆ ದಶಮ ಭಕ್ತಿ ಯಾನೆ ಪರಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವ, ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತು ಇರುವುದೇ ಪರಾವಿದ್ಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ. ಚಿತ್ತಿಪ

ಭತ್ತದಿಂದ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪೈರು, ಪೈರಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಭತ್ತಗಳ ಒಂದು ತೆನೆ ಕಂತೆಗಳ ರಾಶಿ (Shock of paddy) ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪರಾಭಕ್ತಿ ಯಾನೆ ದಶಮ ಭಕ್ತಿ ಯಾನೆ ಮಧುರಭಕ್ತಿ ಯಾನೆ ಜ್ಞಾನೋತ್ತರ ಭಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಗ್ಯ:—

21. ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಯೋರೈಕತ್ವ ಜ್ಞಾನೇನ,
ತಯೋರ್ಭೇದ ಏವ ವಿಭಗ್ನಃ ಸಾ ಸಂಧ್ಯಾ ॥

ಅಂದರೆ ಜೀವಾತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಒಂದೇ ಅಭಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಎರಡು ಜೀವಾತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ—ಇವರೊಳಗೆ ಭೇದ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆನೇ ಜ್ಞಾನಿಯರು ಸಂಧ್ಯಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನ್ಸೂರ್ ಮಸ್ತಾನನೆಂಬ ರಾಮ ಅಮಲಿನಿಂದ ಅಮಲ್ ಖೋರನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಯುವವರೇಗೆ ಅನಲ್ ಹಕ್ ಅಂದರೆ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ, ಎಂದು ಧ್ವನಿಸುವ ಅದ್ವೈತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

22. ಪಕಡಕರ್ ಇಷಕ್ ಕಾ ಝಾಡು
ಸಫಾಯ್ಕರ್ ಹಿಂಸ್ಸಏ ದಿಲ್ ಕೊ ॥

ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮ ಎಂಬ ಹಿಡಿಗುಂಟೆಯಿಂದ ದುಷ್ಟ ಮನವನ್ನು ಝಾಡಿಸಿ ಸಫಾಯಿ ಮಾಡು."

ಪಾರಮಾರ್ಥ ಪಥಿಕರ ತಲೆ ಒಡದು ಸೊತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪಹಾರ ಮಾಡುವ ದರೋಡೆಖೋರನು ಈ ಮನಸ್ಸು.

ತುಕಾರಾಮನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಹತ್ವ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.—

23. ಮನಕರಾರೆ ಪ್ರಸನ್ನ । ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಚೆಂ ಕಾರಣ ॥
ಮೋಕ್ಷಅಥವಾಬಂಧನ।ಸುಖಸಮಾಧಾನಇಚ್ಛಾತೆ॥೧॥
ಮನೆಂ ಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ಥಾಪಿಲಿ। ಮನೆಮನಾ ಪೂಜಾಕೇಲಿ ॥
ಮನೆಂ ಇಚ್ಛಾಪುರವಿಲಿ। ಮನಮಾವುಲಿ ಸಕಳಾಂಚಿ॥೨॥

ಮನ ಗುರು ಆಣಿ ಶಿಷ್ಯ । ಕರಿ ಆಪುಲೆಂಚಿ ದಾಸ್ಯ ॥
ಪ್ರಸನ್ನ ಆಪ ಆಪಣಾಸ । ಗತಿ ಅಥವಾ ಅಧೋಗತಿ ॥ ೩ ॥
ಸಾಧಕ ವಾಚಕ ಪಂಡಿತ । ಶ್ರೋತೆ ವಕ್ತೆ ಐಕಾ ಮಾತ ॥
ನಾಹಿಂ ನಾಹಿಂ ಆನ ದೈವತ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ದುಸರೆಂ ॥ ೪ ॥

ಈ ದುರ್ಜಯ ಮಹಾಶತ್ರುವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ವಿಜಯಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ನರಜನ್ಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

24. "ಚಂಚಲಂಹಿ ಮನಃ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಮಾಥಿ ಬಲವದ್ದೃಢಂ ।
ತಸ್ಯಾಹಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಮನ್ಯೇವಾಯೋರಿವ ಸುದುಷ್ಕರಂ ॥

ಅಂದರೆ "ಕೃಷ್ಣಾ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲ, ಉಗ್ರ, ಬಲಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅಭೇದ್ಯ, ಅದನ್ನು ಬಂಧನೆಯಲ್ಲಿಡುವುದು ವಾಯುವಿಗೆ ಬಂಧನ ಮಾಡುವಷ್ಟೇ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯ ಎಂತ ತನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ" ಎಂತ ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಲು

25. "ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೊ ಮನೋದುರ್ನಿಗ್ರಹಂಚಲಂ ।
ಅಭ್ಯಾಸೇನತು ಕೌಂತೆಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣಚ ಗೃಹ್ಯತೇ" ॥

ಅಂದರೆ "ಹೇ ಮಹಾಬಾಹೊ ಈ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಠಿಣ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ. ಆದರೆ ಹೇ ಕೌಂತೆಯ ಇದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಬಹುದು" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು. [ಭ. ಗೀ. ಅ. 6. ಶ್ಲೋಕ 32. 34.]

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ನಮೂದಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ಯಾ ಆತ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

26. ತಚ್ಚಿಂತನಂ ತತ್ಕಥನಂ ತದನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರಬೋಧನಂ ।
ಏತದೇಕ ಪರತ್ವಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ ॥

ಅಂದರೆ ಏಕಾಕಿ ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು, ಸತ್ಸಂಗ ಆದರೆ ಸಂಗಿಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತೇ ಮಾತಾಡುವುದು, ತನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸಿ ಆದರೆ ಆತನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಧನಾಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಅನುಭವ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸಮಾಧಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಇದ್ದರೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗು ವುದು— ಈ ಚತುಷ್ಪ್ರಕಾರದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ಯಾ ಆತ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಹಾದೇವ ರುದ್ರನೂ ಸಹಾ ಈಗಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ನೆಂದು ನಿವೃತ್ತಿನಾಥನ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ:—

27. "ಸಾಂಡುನಿಯಾಂ ಸರ್ವ ಕೈಲಾಸ ಸಂಪತ್ತಿ ।
ಸ್ಮಶಾನಾಂತ ರುದ್ರೆಂ ವಸ್ತಿಕೇಲಿ ॥ ೧ ॥
ಕಾಸಯಾ ಕಾರಣೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಧಾವಯಾಂ ।
ಕೋಕೊನಿಯಾ ಆಲಾಮುಝಾ ಮೀಚ ॥ ॥ ೨ ॥
ಅದ್ಯಾಪಿ ತಯಾಸಿ ಸಕಳೀಚಿ ಕಾಂಹಿಂ ।
ರಾಹಿಲಾಸಂದೇಹಿಂ ಅಜುನೀತೊ ॥ ॥ ೩ ॥
ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸೂರ್ಯಾ ಯೆರಾಂ ಕೋಣ ಲೇಖಿ ।
ನಾಹಿಂಚ ಓಳಖೀ ಮೂಳ ರೂಪಿಂ ॥ ॥ ೪ ॥
ಬಾಪರಖುಮಾಯಿ ದೇವಿವರು ವಸ್ತುಪರಾತ್ಪರು ।
ನಿವೃತ್ತಿ ಕೃಪಾಕೀರು ಭೇದಿಜೆ ಕಾಂ ॥ ॥ ೫ ॥

ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಚರಣದಲ್ಲೇ ಈ ಚತುಷ್ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧನೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

28. (i) ಹರಿಚಾ ಛಂದ ಘೇವುಂ ।
(ii) ಹರಿನಾಮಿಂ ರತ ಹೋವುಂ ।
(iii) ಸಾವುಳೆಂ ಸಗುಣ ಭಾವುಂ ।
(iv) ಹರಿರೂಪಿಂ ಧ್ಯಾವುಂ ॥ ಹರಿಜಾಛಂದ ಘೆವುಂ ॥ ಧ್ರು ॥
ಗೋವಿಂದ ಹರಿನಾಮ ಮುನಿಜನ ಮನವಿರಾಮ ।
ಮಿಳವುಂ ಚಿತ್ಸುಖಧಾಮ । ಆರಾಮ ಪಾವುಂ ॥ ೧ ॥
ಜನ್ಮನಿ ಸಫಲಕಾಜ ವ್ಹಾವಯಾಂತ್ಯಜುನಿಲಾಜ ।
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಗುರುರಾಜ । ಚರಣಕಮಲ ಸೇವುಂ ॥ ೨ ॥

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಮನೋನಾಶ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಘನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಈ 3 ಯೋಗಗಳು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

೧. ಭಕ್ತಿಯೋಗ

1. ನಾರದನ ಭಕ್ತಿಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ "ಪರಮ ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪ ಎಂತಲೂ, ಪ್ರೇಮ ಅಂದರೆ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯ ಸಮಾಧಾನ ಎಂತಲೂ, ಈ ಸಮಾಧಾನ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ 11 ಪರ್ಯಾಯಪದಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ—

ಸಂಗತ್ಯಾಗ	ಅನುಭವ	ವಿಶ್ವ ಅಭಾವ ಹೋಣೆ
ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿ	ಆತ್ಮನಿವೇದನ	ಉನ್ಮನಿ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ	ವಿಜ್ಞಾನ	ದ್ವೈತಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ಣ
ಅಲಿಪ್ತತಾ	ವಿದೇಹ ಸ್ಥಿತಿ	ತುಟನೆ.

ಈ 11 ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ಒಂದೇ—ಸಂಗತ್ಯಾಗ. ಯಾವುದರ ಸಂಗ? ಅಂದರೆ "**ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಗ**"

ಯೋಗ ವಾಸಿಷ್ಠದ ಶಿಖಿಧ್ವಜ—ಚೂಡಾಲಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶಿಖಿಧ್ವಜ ರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ರಾಣಿ, ಸರ್ವ ದೇಹ ಸಂಬಂಧದ ವಿತ್ತವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿ ಕಾಡಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೋದನು. ಆತನ ಪತ್ನಿ ಚೂಡಾಲಾ ಜ್ಞಾನೀಭಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಯೋಗ ಬಲದಿಂದ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡುವ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸಳಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಕಟ್ಟುಕಥೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಶಿಖಿಧ್ವಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ, "ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತೋ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಆತನು ಹೇಳಲು, ನೀನು ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಬಿಡು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂತ ಆ ಕಪಟ ಪುರುಷ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕವನು—"ನಾನು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ಪತ್ನಿ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವೇಷಧಾರಿಯು "ನೀನು ಈಗ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ. ನಿನ್ನದು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ" ಅಂದನು, ಆಗ ಆತನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಕುಟಿ, ನೀರು ತರುವ ಸೋರೆಬುರುಡೆ, ತನ್ನ ಕೌಪೀನ ಮತ್ತು ಕೌಪೀನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಚಾಟಿಯನ್ನೂ ಸಹಾ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟನು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ತಿರಿಗಿ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಚೂಡಾಲೆಯು ಅದೇ ವೇಷದಲ್ಲಿ "ಈಗಲಾದರೂ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತೊ" ಎಂತ ಕೇಳಿದಾಗ "ಇಲ್ಲ ಎಂದನು." "ನೀನು ನಿನ್ನದು ಇನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ" ಎನಲು, "ಇನ್ನು ನನ್ನದು ದೇಹ ಮಾತ್ರ. ಇದನ್ನು ಸಹಾ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು. ಆಗ ಆ ಪುರುಷನು "ದೇಹ ನಿನ್ನದಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲನದು. ಧನ ಎಲ್ಲಾ ಕುಬೇರನದು. ನಿನ್ನದು ಬಿಡು" ಎನಲು, "ದೇಹ ವ ದೇಹ ಸಂಬಂಧ ನಿನ್ನದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಆ **ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನದು.** ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ನಾಗು. ಆಗ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ಆ ವೇಷಧಾರಿ ಹೋದನು. ಅದರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಚೂಡಾಲೆಯು ತನ್ನ ನಿಜ ರೂಪದಿಂದ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ "ಈಗಲಾದರೂ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತೊ" ಎನಲು, ಆತನು ಮೌನದಿಂದ ಇದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೂ ಇವನ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಪಸು ಬರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಮಾಯೆಯು ಪರ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವವಳಾದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನು ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಸಿಟ್ಟಾಗದೆ "ಒಬ್ಬ ಈಶ್ವರನು ಎರಡು ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಾ ನೆಂತನೆನಸಿ ಶಾಂತನಾಗಿ ಇದ್ದದ್ದು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನು, "ದ್ವಂದ್ವಾತೀತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ನಾಶಮಾಡಿದ ನೀನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾಕೆ? ನಿನಗೀಗ ಏಕಾಂತ ಲೋಕಾಂತ ಶ್ರೀಕಾಂತ. ನೀನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಮುಂಚಿ ನಂತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದೆನಲು ಅದಕ್ಕವನು ಒಪ್ಪಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಎಂತ ಆ ಆಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆ.

ಭಕ್ತಿಗೆ 3 ರೂಪಗಳು— ಭಕ್ತಿಭಾವ, ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಆವೇಶ.

೩. ಭಕ್ತಿಭಾವ

ಭಕ್ತಿಭಾವ ಅಂದರೆ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಸತ್ವಗುಣಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಅವರ ಅಷ್ಟ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ಆಗಬೇಕು. ಅವು ಯಾಾವವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು, ರೋಮಾಂಚ, ಗದ್ಗದ ಕಂಠ, ಕಂಪ, ಸ್ವೇದ, ವೈವರ್ಣ, ಆನಂದ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥತೆ, (ಈ ವಿಷಯ ಏಕನಾಥನ 37ನೇ ಅಭಂಗ ನೋಡಿರಿ. (ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಮೂರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಂದೇ ಸರ್ತಿ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಭಕ್ತನು ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪದೇ ಪದೇ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವನ್ನು ತೀರಾ ಮರೆತು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಭಾವ ಅಂದರೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ನೆನಪಾದಕೂಡಲೆ ತಟಸ್ಥನಾಗುವುದು. ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ ಅಂದರೆ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಪೂರ್ಣ ಮರೆತು ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇರುವುದು.

ಈ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹರಿಚಾ ಛಂದಘೇವುಂ ಎಂಬ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ತಪಸೀಲು ಹೇಳಿದ ಚತುಷ್ಪ್ರಕಾರದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

"ಹರಿಚಾಛಂದಘೆವುಂ" ॥ ಛಂದ ಅಂದರೆ ಹೌಂಸ, ಹವ್ಯಾಸ, ಹುಚ್ಚು, ಖೋಡಿ, ಪ್ರೀತಿ. ಹರಿಯ ಛಂದ ಅಥವಾ ಹುಚ್ಚು, "ಲಾವಿಮನಾಪಿಸೆಂಗೋವಿಂದಾಚೆಂ" ತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆ ಹರಿಯ ಮಹತ್ವ. ಆತನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಅವರ "ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಹಾಮ್ಯಹಂ" ಇದು ಹ್ಯಾಗೆ ಜ್ಯಾರಿಮಾಡಿದ್ದಾನೆ? ಎಂತ ಅವನ ಅವತಾರ ಕೃತ್ಯ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲತಾ, ಆತನ ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಕೊಂಡು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಕ್ತ ವಿಜಯ, ಸಂತ ಲೀಲಾಮೃತ, ನಾಥ ಲೀಲಾಮೃತ, ದತ್ತ ಪ್ರಬೋಧ, ಹರಿ ವಿಜಯ, ರಾಮ ವಿಜಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಕೊಂಡು ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ, ಆಖ್ಯಾನಗಳ ಪಠನದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟರ ನಿಗ್ರಹ, ಶಿಷ್ಟರ ಪರಿಪಾಲನ ಕೈಕೊಂಡು, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೀಳು

ಯೋಸಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಲೆಯ ಚೊಖಾಮೆಳನ ಅಕ್ಕನ ರೂಪ ತಾಳಿ ಆತನ ಹೊಲ್ತಿಯ ಬಾಣಂತಿಯ ಸೇವೆ ಸಹ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಚೋಖಾಮೇಳನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆತನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಏಕನಾಥನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿ ನಂತರ ಅನುತಾಪ ಹುಟ್ಟಿ ಆತನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಏಕನಾಥನ ರೂಪತಾಳಿ ವಿಠಲನು ಊಟ ಉಪ ಚಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷೌರಿಕಸೇನಾನ್ಹಾವಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವಿಠುಮಹಾರನಾಗಿ ದಾಮಾಜಿಯ ನೌಕರನೆಂತ ಆತನು ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಹಂಚಿದ ಖಜಾನೆಯ ಧಾನ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದಾಮಾಜಿಗೆ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನು. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ವೇಷದಿಂದ ಆಂಧ್ರಾರಾಮದಾಸನು ಆತ್ಮಹತ್ಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ವಿಷದ ಪ್ಯಾಲೆಯನ್ನು ಕೌಚಿ ಹಾಕಿ ಅದೇ ರಾತ್ರೆ ಆತನು ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷಗಟ್ಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದ ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದನು. ಮಧುರಾಂತಕದ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಬಾಂದು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಯ್ಸ್ ಎಂಬ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೆ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟು "ಯೆರಿಕಾತ್ತ ಪೆರುಮಾಳ್" ಎಂಬ ಬಿರುದು ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತುಳಸಿದಾಸನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಳವು ಮಾಡಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿನ್ನದ ಸಕಲ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಕಳ್ಳರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ರೂಪದಿಂದ ಮಂದಿರದ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾದ ಹರಿಯ ಕುರಿತು ತುಕಾರಾಮನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ವಿಠಾಬಾಯಿ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ:—

29. "ಮಾಯಿ ವಿಠಾಬ್ಬಾಯಿ ಕರುಣಾಮಯಿ ॥ ಧ್ರು ॥
ಕಂಸಕಾಲಖಲ, ಪಾಪಿ ಅಜಾಮಿಳ ಸುಗತಿತಯಾಂಸಿ
ದೆಈ ಕರುಣಾಮಯಿ ॥ ೧ ॥ ಧ್ರುವಕೇವಲ ಶಿಶು,
ಗಜೇಂದ್ರತೊ ಪಶು, ಯಾಸ್ತವ ಧಾಂವ ಝುಣೆಫೆಈ

ಕರುಣಾಮಯಿ ॥ ೨ ॥ ಅಮಂಗಳಾತಿ ದಾಸಿ ಪಿಂಗಳಾ । ಸಪತಿಸ ದೇಹತಿಲಾಸೆಈ ಕರುಣಾಮಯಿ ॥ ೩ ॥ ಉದ ಕಾಂತುಸಿಯಾಂ ಅಭಂಗತಾರಿ । ನಿಜದಾಸಾಂಚಿ ಲಾಜ ನಿವಾರಿ । ನಿಜಸಂತ ಸುಜನ ಕೈವಾರಿ । ತುಕ್ಯಾಚಿ ಅಯಿ । ಮಾಯಿ ವಿಠಾಬಾಯಿ ಕರುಣಾಮಯಿ ॥ ೪ ॥

30. ವ್ಯಾಧಸ್ಯಾಚರಣಂ । ಧ್ರುವಸ್ಯಚವಯೋ ವಿದ್ಯಾಗಜೇಂದ್ರಸ್ಯಕಾ । ಕುಬ್ಜಾಯಾಂ ಕಿಮುನಾಮ ರೂಪಮಧಿಕಂ । ಕಿಂತತ್ಸುದಾಮ್ನೋಧನಂ । ವಂಶಃಕೊ ವಿದುರಸ್ಯ ಉಗ್ರಸೇನಸ್ಯ ಕಿಂ ಪೌರುಷಂ ॥ ಭಕ್ತ್ಯಾತುಷ್ಯತಿ ಕೇವಲಂ ನಚಗುಣೈರ್ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಿಯೋ ಮಾಧವಃ ॥ ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹರಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿಯುವ ದೇವರೆಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆತ್ಮರಾಮನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ:—

31. ಅಲ್ಲಿಹನೀಶ್ವರ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲೆಂಬುವ ಸೊಲ್ಲು ಸಲ್ಲದಿದು ಕೇಳಣ್ಣಾ । ಯುಲ್ಲ್ಯಲರಸಿದರಲ್ಲ್ಯಲ್ಲಿರುತಿಹ । ಎಲ್ಲವು ತಾನಾಗಿರುತಿಹ ದೇವನಾ ॥ ೧ ॥ ಕಲ್ಲಿನೊಳಿಹ ಕಂಚಿನೊಳಿಹನೆನುತಲಿ ಕೈಮುಗಿವುತಲಿಹುದೇನಣ್ಣಾ । ಮುಳ್ಳು ಮೊನೆಯು ಕುಳ್ಳುವದಿಡೆ ಇಲ್ಲವು ಎಲ್ಲವು ತಾನಾಗಿರುತಿಹ ದೇವನ ॥ ೧ ॥ ಕಾಶಿಯೊಳಿಹ ಕಾಂಚಿಯೊಳಿಹನೆನುತಲಿ ದೇಶ ದೇಶವೆಲ್ಲವನಣ್ಣಾ । ಘಾಸಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುತಲಿಹೆಯಲ್ಲದೆ । ವಾಸುದೇವ ನಿನ್ನೊಳಗಿಹನರಿಯದೆ ॥ ೨ ॥ ಆಗಮ ನಿಗಮಂಗಳು ಕಂಗಾಣದೆ ಕೂಗುತಲಿರೆ ಲೆಕ್ಕಿಸನಣ್ಣಾ । ಯೋಗ ಯಾಗ ವಿಧಿ ನೇಮಕೆ ಸಿಲುಕದೆ, ಬೇಗನೆ ಭಕುತಿಗೆ ಒಲಿಯುವ ದೇವನಾ ॥ ೩ ॥ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ದೇಶಂಗಳನೆಲ್ಲವ । ಅರಸಿ ನೋಡೆ ಕಾಣಿಸನಣ್ಣಾ । ಗುರುವಿನ ಕರುಣವ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ । ಅರುವಿನ ಕೊನೆಯೊಳಗಿರುತಿಹ ದೇವನಾ ॥ ೪ ॥ ಮರುಳು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡುವ ದೈವಕ್ಕೆರಗಿದರೇನಹುವು

ದೆನಣ್ಣಾ । ಭರಿತನಾಗಿ ಸಚರಾಚರ ಜೀವದೊಳಿರುತಿಹೆ
ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಾರಾಮನ ॥ ॥ ೫ ॥

ಸಖೂಬಾಯಿಯು ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವಳ ಬದಲಿಗೆ ಅವಳ ರೂಪ ತಾಳಿ ತಾನು ಅವಳ ಬಂಧನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಠೋಬನು.

ಒಬ್ಬ ಗೀತಾಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಭಕ್ತರ "ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂವಹಾಮ್ಯಹಂ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವಾಗ್ದಾನ ಇವತ್ತು ಸುಳ್ಳಾಯಿತೆಂದು ಆತನ ಆ ಗೀತೆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೆಂಪು ಶಾಯಿಯಿಂದ ಗೆರೆ ಎಳೆದು ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟು, ತಿರುಗಿ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದನು. ಆತನ ಗೈರಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿ ಆಳು ಊಟದ ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಾ ಇರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಡಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡ ಆಯಿತೆಂದು ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಚೂರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಜಕಮು ನೋಡು ಎಂತ ನಾಲಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಘಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಡನು ಪೇಟೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಈ ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಿ "ಆಹಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಯಾದ ನಾನು ಮಹಾಪಾಪಿ. ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ನೀನು ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟೆ. ನನಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಮಾಡಿ ನೀನು ದರ್ಶನ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂತ ಉಪವಾಸ ಶುರುಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದಾಗ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರಿತ್ರ ಶುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅದರ ಶ್ರವಣ ಮನನ, ನಿದಿಧ್ಯಾಸ ಹಿಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೇನೇ "ಹರಿಚಾ ಛಂದ ಘೇವುಂ" ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ:— ಹೀಗೆ ಹರಿಯ ಛಂದ ತಾಗಿದ ನಂತರ—

ii "**ಹರಿನಾಮಿಂ ರತ ಹೋವುಂ**" ಎಂಬದು ಸಾಧ್ಯ ಹರಿ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ರುಚಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹರಿನಾಮುದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವ ಭಕ್ತರ ಅನುಭವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ:—

32. 1. ರಸನೆ ವದನಾಮಚಿ ಹೇಂಸಾರ ॥
ಗೋರಸ ಮಧುರಸ, ಇಕ್ಷುರಸ ಸುಧಾರಸ ।
ನವರಸ ಹೇಹೀ ಅಸಾರ ॥ ॥ ೧ ॥
ತಳಮಳಸಿ ಕಿತಿಕರಿಸಿ ಕೀಹೇಂ ।
ವೆಢೆ ವೆಢಾಚಾರ ॥ ॥ ೨ ॥
ಭಕ್ತ ಮಯೂರ ಕೃಪಾಘನ ಈಶ್ವರ ।
ಉಘಡಿಲ ಮುಕ್ತಿದ್ವಾರ ॥ ॥ ೩ ॥

2. ಆಂಬೆಕೇಳಿಂ ದ್ರಾಕ್ಷಘಡೂ ॥ (17ನೇ ಅಭಂಗ ನೋಡಿರಿ)

33. 3. ಗೋಕ್ಷೀರ ಲಾವಿಯಲೆಂ ಆಂಧಳಿಯಾ ಮುಖಿಂ ।
ತೆಥಿಲ ಪಾರಖಿ ಜಿವ್ಹಾ ಜಾಣೆ ॥ ॥ ೧ ॥
ತೈಸೆಂ ದೇವಾ ತುಝರ ನಾಮಸಿರಂತರ ।
ಜಿವ್ಹೆಸಿ ಪಾಝರೆ ಅಮೃತಾಚಿ ॥ ॥ ೨ ॥
ಸೋಲೊನಿಯಾಂ ಕೇಳೆಂ ಸಾಖರೆಂ ಘೋಳಿಲೆಂ ।
ಅಂಧಾರಿಂ ಖಾದಲೆಂ ತರಿಗೋಡ ॥ ॥ ೩ ॥
ದ್ರಾಕ್ಷಫಳಾಂ ಘಡ ಸೇವಿತಾಂ ಚೋಖಡ ।
ತಯಾಹುನಿ ಗೋಡ ನಾಮ ತುಝಂ ॥ ॥ ೪ ॥
ಆಳೊನಿ ಯೊಂಕ್ಷೀರ ತುಪಾಚಿಯಾ ಆಳೆಂ
ಕಾಲವಿಲೆಂ ಗುಳೆಂ ಗೋಡಜೈಸೆಂ ॥ ॥ ೫ ॥
ಜಾಣೊನಿಯೊಂ ನಾಮೂ ಕರಿ ವಿನವಣಿ ।
ಅಮೃತಾಚಿ ಖಾಣಿ ನಾಮ ತುಝಂ ॥ ॥ ೬ ॥

34. 4. ಅಮೃತಾಹುನಿ ಗೋಡ ನಾಮ ತುಝಂ ದೇವಾ ।
ಮನ ಮಾಝಂ ಕೇಶವಾ ಕಾಂಬಾ ನೆಘೆ ।
ಸಾಂಗಾ ಪಂಢರಿ ರಾಯಾ ಕಾಯ ಕರುಂ ಯಾಸಿ ॥
ಕಾಂ ನಯೆ ಧ್ಯಾನಾಸಿ ರೂಪ ತುಝಂ ॥ ॥ ೧ ॥
ಕೀರ್ತನಿಂ ಬೈಸತಾಂ ಸಿದ್ರೆಂ ನಾಗವಿಲೆಂ ।
ಮನ ಮಾಝಂ ಭೂಲಲೆಂ ವಿಷಯಸುಖಾ ॥ ॥ ೨ ॥

ಹರಿದಾಸ ಗರ್ಜತಿ ಹರಿನಾಮಾಚಿ ಕೀರ್ತಿ ।
ತೆಂ ಕಾಂಸಯೆ ಚಿತ್ತಿಂ ಮ್ಹಣೆ ನಾಮಾ ॥ ॥ ೩ ॥

ರಾಮನಾಮದಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಹೇಗೆ ಆಗುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾಮದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

35. ಸಂತಚರಣರಜಲಾಗತಾಂ ಸಹಜ ।
ವಾಸನೆಚೆಂಬೀಜ ಜಳೂನಿಜಾಯ ।
ಮಗ ರಾಮ ನಾಮಿಂ ಉಪಜೆಆವಡಿ ।
ಸುಖ ಘಡೊಘಡಿ ವಾಢುಂ ಲಾಗೆ ॥ ॥ ೧ ।
ಕಂಠಿಂ ಪ್ರೇಮದಾಟೆ । ನೆತ್ರಿಂ ಜಳಲೋಟೆ ।
ಹೃದಯಿಂ ಪ್ರಗಟೆ ರಾಮ ರೂಪ ॥ ॥ ೨ ॥
ಆಶಾಪಾಶ ತುಟೆ । ಭೇದಭ್ರಮ ಆಟೆ ।
ವಿಶ್ರಾಂತಿತೆ ಭೇಟೆ ಸಂತಸಂಗೆಂ ॥ ॥ ೩ ॥
ನಾಮಾ ಮ್ಹಣೆ ನಾಮ ಸಾಧನ ಗೊಮಟೆಂ ।
ಪರಿ ಉಪತಿಷ್ಟೆ ಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯ ॥ ॥ ೪ ॥

36. ಹರಿಗುಣ ಗಾವತ ನಾಚೊಂಗಿ ॥ ಧ್ರು ॥
ಆಪನೆ ಮಂದಿರಮೊ ಬೈಠಬೈಠಕರ ।
ಗೀತಾಭಾಗವತ ವಾಚೊಂಗಿ ॥ ॥ ೧ ॥
ಗ್ಯಾನಧ್ಯಾನಕಿ ಗಠಡಿ ಬಾಂಧಕರ ।
ಹರಿಹರ ಠಂಗಿಂ ಲಾವೊಂಗಿ ॥ ॥ ೨ ॥
ಮೀರಾಕೆ ಪ್ರಭು ಗಿರಿಧರ ನಾಗರ ।
ಸದಾ ಪ್ರೇಮರಸ ಚಾಖೊಂಗಿ ॥ ॥ ೩ ॥

37. ಸಾತ್ವಿಕಾ ಭರಣೆ ರೋಮಾಸಿ ದಾಟಣೆ ।
ಸ್ವೆದಾಚೆಂ ಜೀವನ ಯೆಊಂ ಲಾಗೆ ॥ ॥ ೧ ॥
ಕಾಂಪತೊ ಥರಾರಿ ಸ್ವರೂಪ ದೆಖೆ ನೇತ್ರಿಂ ।
ಅಶ್ರುತ್ಯಾಭಿತರಿ ವಾಹತಾತಿ ॥ ॥ ೨ ॥

ಆನಂದ ಹೋಯ ಪೊಟಿಂ ಸ್ತಬ್ಧ ಜಾಲಾ ಕಂಠಿಂ ।
ಮೌನ ವಾಕ್ಪುಟಿ ಧರೂನಿರಾಹೆ ॥ ॥ ೩ ॥
ಟಾಕಿಶ್ವಾಸೊಚ್ಛ್ವಸ ಅಶ್ರುಭಾವದೇಖಾ ।
ಜಿರವೂನಿ ಏಕಾ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಯ ॥ ॥ ೪ ॥
ಐಕಾಜನಾರ್ದನಿಂ ಐಸಾ ಅಷ್ಟಭಾವ ।
ಉತ್ಪನ್ನ ಹೊತಾಂ ದೇವ ಕೃಪಾಕರಿ ॥ ॥ ೫ ॥

38. ಅಧರಂ ಮಧುರಂ ವದನಂ ಮಧುರಂ
ನಯನಂ ಮಧುರಂ ಹಸಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ಹೃದಯಂ ಮಧುರಂ ಗಮನಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇ ರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೧ ॥
ವಚನಂ ಮಧುರಂ ಚರಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ವಸನಂ ಮಧುರಂ ವಲಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ಚಲಿತಂ ಮಧುರಂ ಭ್ರಮಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇ ರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೨ ॥
ವೇಣುರ್ಮಧುರೋ ರೇಣುರ್ಮಧುರಃ
ಪಾಣಿರ್ಮಧುರಃ ಪಾದೌ ಮಧುರೌ ।
ನೃತ್ಯಂ ಮಧುರಂ । ಸಖ್ಯಂ ಮಧುರಂ
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೩ ॥
ಗೀತಂ ಮಧುರಂ ಪೀತಂ ಮಧುರಂ
ಭುಕ್ತಂ ಮಧುರಂ ಸುಪ್ತಂ ಮಧುರಂ
ರೂಪಂ ಮಧುರಂ ತಿಲಕಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮದುರಂ ॥ ॥ ೪ ॥
ಕರಣಂ ಮಧುರಂ ಶರಣಂ ಮಧುರಂ ।
ಹರಣಂ ಮಧುರಂ ರಮಣಂ ಮಧುರಂ ।
ವಮಿತಂ ಮಧುರಂ ಶಮಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೫ ॥
ಗುಂಜಾ ಮಧುರಾ ಮಾಲಾಮಧುರಾ ।
ಜಮುನಾ ಮಧುರಾ ವೀಚೀ ಮಧುರಾ ।

ಸಲಿಲಂ ಮಧುರಂ ಕಮಲಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೬ ॥
ಗೋಪೀ ಮಧುರಾ ಲೀಲಾ ಮಧುರಾ ।
ಜುಕ್ತಂ ಮಧುರಂ ಭುಕ್ತಂ ಮಧುರಂ ।
ಹೃಷ್ಟಂ ಮಧುರಂ ಶಿಷ್ಟಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೭ ॥
ಗೋಪಾಮಧುರಾ, ಗಾವೋಮಧುರಾ ।
ಜಷ್ಟಿರ್ಮಧುರಾ ಸೃಷ್ಟಿರ್ಮಧುರಾ ।
ದಲಿತಂ ಮಧುರಂ ಫಲಿತಂ ಮಧುರಂ ।
ಮಧುರಾಧಿಪತೇರಖಿಲಂ ಮಧುರಂ ॥ ॥ ೮ ॥

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಂ ಮಧುರಾಷ್ಟಕಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ॥

ಹರಿನಾಮಿೂ ರತ ಕೈಸೆಂ ವ್ಹಾವೆಂ?

39. ರತರೆ ರತ ಸಖಯಾ ರಾಘವ ನಾಮಿೂಂ ।
ಕಿಶಿರಮುಸಿ ಕಾಮಿೂ ॥
ರಾಮುನಾಮು ಸುಖಧಾಮು ನಿರಂತರ
ಸೆವುನಿಯಾ ತ್ಯಜ ಕುಮತಿ ರಿ ಕಾಮಿೂ ॥ ಧ್ರು ॥
ನಾನಾ ಕರ್ಮಾರ್ಜಿತ ದುರಿತೆಂ ಜಳಲಿಂ ।
ಕೃತ ಪುಣ್ಯೆಂ ಫಳಲಿ । ತೈಂಯಾ ನರತನು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಳಲಿ ।
ಮಗ ಮತಿ ಕಾಂಚಳಲಿ । ಲಾಜಲಾಜ ಕರಿ ಕಾಜ ಸರುನಿ
ರಘುರಾಜಾಪದವಿ ರಮಧನ ಸುತಧಾಮಿಂ ॥ ॥ ೧ ॥
ದಾರಾದಿ ವಿಷಯಾಂಚಾ ಭ್ರಮು ಕೃತವಾರಾ ।
ಸಮಜೂನಿ ಮನಿಂ ಧಾರಾ ।
ಸಾರಾ ಮಾಯಿಕಚಿ ಮೋಹ ಪಸಾರಾ ।
ಸಾರಾನಿಸ್ಸಾರಾ । ಇಷ್ಟಮಿತ್ರ ಕುಲಗೋತ್ರ ಪುತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ
ವೃಥಾಭ್ರಮು ಕಾಕಿಂ ಮಾಮಿೂ ॥ ॥ ೨ ॥
ಕರಣೆ ಸತ್ಸಂಗೆಂ ಗತಮಲಕರಣೆ । ಶುದ್ಧಾಂತಃ ಕರಣೆ ।

ಸ್ಮರಣೆ ಹಿತ ವರಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತರಣೆ । ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ।
ಸಮಜ ಕರುನಿ ಹಿತ । ಸಮಜ ಉಮಜ ಮನಿಂ ।
ದೇಶಿಕವಚನೆಂ ಕವಣಕಸಾಮೀಂ ॥ ॥೩ ॥
ಐಸಾ ಸಾಧನೆಂ ಬಹುಜನ ತರಲೆ । ಶಾಂತಿನೆಂ ವರಿಲೆಂ ।
ಸಹಜ ದೇಹತ್ವಾಪಾ ಸೊನಿ ಸರಲೆ ।
ನಿಜ ಪದಿಂ ಅನುಸರಲೆ । ಕರಿಸಿ ಭಜನತರಿ ।
ತರಿಸಿ ಪಿತರ ಸಹಾಯೆ ವಿಷಯಿಂ ತುಜ ವಿಠ್ಠಲ ಹಾಮೀ ॥ ೪ ॥

40. ಮಾಧುರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿ, ಮಾಧುರಿ ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ, ಶೀ ದೇಃ
ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ॥ಧ್ರು॥ತುಝಾ ಹೋನಿ ತುಝ್ಯಾ ನಾಮ।ದಶಮ ಭಕ್ತಿ
ತೇಚಿ ನಾವ । ತ್ಯಾಂತ ಬಸವುನಿ ತರವಿರೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ ॥ ೧ ॥
ತುಝೆಂ ಮಧುರ ನಾಮ ಗಾತಾಂ । ಅಷ್ಟಭಾವತೆ ತತ್ಪತಾಂ ।
ಪ್ರಕಟವಿ ಮಾಝ್ಯಾ ಮನಿಂ ರೇ ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ ॥ ೨ ॥
ಸಾಧು ಸಂತ ಗುರು ಸಜ್ಜನ । ತುಝೆ ರೂಪಡೆ ತೆ ಘನ ।
ಬೋಧ ಕಥಾರಸ ಪಾನ್ಹಾ ಪಾಜಿರೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ॥ ೩ ॥
ಗೋಪಿಕಾಂಚಾ ಶುದ್ಧಭಾವ । ತೊ ತೂಂಚಿ ವಾಸುದೇವ ।
ತಯಾಂಪರಿ ಆಮ್ಹಾ ಕರವಿರೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ ॥ ೪ ॥
ಪ್ರೇಮಳಾಂಚೆಂ ಸುಖಧಾಮ । ತೂಂಚಿ ಮದಾತ್ಮ
ಕೃಷ್ಣ ರಾಮ । ಗೋಡ ಮಧುರಿಂತವ ನಾಮಾ ದೃಢಮ
ತಿದೆ ಬಾ ಭೂತಸದಯಾ ॥ ೫ ॥ ಅಂತಕಾಳಿಂ ವಾತಪಿತ್ತ
ಭರುನಿ ದೇಹರೋಗಗ್ರಸ್ತ । ತ್ಯೆಂ ದಾನಾಸನ್ಮುಖ ರಾಹೆರೆ
ಕೃಷ್ಣರಾಯಾ ॥ ೬ ॥

41. ಮೇರಿತೊ ಗಿರಿಧರ ಗೋಪಾಲ । ದುಸರಾ ನ ಕೊಈ
॥ ಧ್ರು ॥ ಮಾತಾಛೋಡಿ ಪಿತಾಛೋಡಿ । ಛೋಡೆ ಸಗಾ
ಸೋಈ । ಸಾಧುಸಂಗ ಬೈಠಬೈಠ ಲೋಕಲಾಜಖೋಈ
॥ ೧ ॥ ಸಂತದೇಖದೌಡ ಆಈ । ಜಗತದೇಖರೋಈ ।
ಪ್ರೇಮ ಆಂ ಸುಡಾರಡಾರ ಅಮರಬೇಲ ಬೋಈ ॥ ೨ ॥

ಮಾರಗಮೆತಾರನಮಿಲೆ ಸಂತರಾಮುದೊಈ । ಸಂತಸದಾ
ಸೀಸಪರ । ರಾಮುಹೃದೆಹೊಈ ॥ ೩ ॥ ಅಬತೊಬಾತಫೈಲ
ಗಈ । ಜಾನೆಸಬಕೊಈ । ದಾಸಿ ಮೀರಾ ಲಾಲ ಗಿರಿಧರ
ಹೋನಿಸೊ ಹೊಈ ॥ ೪ ॥

42. ಜ್ಯಾನಿಂ ವಿಠ್ಠಲ ಮಾತ್ರಘ್ಯಾವಿ । ತ್ಯಾನೆಪಥ್ಯಸಾಂಭಾ
ಳಾವೆಂ ॥ ೧ ॥ ಕಾಮಕ್ರೋಧ ತಿಕಟ ಮಿರಚಿ । ಹ್ಯಾಂಚಿ
ಫೆವು ನಯೆರುಚಿ ॥ ೨ ॥ ಆಶಾ ಮನೀಷಾ ತೆಲಕಟ ।
ತ್ಯಾಂಚಿ ಯೇವುಂ ದ್ಯಾವಾ ವೀಟ ॥ ೩ ॥ ರಾಮುಕೃಷ್ಣ
ಘ್ಯಾವಾ ವಿಡಾತೇಣೆ ಹರಿ ಸರ್ವಪೀಡಾ ॥ ೪ ॥ ತುಕಾ
ಮ್ಹಣೆ ಘ್ಯಾ ಔಷಧ ಜೇಣೆ ಜೋಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದ ॥ ೫ ॥

43. ಮೋಹ ಜನಿತ ಮಲ ಲಾಗ ವಿವಿಧವಿಧಿ ।
ಕೋಟೋಂ ಜತನಿ ನ ಜಾಯ ।
ಜನಮ ಜನಮ ಅಭ್ಯಾಸ ನಿರತ ಚಿತ್ತ
ಅಧಿಕ ಅಧಿಕ ಲಪಟಾಈ ॥ ಧ್ರು ॥
ನಯನ ಮಲಿನ ಪರನಾರಿ ನಿರಖಿ ।
ಮನ ಮಲಿನ ವಿಷಯ ಸಂಗ ಲಾಗೆ ॥
ಹೃದಯ ಮಲಿನ ವಾಸನಾ ಮಾನಮದ ।
ಜೀವ ಸಹಜ ಸುಖ ತ್ಯಾಗೆಂ ॥ ॥ ೧ ॥
ಪರನಿಂದಾ ಸುನ ಶ್ರವಣ ಮಲಿನ ಭಯೆ ।
ವಚನ ದೋಷಪರ ಗಾಯೆ ।
ಸಬ ಪ್ರಕಾರ ಮಲ ಭಾರ ಲಾಗ
ನಿಜ ನಾಥ ಚರಣ ಬಿಸರಾಯೆ ॥ ॥ ೨ ॥
ತುಲಸಿದಾಸವ್ರತ ದಾನ ಜ್ಞಾನತಪ । ಬುದ್ಧಿ ಹೇತು ಶ್ರುತಿಗಾವೆ ।
ರಾಮುಚರಣ ಅನುರಾಗ ನೀರಬಿನ ।
ಮಲಅತಿ ನಾಶನ ಪಾವೆ ॥ ॥ ೩ ॥
ಸುಖಸುಖಾ ವಿರಜಣ ಜಾಲೆಂ । ತೆಂಮಥಲೆಂ ನವನೀತ ॥ ೧ ॥

ಹಾಲೆಡೋಲೆ ಹುರುಷೆಂ ಕಾಯಾ ।
ನಿವತಿಬಾಹ್ಯ ನಯನಂ ॥ ॥ ೨ ॥
ಪ್ರಬಲತೊ ನಾರಾಯಣ । ಗುಣೆಂ ಗುಣ ವಾಢಲಾ ।
ತುಕಾವ್ಹಣೆ ಭರಲಿಶೀಗ । ವರಿಮುಗ ವೊಸಂಡೆ ॥ ೩ ॥

44. ಶ್ರವಣಿಂ ತುರ್ಝಿಂ ನಾವು । ಐಕಾವೆಂ ಆವಡಿ । ಚಿತ್ತೆಂ
ದೇವ್ರುನಿಯಾ ಬುಡಿ ಪ್ರೇಮು ಡೋಹಿಂ ॥ ೧ ॥ ನಯನೆಂ ತುರ್ಝಿಂ
ರೂಪ ದೆಖಾವೆಂ ಸರ್ವತ್ರ । ವ್ಹಾವೆಂ ಭೂತ ಮಾತ್ರ ಸಖೇ
ಮಾರ್ಝು ॥ ೨ ॥ ವದನಿಂ ತುರ್ಝಿಂ ನಾವು ಗಾವೆಂ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ।
ಧರುನಿ ತುರ್ಝಿಂ ರೂಪ ಹೃದಯಕಮುಳಿಂ ॥ ೩ ॥ ಕಾಯಾ
ಸಂತಾಂ ಪಾಯಿಂ । ಜಾವಿಲೋಟಾಂ ಗಣಿಂತೆಂಭಾಗ್ಯ ಅನು
ದಿನಿಂ ದೆಈ ಬಾಪಾ ॥ ೪ ॥ ಮಾನಾಚಾ ಮುಜ ಓಸ ।
ಅಪಮಾನಿಂ ಉಲ್ಲಾಸ । ದೆಈ ತುರ್ಝಾ ಧ್ಯಾಸಸರ್ವಕಾಳ ॥ ೫ ॥
ಸಾವ್ಹಾವ್ಹಣೆ ವಿಠೊಬ್ಬಾ ತರಿಚ ಶರಣಾಗತ । ನಾಹಿಂತರಿ
ಪತಿತ ವ್ಹಣತಿ ಮುಜ ॥ ೬ ॥

ನಾಮಿರತ ಫಕೀರನ ಗೀತ:—

45. ಆತ್ಮರಂಗಮೆ ಗುಂಗ ಹುವಾಸೊ ಕೋನಕರಿ ಬೇರಂಗ ॥
ಮ್ಯೆಮೇರಾ ಲಂಗೋಟಿ ಛುಟಾ ಅಬ ಕೌನಕಹಸಕೆ ನಂಗ ॥ ೧ ॥
ನಂಗಾ ಮೇರಾ ಸಾಈಉಸೊನೆ ಮುರ್ಝುಬಿ ಮೈಸಾಕಿಯಾ ।
ಸಂಗರಂಗಕಾ ಅಮುಲ ಆಜಬತೇ ಅಭಂಗಕರಕೆದಿಯಾ ॥ ೨ ॥
ಪ್ಯಾಸ ಲಗೀತೊ ಪೀಲೊ ಭಾಈ ದತ್ತ ಭಕ್ತಿರಸ ಲೋಟಾ ।
ಪ್ಯಾಸ ನಹಿತೊ ಮುಖ ಲಗಾಕೆ ಮತ ಕರನಾ ಝೂಟಾ ॥ ೩ ॥
ಜೇ ಜೇ ಜಿಸಿಕಾ ವಿಷಯು ವಿಷಯು ಹೈ ಓ ಉಸ್ಕಾಹಿ ಭಕ್ತ
ಪ್ರಮುಖ ಭಕ್ತ ಸಬ ವಿಷಯು ಛೋಡಕೆ ಭಜೆನಿರ್ವಿಷಯು
ದತ್ತ ॥ ೪ ॥ ವಿಷಯೊಂಕಾ ಫಲ ವಿಷಯು ಹಿ ಮುಲೆ ಬೀಜ
ಬೀಜಸೆಂ ಪೈದಾ । ದತ್ತ ಭಕ್ತಿಸೆಂ ದತ್ತಕು ಏಹುಂಚೆ ನಾ
ಬಜಾರ ನಾ ಸೌದಾ ॥ ೫ ॥ ಅಲಖದೇಸಕಾ ಫಕೀರ ಹಮುತೊ

ಸಬಕುಂ ಅಲಖ ಬತಾಉಂ । ರಸ್ತಾ ಸೀದಾ ಪಹಾಡ ಪರಕಾ
ಫಿರ ಪಿಛೈಸಹಿಂ ಲಾವೂ ॥ ೬ ॥ ಯೆ ರಸ್ತೆ ಪರ ಪಡರಹೆ
ಹೈ ಹಿರಾ ಫತ್ತರ ಸರಿಖೆ । ಠೋಕರ ಖಾಕೆ ಪಿಛೆ ಆವೆ ಜೊ
ಉಸ ಜುದಾ ಲೇಖೇ ॥ ೭ ॥ ಪಹಾಡ ಪರತೆ ಗಿರ ಪಡಾತೊ
ಉಸೆಕೊ ಊ ನ ರಾಖೆ । ಉಪ್ಪರ ಜಾನೆ ಕಭೀನ ಸಾಧೆ
ಠೊಕರ ಖಾಕೆ ಖಾಕೆ ॥ ೮ ॥ ನಜರ ರಖೂಂಗೆ ಏಕ ಅಲಖ
ಪರ ಸಾಧುಸದ್ಗುರು ಖಾಸಾ ನಹಿಂ ಉಲಟೊಂಗೆ ರಸ್ತಾಹೊವೆ
ಸೀದಾ ಜೈಸಾ ಬಾಸಾ ॥ ೯ ॥ ಏಕಬಾರಜೊ ಉಪ್ಪರ ಏಹೂಚಾ
ನಹಿಂ ಫಿರ ಆನಾ ಜಾನಾ । ಫಕೀರಶಾಂತಾರಾಮುನೆ ಸಾಈ
ಸೆವಿುಲ ರಹೆನಾ ॥ ೧೧ ॥

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಂಗಗಳಿಂದ—ಹರಿನಾಮಿುಂರತ ಆದ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಗವನ್ನಾಮೊಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಹರ್ನಿಶಿ ಇರುತ್ತದೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ

iii **“ಸಾಂವುಳೆಂ ಸಗುಣ ಭಾವುಂ”** ಇದರ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

46. ನಾಭಿ ಸ್ಥಾನಿಂ ಠೇವಾ ಹೃತ್ಕಮಳಿಂ ಪಾಹಾವಾ । ದ್ವಿದಳಿಂ
ಅನುಭವಾವಾ ಐಕ್ಯರೂಪೆಂ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರಣವ ಓಂ ಕಾರ
ವಿಚಾರ ಕರಿತಾಂ । ಬಿಂದುಚಿ ತತ್ವತಾಂ ಸರ್ವಗತ ॥ ೨ ॥
ಕುಂಡಲಿನಿ ಗತಿತೈಸಾಚಿತೀ ರಾಹೆ । ಸಹಸ್ರದಳೆಂ ಪಾಹೆ
ಅನುಭವ ॥ ೩ ॥ ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನ ನಾಹಿಂ ಅವಘಂಚಿ ಸ್ವರೂಪ ।
ಪಾಹತಾಂ ನಿಜರೂಪ । ಸ್ವರೂಪ ಹೋಯ ॥ ೪ ॥ ಆತಾಂ
ಕೈಂಚಿಗತಿ ಕೈಂಚಾಬಾ ವಿಚಾರು । ಬಾಪರಖುಮಾಯಿ
ಬೀವಿವರು ವಿಠ್ಠಲುಹಾ ॥ ೪ ॥

ಈ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥನು ಕುಂಡಲನೀ ಉದ್ಘಾಟಣ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಗುಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿ (serpentine energy) ಗುದ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ನಡುವೆ ಮೂಲಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು

ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದಲೂ, ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೂ ತಲೆ ಎತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂತ್ರಪೂರಿಷ ಹೊರಪಡಿಸುವ ಅಧೋಗತಿ ಚಲನೆ ಇರುವ ಅಪಾನ ವಾಯುವಿನ ಚಲನೆ ಊರ್ಧ್ವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಅನಾಹತ ಚಕ್ರ ಅಂದರೆ ಎದೆಯೊಳಗಿರುವ ಊರ್ಧ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವಿನ ಚಲನೆ ಕೆಳಗೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಇವೆರಡು ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅಪಾನವಾಯುಗಳು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರ ಅಂದರೆ ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಕೂಡಿದಾಕ್ಷಣ ಕುಂಡಲಿನಿ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಸಂಚರಿಸುವ ನಾಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಷಡ್ವಕ್ಷಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ atrophied ಅಂದರೆ ನಿಶ್ಚೇತನವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಚೇತರಿಸಿ ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಎರಡು ವಾಯುಗಳು ಒಟ್ಟುಕೂಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಡಿ ಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದರಿಂದ (shock) ಧಕ್ಕೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಶರೀರ ಆಸನದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಧಡಕ್ಕನೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿ ನಾಡಿ ಶುದ್ಧಿ ಆದ ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನೊಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಾಭಿಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತಲ್ಪಿದ ಕೂಡಲೆ ಚಿತ್ತದ ಸ್ಥಾನವಾದ ಮಣಿಪುರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಧಿನಿಕ್ಷೇಪದಂತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮವು ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ (ಎದೆಯಲ್ಲಿ) ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ದೇವಿ ದೇವರ ರೂಪಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹುಬ್ಬುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ ಯಾನೆ ಆಗ್ನೆಯ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಕುಂಡಲಿನಿ ತಲ್ಪಿದ ಕೂಡಲೆ ರೂಪುಗಳು ಕಾಣದೆ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾಶ 3 ತರದ್ದು :—

(1) ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕಾಯಿತು.

(2) ಬೆಳಕಿನೊಳ್ ಬೆಳಕಾಯಿತು.

(3) ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದ ಬೆಳಕಿನ ಜ್ಯೋತಿ.

ಇದರ ಪೈಕಿ (1) ಮತ್ತು (2) ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. (3)ನೇದು ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರ ಯಾ ಸಹಸ್ರದಳ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ (ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ತಲೆ ಎಲುಬುಗಳು ಕೂಡಿಬರುವ ಮೊದಲು ಮೆತ್ತಗಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ) ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ್ನೇಯ ವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನ,

ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅಜ್ಞಾನ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರಾರದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ. ಪ್ರಣವಪದ ಯಾ ಓಂಕಾರದ ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ಕುಂಡಲಿನಿಶಕ್ತಿ. ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಯಾ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿ ಸ್ತಬ್ಧ ಇದ್ದು ಸಹಸ್ರದಳದಲ್ಲಿ ಭೇದಾಭೇದರಹಿತ ಅನುಭವ ಯಾ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸಗುಣ ರೂಪ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೇ "ಸಾವುಳೆ ಸಗುಣ ಭಾವುಂ." ಸಗುಣ ಅಂದರೆ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ಈಶ್ವರನ ಯಾ ಶಿವಶಕ್ತಿಯ ರೂಪಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರ ಅಮೃತಾನುಭವದ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಅಂತರದ ಕುರಿತಿರುವ ಅಧ್ಯಾಯ ಇಡೀ ದಿನ ಓದುತ್ತಾ ಇರಲು, ಧ್ಯಾನದ ಸಮಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 4 ಘಂಟೆಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಲೆಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ವಸ್ತ್ರದ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತದ್ದು ನೋಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಜಟಾ, ಮೀಶೆ, ಗಡ್ಡ ಇರುವ ಮುಖ ಎರಡು ಮಿನಿಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಂಪು ಕುಂಕುಮ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಉದ್ದ ಬೊಟ್ಟು, ಹೀಗೆ ಐದಾರು ಸರ್ತಿ ತಬ್ದೀಲು ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಆದದ್ದು ನೋಡಿ ಇದು ಶಿವಶಕ್ತಿ ಅಂತರ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎರಡು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಂತ ನನಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈಗ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೇವರ ರೂಪು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಕಾಶ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನು ಸಹಾ ಅಡಗಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿ ನನಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದ ಬೆಳಕಿನ ಜ್ಯೋತಿ ಅಂದರೆ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಇರುತ್ತೇವೆ.

ಹರಿ ಚರಣಗಳು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ನಾನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಈ ಕುರಿತು ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರು "**ಹರಿಚರಣ ಸಿಮಾ**" ಎಂದು ಅವರ ದಾಸ ಬೋಧದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ:—

47. "ಜೆಥೆಂ ನಾಮರೂಪಝುಡೆ । ಆನಂದ ಆಸಂದಿಂ ಬುಡೆ ।
ನಿಜಸುಖಾಚಾ ಘೊಂಜ ಮೋಡೆ । ವಿಷಯ ಸುಖ ಆಟಿ ।
ಆನಂದ ಪ್ರಕಟೆನಿ ತುಟಿ । ಜೈಸಾ ಕರ್ಪುರ ದೀಪ ಝುಟಿ ।
ಉಜಳೆನಿ ಮುರಿ ಜೈಸೆಂ । ಪದಾ ಐಲೀ ಕಡೀಲ ಗೋಷ್ಟಿ ॥
ಜೆಥೆಂ ಪಡಲಿ ವಿವೇಕ ದೃಷ್ಟಿ ವಿವೇಕ ಬಳೆಂ ತರ್ಕವೇಷ್ಕಿ ॥
ಸಿವಾ ಪಾದುಕಾಂಚಾ ॥

ಹೀಗೆ "ಸಾಂವುಳೆಂ ಸಗುಣ ರೂಪ ಭಾವುಂ" ಆದ ನಂತರ.

vi **ಹರಿರೂಪಿಂ ಧ್ಯಾವುಂ**" ಎಂಬ ಅಭಂಗದ ನಾಲ್ಕನೆ ಪಾದದ ಅನುಭವ ಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನ ಅಂದರೆ ಧ್ಯೈನಯತೀತಿ ಧ್ಯಾನಃ" ಅಂದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುದು. ಅದೇ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಾಡುವುದು **ಉಪಾಸನೆ, ಧ್ಯಾನ ತಾಗುವದು**. ಗ್ರಹಣತಾಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಪ್ರಕಾಶ ಕಾಣದಿರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನ ತಾಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರದ ವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಸಾಧಕನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ:—

48. ಮನರಾಮಿರಾಂರಂಗಲೆಂ ಅವಘೆಂ ಮನಚಿರಾಮುಝಾಲೆಂ ।
ಸಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಿಂ ಅವಘೆಂ ರಾಮರೂಪ ಕೊಂದಲೆಂ ॥ ಧ್ರು ॥
ಚಿತ್ತಹಾರಪಲೆಂ ಅವಘೆಂ ಚೈತನ್ಯಚಿ ಝಾಲೆಂ ॥ ದೆಖತಾಂ,
ನೇಖತಾಂ ಅವಘೆಂ ವಿಶ್ವಮಾವಳಲೆಂ । ಪಾಹತಾಂ ಪಾಹಣೆ
ಸರ್ವಸ್ವೆಂ ಹರಿಸಿಟೆಂಕಲೆಂ ॥ ೧ ॥ ಆತ್ಮಯಾ ರಾಮಾಚೆಂ
ಧ್ಯಾಸ ಲಾಗಲೆಂ ಮುಜಕೈಸೆಂ । ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಧರ್ಮ ಅವಘೆ
ಯೆಣೆಸಿ ಪ್ರಕಾಶೆಂ ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಪರ ರಾಮುಚಿ
ಅವಘಾ ಭಾಸೆ ॥ ೨ ॥ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿ ಆಣಿಕ
ಯೋಗ ಸ್ಥಿತಿ । ಸಿಧಾರಿತಾಂ ಸಕಳೆ ರಾಮ ಸ್ವರೂಪಿಂ
ಜಡಲಿ ವೃತ್ತಿ । ಏಕಜನಾರ್ದನ ತೊಹಾ ರಾಮುಚಿ ಆಣಿ
ಅಂತಿಂ ॥ ೩ ॥

49. ಧ್ಯಾನಂ ಚಿಂತಾಸ್ವರೂಪಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪರಃಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ಚ ಸಾಧನಂ।
ಭಗವಚ್ಛರಣ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಶಾಂತಿರ್ಮೋಕ್ಷಃ ಪರಂ ಸುಖಂ ಸಮಾ
ಧಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಶ್ಚಹ್ಯೇತೇ ಅರ್ಥಃ ಪರಮಾಮತಾಃ ॥
—ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತ.

ಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನದ ಕುರಿತು ಏಕನಾಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಪ್ರಥಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಮಂದಸ್ಮಿತ ಸುಂದರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಮುಖವನ್ನು ಮರೆತು ಅದರ ಮಂದ ಹಾಸ್ಯದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ಸಹ ಮರೆತು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಇಡೀ ಮೂರ್ತಿ ಮರೆತು ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ "ನಾನು" ಎಂಬದು ನಾಶಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಖರೆಯಾದ ಧ್ಯಾನ." ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕನು ತೀವ್ರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾತಾ ಎಂತಾಗಲಿ, ತಾನು ಬದ್ಧನೆಂತಾಗಲಿ, ಮುಕ್ತನೆಂತಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂತಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರಗಳು:—
ಲಯ, ದಿಕ್ಷೇಪ. ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ರಸಸ್ವಾದ.
ಭಕ್ತಿ ಕುರಿತು ಏಕನಾಥನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

50. ಭಕ್ತಿಚೆ ಉದರಿಂ ಜನ್ಮಲೆಂ ಜ್ಞಾನ. ಭಕ್ತಿನೆ ಜ್ಞಾನಾಸಿ ದಿಧಲೆಂ ಮಹಿಮಾನ। ಭಕ್ತಿತೆಂ ಮೂಳ ಜ್ಞಾನತೆಂ ಫಳ। ವೈರಾಗ್ಯ ಕೇವಳ ತೆಥಿಲ ಫೂಲ ॥ ೧ ॥ ಫೂಲ ಫಳದೋನಿ ಯೆರಯೆರಾ ಪಾಠಿಂ। ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯತೆಂವಿ ಭಕ್ತಿಚೆ ಪೋಟಿಂ ॥ ೨ ॥ ಭಕ್ತಿವಿಣ ಜ್ಞಾನ ಗಿವಸಿತೆ ವೆಡೆ। ಮೂಳ ನಾಹಿಂ ತೆಥೆಂ ಫಳಕೆಂವಿ ಜೋಡೆ ॥ ೩ ॥ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನ। ತೆಥೆಂ ನಾಹಿಂ ಪತನ। ಭಕ್ತಿ ಮಾತಾ ತ್ಯಾಚೆಂ ಕರಿತಸೆ ಜತನ ॥ ೪ ॥ ಶುದ್ಧ ಭಾವ ತೆಥೆಂ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನ। ತ್ಯಾಚೇನಿ ಅಂಗೆಂ ಸಮಾಧಿ ಸಮಾ

ಧಾನ ॥ ೫ ॥ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ತೆಥೆಂ ತಿಷ್ಟೆದೇವ । ಜ್ಞಾನಾ ಜಾತೊ ಠಾವ ಸುಖವಸ್ತಿಸಿ ॥ ೬ ॥ ಏಕಾಜನಾರ್ದನಿ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾ । ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ತ್ಯಾಚೆ ಲಾಗತಸೆ ಪಾಯಾಂ ॥ ೭ ॥

51. ಭಗವದ್ಭಾವ ಸರ್ವಾಂ ಭೂತಿಂ। ಹೆಂಚಿಜ್ಞಾನ ಹೀಚಿಭಕ್ತಿ। ವಿವೇಕ ಆಣಿ ವಿರಕ್ತಿಯಾಚೆನಾವಿೊ ॥ ೧ ॥ ಸಾಂಡುನಿಯಾಂ ವಿಷಯ ಧ್ಯಾನ । ಮುಖ್ಯತ್ವೆಂ ಹೆಂಚಿ ಅಜ್ಞಾನ । ಜೀವಾ ನಾಹಿಂ ಭವಬಂಧನ ಯಾಚೆ ನಾವಿಂ ॥ ೩ ॥ ಸ್ಮರಣತೆಂಚಿ ನಿಜ ಮುಕ್ತಿ । ವಿಸ್ಮರಣ ತೆಂಚಿ ಅಧೊಗತಿ । ಐಸೆಂ ಪುರಾಣೆ ಜೋಲತಿ ಬಾಹು ಉಭಾರೋನಿ ॥ ೪ ॥ ಆಠವತೋಚಿ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ । ನಾಠವತೊ ಭವಭ್ರಮು । ಯಾದೊಹಿಂಚೆಂ ೞಿಜ ವರ್ಮ ಜಾಣ ಬಾಪಾ ॥ ೫ ॥ ಆಠವ ವಿ ಸರಚಿತ್ತಂ ಜೆಣೆ ಜಾಣಿಜೆತಿ । ತೆಂಚಿ ಏಕ ನಿಶ್ಚಿತಿಂ ನಿಜರೂಪ ॥ ೬ ॥ ಏಕ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಸಾಧು ಸ್ವರೂಪಿಂ ನಿಜಬೋಧು । ಕೋಂದಲಾ ಪರಮಾನಂದು ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ॥ ೭ ॥

52. ಸಗುಣ ಚರಿತ್ರೆಂ ಪರಮು ಪವಿತ್ರೆಂ ಸಾದರ ವರ್ಣಾವಿಂ । ಸಜ್ಜನ ವೃಂದೆಂ ಮನೊಭಾವೆಂ ಆದಿಂ ವಂದಾವಿಂ ॥ ೧ ॥ ಸಂತಸಂಗೆಂ ಅಂತರಂಗೆಂ ನಾಮು ಬೋಲಾವೆಂ । ಕೀರ್ತನ ರಂಗಿಂ ದೇವಾ ಸನ್ನಿಧ । ಸುಖೆಂ ಡೋಲಾವೆಂ ॥ ೨ ॥ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವಿರಹಿತ ಗೋಷ್ಟಿ ಇತರಾಂ ನಕರಾವ್ಯಾ । ಪ್ರೇಮ ಭರೆಂ ವೈರಾಗ್ಯಾಚಿ ಯುಕ್ತಿ ವಿವರಾವ್ಯಾ ॥ ೩ ॥ ಜೆಣೆ ಕರೊನಿ ಮೂರ್ತಿ ಠಸಾವಿ ಅಂತರಿಂ ಶ್ರೀಹರಿಚಿ ॥ ಐಸಿ ಕೀರ್ತನ ಮಾಹಿಮಾ ಹೇತವ ಸಂತಾಚೆ ಘರಚಿ ॥ ೪ ॥ ಅದ್ವಯ ಭಜನೆ ಅಖಂಡ ಸ್ಮರಣೆ ವಾಜವಿ ಕರತಾಳಿ । ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಮುಕ್ತತೆ ಜಾಲೆ ತತ್ಕಾಳಿಂ ॥ ೫ ॥

53. "ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನಂ ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಭಿ ಧೀಯತೆ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

54. "ಮಾಝುಯೆ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿ ಭಕ್ತಿಯಾನಾಂವ" ಎಂದು ಏಕನಾಥರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

55. ಮಾಝೆಂ ಅರ್ಚನ । ಮಾಝೆಂ ಭಜನ । ಕೀರ್ತನ । ನಾಮಸ್ಮರಣ । ಗುಣ ವರ್ಣನ । ಅಹರ್ನಿಶಿ ಮಾಝುಕಥಾ । ಮಾಝು ವಾರ್ತಾ । ಮಾಝೆಂ ಧ್ಯಾನ ಭಕ್ತಿತೀ ನಾಂವ ॥ ಮಾಝುಯೆ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿ ಭಕ್ತಿಯಾನಾಂವ ॥ —ಏಕನಾಥಿ

56. ಭಜನ ಭಾವ—ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ । ನಿಸ್ಸಂದೆಹೋ ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಭಗವದ್ಭಾವೋ ಹಾ ಭಜನಾಚಾ ನಿಜ ನಿರ್ವಾಹೋ । ಭಜನ ಭಾವೋ ಯಾ ನಾಂವ ॥

57. **ಭಕ್ತಿಚಿ ದಶಾ**—ಕಾಯಾವಾಚಾಮನಸಾ । ಮಾಝಾ ಪಡಲಾ ಭಕ್ತಿಚಾಠಸಾ । ಭಜತಾಂ ನಾಠವೆ ದಿವಸ ನಿಶಾ । ಭಕ್ತಿದಶಾ ಯಾ ನಾಂವ ॥

58. **ಚೌಥಿ ಭಕ್ತಿ**:—ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಂ । ಚಿನ್ಮಾತ್ರಿಂ ಜಡಲಿ ವೃತ್ತಿ । ಚಿತ್ತ ಚಿತ್ತಶ್ಯಾಚಿ ವಿಸರೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ । ಯಾಚೆಂ ನಾವಚೌಥಿ ಭಕ್ತಿ ॥

59. **ಸ್ವಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿ**—ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಂ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ । ತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಕ್ತಿ । ಐಸೆನಿ ನಿಶ್ಚಯೆಂ ಕರ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿಯಾ ನಾಂವ ॥

60. **ಭಕ್ತಿಚೆಂ ನಿಜಗುಹ್ಯವರ್ಮ.** ಆಚರತಾಂ ಸಕಳ ಧರ್ಮ । ನ ಕಲ್ಪಾವಾ ಫಳ ಸಂಭ್ರಮ ॥ ಹೆಂಚಿ ಭಕ್ತಿಚೆಂಗುಹ್ಯವರ್ಮ ॥

61. **ಭಜನ ಸಿದ್ಧಿ.** ದ್ವೈತ ಭಾವೆಂ ಭಜನ ವಿಧಿ । ತೆ ಜಾಣಾವಿ ಸ್ಥೂಲಬುದ್ಧಿ । ಭಜನಾಚಿ ಭಜನ ಸಿದ್ಧಿ । ಜಾಣತ್ರಿಶುದ್ಧಿ ತನ್ಮಯಹೋಣೆ ॥

62. **ಅವ್ಯಾವೃತ ಭಜನ.** ಅಖಂಡನಾಮ ಸ್ಮರಣ । ಅಂತರಿಂ ವಿಶ್ವಾಸ ಅಖಂಡ ನಾಮಾಚಾ ॥

೪. ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ

63. ಜ್ಞಾನದೇವ:—" ಏಕ ಪ್ರೇಮ ರಸಾ ವಾಂಚೂನ ಕಾಸಯಾ ಪಾಹಿಜೆ ಉದ್ದಂಡ ಜ್ಞಾನ । ಕೃಷಾನು ಘೋರವಾಢಲಾಜರಿ । ತರಿ ನಿರ್ಮಳ ಪ್ರಕಾಶ ಸನ್ದೇಚಿ ಮಂದಿರಿಂ । ದೀಪಕ ತೇಜಾಚಿಯೆ ಬರೊಬರಿ । ತೊಕೈಸಾ ಸಾಂಗಪಾಂ ॥

64. ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮಾವೀಣ ಜ್ಞಾನನಕೂ ದೇವಾ । ಅಭಿಮಾನ ನಿತ್ಯ ನವಾ ತಯಾವಾಜಿಂ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರೇಮ ಮಜ ದೆಈ ಪ್ರೇಮ ಮಜ ದೆಈ॥ ನಮಾಗೆಆಣಿಕ ಕಾಹಿಂ ಪ್ರೇಮಾವೀಣ ॥ ೨ ॥ ರಾಂಡವಿನೆ ಜೆವಿಂ ಅಲಂಕಾರು ಪ್ಯೆಂಕೆಲಾ । ತೈಸೆಂ ಝಾಲಾ ಜ್ಞಾನಿ ಪ್ರೇಮಾವೀಣ ॥ ೩ ॥ ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಪ್ರೇಮ ತೆಂಚಿ ಗೋಡ । ಭಕ್ತ ಸುರವಾಡ ಜಾಣತೀಲ ॥ ೪ ॥

65. ಪ್ರೇಮಳಜನಾ । ಪ್ರೇಮ ಸಾಂಗತಾಂ ನಯೇರೆ । ಸಾಂಗತಾಂ ಸಾಂಗತಾಂ ಮನ ಹೊಯ ಲಯರೆ ॥ ೧ ॥ ಘಟಾಕಾಶ ಮಠಾಕಾಶ-ನಾಮ ವಿಲಾಸರೆ । ಮಹದಾ ಕಾಶಿಂ ಹಾರಪೆ ದೊಹಿಂಚಿ ಭಾಸರೆ ॥ ೨ ॥ ಸೈಂಧವ ಸಿಂಧುಚಿ ತ್ಯಾ ಪಾಹುಂ ಜಾಯ ಬೋಲಿರೆ । ಸೈಂಧವ ಸಿಂಧು ಬೋಲ ರಾಹೆರೆ ॥ ೩ ॥ ಕೀಟಕ ಭೃಂಗುಟಿಚೆ ಧಾಕೆಂ ತನ್ಮಯರೆ । ಭೃಂಗುಟಿ ಹೂವುನಿ ಜಾಯ ನಭಿಂ ನಿರ್ಭಯರೆ ॥ ೪ ॥ ಸುವರ್ಣ ಅಲಂಕಾರ ಪಾಹತಾಂ ಸುವರ್ಣರೆ । ಅಲಂಕಾರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬೋಲ ರಾಹೆರೆ ॥ ೫ ॥ ಶ್ರೀರಮಾವಲ್ಲಭ ಸಜ್ಜನ ಸಂಗೀರೆ । ಸರ್ವಾಂಚಾ ಪ್ರೇಮ ಏಕು ಪಾಂಡುರಂಗರೆ ॥ ೬ ॥

ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ:— ನೀರುಗಡ್ಡೆ (ice)ಯಂತೆ ಕರ್ಮ. ನೀರಿನಂತೆ ಜ್ಞಾನ, ಉಬೆಯಂತೆ ಭಕ್ತಿ. ಇವು ಮೂರು ಮಾನಸಿಕ, ವಾಯು ಪೀಡನ ಮಾಪಕ ಯಂತ್ರ (mental barometer)ದಂತೆ ಪ್ರೇಮದ ರೂಪಗಳು.

— ಭಾರತಿ

66. ಸಕಳಾಂಚಿ ವಿಸ್ಮೃತಿ । ಹೀ ಆನಂದಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿ ॥

— ಆನಂದ ಸಾಗರ.

67. **ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ** ॥ ಆವಡಿ ಹರಿಕಥೆಂ । ಆತ್ಮ ಚರ್ಚಾ ಹೃದಯಿಂ । ಆವಡಿ ನಾಮ ಗಾಣಿಂ । ಅಂತರಿಂ ಜಾಲಿ ಸುಖಾಚಿ ಜೋಡಿ । ಬಾಹ್ಯರೊಮಾಂಚಿಂ ಉಭವಿಲಿ ಗುಢಿ । ಸ್ವಾನುಭವಾಚಿ ಗೋಡಿ ನಯನಿಂ ರೋಖಡಿ ಪ್ರವಾಹೆ ॥ ಅಹಂ ಸೊಹಂ ದೊನ್ಹಿ ಕುಡಿಂ । ತುಟಲಿ ಅಭಿಮಾನಾಚಿ ಬೇಡಿ । ವಿಷಯ ಗೋಡಿ ನಿಮಾಲಿ । ತೆ ಕಾಳಿಚೆಂ ಹೆಂಚಿ ಚಿನ್ಹ । ರೊಮಾಂಚ ಪುಲಕಿತ ದೇಹ । ನಯನಿಂ ಆನಂದ ಜೀವನ । ಹೃದಯಿಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾನಂದು । ಪುಂ ಜಾಳಲೆ ದೊನ್ಹಿ ನಯನ । ಸದಾ ಸುಪ್ರಸನ್ನ । ಸ್ಫುರೆನಾ ದೇಹಾಭಿಮಾನ । ಭಗವಂತಿಂ ಮನರಂಗಲೆಂ ॥

— ಏಕನಾಥ.

68. ಪ್ರೇಮನ ಬಾಡಿ ಉಪಜೆ । ಪ್ರೇಮ ನ ಹಾಟ ಬಿಕಾಯ । ರಾಜಾಪರಜಾ ಜೆಹಿರುಚೆ । ಶೀಸ ದೆಈ ಲೆಜಾಯ ॥ ೧ ॥ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರೇಮ ಸಬಕೊಈ ಕಹೆ । ಪ್ರೇಮ ನ ಚಿನ್ಹೆಕೊಯ । ಆಠಪಹಾರ ಭಿನಾರಹೆ । ಸೊಈ ಕಹಾವೆ ಪ್ರೇಮ ॥ ೨ ॥ ಜಹಾಂ ಪ್ರೇಮ ತಹಾಂ ನೇಮ ನಹಿಂ । ನಹಿಂ ಬುದ್ಧಿ ಬ್ಯೌಹಾರ । ಪ್ರೇಮ ಮಗ್ನ ಜಬಮನ ಭಯೊ । ಕೌನಗಿನೆ ತಿಥಿ ಬಾರ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರೇಮ ಛಿ ಪಾಯೆ ನಛಿಪೆ । ಜಿಸಘಟ ಪರಗಟ ಹೋಯ । ಮುಖಪೆಂ ನ ಬೋಲೆ । ನೈನ ದೇತಸೆ ರೋಯ । ಜಿಸಘಟ ಪ್ರೇಮನ ಪರಗಟ । ಸೊಘಟ ಜಾನ ಮಸಾನ ॥ ೪ ॥ ಜೈಸಾ ಖಾಲ ಲುಹಾರಕಿ ಸಾಂಸಲೇತ ಬಿನುಪ್ರಾನ ॥ ೫ ॥ ಕಬೀರ ಪ್ಯಾಲಾ ಪ್ರೇಮಕಾ ಅಂತರ ಲಿಯಾ ಲಗಾಯ । ರೋಮರೋಮಮೆ ರಮಿರಹಾ । ಔರ ಅಮಲ ಕ್ಯಾ ಖಾಯ ॥ ೬ ॥

ಈ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ತುಕಾರಾಮನು ಸಂತಪಣ ಎಂತ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಈ ಮೇಲಿನ ಕಬೀರನ ವಾಕ್ಯದ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

69. ನಾಹಿಂ ಸಂತಪಣ ಮಿಳತ ಹೆಂ ಹಾಟಿಂ । ಹಿಂಡತಾಂ ಕಪಾಟಿಂ ರಾನಿಂ ವನಿಂ ॥ ೧ ॥ ಸಯೆ ಮೋಲ ದೆತಾಂ ಧನಾಚಿಯೆ ರಾಶಿ । ನಾಹಿಂತೆಂ ಆಕಾಶಿಂ ಪಾತಾಳಿಂತೆಂ ॥ ೨ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಮಿಳೆ ಜೀವಾಚಿಯಾ ಸಾಟಿಂ । ನಾಹಿಂತರಿ ಗೋಷ್ಟಿ ಬೋಲುಂಚಿ ನಕೊ ॥ ೩ ॥

70. ಜಿನ ಪ್ರೇಮರಸ ಚಾಖ್ಯಾನಹಿಂ । ಅಮೃತ ಪಿಯೂತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೧ ॥ ಜನ ಇಶ್ಕಮೆ ಶಿರನಾದಿಯಾ । ಯುಗಯುಗ ಜಿಯಾತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೨ ॥ ಮಶಹೂರಹುಆ ಪಂಥಮೆ । ಆಪಕೊ ಸಾಬಿತ ನಕಿಯಾ । ಆಲಿಮ್ ಔರ ಫಾಜಿಲ್ ಬನಾ । ದಾನಾ ಹು ಆಕೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೩ ॥ ದೇಖಿ ಗುಲಿಸ್ತಾನ ಬೊಸ್ತಾನ್ ಮತಲಬ । ನ ಪಾಯಾಶೇಖಕಾ । ಸಾರಿ ಕಿತಾಬಾಂ ಯಾದಕರ ಹಾಫಿಸ್ ಹುಆತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೪ ॥ ಜಬಲಗ ಪ್ಯಾಲಾ ಪ್ರೇಮಕಾ ಪೀಕರ ಮತವಾಲಾ ನಹಿಂ । ರಾಗ ಸಾರಮಂಡಲ ಬಾಜತೆ । ಜಾಹಿರ ಸುನೆತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೫ ॥ ಜೋಗಿ ವ ಜಂಗಮ ವೇಷಕರ । ಕಪಡೆ ರಂಗಾಕರ ಪಹೀನತೆ । ವಾಕಿಫ್ ನಹಿಂ ಉಸ ಹಾಲಕೇ । ಕಪಡೆ ರಂಗೆತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೬ ॥ ದಿಲಮೆ ದರದ ನಹಿಂ ದಿಯಾಕೊ । ಬೈಠೆ ಮುಶಾಯಿಖ ಹೋಯಕೆ । ದಿಲಕಾ ಹರಟ ಫಿರತಾ ನಹಿಂ । ತಸಬಿ ಫಿರಾತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೭ ॥ ಔರಾಂ ನಸಿಹತ ಠೊಂಕರೆ । ಆಪ ಅಮಲ ಹೋತಾ ನಹಿಂ । ದಿಲಕಾ ಕುಫರ ತುಟಾ ನಹಿಂ । ಹಾಜಿ ಹುಆತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೮ ॥ ಜಬಲಗ ಇಶ್ಕಕೆ ದರ್ಯಾವಮೆ ಗರ್ಕಾಬ ತೂಂ ಹೋತಾ ನಹಿಂ । ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಗೋದಾವರಿ । ನ್ಹಾತಾ ಪಿರೆತೊ ಕ್ಯಾ

ಹುಆ ॥ ೯ ॥ ಬಲರಾಮ ಪುಕಾರತ ಹೈ ಯುಹಿ । ಪೀಪೀ ಕರ ಜೀದಿಯಾ । ಮುತಲಬ ಹಾಸಿಲ ನ ಹುಆ । ರೊರೊಮು ಆತೊ ಕ್ಯಾಹುಆ ॥ ೧೦ ॥

ಪ್ರೇಮ ಅಂದರೆ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಪೂರ್ಣ ಮರೆತು ಸಮಾಧಿ ಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಇದು ನಿರ್ವಿಷಯ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಗೆ ವಿಷಯಬೇಕು. ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವ ಪೃಥ್ವೀ, ಆಪ, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಈ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಪಂಚೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ರಚಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವುದು ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮ ಅಂದರೆ ನಿರ್ಗುಣ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಪ್ರೇಮ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗಿಗಳು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

71. ಹೆರಿ । ಮೈತೊ ಪ್ರೇಮ ದಿವಾನಿ । ಮೇರೆ ದರದ ನ ಜಾನೆ ಕೊಈ ॥ ಧ್ರು ॥ ಶೂಲಿ ಉಪರ ಸೇಜ ಹಮಾರಿ । ಸೋನಾ ಕಿಸವಿಧ ಹೋಯ । ಗಗನಮಂಡಲ ಪರ ಸೇಜ ಪಿಯಾಕಿ ॥ ಕಿಸ ವಿಧ ಮಿಲನೊ ಹೋಯ ॥ ೧ ॥ ಘಾಯ ಲಕೀಗತಿ ಘಾಯಲ ಜಾನೆ । ಜೊ ಕೊಈ ಘಾಯಲ ಹೋಯ । ಜವ್ಹಾರಕಿ ಗತಿ ಜವ್ಹಾರ ಜಾನೆ । ನ ಜಾನೆ ದುಜಾ ಕೋಯ ॥ ೨ ॥ ದರದಕಿ ಮಾರಿ ಬನಬನ ಡೋಲೂಂ । ನಮಿಲೆ ವೈದ್ಯ ಕೋಯ । ಮೀರಾಕೆ ಪ್ರಭು ಪೀರ ಮಿಟೆ ಜಬ । ಸಾಂವಲಿಯೊ ವೈದ್ಯೊ ಹೋಯ ॥ ೩ ॥

72. ಮಾಝೆಂ ಮಜಕಳೆ । ಮಾಝೆಂ ಮಜಕಳೆ । ಮಾಝೆಂ ಮಜಕಳೆ ಪ್ರೇಮ ಸುಖ ॥ ೧ ॥ ನಕರಿ ತುಝೆಂ ಧ್ಯಾನ । ನಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ । ಮಾಝೆಂ ಆಹೆ ಖೂಣ ವೇಗಳೀಚಿ ॥ ೨ ॥ ನಕರಿ ಕಾಯ ಕ್ಲೇಶು ಇಂದ್ರಿಯಾಂ ನಿರೋಧು । ಮಾಝಾ ಆಹೆ ಬೋಧುವೇಗಳಾಚಿ ॥ ೩ ॥ ನಕರಿ ತುಝಿ ಸ್ತುತಿ ।

ನವಾ ಖಾಣಿ ತುರ್ಝೀ ಕೀರ್ತಿ । ಧರಿಲಿತಿ ಯುಕ್ತಿ ವೇಗಳೀಚಿ ॥ ೪ ॥ ನಾಮಾ ಮ್ಹಣೆ ನಾಮ ಗಾಈನ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ । ಯ್ಯೇಸಿ ಆಸೊ ಆಪ ಗಿವಸಿತ ॥ ೫ ॥

73. ನಾಮ ಆಠ ವಿತಾಂ ಸದ್ಗದಿತ ಕಂಠಿಂ। ಪ್ರೇಮ ವಾಢೆ ಪೋಟಿಂ । ಐಸೆಂಕರಿ ॥ ೧ ॥ ರೋಮಾಂಚ ಜೀವನ । ಆನಂದಾಶ್ರು ನೇತ್ರಿಂ । ಅಷ್ಟಾಂಗಹಿ ಗಾತ್ರಿಂ ಪ್ರೇಮ ಸುಖ ॥ ೨ ॥ ಸರ್ವ ಹೆಂ ಶರೀರ ವೆಂಚೊ ಯಾ ಕೀರ್ತನಿಂ । ಗಾವುಂ ನಿಶಿದಿನಿ ನಾಮ ತುರ್ಝೆಂ ॥ ೩ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ದುಜೆಂ ನಕರಿ ಕಲ್ಪಾಂತಿಂ । ಸರ್ವದಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಂತ ಪಾಯಿಂ ॥ ೪ ॥

ಪ್ರೇಮದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಸ್ಲಾಂ ಭಕ್ತಪ್ರೇಮಿಯು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ:—

74. ಸುನಿಯೆ ಜನಾಬ್ । ತುಮಾರಿ ಇಶ್ಕನೆ ಮುರ್ಝಕೊ ಶಿಕಾಯಿ ತೀನ ಬಾತೆಂ ಹೈಂ । ಕಭಿರೋನಾ । ಕಭಿಹಸನಾ । ಕಭಿ ಬೇಹೋಶ್ ಪಡನಾ ॥

75. ಬೋಲವೆನಾತೆಂ ಬೋಲಾವೆಂ । ಚಾಲವೆನಾ ತೆಥೆಂ ಜಾಸೆಂ । ನವಲ ಸ್ವರೂಪಾಚೆಯೋಗೆಂ ಜೀವಪಣಾಚೆವಿಯೋಗೆಂ ॥ ೧ ॥ ವಾಟ ನಾಹಿಂ ತೆಥೆಂ ಜಾವೆಂ । ಜಾಣವೆನಾ ತೆಂ ಜಾಣಾವೆಂ ॥ ೨ ॥ ನಸೊನಿಯಾ ಭೇಟಿವ್ಹಾವಿ । ತುಟಿ ಅಸೊನಿ ಪಾಡಾವಿ । ರಾಮದಾಸಿಂ ದೃಢ ಬುದ್ಧಿ ಹೋತಾಂ ಸಹಜ ಸಮಾಧಿ ॥ ೩ ॥ ಇದೇ ಪ್ರೇಮಾವಸ್ಥೆ.

೫. ಭಕ್ತಿಆವೇಶ

76. ತಮೋಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಭೂತಪ್ರೇತದ ಆವೇಶ. ರಜೋಗುಣಿಗಳಿಗೆ ದೈವ, ದೇವತೆಗಳ ಆವೇಶ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಆವೇಶ.

ಭಗವಂತನ ಆವೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಗೌರಾಂಗ ಮಹಾಪ್ರಭು ಅಥವಾ ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಇದ್ದರೆ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ಮುಖ

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅವರವರ ಉಪಾಸನಾ ದೇವರ ರೂಪು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತರು ಆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದರ್ಪಣ ದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲರ ಮುಖ ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೊ ಹಾಗೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯ 21 ಘಂಟೆ ಭಕ್ತಿ ಆವೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಹಾಜ ರಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆ ಮಹಾಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಉಪಾಸನೆ ದೇವರು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಅವೇಶ ಬಂದ ಮಹಾತ್ಮರು ತಾನು ಇಂಥವನೆಂದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆವೇಶ ಬರುವಂಥಾದ್ದು ಸತ್ವಗುಣದ ಉತ್ಕರ್ಷ ದಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸತ್ವಗುಣದ ಅಭಿಮಾನ ಇರುವ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ.

೬. ಜ್ಞಾನಯೋಗ

77. "ತಜ್ಞಾನಂ ಯದಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪ್ರಶಮ ಕರಂ" ॥ ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿವಿಹೀನ ಮಾಡಿ ಶಾಂತಿ ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು ಜ್ಞಾನ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ವಾಕ್ಯ.

78. ಜ್ಞಾತೃಜ್ಞೇಯ ವಿಹೀನ ನುಸತೆಂ ಜ್ಞಾನ ॥ ಅಂದರೆ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಜ್ಞಾನಿ, ಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯ ಜ್ಞೇಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಉಂಟು ಎಂದು ಯಾವ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲವೊ ಆ ತ್ರಿಪುಟಿರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೇನೇ ಚಿತ್ ಅಥವಾ ಜ್ಞಪ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಂವಿತ್ ಎಂದು ಅದೇ ಜ್ಞಾನ (alsolute consciousness).

79. ಜ್ಞಾನ ಮ್ಹಣಿಜೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ । ಪಾಹಾವೆಂ ಆಪಣಾಸ ಆಪಣ
ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಸ ಜಾಣಾವೆಂ । ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಓಳಖಾವೆಂ ।
ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿಚಾರಾವೆಂ ॥ ಜೆಥೆಂ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸರೆ ।
ಪಾಂಚ ಭೌತಿಕಹೆಂ ಓಸರೆ । ಸಮೂಳ ದ್ವೈತ ನಿವಾರೆ ।
ಯಾ ನಾಂವ ಜ್ಞಾನ ॥ ಮನೋಬುದ್ಧಿ ಅಗೋಚರ ।
ನಚಲೆ ತರ್ಕಾಚಾ ವಿಚಾರ ಉಲ್ಲೇಖ ಪರೆ ಹೂನಿ ಪರ ।
ಯಾ ನಾಂವ ಜ್ಞಾನ ॥ ಜೆಥೆಂ ನಾಹಿಂ ದೃಶ್ಯಭಾನ ।

ಜೆಥೆಂ ಜಾಣಿವಹೆಂ ಅಜ್ಞಾನ। ವಿಮಲ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಯಾಸಿ ಬೊಲಿಜೆಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪ ಜಾಣಿಜೆ। ಯೂನಾಂವ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ॥ ಜ್ಞಾನ ಮ್ಹಣಜೆ ಅದ್ವೈತ । ಜಾಣಿಜೆ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿರ್ಗುಣ। ತ್ಯಾಸಿಚ ಮ್ಹಣಾವೆಂ ಜ್ಞಾನ ॥ ಆಪಣ ಆತ್ಮಅಂತರಿಂ ಬೋಧ ಜಾಲಾ । ತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೋಧೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಿ ಜಾಹಲಾ । ಸಂಸಾರ ಭೇದ ತೊಉಡಾಲಾ। ದೇಹ ಪ್ರಾರಬ್ಧಿಂ ಟಾಕಿಲಾ । ಯಾಸಿ ಮ್ಹಣಿಜೆ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ ॥

— ದಾಸ ಬೋಧ.

80. ಜಾಣೀವ ಜೆಥೆಂ ರಿಘತ ನಾಹಿಂ । ವಿಚಾರ ಮಾಗಚಾ ಪಾವಲಿಂ ಮಾಘಾರಿ ಫಿರತೊ ಆಣಿಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಂಗಿಂ ತರ್ಕಾಸತರಿ ಯೇಣ್ಯಾಚಿ ಇಚ್ಛಾಚಿ ನಾಹಿಂ । ತ್ಯಾಚೆಂ ನಾಂವ ಜ್ಞಾನ ।

— ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ.

81. ಸ್ವರೂಪಿಂ ಸಾವಧಪಣ । ಹೆಂಚಿ ಜ್ಞಾನಾಚೆಂ ಲಕ್ಷಣ । ಕ್ರಿಯಾರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಜಾಣಣೆ ಹೆಂಚಿ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ॥

— ಏಕನಾಥಿ.

ಯಾಹನಿಶ್ಚಯಃ ಹೈ ಜೊ ಆತ್ಮಾ ಆನಂದರೂಪ । ಆದಿ ಅಂತತೆಂ ರಹಿತ ಪ್ರಕಾಶರೂಪ ಸರ್ವ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವಹೈ ಇಸಕಾ ನಿಶ್ಚಯಃಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ ॥

— ಯೊ. ವಾ.

ಪದಾರ್ಥಾಂಚಾ ಚಕ್ಷು ದೆಖಣಾ । ಪದಾರ್ಥ ನಸತಾಂ ದೀಪ ಪಾಹೆಜಾಣ। ದೀಪಾ ಅಭಾವಿಂಹಿ। ಅಂಧಾರ ಪಾಹತೆಚಿ ಅಸೆ ॥ ತೈಸೆಂ ಆತ್ಮ ಜಾಣೆ ವಿಷಯಃಜಾತ । ದೇಹದ್ವಯಃಕ್ಷೀಣೆ ನುಸಧಾ ಸ್ಫುರಣಾಸ ಜಾಣತಅಸೆ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವಿಂ ॥ ಸ್ಫುರಣ ಮಾವಳ ಲಿಯಾ ಆಪಣ । ಜಾಣತಸೆ ಸ್ಫುರಣಾಚೆಂ ನಾಹಿಂ ಪಣತೆಂಚಿ ಜ್ಞಪ್ತಿಮಾತ್ರ ಚಿದ್ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ॥ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ

ಮಯ ಆತ್ಮರೂಪಾಚೆಂ ಜ್ಞಾನ । ಪ್ರತ್ಯಯಾ ಆಲೆಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ವೀಣ । ತೊಚಿ ಅಸಂಗ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಆಪಣ । ಅಪರೋಕ್ಷ ಬೊಧ ಝಾಲಾ । ಸ್ಮರಣ ವಿಸ್ಮರಣ ಜೀವ ಅಂಗೆಂ ಹೋಣೆ । ತಯಾಚೆಂ ನಾಂವ ಜ್ಞಾನ **ವಸ್ತುತಂತ್ರ** ॥ ಮೀ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಅಖಂಡ ಪೂರ್ಣ । ರಾಹೆಜರಿ ಸದಾ ಆಠವಣ । ತ್ಯಾನಾವೆಂ ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನ । **ಕರ್ತೃತಂತ್ರ** ರೂಪೆಂ ॥ ಯಾಚಿ ನಾಂವೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನ । ಅನುಸಂಧಾನ ರೂಪ ಧ್ಯಾನ । ತೆಂಚಿ ಗುಣಾಸಹಿತ ಸಾಕ್ಷಿಚೆಂ ಅನುಸಂಧಾನ ರೂಪ ಧ್ಯಾನ । ಹೆಂಚಿ ಉಪಾಸನ ಸಗುಣಾಚೆಂ ॥ ಬ್ರಹ್ಮ ಆತ್ಮಾ ಮೀ ಸದೋದಿತ । ನಿಜಾಂಗೆಂ ಹೋಣೆ ಕಲ್ಪನಾರಹಿತ । ಸ್ಮರಣೆಂ ತೈಸಾಚಿ ವಿಸ್ಮರಣಿ । ಧ್ಯಾನಾಭಾವಿಂ ಕಿಂವಾ ಧ್ಯಾನಿಂ । ಏಕರೂಪ ಪೂರ್ಣ ಸಮಾಧಾನಿ ಯಾನಾಂವ ವಸ್ತುತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ ॥ ವ್ಯಾಪಾರಿಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರಿಂ ನಿರ್ವಿಕಾರಿ । ಯಾಂನಾವ ವಸ್ತುತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ ಜನಿಂ ವಿಜನಿಂ ಸ್ಮಶಾನಿಂ । ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಪ್ತಿಂ ಸಮಾನ ವಿಷಯಿಂ ಕಿಂವಾ ಧ್ಯಾನಿಂ । ಯಾನಾಂವ ವಸ್ತುತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ ॥ ಸಾಂಡುನಿ ನಾಮರೂಪ । ಧ್ಯಾನಿಂ ಧರಾವೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ । ಹಾಚಿ ಸಮಾಧಿ ಸವಿಕಲ್ಪ ವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವೆಂ ಯಾಚಿ ನಾವೆಂ ಕರ್ತೃತಂತ್ರ ಧ್ಯಾನ ॥ ಯೆಣೆಂಚಿ ಹೋಯ ವಸ್ತುತಂತ್ರ ಜ್ಞಾನ । ಮಗ ಸಹಜಿಚ ಅಭಿನ್ನ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಸಾಂಡುನಿ ॥

— ವೇದೇಶ್ವರಿ.

ಚಿತ್ತಕಾ ಅಭಾವಕಾನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೋಧ ಹೈ ।
ಚಿತ್ತಬೋಧ ಜಗತ್ ಹೈ । ಅಹಂತಾಕಾ ನಾಮ ಹೈ ॥

— ಯೊ. ವಾ.

ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ವಿವೇಕೇನ ಜ್ಞಾನಂ ಭವತಿ ನಿರ್ಮಲಂ ॥
ನದಿಸೆ ಸಭಾಸೆ ನಕಳಿಜೆಂ । ನಿರ್ವಿಕಾರೆಂ ಸರ್ವಾಂ ಓಳಖೀಜೆ ॥
ಸದಾಂ ಸುಖ ಮಾತ್ರ ಅಸೀಜೆ । ತೋಚಿ ಆತ್ಮಾ ॥

— ರಾಮದಾಸ.

ಸ್ಥಿರ ಹೋವುನಿ ಅಂತರ । ನಿರ್ಗುಣ ಸ್ವರೂಪಾಚಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ । ತಯಾಹೋಯ ಧ್ಯಾನಿಂ । ಹೋತಾಂಚಿ ತತ್ಪರ । ಜಯಾ ನಾಮ ಅಪರೊಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ । ಅಪರೊಕ್ಷತೊ ಸ್ವಾನುಭವ ॥

— ರಾಮದಾಸ.

ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲು, ಮಹಾವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೂಟಸ್ಥನೇ ನಾನು ಆದೆನು, ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ.

— ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು.

೭. ವಿಜ್ಞಾನ

ಪರೋಕ್ಷಂ ಶಾಸ್ತ್ರಜಂ ಜ್ಞಾನಂ । ವಿಜ್ಞಾನಂಚ ಆತ್ಮದರ್ಶನಂ ।
ಆತ್ಮನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸಮ್ಯಗುಪಾಧಿ ದ್ವಯ ವರ್ಜಿತಂ ॥
ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ತೆಂಚಿ ಜ್ಞಾನ । ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನತೆಂ ವಿಜ್ಞಾನ ।
ಜ್ಞಾನ ಸವೃತ್ತಿಕ ವಿಚಾರ । ಜ್ಞಪ್ತಿ ಮಾತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ॥

— ವೇದೇಶ್ವರಿ.

82. ಅಸ್ತಿಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚೆದ್ವೇದ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ಮೇವ
ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚೆನ್ವೇದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸ್ಸಉಚ್ಯತೆ ॥

— ವರಾಹಉಪನಿಷತ್.

ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನ-ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಾಮಧ್ಯೆ ದಿಸಣಾರಾಜೊ ಏಕ ಅವಿನಾಶಿ ಭಾವದಿ ಸುನಯೆತೊ । ತೊಜರಿ ನಿರನಾರಾಳ್ಯಾ ಪ್ರಾಣ್ಯಾಂತ ನಿರನಿರಾಳ್ಯಾ ಅಸತೊ । ಅಸಾ ಭಾಸತೊ । ತರಿತೊ ಏಕಚ ಆಹೆ । ಆಸಾಜ್ಯಾಸಾಸುನ ಬೊಧಹೊತೊ । ತೆಂ ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನ ॥

ರಾಜಸಜ್ಞಾನ. ನಾನಾಪ್ರಕಾರಚೆ ಪ್ರಥಕ್ ಪ್ರಥಕ್ ಅಸಣಾರೆ ಜೀವ ಹೆ ತಸೆಚ ನಿರನಿರಾಳೆ ಆಹೆತ । ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾಣಿ

ಹಾವೆಗಳಾ । ಅಸಾಜ್ಯಾಪಾಸೂನ ಮನಾಚಾ ಸಮಜ ಹೋತೊ ತೆಂಜ್ಞಾನ ರಾಜಸ ಹೋಯ ॥

ತಾಮಸಜ್ಞಾನ. "ದೇಹಹೆಂಚ ಕಾಯ ಸರ್ವಸ್ವ" ಅಸೆಂ ಸಮಜೂನ ತ್ಯಾಜವರಚ ಲಾಗೂನ ರಾಹಣಾರೆಂ । ನಿಷ್ಕಾರಣ ಜ್ಯಾಂತ ತಥ್ಯ ಅಸೆಂ ಕಾಹಿಂಚ ನಾಹಿಂ ಅಸೆಂ ಜೆಂ ಜ್ಞಾನ ತೆಂ ತಾಮಸ ॥

— ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ.

ವಿಜ್ಞಾನ । ಸ್ವಯೆಂ ಸ್ವಯಂ ಪಾಕ ಕೇಲಾ । ನ ಜಾಣೆ ಕಟು ಮಧುರ ಲವಣ । ಜಂವ ಚಾಖಿಲಾ ನಾಹಿಂ ಆಪಣ । ತೆದಶಾ ಜ್ಞಾನ ಮ್ಹಣತಿ ॥ ಸ್ವಯಂ ಗೋಡಿ ಜಾಖಿ ಆಪಣ ಐಸಿ ದಶಾತೆಂ ವಿಜ್ಞಾನ । ಸಂಸಾರ ಮಾಯಿಕ ರಚನಾ । ಸತ್ಯತ್ವೆಂ ಕಳಲೆಂ ಜ್ಯಾಚ್ಯಾಮನಾ । ತೆಂ ಮನಚಿ ಲಾಜೆ ಮನ ಪಣಾ । ವಿಜ್ಞಾನ ತ್ಯಾನಾಂವ ॥

— ದಾಸಬೋಧ.

ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಮಾವಳುನಿ ಉರೆಜೆಂ ವಿಜ್ಞಾನ ॥

— ದಾಸಬೋಧ.

ವಿಜ್ಞಾನ ವಾದ. ಮನಕೊ ಅಂಗಿ ಕಾರಕರಕೆ ಸಬಮತ ಡುಬೆಹೈಂ । ಸಬಕಾ ಕಾರಣ ಮನಹೈ । ನ ನಿಂಬ ಕಡುಹೈ ನ ಮಧು ಮಿಷ್ಟಹೈ । ನ ಅಗ್ನಿ ಉಷ್ಣಹೈ । ನ ಚಂದ್ರಮಾ ಶೀತಲ ಹೈ । ಜೈಸಾ ಜೈಸಾ ಜಿನಕೆ ಮನವಿಷೆ ನಿಶ್ಚಯ ಹೊತಾ ಹೈ ತೈಸಾತೈಸಾ ತಿಸಕೊಂ ಭಾಸತಾ ಹೈ । ಇಹಸರ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಹೈ ಶಮದ ಮಾದಿಕರ ಜಬಮನ ಸಂಪನ್ನ ಹೋತಾ ಹೈ ತಬ ಯಹಧಾರಣ ಹೋತಾಹೈ ಜೊ ಸರ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಹೈ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನವಿನಾ ಅವರಯತ್ನಕರಿ ಮೋಕ್ಷ ನಹಿಂ ಹೋತಾ । ಯಹ ವಿಜ್ಞಾನ ವಾದಹೈ ॥

— ಯೋಗ ವಸಿಷ್ಠ.

ಪ್ರಾಪ್ತಝಾಲೆಂ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನ । ಅಭಿಂನ ಪಣೆಜೆಂ ವಿಜ್ಞಾನ । ಹೆಂಚಿ ಜಾಣ ಆತ್ಮನಿವೇದನ । ಜೆಥೆಂ ಮೀತೂಂ ನಾಹಿಂ ತೊ ಶಬ್ದಾಸಿ ಅಚೋಜ । ನಿಶ್ಶಬ್ದಾಚೆಂ ನಿಜಬೀಜ । ತೆಂ ಶಂಕರಾಚೆಂ ನಿಜಗುಜ । ಸಮಾಧಿ ಶೋಭಾ ॥ ಭಾವನೆಚಾ ಅಭಾವ । ಅಭಾವೆಂ ಸಹಿತ । ಜೆ ಶಬ್ದ ಬಾಹೆರಪಡೆ । ತೆಂತ್ಯಾ ಶಬ್ದಾ ಪಲೀಕಡೆ । ತೆಂ ಅನುಭವಿತಾಂ ಮೋಡೆ ಧಾಂವ ಮನಾಚಿ ॥

— ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ವಿವೇಕ.

ಜ್ಞಾನಿನಿಷ್ಕಂಪಮ್ಹಣಜೆಪ್ರಪಂಚಪರಮಾರ್ಥಿಂಸ್ಥಿತಿಸಮಾನ। ಹೆಂಚಿ ಮುಖ್ಯಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾತ್ಯಾಚೆಂ ॥

— ಹಸ್ತಾಮಲಕ (ಏಕನಾಥ ಕೃತ)

ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ । ಜೈಸಿ ದಂಪತ್ಯೆಂ ಪರಸ್ಪರೆಂತೊಡೊ ನಿಪಾಲಟಲಿಂ ಶಿರೆಂ । ತೆಥೆಂ ಪಾಲಟು ನಾ ಪಣ ಸರೆ । ದೊ ಹಿಂಚೆಂ ಜಿಣೆ । ತೈಸೆಂ ನಿಪಟುನ ಜೆಂ ನೆಣಿಜೆ । ತೆಂ ಅಜ್ಞಾನ ಶಬ್ದೆಂ ಬೊಲಿಜೆ। ಆತಾಂ ಸರ್ವ ಹಿ ಜೇಣೆಸುಝೆ । ತೆಂ ಅಜ್ಞಾನ ಕೈಸೆಂ? ಜಾಣೆ ತೋಚಿ ನೆಣೆ । ನೆಣೆ ತೊಚಿ ಜಾಣೆ । ಆತಾಂ ಕೆಂ ಅಸೆ ಜಾಣೆ । ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಾ ॥

— ಅಮೃತಾನುಭವ.

ಜ್ಞಾನ ಔರ ಪ್ರೇಮಕಾ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧನ ಸಂಬಂಧ:— ಪಹಲೆ ಶುಭ ಜ್ಞಾನ ಹೊನೆ ಪರ ಪ್ರೇಮ ಹೊತಾಹೈ । ಪ್ರೇಮ ಹೊನೆಪರ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಹೊತಾಹೈ । ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಕಾ ಅನಂತರಕಾ ಜೊ ಪರಮ ಪ್ರೇಮಹೈ ವಹಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಪ್ರೇಮಹೈ । ಉಸಿ ಪ್ರೇಮಕೊ ಭಕ್ತೊಂನೆಂ ರಸಾದ್ವೈತ ಕಹಾಹೈ ॥ ಯಹಾಂ ಪ್ರೇಮ ಔರಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದಕಾ ಏಕತಾ ಹೊ ಜಾತಿ ಹೈ ॥ ದೊ ಮಿಲಕರ ಏಕ ಹೊ ಜಾತಿ ಹೈ।

ಇಸಿಕಾ ನಾವು ಶಾಂತಿ ಕಹಾ ಸಕತೆ ಹೈ । “ಭಕ್ತಿ ಪರಮ ಪ್ರೇಮ ಸ್ವರೂಪಾ” ಯಹ ನಾರದ ಜೀಕಾ ಕಹನಾಹೈ ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರಮೆ ॥

83. ವೈರಾಗ್ಯ ಬೋಧೌ ಪರಮಾ: ಸಹಾಯಸ್ತೇ ಪರಸ್ಪರಂ ।
ಪ್ರಾಯೇಣ ಸಹವರ್ತಂತೆ ವಿಯುಜ್ಯಂತೆ ಕ್ವಚಿತ್ ಕ್ವಚಿತ್ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಾಲೋಕ ತೃಣೀಕಾರೊ ವೈರಾಗ್ಯ ಸ್ಯಾವಧಿರ್ಮತಃ ।
ದೇಹಾತ್ಮವತ್ಪರಾತ್ಮ ದಾರ್ಢ್ಯೇ ಬೋಧಃ ಸಮಾಪ್ಯತೆ ॥
ಸುಪ್ತಿವತ್ವಿಸ್ಮೃತಿಃ ಸಿಮಾಭವತ ಉಪರಮಾಸ್ಯಹಿ ।
ದೇಶಾಽನಯಾ ವಿನಿಶ್ಚಿಯಂ ತಾರತಮ್ಯಮವಾಂತರಂ ॥
ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಚೆಂ ಕಾರಣ ವಿಷಯಿಂ ದೋಷದೃಷ್ಟಿ ।
ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ। ಬಾಧೊತ್ಪತ್ತಿಚೆಂ ಕಾರಣಶ್ರವಣಮನನ ನಿದಿಧ್ಯಾಸ ನ ಫಲ ಸನ್ಯಾಸ। ಉಪರಮೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣಯಮ । ನಿಯಮ । ಮನಾಚಾ ಫಲ ವ್ಯವಹಾರಾಚೆಂ ಕ್ಷಯ ॥

ವೈರಾಗ್ಯ ಬೊಧೊ ಪರಮಾಚೆಂ ಫಳ । ಸ್ವರೂಪ ಫಳ । ಬೊಧ ಆಹೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಪಾಯ ಸಾಹ್ಯನಸ್ತೆ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಯ ಬೊಧ ನ ಸೂನ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಪರಮಅಸೆ । ಉತ್ತಮ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇಂದ್ರಲೋಕ । ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ । ಪರಿನಸ್ತೆ ಮುಕ್ತಿ ಸರ್ವಥೈವ ॥ ಜನಕಾಸಿ ವೈರಾಗ್ಯವಿಚಾರ ಧೃಢತರ ನಸ್ತತಾ । ಸನ್ಯಾಸ ನ ಘೆತಾಂ ಮುಂದಪಣ ಆಲೆಂ ವೈರಾಗ್ಯಾಸಿ ॥ ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷೀಶ್ವರ ಜ್ಞಾನಿತರಿ ಪರಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಪೂರ ತೈಸೆಂ ನಸ್ತೆ ॥ ಗೃಹಕರ್ಮಾಚಾರಕರಿತಾಂಹಿ ಸರ್ವ ವಿಷಯಿಂ ಉದಾಸ । ನಾಹಿಂ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ ಪರಿ ಸಂಗಟಾಕಣೆ ನಪಜೆ ಚಿತ್ತಿಂ ಮುಂದ ವೈರಾಗ್ಯೆಂ ಪರಿತ್ಯಾಂಚಿ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನ ಮೈಳೆ। ತೆದೆಹಿಂ ಅಸೂನ ವಿದೇಹವಂತ ॥ ಸಂಗ ಅಸುನಿ ಸಂಗರಹಿತ । ಬೊಧಲೆಚಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ । ಜರಿ ಕರಿತ ರಾಜ್ಯಾದಿಕೆಂ ॥ ಜ್ಞಾಸಿಯೂ ಮಾಜಿಂ ನಾರದ ಉತ್ತಮ

ದೇವರ್ಷಿ । ಪರಿ ಅಲ್ಪ ಹೊತಾಂ ಉ ಪರಮು। ಕರಿಕಾಮ ಕಲಹಾದಿಕಾಂ । ಪರಿ ಉಪರಮಾಚೆ ಅಲ್ಪಪಣೆ । ಕಾಯ ಬೊಧಾಸಿ ಆಣಿಲೆಂ ಉಣೆಂ? ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಚಿ ಸರ್ವ ವರ್ತಣೆ ॥ ಭರತಾಸಿ ಅತಿ ವೈರಾಗ್ಯ । ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೊಧೆಂ ವೀಣ ಹರಿಣ ದೇಹಾತೆಂ ಪಾವಲಾ ॥ ಯಾಲಾಗಿಂ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರತಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಪೂರ್ಣ ಬೊಧ ॥ ಮುಕ್ತಿಹೊಯ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಪರಮಾವೀಣ ಐಸೆಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪೂರ್ಣಬೊಧಾಚೆಂ ॥ ಪರಿ ಬೊಧೊ ಪರಮು ವೈರಾಗ್ಯ ತಿಘೆ ಸಾಂಗಾತಿ ಸಖ್ಯತ್ವೆಂ ॥ ಮುಳಿಂದೃಢ ವೈರಾಗ್ಯ ನಸತಾಂ ಬೊಧ ನುಪಜೆ । ಬೊಧೆಂವಿಣಉಪರಮುತಾಉಪಜೆನಾ।ಬೊಧತೆಥಸರ್ವಹಿವಸೆ। ದೇಹಾತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಬಂಧನ । ತಿಯೆಚಾ ನಾಶ ಮೋಕ್ಷ । ತೋಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾವೀಣ ನವ್ಹೆಕ್ಷೀಣ ಸರ್ವಥಾ । ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನಾಸಿ ಉಪಾಯ ಕೋಟಿ ಕೇಲಿಯಾ ನವ್ಹೆ ಜ್ಞಾನೆಸಿ ಭೇಟಿ । ತೆ ಸದ್ಗುರು ದರ್ಶನೆ ಜ್ಞಾನಚಿ ಭೇಟಿಯೇತಸೆ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಜೆಥೆಂ ದೃಶ್ಯನ ಸ್ಫುರೆ । ದ್ವೈತವಿರೆ । ಮಗ ಅದ್ವೈತ ಸುಖಚಿ ಸ್ಫುರೆ । ಯಯಾತೆಂ ಪರಮಾನಂದ ಮ್ಹಣಿಜೆ । ಹೆಹಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ । ಅಸಂಪ್ರಾಜ್ಞ ನಿರ್ಬೀಜ ಅವಧಿ । ಸಪ್ತಮ ಭೂಮಿಕಾ ಮ್ಹಣಿಜೆ ಇಯೆಸಿ । ನಿರ್ವಾಣ ಇಯೆಸಿ ಮ್ಹಣಿಜೆ. ಹಾಚ ಮೋಕ್ಷ ಹೆಚಿ ಸ್ಥಿತಿ. ಹೆಚಿ ಬೊಲಾವಿ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ । ಹೆ ಜಾಣಾವಿ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ । ಹೆಂಚಿ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತಾಚೆಂ । ಹೆಂಚಿ ಮುಕ್ತ ಲಕ್ಷಣ ಮುಕ್ತಾಚೆಂ । ಹೆ ಪರಾ ನಿವೃತ್ತಿ । ನಿರತಿಶಯ ಸುಖ । ನಿರ್ವಾಣ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದೈಕ ಘನ ಕೇವಲ ಪರಮಾನಂದೈಕ ಸುಖ । ಮನನಾಶಾಮಯಾ ಕಾರಣ ವಾಸನಾಕ್ಷಯ ॥

84\. ನಮೋಕ್ಷೊ ನಭಸಃ ಪೃಷ್ಠೇನ ಪಾತಾಳೇ ನಭೂತಲೆ ।
ಸರ್ವಾಶಾ ಸಂಕ್ಷಯೆ ಚೆತಃ ಕ್ಷಯೊ ಮೋಕ್ಷ ಇತೀಶ್ಯತೆ ।

ತುಕಾರಾಮ ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ:—

85. "ದೇವಾ ಆತಾಂ ಐಸಾ ಕರಾ ಉಪಕಾರ । ದೇಹಾಚಾ ವಿಸರ ಪಾಡಿ ಮಜ ॥ ೧ ॥ ತರಿಚ ಹಾ ಜೀವ ಸುಖಪಾವೆ ಮಝಾ । ಬರೆಂ ಕೇಶೀರಾಜಾಕಳೊಂ ಆಲೆಂ ॥ ೨ ॥ ಠಾವ ದೇಈ ಚಿತ್ತಾ ರಾಖೆ ಪಾಯಾಂ ಪಾಶಿಂ । ಸಕಳ ವೃತ್ತಿಸಿ ಅಖಂಡಿತ ॥ ೩ ॥ ಆಸ ಭಯ ಚಿಂತಾ । ಲಾಜಕಾಮ ಕ್ರೋಧ । ತೊಡಾವಾ ಸಂಬಂಧ ಯಾಂಚಾ ಮಾಝಾ ॥ ೪ ॥ ಮಾಗಣೆ ತೆಂ ಏಕ ಹೆಂಚಿ ಆಹೆ ಆತಾಂ । ನಾಮ ಮುಖಿಂ ಸಂತ ಸಂಗ ದೇಈ ॥ ೫ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಸಕೊ ವರಪಂಗ ದೇವಾ । ಘ್ಯಾವಿ ಮಾಝಿ ಸೇವಾ ಭಾವ ಶುದ್ಧ ॥ ೬ ॥

ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

86. "ಬರಿದೆ ತೋರದು ನಿಜಾನಂದ । ಶರೀರವ ಮರೆಯದೆ ಹರಿಯದೀಬಂಧ । ಬರಿ ಮಾತಿನೊಳು ಬ್ರಹ್ಮವಿಲ್ಲ । ಅರಿತವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಳವಳವಿಲ್ಲಾ ॥

87. ಏಕಾಂತಾಚೆಂ ಸುಖ ದೇಈ ಮಜ ದೇವಾ । ಆಘಾತಯಾ ಜೀವಾ ಚುಕವುನಿ ॥ ೧ ॥ ಧ್ಯಾನಿಂ ರೂಪ ಮಾಚೆ ನಾಮ ನಿರಂತರ । ಆಪಲಾ ವಿಸರಪಡೊನೆದಿ ॥ ೨ ॥ ಮಾಯ ಬಾಳ ಭೇಟಿ ಸುಖಾಚಿ ಆವಡಿ । ಐಸಿ ಮಜ ಗೋಡಿ ದೇಈ ದೇವಾ ॥ ೩ ॥ ಕೀರ್ತಿ ಐಕೊನಿಯಾಂ ಆಲೊಂ ಶರಣಾಗತ । ದಾಸಾಚೆಂ ತುಂಹಿತ ಕರಿತೊಸಿ । ೪ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಮೀತೊ ದೀನ ಪಾಪರಾಶಿ । ಘಾಲಾವೆಂ ಪಾಠಿಸಿ ಮಾಯ ಬಾಪಾ ॥ ೫ ॥

೮. ಕರ್ಮಯೋಗ

ಭಕ್ತಿವಾಂಚೂನ ಕರ್ಮಾಲಾ ಯಾ ಕಲಿಯುಗಾಂತ ಉಭೆ ರಾಹಣ್ಯಾಸ ಪಾಯ ನಾಹಿಂತ । ಭಕ್ತಿಕಿಂವಾ ಪ್ರೇಮಯಾ ವಿರಹಿತ ಕರ್ಮ ಪಂಗು ಆಹೆ । ಪ್ರಥಮ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧವಾ ॥

— ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ.

ಕಾರ್ಯಾಶಿವಾಯ ನಿರಾಕಾರಾ ಮಧ್ಯೆಂ ಆಕಾರ ಹೊಣ್ಯಾಚಾ ಜೊ ವ್ಯಾಪಾರ ತ್ಯಾಚೆಂ ನಾಂವ ಕರ್ಮ ॥

— ಪುರುಷಾರ್ಥ ದೀಪಿಕಾ.

ಕರ್ಮ ಮ್ಹಣಜೆ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮೀಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ । ಕರ್ಮ ತ್ರಿವಿಧ ಕಾಮ್ಯ । ನಿತ್ಯ । ನೈಮಿತ್ತಿಕ-ಕಾಮ್ಯ ನಿಷಿದ್ಧ ಹೈ ॥
ಕರ್ಮ ವಿಚಾರ. ಕರ್ಮ ಕೆಲೆಂ ಪಾಹಿಜೆ ಸಾಂಗ । ಅಂತರ ಪಡತಾಂ ಹರಿಸ್ಮರಣ ಕರಾವೆಂ ॥

88. ನಹಿ ದೇಹಭೃತಾ ಶಕ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಕರ್ಮಾಣ್ಯ ಶೇಷತಃ ।
ಯಸ್ತು ಕರ್ಮ ಫಲತ್ಯಾಗಿ ಸ ತ್ಯಾಗೀತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥
ಕೋಣ ತೆಹಿ ಕರ್ಮ ಅಸೋ ತ್ಯಾಚಾ ಸಿದ್ಧಿಲಾ ಪಾಂಚ ಕಾರಣೆಂ ಆಹೆತ :—

1. ಶರೀರ (ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧಿಷ್ಠಾನ)	3. ಇಂದ್ರಿಯೇಂ	5. ದೈವ
2. ಕರ್ತಾ (ಅಹಂಕಾರ)	4. ವ್ಯಾಪಾರ	

ಕರ್ಮಾಚೆಂ ಸಾಧನ—ಜ್ಞೇಯ, ಜ್ಞಾತಾ, ಜ್ಞಾನ.
ಸಹಜ ಕರ್ಮ(ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ಪ್ರಮಾಣೇ) ಸದೋಷ ಮಪಿ ನ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಕರ್ಮ ತ್ರಿವಿಧ—ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಸಂಚಿತ, ಪ್ರಾಪ್ತ.
ನಿತ್ಯಕರ್ಮ—ಪ್ರಶ್ನ ಅಸಾ ಆಹೇಕೀಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಆಣಿ ಇತರ ಆಹ್ನಿಕ ಹಿಂ ಕುಠ ಪರ್ಯಂತ ಕರಾವೀತ? ಯಾಚೆಂ ಉತ್ತರ ಹೆಂ ಆಹೆ । ಕೀಂ—ಈಶ್ವರಾಚೆಂ ಪವಿತ್ರ ನಾಮ ಘೇತಾಂಚ ಜರ ಡೋಳ್ಯಾಂತ ಅಶ್ರು ಆಣಿ ಅಂಗಾವರ ರೋಮಾಂಚ ಆಲೆ ತರ ಯಾ ಸರ್ವ ಆಹ್ನಿಕಾಂಚಿ ಮುದ್ದತ ಸಂಪಲಿ ಅಸೆಂ ಸಮಜಾವೆಂ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಜಪಲ್ಯಾಸ ಬಸ್ಸ ಆಹೆ ಅಸಾ ಮೀ ಲೋಕಾಂಲಾ ಸಾಂಗತೋಂ । ಸಂಧ್ಯೆಚೆಂ ಪರ್ಯವಸಾನ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಾಂತ ಹೋತೆಂ । ಗಾಯತ್ರಿಚೆಂ ಪರ್ಯವಸಾನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಆಣಿ ಅಮರ್ಯಾದ ಅಶಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಚೆಂ ವಾಚ್ಯಜೆ

ವೇದಾಂತೀಲ ಓಂಕಾರ ತ್ಯಾಂತಹೊತೆಂ । ಓಂಕಾರಾಚೆಂ ಪರ್ಯವಸಾನ ಸಮಾಧೀಂತ ದಿವ್ಯಜಾಣಿವೆಂತ ಹೊತೆಂ । "ಓಂ ರಾಮ" ಅಸೆಂ ಮ್ಹಣತಾಂಚ ಜರ ಏಕದಂ ಡೋಳ್ಯಾಂತ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಆಲೆತರ ಪಕ್ಕೆಂಚಿ ಸಮಾಜಾಕೀಂ ತುಮಚಿ ಕರ್ಮಾಚಿ ಮುದ್ದತ ಸಂಪಲಿ। ಕರ್ಮಕಾಂಡಾಚಾ ಪಲಿಕಡ ತುಮ್ಹಿಗೆಲಾಂ ॥

— ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ.

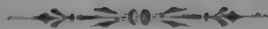
89. **ನಿತ್ಯಕರ್ಮರಾಹತಿ.** ಮಾಝಿಕರಿತಾಂ ಸಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ । ಭಕ್ತಾಂಚಿಂ ನಿತ್ಯಕರ್ಮರಾಹತಿ । ತೆತ್ತಿಸಕೋಟಿ ಋಷಿ ಮಹಂತಿಂ ಸಂಪೂರ್ಣಕರಿತಿ ಕರ್ಮೆಂ ತ್ಯಾಂಚಿ ॥

ಮಹಾಭಾರತ. ಜ್ಞಾನಪ್ರಧಾನ । ಶ್ರದ್ಧಾಕೆ ವಸ್ತುಹೈ ಮಸ್ತಿಷ್ಕಹೈ ॥

ರಾಮಾಯಣ. ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನ। ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚಾರ। ಆದರಕೀ ವಸ್ತು—ಆಂಖ ಹೈ ॥

ಭಾಗವತ—ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ । ಪ್ರೇಮಕಿ ವಸ್ತುಹೈ—ಹೃದಯ ಹೈ ಜ್ಞಾನೀ ನಿವತಿಪರಮಾರ್ಥ ಬೊಧೆಂ। ಪಂಡಿತ ನಿವತಿ ಪದ ಬಂಧೆಂ । ಲೋಕನಿವಕಿ ಕಥಾ ವಿನೋದೆಂ। ಗ್ರಂಥಸಂಬಂಧೆಂ ಜಗನಿವೆ ॥

— ಏಕನಾಥ ಭಾವಾರ್ಥ ರಾಮಾಯಣ.

ತೃತೀಯ ಪ್ರಕರಣ

ಮಾನವೀಧರ್ಮ

೧. ಮನುಷ್ಯನ ಧರ್ಮ

84 ಲಕ್ಷ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಮನುಷ್ಯನಿಗಲ್ಲದೆ ಬಾಕಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಾದರೂ ಹಾಸ್ಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಶಿಶುವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಕಿಯೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನೇಕ ತರದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಯಾವ ಅಕ್ಷರವಾದರೂ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾನುವಾರು ಮಾತ್ರ ಅಮ್ಮಾ ಅಂಬಾಂ ಅನ್ನುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ಉಮ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತ ಓಂಕಾರವಾಗಲೀ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈನಾ ಮತ್ತು ಗಿಳಿ ಮಾತ್ರ ಪಠಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪೇಳುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಉಚ್ಚಾರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಹಾ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಓಂಕಾರ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಫಲಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ "ಮನುಷ್ಯ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪಬೇಕಾದರೆ, ಆತನು ಮನುಷ್ಯನ ಧರ್ಮ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮನನಶೀಲನಾದವನೇ ಮನುಷ್ಯ. ಮನೀಷಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಿಷಯ ವಾಮನ ಪಂಡಿತರು ತಮ್ಮ ಯಥಾರ್ಥ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

90. "ಐಸಾ ಪಾಹತಾಂ ವಿಚಾರ ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾ ಸಮಾನ ವಿಹಾರ
ನಿದ್ರಾಮೈಥುನ ಆಹಾರ ಪಶೂಸ ತೈಸೆಂ ಮನುಷ್ಯಾಸಹಿ ॥

ಏವಂಭಜನ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಚೆಂ ಕರಿತಿ ತ್ಯಾಂಚೆಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಸಾಚೆ
ಮ್ಹಣುನಿ ವಾಕ್ಯ ಭಗವಂತಾಚೆಂ ಕೀಂ ಮಾರ್ಝಾಮಾರ್ಗಿ
ವರ್ತತಿ ಮನುಷ್ಯ ಸರ್ವ ॥"

ಒಬ್ಬ ಸತ್ಪುರುಷ್ಯನ ವಾಕ್ಯ ಏನೆಂದರೆ:–

91. "ನರ ಕರಣಿಕರೆ ನರಕಾ ನಾರಾಯಣ ಹೋಯ ।
ನಕರೀ ನರಕಾ ನರಕ ಹೊಯ ॥

ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

92. ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮ ದೇವ ಚಿತ್ತಿಂ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತಿಂ ।
ಸಕಲ ಧರ್ಮಾ ಮಧ್ಯೆಂ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಿಂ ರಾಹಣೆ ಹಾಸ್ವಧರ್ಮ ॥

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

93. "ಕೋಧರ್ಮೋ?॥ ಭೂತದಯಾ ॥"

— ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ.

94. ಹಾಗೆಯೇ ನರ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ, "ನರಮತೆ" ಅಂದರೆ
"ವಿದ್ಯಾವಿರುದ್ಧೇಷು ಕರ್ಮಫಲೇಷು ನರಮತೆ"

ನರದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಏನೆಂದರೆ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಸದ್ವಾಸನಾ, ಭಗವದ್ಭಜನ, ಸತ್ಯಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಕಾಲ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದೇ ಪರಮ ಲಾಭ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನರಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಉಚಿತವಾದ ಆತ ಹಿತ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ವಿವೇಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ನಿಜಯುಕ್ತಿ ನರ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧ್ಯ.

೨. ನಾಮಸ್ಮರಣೆ

ಈ ವಿಷಯ ಸುಲಭ ತರಣೋಪಾಯ ಕಲಿ ಸಂತರಣ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿಯದೆ:—

ನಾರದನ ಪ್ರಶ್ನೆ:—"ಕಲಿ ಸಂತರಣ ಹೇಗೆ?"

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಉತ್ತರ:-"ಅನಾದಿ ಪರಮಪುರುಷ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರದಿಂದ."

ನಾ:—"ಯಾವ ನಾಮ ?"

ಬ್ರ:—"ಹರೇರಾಮ ಹರೇರಾಮ ರಾಮರಾಮ ಹರೇಹರೇ ।
ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಹರೇಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ ಹರೇಹರೇ ॥"

ನಾ:—"ಈ ಕುರಿತು ಏನಾದರೂ ವಿಧಿ ಉಂಟೊ?"

ಬ್ರ:—ಇಲ್ಲ ಯಾರೇ ಆದರೂ, ಶುದ್ಧ ಯಾ ಮಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ 16 ನಾಮಗಳನ್ನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೊ ಆತನಿಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಮಗಳನ್ನು ಮೂರೂವರೆ ಕೋಟಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಆತನು ಸಕಲ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮೋಚನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಮೂರು ನಾಮಗಳು ಹರಿ, ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ ಮಾತ್ರ ಚುನಾಯಿಸಿ 16 ನಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರ ಯುಕ್ತಿ ಏನು? ವಿಶೇಷ ಏನಾದರೂ ರಹಸ್ಯವಿರಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ಆತನ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅಭ್ಯಂತರ ವಾಗುವ,

1. ವಿತ್ತವನ್ನು ಹರಿಯು ಹರಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
2. ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕರ್ಷಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
3. ಜೀವಿತವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಆತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆರಾಮನಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಶಾಂತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಹರಿಯು ಹೇಗೆ ವಿತ್ತ ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ— ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭೂಲೋಕದ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಲೋಕದ ವಿತ್ತಾಪಹರಣ ಮಾಡಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಜ್ಜ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ರಾಜಋಷಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ "ಒಂದು ದಿವಸಕ್ಕಾದರೂ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬೇಸಗೊಳ್ಳಲು, "ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲಾ ನಶ್ವರ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಮನಸ್ಸಿನ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿ ಆ ಸುರಿ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಹರಿ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತ

ರಿಗೆ ನಿಮುಃಖನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅಧೋಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಆಚರಿಸು" ಎನಲು, ಬಲಿಯು, "ನೀನು ಹರಿಯು ಶ್ಲಾಘನೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ, ನಾನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸೋಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಸಮೇತ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಡುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹರಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದನು?" ಎನಲು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು, "ನೀನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ನಡೆ. ನಿನ್ನ ವೈಭವ ನಿನಗೇ ಇರಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಓಡಿಸಿದನು. ನಂತರ ಹರಿಯು ವಾಮನಾವತಾರ ತಾಳಿ ಬಲಿಯ ಇಹ ಪರಲೋಕ ಸಂಪತ್ತು ತನ್ನ 3 ಚರಣಗಳಿಂದ ಕಾಲುಧೂಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನು.

ಹಾಗೆಯೇ ರಾವಣನ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಿಯು ಶ್ರೀ ರಾಮಾವತಾರ ತಾಳಿ ಹರಣ ಮಾಡಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಇತ್ತನು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಗೀತ ಉಂಟು. ಆ ಭಿಕ್ಷು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮಹಾಲೋಭಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಹಾ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನದೆ ಬರೀ ಅಲ್ಪ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವ ವಿಷಯಸುಖವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯತಿಯಂತೆ ದೇಹದಂಡನೆ ಮಾಡಿ ಇದ್ದನು. ಆದರೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಧನದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ದೇವರನ್ನು ತೀರಾ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ದೈವವಶಾತ್ ಆತನ ಹಣದ ಗಂಟು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹೋಯಿತೆಂದು ಬಹು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ವೈರಾಗಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ತೊಡಗಿದನು. ದೇವರು ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ವಿತ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಣ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಸಂತತಿ, ಸಂಪತ್ತು ದೇವರು ಆತನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ತೆಗೆಯಲೂ ಬಹುದು ಕೊಡಲೂ ಬಹುದು ಎಂದು ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಆ ಭಿಕ್ಷುವು ಹೇಳಿದ ಆತನ ಅನುಭವದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಗೀತ ಎಂತ ಹೆಸರು. ಆತನು ಭಕ್ತನಾದನು.

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಟ್ಟ ನಿಧಿ ನಿಕ್ಷೇಪವು ಅಂಜನ ಹಾಕಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರುತ್ತದಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ

ಪರಮಾತ್ಮನು ತೋರಬೇಕಾದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದರಿದ್ರಾಂಜನ ತಾಗಿಸಿ ಧನವಂತನ ಧನ ಶ್ರೀ ಪತಿಯು ಹರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿತ್ತ ಹರಣ ಹರಿಯು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಭಕ್ತನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆಕರ್ಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. "ಕೃಷ್" ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಅರ್ಥ ಆಕರ್ಷಣ ಮಾಡುವುದು ಎಂತ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ "ಚಿತ್ತಚೋರ"ನೆಂತಲೂ, ಗೋಪಿಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಎಂಬ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಕದಿಯುತ್ತಾನೆಂದು ಆತಗೆ "ಮಖನ್ ಚೋರ"ನೆಂತಲೂ ಬಿರುದು ಉಂಟು. ಗೋಪಿಯರ ಚಿತ್ತಹರಣ ಆತನು ತನ್ನ ಮುರಲಿ ಬಾರಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಸ್ವರ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಗೋಪಿಯರ ಚಿತ್ತ ಅವರವರ ಸ್ವಾಧೀನ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರು ಭ್ರಾಂತರಂತೆ ವರ್ತನ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಭಂಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ:—

(1) ಜನೀಬಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:—

95. ಗೃಹಿಂ ಕರಿತ ಹೊತೆಂ ಮೀ ಧಂದಾ । ವೇಣು ವಾಜವಿಲಾ
ನಂದಾಚಿ ಯಾ ನಂದಾ । ತಲ್ಲೀನ ಝಾಲೆಂ ಮೀ ಮುರಲೀಚಾ
ನಾದಾ ॥ ೧ ॥ ಯಾಚಾ ಹಾತಿಂಚಾ ವೇಣು ಕೋಣಿ
ಘ್ಯಾಗೆ ॥ ಧ್ರು ॥ ಘರಿಂ ಸಾಸುರವಾಸ ಮಲಾ ಭಾರಿ ।
ಜಾವಾ ನಣದಾ ಗಾಂಜಿತಿ ಪರೋಪರಿ । ಯಾಚಾ ಮುರಲಿನೆ
ಠಕವಿಲಿ ಪೋರಿ ॥ ೨ ॥ ತಾನ್ಹೆಂ ಬಾಳಕ ಟಾಕುನಿ ಆಲೆಂ ಘರಾ
ಗೃಹಿಂ ಸಾಸು ಸಾಸರಾ ಮ್ಹಾತಾರಾ । ಯಾಚಾ ಮುರಲಿನೆ
ಜೀವಕೇಲಾ ವಾರಾ ॥ ೩ ॥ ಆತಾಂ ನವಲ ಮೀ ಕಾಯ
ಸಾಂಗುಂ ಬಾಈ । ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ವೇಧಲಿ ಯಾಚೆಪಾಯಿಂ ।
ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಸಿ ಠಾವ ದಿಲ್ಹಾ ನಾಹಿಂ ॥ ೪ ॥ ವೇಣು
ನೊಹೆಹೆಂ ವಿಷ ಮಲಾ ವಾಟೆ । ನಾದ ಐಕುನಿ ಕಾಮ ಮಲಾ
ದಾಟೆ । ದಾಸಿ ಜನಿಸಿಂ ಹೃದಯಿಂ ದೇವ ಭೇಟೆ ॥ ೫ ॥

96. 2. ಶ್ಯಾಮನೆ ಮಧುರ ಮುರಲಿ ಬಜಾಈ । ಸುನತ ಟೇರತನು
ಸುಧಿ ಬಿಸರಾಯಿ । ಗೋಪ ಬಾಲಿಕಾ ಧಾಯೀ ॥ ಲಹಂಗಾ

ಓಢೆ ಓಢನಾ ಪಹಿರಿ । ಕಂಚುಕಿ ಭೂಲಿ ಪರಾಯಿ ॥
ನಕ ಬೇಸರ ಶ್ರವಣನ ಡಾರಿ । ಅದ್ಭುತ ಸಾಜ ಸಜಾಯಿ ॥

97. 3. ಕೃಷ್ಣಾ ಮುರಲಿಂತ ಆಹೆ ಕಾಯರಿ । ಮನ ಮಾರ್ಝಿಂ
ಮೋಹಿತ ಹೊಯರಿ ॥ ಧ್ರು ॥ ಕಪಾಳಿಂ ಕಾಜಳ ಡೊಳ್ಯಾಸಿ
ಕುಂಕುಮ । ಹಳದಿ ಮಟ ಮಟ ಖಾಯರಿ ॥ ೧ ॥
ಮಾಯಿಕ ತುಝಿ ಮುರಲಿ ಮುಕುಂದಾ । ಪಾಹತಾಂ
ದೇಹಭಾನ ಜಾಯರಿ ॥ ೨ ॥ ಮೀರಾಕೇಪ್ರಭು ಗಿರಿಧರ ನಾಗರ।
ವ್ರಜನಾರಿ ಮನಗುಂಗ ಹೊಯಿರಿ ॥ ೩ ॥

ರಿಚ್ಚರ್ಡ್‌ಬಕ್ ಎಂಬವನು ಬರೆದ ಕೊಸ್ಮಿಕ್ ಕಾನ್ಸ್ಯಸ್‌ನೆಸ್ ಎಂಬ ಪುಸಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶ ಕಂಡ ಸುಮಾರು 52 ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆ ಉಂಟು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಜನರು ಹುಚ್ಚರೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂತಲೂ, ಮಿಕ್ಕಾದವರು ತಮಗೆ ಹುಚ್ಚು ತಾಗಿದೆ ಎಂತ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಭಕ್ತರ ಜೀವಿತವನ್ನೇ ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೊ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜೀವಾತ್ಮಾ ಎಂದು ಜೀವದಶೆ ಯಾ ಜೀವಾತ್ಮ ಬೇರೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಬೇರೆ ಎಂಬ ದ್ವೈತ ಭಾವನೆ ದೃಢ ಆದದ್ದು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿದರೂ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗದೆ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಗುರುಕೃಪೆ, ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ, ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಎಲ್ಲಾ ಸಾನುಕೂಲವಾದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಿತ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಜೀವಿತ ಹರಣಮಾಡಿ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಉಪಾಸನೆ ಶುರು ಮಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತನು ಶ್ರೀ ರಾಮನೆಂದರೆ ದಶರಥ ಪುತ್ರನು. ಸೀತೆ ಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಿ, ರಾವಣನಿಗೆ ಸಕುಲ ನಾಶಮಾಡಿ ದುಷ್ಟರ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟರ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂಬ ಪೂರ್ಣ ಅವತಾರ ಎಂದು ಆತನ ಅವತಾರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲು ಅದೇ ರಾಮ ಅಂದರೆ "ಹೃದಯಿಂ ಆರಾಮ" ಅಂದರೆ ಶಾಂತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ, ನಿಸ್ಸಂಶಯ, ಉನ್ಮನೀ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಕಬಿರನ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ:—

98. "ರಾಮರಾಮ ಸಬಕೊ ಈ ಕಹೆಗ, ಠಾಕೂರ ಔರ ಚೋರ ।
ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ತೀರಗಯೆ ವೋನಾಮ ಕುಛ ಔರ್?"

99. "ಕರಮೇ ಮಾಲಾಫಿರೆ ಜಿಭಾಫಿರೆ ಮುಖಮಾಹೆ । ಮನ ದಶ
ದಿಶಾಫಿರೆ, ಯಹ ಸುಮಿರಾರನ ನಾಹೆ ॥ ಕಂಠ ಓಠನ ಹಾಲೆ,
ಜಿಭಾನ ಸ್ಮರೆ ರಾಮ । ಹಮ್ ಜಪೆ ರಾಮ ಹಮಾರಾ ಬೈಠೆ
ಆರಾಮ ॥

ಕಬೀರನಿಗೆ ಸಾಕಿದವರು ಮೋಮನ್ ಅಂದರೆ ಹೊಲಿಗೆ ಜಾತಿಯವರು. ಆತನ ಕುಲಕಸಬು ಶೆಲ್ಲೆ ವಗೈರೆ ವಸ್ತ್ರ ಹೆಣೆಯುವದು. ಆ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡುವಾಗ ರಾಮಜಪ ಯಾ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಸಮಾಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ಆರಾಮ ಯಾ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಕೈಗಳೇ ವಸ್ತ್ರ ಹೆಣೆದರೂ ದೇಹದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಯಾರು ಹೆಣೆದದ್ದೆಂದು ಆತನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆತನ ಜೀವಿತವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಹರಿಯು ವಿತ್ತಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಜೀವಿತವನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆದುದರಿಂದ ಈ 3 ನಾಮಗಳು ಕಲಿಸಂತರಣ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹರೇ ರಾಮ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ 16 ನಾಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರ ರಚಿಸಿಯದೆ. ಈ 16 ನಾಮಗಳು ಯಾಕೆಂದರೆ, ಜಪಮಾಡುವದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ. ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆ ಚಂದ್ರನು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ 16 ಕಲೆಗಳುಂಟು. ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಭುವನ ನಾಶ

ಮಾಡುವ ವಿಷವು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವ ವಾಗಲು ಅದನ್ನು ಈಶ್ವರನು ನುಂಗಿ ತನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿಡಲು ಅದರ ಜ್ವಾಲೆ ಶೀತಲ ಮಾಡುವರೆ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಮಕರನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಚಂದ್ರಚೂಡನೆಂಬ ಬಿರುದು ಆತಗೇ ಉಂಟು. ಈ ಕಲಿಸಂ ತರಣ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಹರೇರಾಮ ಮಂತ್ರ ಸನಕಾದಿಕರ ಮಂತ್ರ. ಶ್ರೀ ಗೌರಂಗ ಮಹಾ ಪ್ರಭುವಿನ ಪತ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಇದನ್ನೇ ಜಪಿಸು ತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಮಜಪ ಶಕ್ಕರೂ, ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿ ಭಕ್ತರೂ ಜಪಿಸಿ ದಲ್ಲಿ, ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದರು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ ದಾಟಿದರು. ಆ ಮಂತ್ರ ಒಂದೇ ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ "ದಶರಿತಕಹೆ" ಎಂದು ಕಬೀರನೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ದಶರಿತ" ಅಂದರೆ "ದಶರಹಿತ" ಅಂದರೆ ದಶ ನಾಮಾಪರಾಧರಹಿತ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಶ ಅಪರಾಧ ಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ:—

1. ಸತ್ಪುರುಷಕೀ ನಿಂದಾ.
2. ಅಸಾಧುಕೆ ಸಾಥ ನಾಮ ಮಹಿಮಾನ ಕಿ ಕಥಾ.
3. ವಿಷ್ಣು ಶಿವಸೆ ಭೇದ.
4. ಶಿವಕಾ ವಿಷ್ಣುಸೆ ಭೇದ.
5. ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಮೆ ಅಪರಾಧ.
6. ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯಮೆ ಅಶ್ರದ್ಧಾ.
7. ಗುರುವಾಕ್ಯಮೆ ಅಶ್ರದ್ಧಾ.
8. ನಾಮವಿಷೆ ಅರ್ಥವಾದ(= ಮಹಿಮಾನ ಸ್ತುತಿಕಾ ಭ್ರಮ.)
9. ಪಾಪನಾಶನಾಮ ಪೆುರಿಪಾಸ ಹೈ ಐಸಾ ವಿಶ್ವಾಸಸೆ ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಾಚರಣ.
10. ಅನ್ಯದೇವೊಂಕಾ ನಾಮೊಂ ಸೆ ತುಲ್ಯತಾ ಭಗವನ್ನಾಮವಿಷೆ ಜಾನನಿ.

100. ನಾಮತೆಂಚಿ ರೂಪ ರೂಪತೆಂಚಿ ನಾಮ, ನಾಮರೂಪಾ ಭಿನ್ನನಾಹಿ. ನಾಹಿಂ, ದೇವ ಆಕಾರಲಾ ನಾಮರೂಪಾ ಆಲಾ ವ್ಹಣುನಿ ನಾಮ ವೆದಿಂ ಸ್ಥಾಪಿಯಲೆಂ ॥ ೧ ॥ ನಾಮಾ

ಪರತಾ ಮಂತ್ರ ನಾಹಿಂಹೊ ಆಣಿಕ। ಸಾಂಗತಿತೆ ಮೂರ್ಖ ಜ್ಞಾನಹೀನ ॥ ೨ ॥ ನಾಮಾವ್ಯುಣೆ ನಾಮ ಕೇಶವ ಕೆವಳ, ಜಾಣತಿ ಪ್ರೇಮಳ ಭಕ್ತ ಭಲೆ ॥ ೩ ॥

101. ದೇಖಿಯೆ ನಾಮರೂಪಾ ಆಧೀನ । ರೂಪಗ್ಯಾನ ನಹಿಂ ನಾಮ ವಿಹೀನಾ ॥ ರೂಪ ವಿಶೇಷ ನಾಮಬಿನಾ ನಜಾನೆ । ಕರತಲಗತ ನ ಪರಚಿಂ ಪಹಿಚಾನೆ ॥

ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ "ಸಾಯುವಾಗ ರಾಮ ಎಂತ ಹೇಳಿದರೆ ಮುಕ್ತಿ". ಅಜಾಮಿಳನಿಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ನಾರಾಯಣನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಎಂತ ಕಥೆಗಳು ಕೇಳಿ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತ್ಯಕಾಲ ನಾಮ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ನಾಲಿಗೆಗೆ ನಾಮ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ—

ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪೆನ್ಶನ್ ಆದಂದಿನಿಂದ ಇಡೀ ದಿನ ರಾತ್ರೆ 10 ಗಂಟೆ ವರೆಗೆ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಟದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಸಾಯುವಕಾಲ ಮರಣದ ಮೂರ್ಛೆ ಬರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಅರವು ಮರವು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬಾತಿರುವ ಎಡಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಸೆಳದು "ಇಗೊ, ಡೈಮಾನ ರಾಣಿ. ಇಗೊ, ಆಠಿಣ ರಾಜಾ" ಎಂತ ಘಟ್ಟಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಆಖೈರ ಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಇಸ್ಪಿಟೇ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಇಸ್ಪೀಟು ಆಟದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ನಾಮಾಭ್ಯಾಸಿಯು ಸಂಸಾರಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬಾರದು. ನಿಂದಾಸ್ತುತಿ ಎರಡನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ವೈದ್ಯನು ಮಾತ್ರೆ, ಪಥ್ಯ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆ ಹವೆಯಾ ವಾತಾವರಣ ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಠಲಮಾತ್ರೆ ಸೇವಿಸುವವನು ಸತ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು; ಸಾಧುಗಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

102 ಇಂದ್ರಿಯಾಂಚಿ ನೇಮನಾಹಿಂ। ಮುಖಿಂ ರಾಮ ಮ್ಹಣೊನಿ ಕಾಈ "ಜೆವಿ ಮಾಶಿಸವೆ ಅನ್ನ, ಸಬ ನೆವಿತೆಂ ಭೋಜನ॥೧॥

ಕೀರ್ತನಕರಾವೆಂ ತ್ರೈಸೆಂಕರೂನಿ ದಾವಾಂವೆ ॥ ಹಿಂತ್ರೊಂ ಅಂಗಿಂ ನಾಹಿಂ ಚಿನ್ಹ, ಗಾಯಿಲ ವೆಶಿಚ್ಯಾಢನ್ಯಾನೆ ತುಕಾವ್ಹಣೆ ರಾಗಾ ಶಿವ್ರೊನೆದಿ ಅಂಗಾ ॥ ೨ ॥

103 ಚಿತ್ರಿಂ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬ ಕಾಢುಂ ಯೆಈಲ ಸಾಂಗ, ಪರಿ ಪ್ರಕಾಶಾ ಚೆಂ ಅಂಗ ಕಾಢಿತಾಂನಯೆ ॥೧॥ ಸನ್ಯಾಸಾಚೆಂ ಸೊಂಗ, ಆಣುಂ ಯೆಈಲ ಸಾಂಗ, ಅನುಭವಾಚೆಂ ಅಂಗ ದಾವಿತಾಂ ನಯೆ ॥ ೨ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಮುಖೆಂ ಬೊಲುಂ ಯೆಈಲ ಸಾಂಗ ವೈರಾಗ್ಯಾಚೆಂ ಅಂಗ ಆಣಿತಾಂ ನಯೆ ॥ ೩ ॥ ಜ್ಞಾನ ದೇವ ವ್ಹಣೆ ಗುರುಕೃಪಾ ಸಾಂಗ, ತರಿಚಹೆಂ ಭಾಗ್ಯ ಯೆಈಲ ಹಾತಾ ॥ ೪ ॥

104. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಬಿಂಬ ಲಿಹಿತಾತಿ ಸಾಂಗ । ಪರಿಪ್ರಕಾಶಾಚೆಂ ಅಂಗ ಲಿಹಿತಾಂನಯೆ ॥ ೧ ॥ ಸನ್ಯಾಸಾಚಿಂ ಸೊಂಗೆಂ ಆಣಿತಾತಿ ಸಾಂಗ । ಪರಿವೈರಾ ಗ್ಯಾಚೆಂ ಅಂಗ ಆಣಿತಾಂ ನಯೆ ॥ ೨ ॥ ನಾವಾವ್ಹಣೆ ಕೀರ್ತನ ಕರಿತಾತಿ ಸಾಂಗ । ಪ್ರೇಮಾಚೆಂತೆಂ ಅಂಗ ಆಣಿತಾಂ ನಯೆ ॥ ೩ ॥

105. ದುಧಾಳ ಗಾಢವಿ ಜಾರಿ ಜಾಲಿ ಪಾಹೆ। ಪಾವಾಲತೆಕಾಯು ಧೆನು ಚಿ ಸರಿ ॥ ೧ ॥ ಕಾಗಾಚಿಯಾಗಳಾಂ ಪುಷ್ಪಾಂಚಿಯಾ ಮಾಳಾ ಹಂಸಾಚಿತೊ ಕಳಾಕಾಯು ಜಾಣೆ ॥ ೨ ॥ ಮರ್ಕಟಾ । ಆಂಘೊಳಿ ಲಾವಿಯೆಲೆ ಇಟಿಳೆ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚೆ ಲೀಲಾ ವರ್ತ್ರೂಂನೆಣೆ ॥ ೩ ॥ ಜರಿತೊ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾಲಾ ಕರ್ಮಭೃಷ್ಟ । ತುಕಾವ್ಹಣೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಹಿಂ ಲೋಕಿಂ ॥ ೪ ॥

೩. ಸಾಧುಗಳು

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವೇಷ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಸಾಧುಗಳೆಂದು ಢೋಂಗಿ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿಗಳು ಅನೇಕರಿರುವದರಿಂದಲೂ

106. ಪಢೆ ಭಟಕತೆಹೈಂ ಕರೊಡೊಂ ಪಂಡಿತ, ಲಾಖೊಂ ಮುಲ್ಲಾಂ
ಹಜಾರೊಂ ದಾನಾ ಆಗರ ಖುದಾ ಕ್ಯಾ ಹೈ? ಕಿಸ್ಸಿಸೆ ಜಾನಾ ?
ಖುದಾಕಿ ಬಾತೆಂ ಖುದಾಹಿ ಜಾನೆ ॥

ಎಂದು ಸಹಾ ಮಾಯೆಯ ರೂಪಗಳಾದ ಕಾಮಿನಿ, ಕಾಂಚನ, ಕೀರ್ತಿ ಈ ಮೂರಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವ ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳೂ, ಹಾಗೂ ಜಟಿಲೊ ಮುಂಡಿ ಲುಂಛಿತಕೇಶಃ ಕಾಷಾಯಾಂಬರ ಬಹು ಕೃತವೇಷಃ ಪಶ್ಯನ್ನಪಿಚನಪಶ್ಯತಿ ಮೂಢ ಉದರನಿಮಿತ್ತಂ ಬಹುಕೃತವೇಷಂ। ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಧುಗಳು ಯಾರೆಂತ ತಿಳಿಯುವುದು ಹ್ಯಾಗೆ ಎಂತ ನೀಲಾಚಲ ಪುರಿ ಜಗನ್ನಾಥ ರಥೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು 3 ಸರ್ತಿ ಗೌರಂಗ ಮಹಾಪ್ರಭು ಹತ್ತರ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಪ್ರಥಮ "ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಸದಾ ಕಾಲ ಯಾರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟೋ ಆತನು ಸಾಧು" ಎಂದರು ಎರಡನೇ ಸರ್ತಿ "ತಮ್ಮ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲರಿಂದ ಯಾರು ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೊ ಅವರು ಎಂದರು. ಮೂರನೆ ಸರ್ತಿ "ಯಾರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ತಾವಾಗಿಯೇ ನಾಮಸ್ಮರಣ ಮಾಡು ತ್ತಾರೊ ಆತನು ಸಾಧು ಎಂದು ಹೇಳಿವರು.

ಸಾಧು ಸಂಗ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಧು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸುತ್ತೇನೆ:—

107. 1. ಜೆಕಾಂ ರಂಜಲೆ ಗಾಂಜಲೆ ತ್ಯಾಸಿಮ್ಹಣೆ ಜೆಆಪುಲೆ।
ತೋಚಿ ಸಾಧು ಓಳಖಾವಾ, ದೇವತೆಥೆಂಚಿ ಜಾಣಾವಾ ॥ ಧ್ರು ॥
ಮೃದು ಸಬಾಹ್ಯನವನೀತ ತೈಸೆಂ ಸಜ್ಜನಾಂಚೆಂ ಚಿತ್ತ ॥
ಜ್ಯಾಸಿ ಅಪಂಗೀತಾನಾಹಿಂ। ತ್ಯಾಸಿ ಧರಿಜೊ ಹೃದಯಿಂ ॥ ೧ ॥
ದಯಾಕರಣೆಜೆ ಪುತ್ರಾಸಿ । ತೆಂಚಿ ದಾಸಾ ಆಣಿ ದಾಸಿ
ತುಕಾಮ್ಹಣೆಸಾಂಗುಂಕಿತಿ ತೋಚಿ ಭಗವಂತಾಚಿ ಮೂರ್ತಿ ॥೨॥

108. 2. ಕಾಂಹಿಂ ನಮಾಗೆ ಕೋಣಾಸಿ। ತೋಚಿ ಆವಡೆ ದೇವಾಸಿ ॥
ದೇವತಯಾಸಿ ಮ್ಹಣಾವೆಂ । ತ್ಯಾಜೆ ಚರಣೆಂ ಲೀನ

ವ್ಹಾವೆಂ ॥ ಧ್ರು ॥ ಭೂತದಯಾ ಜ್ಯಾಚೆಮನಿಂ । ತ್ಯಾಚೆ ಘರಿಂ ಚಕ್ರಪಾಣಿ ॥ ನಾಹಿಂ ನಾಹಿಂ ತ್ಯಾಸಮಾನ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಮಿಾಜನಾನ ॥ ೧ ॥

109. 3. ನಾಚೆ ಟಾಳಿಪಿಟಿ ಪ್ರೇಮೆ ಅಂಗ ಧರಣಿ ಲೊಟಿ ॥ ಮಾಝೆ ಸಖೆತೆ ಸಜ್ಜನ । ಭೊಳೆಭಾವಿಕ ಹರಿಜನ ॥ ಧ್ರು ॥ ನಧರಿತಿಲಾಜ । ನಾಹಿಂ ಜನಾ ಸವೆಂ ಕಾಜ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಕಂಠ ದಾಟೆ । ನೇತ್ರಿಂ ಜಳಲೋಟೆ ॥ ೧ ॥

110. 4. ವೈರಾಗ್ಯಾಚೆಂ ಭಾಗ್ಯ । ಸಂತ ಸದಾ ಹಾಚಿ ಲಾಗ । ಸಂತಕೃಪೆಚೆಹಿ ದೀಪ । ಕರಿ ಸಾಧಕಾಂ ನಿಷ್ಪಾಪ ॥ ಧ್ರು ॥ ತೋಚಿದೇವ ಭಕ್ತ । ಭೇದಾಭೇದ ನಾಹಿಂ ಜ್ಯಾಂತ ॥ ತುಕಾಪ್ರೇಮೆ ನಾಚೆ ಗಾಯೆ । ಗಾಣಿಯಾಂತ ವಿರೂನಿ ಜಾಯೆ ॥ ೧ ॥

111. 5. ತೊಚಿ ಸಂತ ತೊಚಿ ಸಂತ । ಜ್ಯಾಚಾಹೇತ ವಿತ್ತಲಿಂ ॥ ನೆಣತಿ ಕಾಹಿಂ ಠಾಣೆ ಠೂಣೆ । ನಾಮಸ್ಮರಣಾ ವಾಂಚುನಿ ॥ ಧ್ರು ॥ ಕಾಯಾವಾಚಾ ಆಣಿ ಮನೆಂ ಧಾಲೆ ಚಿಂತನೆಂ ಡುಲ್ಲತೊ । ನಿಳಾಮ್ಹಣೆ ವಿರಕ್ತದೆಹಿಂ ಆಸವಚಿ ನಾಹಿಂ ವಿಷಯಾಂಚಾ ॥ ೧ ॥

112. 6. ದಾತಾ ಏಕಚಿಸಾ ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರವಿ ॥ ಆಣಿಕ ನಾಶಿವಂತ ಕಾಯ । ನಸರೆ ಹಾಯ ಜ್ಯಾಂ ಚ್ಯಾನೆಂ ॥ ಧ್ರು ॥ ಯಾಪೆಂ ತಯಾಂಕಾಕೂಳತಿ । ಜೆದಾವಿತಿ ಸುಪಂಥ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಉರಿನುರಿ । ತ್ಯಾಚೆ ಥೊರ ಉಪಕಾರ ॥ ೧ ॥

113. 7. ತರಿಚ ಸಂತಮ್ಹಣಾವೆಂ । ನೆಣೆ ಆಪುಲೆಂ ಪರಾವೆಂ ॥ ಭೂತ ಮಾತ್ರಿಂ ಹರಿವೀಣ । ನ ಪಾಹೆಚಿ ದುಜೆಪಣ ॥ ಧ್ರು ॥ ಪ್ರೇಮ ಅಂತರಿಂ ನಿಸ್ಸೀಮ । ಮುಖಿಂ ಜ್ಯಾಚೆಂ ರಾಮನಾಮ ತುಕಾಮ್ಹಣೆದೇಹಭಾವ । ಸಂತಿಂಸೊಡಿಯಲಾಗಾಂವಂ ॥ ೧ ॥

114. 8. ಜೈಸೆ ವೃಕ್ಷನೆಣೆ ಮಾನ ಅಪಮಾನ । ತೈಸೆತೆ ಸಜ್ಜನ ವರ್ತತಾತಿ ॥ ಯೆವುನಿಯಾಂ ಪ್ರಾಣಿ ಪೂಜಾಜೆ ಕರಿತಿ ತ್ಯಾಚೆಂ ಸುಖಚಿತ್ತಿಂ ತಯೂ ನಾಹಿಂ ॥ ೨ ॥ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಕೋಣಿ ಯೇವುಂತೋಡಿತಿ । ತಯಾ ನಮ್ಹಣೆ ಛೆದುನಕಾ ॥ ೩ ॥ ಸಿಂದಾಸ್ತುತಿಸಮ ಮಾನಿತಿತೆ ಸಂತ ಪೂರ್ಣ ಧೈರ್ಯವಂತ ಸಾಧು ಐಸೆ ॥ ೪ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ತ್ಯಾಚಿ ಜರಿ ಹೊಯ ಭೇಟಿ । ತರಿ ಜೀವಶಿವಾ ಗಾಂಟಿ ಪಡುನಿ ಜಾಯ ॥ ೫ ॥

115. 9. ತೇಚಿ ಜಾಣಾವೆಂ ಸಜ್ಜನ ಜಯಾಂ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ॥ ಜಂವ ವರಿದೆಹಾಚಿ ಸಂಗತಿ ತಂವವರಿ ಸಗುಣೆಂ ಭಜತಿ ॥ ೧ ॥ ಜಾಣೊನಿಯಾ ಸಾರಾಸಾರ । ಸದಾಶ್ರವಣೆಂ ತತ್ಪರ ॥ ಬಾಹ್ಯ ತ್ಯಾಗ ಸಂಪಾದಣೆ । ಅಂತರ ತ್ಯಾಗ ನಿರೂಪಣೆ ॥ ೨ ॥ ಕರ್ಮಕರಿತಿ ಆವಡಿಂ । ಫಳಾಶೆಚಿ ನಾಹಿಂ ಗೊಡಿ । ಶಾಂತಿ ಕ್ಷಮಾ ಆಣಿ ದಯಾ । ಸರ್ವಸಖ್ಯ ಮಾನಿಜಯಾ ॥ ೩ ॥ ಹರಿಕಥಾ ನಿರೂಪಣ । ಸದಾ ಶ್ರವಣ ಮನನ ॥ ಬೋಲಾ ಸಾರಿಖೆಂ ಚಾಲಣೆ । ಹೆಂಚ ಸಂತಾಂಚಿಂ ಲಕ್ಷಣೆ ॥ ೪ ॥ ಏಕನಿಷ್ಠ ಉಪಾಸನಾ ಅತಿ ತತ್ಪರ ಭಜನಾ । ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಂಡೂನಿಯಾಂ ದೇಣೆ । ನಿತ್ಯ ತೆಂಚಿ ಸಂಪಾದಣೆ ॥ ೫ ॥ ಮ್ಹಣೆರಾಮೀಂ ರಾಮದಾಸ । ಜಯಾ ನಾಹಿಂ ಆಶಾ ಪಾಶ ॥ ೬ ॥

116. 10. ತ್ಯಾಚೆಪಾಯಹೊಸ ಮಾವೆಂ । ತ್ಯಾಚೆಂ ಕೀರ್ತನ ಹೊ ಐಕಾವೆಂ । ದುಜಿಯಾಸಿ ಸಾಂಗೆ ಕಥಾ । ಆಪಣ ವರ್ತೆ ತ್ಯಾಚೆಪಥಾ ॥ ೧ ॥ ಕೀರ್ತನಿಚೆಂ ನಕರಿಮೋಲ । ಜೈಸೆ ಅಮೃತಾಚೆ ಬೋಲ ॥ ಸನ್ಮಾನಿತಾಂ ನಾಹಿಂ ಸುಖ । ಅಪಮಾನಿತಾಂ ನಾಹಿಂ ದುಃಖ ॥ ೨ ॥ ಕಿಂಚಿತ್ ದಿಲೆಂ ದಾತಯಾನೆಂ । ತೆಂಹಿಂ ಘೇತ ಆನಂದಾನೆಂ ॥ ಐಸಾ ಆಹೆ ಹರಿದಾಸ । ಲಟಿಕೆಂ ನವದೆರಾಮದಾಸ ॥ ೩ ॥

117. 11. ಧನ್ಯತೊಚಿ ಜಗಿಂ ಏಕ ಹರಿರಂಗಿಂ ನಾಚೆ ॥
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಾಸುದೇವ । ಸದಾ ಸ್ಮರೆ ವಾಚೆ ॥ ೧ ॥
ಸುಖದುಃಖ ಸಮಾನ । ಸಕಳ ಜೀವಾಂಚಾ ಕೃಪಾಳ ।
ಜ್ಞಾನಾ ಚಾ ಉದ್ಬೋಧ । ಭಕ್ತಿಪ್ರೆಮಾಚಾ ಸುಕಾಳ ॥ ೨ ॥
ವಿಷಯಿಂವಿರಕ್ತ ಜಯಾ ನಾಹಿಂ ಆಪಪರ ।
ಸರ್ವದಾ ಸಂತುಷ್ಟ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ನಿರ್ಧಾರ ॥ ೩ ॥
ಜಾಣಿವ ಶಹಾಣೀವ ಓಝೀಂ ಸಾಂಡುನಿಯಾ ದೂರಿ ॥
ಆಪಣ ವಸ್ತಿಕರ ವರ್ತತಸೆ ಸಂಸಾರಿಂ ॥ ೪ ॥
ಏಕಾಜನಾರ್ದನಿಂ ನಿತ್ಯ ಹರಿಚೆಂ ಕೀರ್ತನ ॥
ಆಸನಿಂ ಭೋಜನಿಂ ಸದಾ ಹರಿಚೆಂ ಚಿಂತನ ॥ ೫ ॥

118. 12. ದೇವಾಚಿ ಪೂಜಾ ಭೂತಾಂಚೆಂ ಪಾಳಣ ॥
ಮತ್ಸರ ತೊ ಶೀಣ ಬಹುತಾಂಚಾ ॥ ೧ ॥
ರುಸಾವೆಂ ಫುಗಾವೆಂ ಆಪುಲಿಯಾವರಿ ।
ಉರಲಾತೊ ಹರಿ ಸಕಳಿಕ ॥ ೨ ॥
ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಸಂತಪಣ ಯಾಚಿನಾಂವೆಂ ॥
ಜರಿ ಹೊಯ ಜೀವ ಸಕಳಾಂಚಾ ॥ ೩ ॥

119. 13. ಆಪುಲೀಚ ದಾರಾಜರಿಟೆಕೆ ವ್ಯಭಿಚಾರು । ಕ್ರೊಧಾಚಾಥಾರಾ
ಅಂತರಿಂ ನಯೆ ॥ ೧ ॥ ಆಪುಲೆಂಚಿಧನ ತಸ್ಕರಿಂ ನೆತಾಂ
ಜಾಣ । ಜಯಾಚೆಂ ಮನ ಉದ್ವಿಗ್ನ ನವ್ಹೆಂ ॥ ೨ ॥
ಆಪುಲಾಚ ಪುತ್ರ ವಧುನಿಜಾಯ ಶತ್ರು । ಪರಿಮೊಹಾಚಾ
ಪಾಝರು ನೆತ್ರಿನಯೆ ॥ ೩ ॥ ಆಪುಲೆಂ ಶರೀರ ಗಾಂಜಿತಾಂ
ಪರನರೆಂ । ಪರಿಶಾಂತಿಚೆಂ ಘರ ಚಳೊನೇದಿ ॥ ೪ ॥ ಏಕಾಜ
ನಾರ್ದನಿಂ ಜಯಾಪೂರ್ಣ ಬೋಧು । ತೊಚಿ ಏಕ ಸಾಧು
ಜಗಾಮಾಜಿ ॥

120. 14. ನಿದ್ರಿಸ್ತಾಚೆ ಸೆಜೆಂ ಸರ್ಪಕಾಂ ಉರ್ವಶಿ । ಪಾಹೊಂ
ವಿಷಯಾಂಸಿ ತೈಸೆಂ ಆಮ್ಹಿ ॥ ೧ ॥ ಐಸಿ ಕೃಪಾಕೆಲಿ

ಮಾಝ್ಯಾ ಕೇಶಿರಾಜೆಂ। ಪ್ರತಿತಿಚೆ ಭೋಜೆ ಏಕಸರಾ ॥ ೨ ॥ ಶೆಣ ಆಣಿ ಸೊನೆ ಭಾಸತೆಸಮಾನ । ರತ್ನಕಾಂ ಪಾಷಾಣ ಏಕರೂಪ ॥ ೩ ॥ ಪಾಯಾಂ ಲಾಗೊ ಸ್ವರ್ಗವರಪಡೊ ಆಗ । ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಭಂಗ ನೊಹೆನೊಹೆ ॥ ೪ ॥ ನಾಮಾಮ್ಹಣೆ ಕೋಣಿ ನಿಂದಾ ಆಣಿ ವಂದಾ ಝಾಲೊಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಾ ಕಾರ ಆಮ್ಹಿ ॥ ೫ ॥

121. 15. ಅಂತರಿಂ ನಿರ್ಮಳ ವಾಚೆಚಾ ರಸಾಳ । ತ್ಯಾಚಾಗಳಾ ಮಾಳ ಅಸೊನಸೊ । ಆತ್ಮ ಅನುಭವಿಂ ಚೊಖಾಳಿಲ್ಯಾ ವಾಟಾ । ತ್ಯಾಚಾಮಾಥಾಂ ಜಟಾ ಅಸೊನಸೊ ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆ ಠಾಯಿಂ ಜೆಕಾಂನಪುಂಸಕ ತ್ಯಾಚೆ ಅಂಗಿಂರಾಖ ಅಸೊನಸೊ ಪರ ದ್ರವ್ಯಾಅಂಧ ನಿಂದೆಸಿ ಜೊಮುಕಾ । ತೊಚಿ ಸಂತ ದೆಖಾ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೪ ॥

121. A 16. ಸಂತತೆಕವಣ ಅಸಂತತೆಕೊಣ । ಸಾಂಗಾವಿಹೆಖೂಣ ದೊಹಿಮಾಜಿಂ ಪೈಲ ಸಂತಮ್ಹಣೊ ನಿಜವಳಿಗೆಲೆಂ । ತೆಣೆ ಅಮೃತಮ್ಹಣೊನಿ ವಿಷಪಾಜಿಲೆಂ ॥ ೧ ॥ ಸಂಸಾರಿಂ ಗಾಂಜಿಲೆಂ ಗುರುಗಿವಸಿತಿ । ಭಗವೆಂದೆಖೊನಿತಾರಾವೆಂ ಮ್ಹಣತಿ ॥ ತವತೆನೆಣೊನಿ ಉಪದೇಶಾಚಿ ರೀತಿ । ಕುಕರ್ಮಿಂ ಘಾಲಿತಿ ತೈಸೆಂ ಝಾಲೆಂ ॥ ೨ ॥ ಕೊಣೆ ಏಕ ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಗರಾ ಪಾತಲೆ॥ ಪೈಲ ತಾರು ಮ್ಹಣೊನಿ ಜವಳಿ ಗೆಲೆ ॥ ತವತೆ ತಾರು ನವ್ಹೆತಿ ತೆಥಿಚೆಹೇರ । ಬುಡವಿತಿ ಶರೀರ ತೈಸೆಂ ಝಾಲೆಂ ॥ ೩ ॥ ಕೊಣೆ ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಮೆಂ ಪೀಡಿಲೆಂ । ಪೈಲ ಝಾಡ ಮ್ಹಣೋನಿ ಜವಳಿ ಗೆಲೆಂ ॥ ತವ ಅಶ್ವಲ ಖಿಂಖಾಳತ ಉಠಿಲೆಂ । ನಾಕಕಾನ ತೊಡಿಲೆ ತೈಸೆಂ ಝಾಲೆಂ ॥ ೪ ॥ ಕೋಣೆ ಏಕ ಅಂಧಾರಿಂ ಪಡಿಲಾ ಪ್ರಾಣಿ । ಜವಳಿಗೆಲಾ ಪೈಲ ದೀಪ ಮ್ಹಣೋನಿ ॥ ದೀಪನವ್ಹೆ ಸರ್ಪಮಾಥಿಂಚಾ ಮಣಿ । ಡಂಕಿಲಾ ಪ್ರಾಣಿ ತೈಸೆಂ ಝಾಲೆಂ ॥ ೫ ॥

ಕೇಶವ ಮ್ಹಣೆ ನಾಮಯಾತೆಂ । ಜೆ ಸರ್ವಾಂ ಭೂತಿಂ
ಭಜತಿ ಮಾತೆಂ । ಐಸೆಂಹೆಂವರ್ಮ ಸಾಂಗತಸೆ ತುತೆಂ ।
ಐಸಿಯಾ ಸಂತಾಂತೆಂ ಮ್ಹಣಿಜೆ ಸಂತ ॥ ೬ ॥

122. 16. ನಿಂದಿಲ ಹೆಂ ಜನ ಸುಖೆಂ ನಿಂದೊಂ ದ್ಯಾವೆಂ । ಸಜ್ಜನಿಂ ಕ್ಷೋಭಾವೆಂ ನಯೆ ಬಾಪಾ ॥ ೧ ॥ ನಿಂದಾ ಸ್ತುತಿ ಜ್ಯಾಲಾ ಸಮಾನ ಪೈಝಾಲಿ । ತ್ಯಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿ ಆಲಿ ಸಮಾಧಿಲಾ ॥ ಧ್ರು ॥ ಶತ್ರು ಮಿತ್ರ ಜ್ಯಾಲಾ ಸಮಸಮಾನತ್ವೆಂ ತೊಚಿ ಪೈಂದೆ ವಾಸ ಆವಡಲಾ ॥ ೨ ॥ ಮಾತಿ ಆಣಿ ಸೊನೆಂ ಜ್ಯಾಭಾಸೆ ಸಮಾನ ತೊ ಏಕ ನಿದಾನ ಯೋಗಿರಾಜ ॥ ೩ ॥ ತುಕಾ ಮ್ಹಣೆ ಐಸೆ ಭಕ್ತಜೆ ಅಸತಿ. ತೆಣೆ ಪಾವನ ಹೋತಿ ಲೋಕ ತಿನ್ಹಿ ॥ ೪ ॥

17. ತಾಜಾ ಸಾಧು ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕಾರ ರೂಪಸೆ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರ ಕರತಾಹೈ ॥

123. 18. ಸಾತಗಾಂಠ ಗೊಪಿನಕಿ ಸಾಧು ನಮಾನೆ ಶಂಕ ।
ರಾಮ ಅಮಲ ಮಾಥಾ ಫಿರಿ ಗಿನೆ ಇಂದ್ರಕೊ ರಂಕ ॥

ಸಾಧು ಲಕ್ಷಣ ॥

124. 1. ಕೃಪಾಲು ರಕೃತಃ ದ್ರೋಹಃ ತಿತಿಕ್ಷುಃ ಸರ್ವ ದೇಹಿನಾಂ ।
ಸತ್ಯಸಾರೊಅನ ವದ್ಯಾತ್ಮಾ ಸಮಃ ಸರ್ವೋಪಕಾರಕಃ ।
ಕೃಪಾಲು ॥ ಜೆಣೆ ಆಪಣಾಸಿ ಹೊಯದುಃಖತೆಂ ಪರಾಸಿ ನಕರಿ, ಜೆಣೆ ಆಪಣಿಯಾ ಹೊಯಸುಖ ತೆಂಚಿ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರಾಂ

125. **ಅದ್ರೋಹತಾ.** ವ್ಯಾಘ್ರ ಸರ್ಪಾದಿ ದೆಹಾಂಸಿ ದ್ವೇಷನುಪಜೆ ಜರಿ ದೇಪುಂ ಆಲೆ ಉಪದ್ರಾಸಿ. **ತಿತಿಕ್ಷು**=ಭೂತಿಂ ನಮ್ಹಣೆ ಹಾ ಭಲಾ ಹಾ ವ್ರೊಖಟಾ, ಐಸಿ ಸಹನ ಶೀಲತಾ. **ಸತ್ಯಸಾರ**=ಜ್ಯಾಸಿ ಸಬಾಹ್ಯ ಸತ್ಯತ್ವೆಂ ತುಷ್ಟಿ. **ಅನವದ್ಯ**= ನಿಂದಾ ಅಸೂಯಾದಿ ದೋಷ ನಿಜಾತ್ಮ ಬೊಧೆಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಿತ.

ಸಮತಾ=ಸಮುಚಿ ದೆಖೆ ಸರ್ವ ಭೂತಿಂ। ಸಾಧುಸಿ ಚಿದ್ರೂಪ ಸರ್ವಸಮು । ಭಯು ನಿರ್ಭಯತಾ ಸಿಣೆ॥ **ಸರ್ವೋಪಕಾರಕ**:= ಸರ್ವಾಂಸಿಂ ಸರ್ವಾಂಗೆಂ ಉಪಕಾರಿ ಘಾವ ಘಾಲಿತ್ಯಾಸಿ ಅಥವಾ ಪಾಳಿತ್ಯಾಸಿ ವೃಕ್ಷ ಜೈಸಾ ॥

126. 2. ಕಾಮೈರಹತ ಧೀರ್ದಾಂತೊ ವೃದು ಶುಚಿ ರಕಿಂಚನ: ।
ಅನೀಹೊ ಮಿತ ಭುಕ್ ಶಾಂತ : ಸ್ಥಿರೊ ಮಚ್ಛರಣೊ
ಮುನಿ : ॥

ಅಕಾಮತಾ ॥ ಊರ್ಧ್ವಶಿ ಆಲಿಯಾ ಸೆಜೆಸಿ । ಕಾಮುಕ್ರೋಧ ನುಪಜೆ ಜ್ಯಾಸೀ ಸ್ವಾನಂದೆಂ ಭೋಗಿತಾಂ ವಿಷಯುಕಾಮಾಸಿ ವಿಸರಲಾ, ರಂಕ ಪಾಲಖಿಯಾ ಬಸವಿಲಾ । ತೊಪೂರ್ವ ವಹಾನಾ ವಿಸರಲಾ। ತೈಸೆಂ ನಿಜಾನಂದೆಂ ಕಾಮುವಿಸರಲಾ॥ **ದಾಂತತಾ**=ಇಂದ್ರಿಯು ನಿಗ್ರಹ. **ವೃದುತಾ** ಆಕಾಶ ಸರ್ವಾಂಸಹಿ ಲಾಗೆ ಪರಿ ಕಠಿಣ ನವ್ಹೆ, ತೆವಿಂಸಾಧು ಸರ್ವಾಂಸಿ ವೃದು, ಗಂಗಾ ಜಲ ಗಾಈ ವ್ಯಾಘ್ರಾಸಿ ಕರಿ ಶೀತಳ. **ಶುಚಿಷ್ಮಂತತಾ**=ಪರಧನ, ಪರದಾರಾ ಸರ್ವದಾ ನಾತಳೆ ಜ್ಯಾಂಚೆಂ ಮನ. ಶುಚಿಷ್ಮಂತತಾ ಸಾಧುಚಿ. **ಅಕಿಂಚನ**= ಅಪರಿಗ್ರಹತಾ. ದೆಹಗೆಹೆಂ ನಿಸ್ಸಂಗತಾ **ಅನೀಹ**=ಅಸಂಗ ಶಸ್ತ್ರೆಂ ಇಹಾ ಛೆದೂನಯಾಂ ಆದಿಂ ಮಾರಾವೆಂ ಅಹಂ ಮಮತಾ. **ಮಿತಭೋಜನ**=ಗ್ರಾಸೋ ಗ್ರಾಸಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣ. ತ್ಯಾನಾಂವ ಪರಿಮಿತ ಭೋಜನ. **ಶಾಂತಿ**=ಊಂಚ ನೀಚ ಅವಸ್ಥಾ ಸಿಜಿಡ ದಾಟಲ್ಯಾ ಮೊಹ ಮಮತಾ ಕ್ರೋಧು ನುಪಜೆ ಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಚಿತ್ತಾ ಯಾ ನಾಂವ ಶಾಂತಿ. **ಮಚ್ಛರಣತಾ**=ಸರಿತಾ ಸಾಗರಾ ಶರಣ, ಲವಣ ಜೀವನಾ ಶರಣ, ಜೈಸೆಂ ಅನನ್ಯ ಮಜಶರಣ ತ್ರೈಲೋಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಥುಂಕೋನಿ,ಮಾನಾಪಮಾನ ಸಾಂಡುನಿಯಾಂ॥ **ಮುನಿ**=ಮನನ ಶೀಲತಾ, ಶ್ರುತಿ ಗುರುವಾಕ್ಯ ಐಕತಾಂ

ನಿರೂಪಣ. ಅದ್ವೈತ ಶ್ರವಣ ಯುಕ್ತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಂ ಪರ್ಯಾಲೋಚನಾ ಮನನ ಗುಣ ತ್ಯಾ ನಾಂವ ॥]

127. 3. ಅಪ್ರಮತ್ತೊ ಗಭೀರಾತ್ಮಾ ಧೃತಿಮಾನ್ ಜಿತಷಡ್ಗುಣಃ ॥
ಅಮಾನೀ ಮಾನದಃ ಕಲ್ಪೊ ಮೈತ್ರಃ ಕಾರುಣಿಕಃ ಕವಿಃ ॥
ಅಪ್ರಮತ್ತತಾ=ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಾಸಿ ಮುಖಿಂ ಧರೊನಿ, ಢೀಲಾ ಕರಿತಾಂ ತತ್ಕಾಲ ಗ್ರಾಸಿ ॥ ಮರೆತವವರಿ ಆಳವಾಂಸೆಂ ತ್ಯಾಸಿಂ। ತೆಂವಿ ಮನಾಸಿ ನಿದ್ರಾ ಳಿತಿ ॥ ಮನ ನಿದ್ರಾ ಳಾಸೆಂ **ಗಭೀರಾತ್ಮ**=ನಾನಾ ಊರ್ಮಿಂ ಮಾಜಿಂ ನಿಶ್ಚಲ ಆಣಿ ಅಕ್ಷೋಭ ಸಾಗರ, ಆಕಾಶ. ಸೂರ್ಯ ಜೈಸಾ । ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಕೆವಲಯಾ ನಾಂವ ॥ **ಧೃತಿ**=ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಂ, ಪ್ರಾಣ ಸಿತ್ಯಕರಿ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ. ತೆಂಚಿ ವೃತ್ತಿಸಿ ನಿಜ ಧೈರ್ಯ ॥ **ಜಿತಷಡ್ಗುಣ**=ಸ್ವಾನಂದೆಂ ತೃಪ್ತ ಕ್ಷುಧಾ ತೃಷಾ ವಿಸರಲಾ, ವಿಸರಲಾ ದುಃಖ ನಿಜಾತ್ಮಸುಖೆಂ ॥ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಜ್ಞಾನೆಂ ಮೋಕ್ಷ ವಿಸರಲಾ, ಮಿಥ್ಯಾ ಜಾಹಲೆಂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ. ನದೆಖೆದೆಹಭಾನ. ಮನಾಚೆ ಸುಖದುಃಖಧರ್ಮ, ದೆಹಾಚೆ ಜನ್ಮಮರಣ ಧರ್ಮ, ಪ್ರಾಣಾಚೆ ಕ್ಷುಧಾ ತೃಷಾ ಧರ್ಮ ಐಸಾ ಸಹಾ ಧರ್ಮ ವಿಸರಲಾ ಆತ್ಮಸುಖೆಂ. **ಅಮಾನಿತಾ**=ದೆಹಾಚೆಂ ಖುಂಟಲೆಂಭಾನ, ಮಾನಾಭಿಮಾನ ಪಳಾಲೆ, ಯಾ ನಾಂವ ಅಮಾನಿತಾ. **ಮಾನದ**=ಸನ್ಮಾನ ದೆಣೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಮಶಕಾಂವರಿ ಸರ್ವಾಂತೆಂ ವಂದು ನಿಶಿರಿಂ ಸುರ ನರ ಖರನೊಳಖೆ. ಘಾಲಿ ಲೊಟಾಂಗಣ ದೆಖೊನಿ ಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವ ಭೂತಿಂ ಸಾಚಖೆಚಿ. ನಿಂಬೊಳಿ ಕಡುಪಣಾ ನಾಹಿಂ ಆಲಿ ತೆಂವಿ ಸೂಕರಾದಿ ಯೌನಿ ಜರಿಜಾಹಲಿ ತರಿ ನಾಹಿಂ ಭಂಗಲಿ ಚಿತ್ಸತ್ತಾ. **ಕಲ್ಪಃ** ಪರಬೋಧಕತಾ ಶಬ್ದಜ್ಞಾನೆ ಪಾರಂಗತ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದೆಂಡುಲ್ಲತ. ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಬೋಧಿಂ ಸಮರ್ಥ. **ಮೈತ್ರಿ**=ಸಾಧುಸುಹೃದ ಸರ್ವಾಂಚಾ ಸೊಯರಾ, ಜಿವಲಗ ಖರಾ, ಆಪ್ತಭಾವೆಂದೆಖೆ ಸೃಷ್ಟಿ. ಸಖಾ ಸರ್ವಾಂಚಾ

ಪುರಾತನ. ಕವಿ=ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಂಚಾ ಮಥಿತಾರ್ಥ ಝಾಲಾ ಕರತಲಾ ಮಲಕವತ್ ಪರೋಕ್ಷಾಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾಚೆನಿ ಸತ್ಯ.
—ಏಕನಾಥಿ.

128. ಸಂತ. ಪ್ರತಿಮಾ ನಿಜ ಕಲ್ಪನಾ ಉತ್ತಮ. ಸಂತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಚಾಲತೆಂ ಬೋಲತೆಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಧ್ಯಾನಾವಸ್ಥೆಂ ಕರಿಧ್ಯಾಸ, ನಾತರಿ ವೃಥಾ ನಿರೂಪಣ ಅನುಸಂಧಾನಿಂ ಸಾವಧಾನ ರಿತೆಂ ಮನತೊನೇದಿ —ದ್ರಿ—

129. ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾ ಮಯ್ಯಾನುರಕ್ತಚೇತಸಃ ಶಾಂತೊ ಮಹಾಂತೊ ಅಖಿಲ ಜೀವ ವತ್ಸಲಾಃ ಕಾಮೈರಸಾಲಬ್ಧಧಿಯೊ ಜುಷಂತಿಯತ್ತ ನ್ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಂ । ನವಿದುಃ ಸುಖಂಮಮ ॥

130. ನಿರಪೇಕ್ಷಂ ಮುನಿಂ ಶಾಂತಂ ನಿರ್ವೈರಂ ಸಮದರ್ಶಿನಂ ಅನುವೃಜಾ ಮ್ಯಹಂ ನಿತ್ಯಂ ಪೂಯೆಯೆ ತಂಘ್ರಿರೇಣುಭಿಃ
—ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. Him the Gods know as Brahmana who has no blessing to give, no business to conceive or undertake, no salute to exchange. No praise to hear, who thus with all action spentup is himself unspent. —ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ವಿವೇಕ.

Him the Gods know as Brahmana who without any upper garment or anything whatever sleeping upon no bed, and using nothing but his own hand for the pillow, remains at peace within and without. —ಸ್ಮೃತಿ.

ಅಂದರೆ ಯಾವಾತನು ಯಾರಿಗೂ ಆಶಿರ್ವದಿಸುವದಿಲ್ಲಾ, ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲಾ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವದೂ

ಇಲ್ಲಾ, ಅಂಗೀಕರಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲಾ, ಸ್ತುತಿ ಕೇಳನು.—ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರಸನ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಸದಾ ಆಸ್ತಿಕ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೊ ಉಡಿಗೆತೊಡಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಶಯನಕ್ಕೆ ಹಾಸಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೈ ತಲೆದಿಂಬಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವವನು ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಶಾಂತನಾಗಿರುವವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

> A (ಸಾಧು) Sadhu has perfect faith which is the child of optimism and harmony. The balanced soul is never suspicions, does not expect trouble. He knows that health and harmony are the everlasting facts. Nothing distresses him as he takes everything that happens is for the best. The Sadhu is ever serene as he has a clear conscience. He will never speak unkindly to anyone. —Miscellaneons.

ಅಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುಭವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಶುಭವಾಗುವದೆಂತ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಐಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವವನು ಸಾಧು. ಆತನು ನಿಶ್ಶಂಕನೂ, ನಿರ್ಭಯನೂ, ಕುಶಲ ಪ್ರಕೃತಿಯವನೂ, ತನಗೆ ಬರುವ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆನೇ ಎಂದು ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ ಇರುವವನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಗಂಭೀರನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯವನೂ, ನಿಷ್ಠುರವಾಕ್ಯ ಉಚ್ಚರಿಸದಿರುವವನೇ ಸಾಧು.

> **ಉತ್ತಮಭಕ್ತ**—ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಮತಿಂ ಭಜತ ದ್ವಿವಿಧ ಸಗುಣ ಭಕ್ತಿ, ಸಜೀವ ನಿರ್ಜೀವ ದೊನ್ಹಿ ಪ್ರತಿಮಾ, ನಿತ್ಯ ಪೂಜತ ಪರಮಾತ್ಮ ಭಕ್ತಿಂ ನಿಜಭಾವೇಂಧರೂನಿ ಪ್ರೇಮ ಸಗುಣ ದೈವತಿಂ ಭಜತ. ನಿರ್ಜೀವ ಪ್ರತಿಮಾ ಮಾಜಿಂ

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸಜೀವಾಮಾಜಿಂ ಸಂತ, ಶ್ರೀಪಾದ ಸನ್ಯಾಸಿ ವರಿಷ್ಠ, ಸಂತ ಸಜ್ಜನ ಸಾಧು, ಮಹಾ ಪುರುಷ, ಸ್ವಾನುಭವ ದಿನಕರರೂಪ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶರೂಪಜೆ ನಿರ್ದೋಷ ಸಂತಾಂವೆಗಳೆಂ ಏಕ ಮುಹೂರ್ತ ಹೊಣೆ ನಾಹಿಂ, ಜೊಸದಾ ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮರಣೆಂ ರತ, ಸ್ಮರಣ, ಚಿಂತನ, ಅನುಸಂಧಾನ ನಿದಿಧ್ಯಾಸಿಂ ॥

ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತ ವೆದೊಂಕಾ ಅನುಸಾರ ಜ್ಞಾನದೊ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಹೈ—"**ಸಬ ಕುಛ ಈಶ್ವರಸೆ ಹೈ**" ಯಹ ಗೌಣ ಜ್ಞಾನ. "**ಈಶ್ವರಹೀ ಸಬ ಕುಛ ಹೈ**" ಯಹ ಮುಖ್ಯ ಜ್ಞಾನ. ಇನ ದೊನೊಂ ಪ್ರಕಾರಕೆ ಜ್ಞಾನೊಂಸೆ ಯುಕ್ತ ಹೊಕರ ಪ್ರೆಮಕೆ ಸಾಥ ಶ್ರವಣ ಕೀರ್ತನಾದಿ ಪ್ರಕಾರಸೆಜೊ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ತಾಹೈ ವಹ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮೆ ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತ ಕಹಲಾತಾ ಹೈ. ಜಿಸೆ ವೇದಾರ್ಥಕಾ ಜ್ಞಾನ ನಹಿಂ ಹೈ, ಪರ ಪ್ರೇಮಸೆ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ತಾ ಹೈ ವಹ ಮಧ್ಯಮ ಭಕ್ತ ಹೈ. ಅಥವಾ ಪ್ರೇಮ ರಹಿತ ಜ್ಞಾನ ಹೊತೊ ವಹಭಿ ಮಧ್ಯಮ ಭಕ್ತ ಹೈ. ಪ್ರೇಮ ಜ್ಞಾನಕೆ ಅಭಾವಮೆ ಉತ್ಕಟ ಹೊತೊ ಮಧ್ಯಮ ಭಕ್ತ ಹೊತಾ ಹೈ. ಅನ್ಯಥಾ ಹೀನ ಕೋಟಿಕಾ. ಔರ ಪ್ರೇಮತಥಾ ಜ್ಞಾನ ದೊನೊಂಸೆ ರಹಿತಹೊಕರ ಜೊ ಭಗವತ್ಸೇವಾ ಕರತಾ ಹೈ ತೊ ಉಸಕಾ ಪಾಪನಾಶ ಹೋತಾ ಹೈ. ಸಾರಾಂಶ ಯಹಕೀ ಪ್ರೆಮ ಜ್ಞಾನರಹಿತ ಭಗವತ್ಸೇವಕ ಭಕ್ತ ನಹಿಂ. ಪರಂತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹೋತಾ ಹೈ.

ಮನುಷ್ಯ ಸಂತಕೆ ದ್ವಾರಾ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕೊ ಜೀತ ಸಕತಾ ಹೈ. ಕರ್ಮಕೆ ದ್ವಾರಾ ಪಿತೃಲೋಕಕೊ ಆತ್ಮ ವಿದ್ಯಾಕೇ ದ್ವಾರಾ ದೇವ ಲೋಕಕೋ.

ಪರಮ ಭಕ್ತ—

131. ಹರಿನಾಮಾಮೃತ ರುಚಿಕರವೆನಿಪ್ಪುದೆ ಪರಮ ಭಕ್ತರಿಗಳ್ಳಿದೆ । ಅರಿಯದ ಕತು ಮೂರ್ಖ ಜನರಿಗೆ ಪೇಳ್ದರೆ

ಹರುಷರಾಗ ಬಲ್ಲರೇ ಹರಿಯೆ । ಹರಿಚರಣಾಮೃತ ರುಚಿಕರ ವಲ್ಲವು ಪರಮ ಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲದೆ ॥ ೧ ॥ ಅಂದುಗೆ ಅರಳೆಲೆ ಇಟ್ಟರೆ ಕೋಡಗಕಂದನಾಗಬಲ್ಲುದೆ ॥ ಹಂದಿಗೆ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಉಣ್ಣಿಸೆ ದಂತಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ, ಹರಿಯೆ ॥ ೧ ॥ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣವು ಚಂದದಿ ತೋರಲು ಅಂಧ ಕಾಣಲು ಬಲ್ಲನೆ । ಇಂದಿರೆಯರಸನನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯ ಮಂದ ಮತಿತಾಂ ಬಲ್ಲನೆ ॥ ೨ ॥ ಉರಗಕೆ ಕ್ಷೀರವನೆರೆಯಲು ವಿಷವೆಲ್ಲಾ ತೊರೆದು ಬಿಡಲು ಬಲ್ಲುದೆ । ಕರದಲಿ ನೀಲಿಯ ಸೀರಲಿ ತೊಳೆದರೆ, ಕರಿದು ಬಿಡಲು ಬಲ್ಲುದೆ ॥ ೩ ॥ ಪರಿ ಪರಿಭಂಗಾರ ಇಟ್ಟರೆ ದಾಸಿಯು ಅರಸಿಯಾಗಬಲ್ಲಳೆ । ಭರ ದಿಂದ ಶ್ವಾನನ ಬಾಲವ ತಿದ್ದಲು, ಸರಳವಾಗ ಬಲ್ಲುದೆ ॥ ೪ ॥ ನೋಡಕ್ಕೆ ಮಯೂರವು ಕುಣಿವಂತೆ ಕುಕ್ಕುಟ ನೋಡಿ ಆಡಲು ಬಲ್ಲುದೆ । ಗೋಡೆಯ ಮುಂದೆ ನಾಟ್ಯವನಾಡಲು ಗೋಡೆ ನೋಡಲು ಬಲ್ಲುದೆ ॥ ೫ ॥ ಹಾಡಿನ ಕುಶಲವ ಬಧಿರಗೆ ಪೇಳ್ದರೆ ಹರುಷನಾಗಬಲ್ಲನೆ ॥ ರೂಢಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠ್ಠಲನಾ ಮೂಢ ಮತಿತಾಂ ಬಲ್ಲನೆ ॥ ೬ ॥

ಸಜ್ಜನಕಾ ಅಂತರ ಸ್ಥಿತಿ:—ದೆಹಾಸಿ ಲಾಗಲಿ ಉಪಾಸನಾ ಆಪಣ ವಿವೆಕೆಂ ಉರೆನಾ ॥ ಐಸಿ ಸ್ಥಿತಿ ॥ —ರಾಮದಾಸ.

ಸಾಧು ಕೈಸೆನಿ ಭೇಟತಿ?

132. ಬ್ರಹ್ಮಸರ್ವಗತ ಸದಾ ಸಮು । ತೆಥೆಂ ನಾಹಿಂ ಆನ ವಿಷಮು । ಐಸೆಂ ಜಾಣತಿ ತೆ ದುರ್ಗಮು । ತೆ ಭೇಟತಿ ಭಾಗ್ಯ ಪರ ಮಗಾ ॥ ಐಸಿಯಾ ಕೈಸೆನಿ ಭೇಟತಿತೆ ಸಾಧು । ೧ ॥ ಜ್ಯಾಚಾ ಅತರ್ಕ್ಯ ತರ್ಕವೆನಾ ಬೋಧು । ಜ್ಯಾಚ್ಯಾನಿಜಾನಂದಿಂ ನಿತ್ಯ ಆನಂದು । ಜ್ಯಾಸಿಂ ಪರಮಾನಂದಿಂ ಉದ್ಬೋಧುಗಾ ॥ ೨ ॥ ಪವನ ಘಾಲವೆಲ ಪಾಳಣಾ, ಪಾಯಿಂ ಚಾಲವೆಲ ಗಗನಾ । ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯಕಳೆಲ ವರ್ತಮಾನ । ಪರಿತ್ಯಾ ಸಾಧುಚಾ

ಮಹಿಮಾನ ನಕಳೆಗಾ ॥ ೩ ॥ ಚಂದ್ರಾಮೃತ ಸುಖೆಂ ಸೆವವೆಲ. ಅಸ್ತಾ ಜಾತಾಂ ರವಿಧರವೆಲ, ಬಾಹ್ಯಾಂ ಸಾಗರ ಹೇಳಾ ತರವೆಲ. ಪರಿತ್ಯಾ ಸಾಧುಚಾ ಭೇಟ ನಹೊಯಿಲಗಾ ॥ ೪ ॥ ಜಪತಪಕರವೆಲ ಅನುಷ್ಠಾನ ॥ ಧ್ಯೆಯಧ್ಯಾತಾಂಧರವೆಲ ನಿಜಧ್ಯಾನ। ಜ್ಞೆಯ ಜ್ಞಾತಾ ವಿವರ್ಜಿತ ಜ್ಞಾನ। ಜ್ಞಾನ ಧ್ಯಾನಾಚಾ ಫಳ ಸಾಧು ಜನಗಾ ॥ ೫ ॥ ನಿಜವೃತ್ತಿಚಾ ಕರವೆಲ ಸಿರೋಧು, ಜೀವಶಿವಾಚಾ ಭೊೀಗವೆಲ ಆನಂದು । ಏಕಾ ಜನರ್ದನಿಂ ನಿಜ ಸಾಧು, ಜ್ಯಾಚಾ ದರ್ಶನೆ ತುಟೆಭವ ಬಂಧುಗಾ ॥ ೬ ॥

133. ಭಾವ ಸರ್ವ ಕಾರಣ ಮೂಳ ಬಂಧು ॥ ಸದಾ ಸಮ ಬುದ್ಧಿ ನಾಸ್ತಿಕ ಭೇದು, ಭೂತಕೃಪಾ ಮೋಡಿ ದ್ವೇಷಕಂದು । ಶತ್ರು ಮಿತ್ರ ಪುತ್ರ ಸಮಕರಿ ಬಂಧುಗಾ ॥ ಐಶಾ ಐಶಾನೆ ಭೇಟತಿತೆ ಸಾಧು ॥ ೧ ॥ ಜ್ಯಾಚಾ ದರ್ಶನೆ ತುಟೆ ಭವ ಬಂಧು । ಜೆಕಾಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಿಂ ನಿತ್ಯಾನಂದು, ಜೆಕಾಂ ಮೊಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಿ ತೀರ್ಥೆಂ ವಂದೂಂಗಾ ॥೨॥ ಮನಬುದ್ಧಿ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಶುದ್ಧ ಕರಿ ರೂಪ ಸರ್ವತ್ರ ದೆಖೋನಿ ನಮಸ್ಕಾರಿ । ಲಘ್ವೃತ್ವ ಸರ್ವ ಭಾವೆಂ ಅಂಗಿಕಾರಿ । ಸಾಂಡಿಸಾಂಡಿ ಮಿತುಂ ಪಣ ಐಸಿ ಥೊರಿಗಾ ॥ ೩ ॥ ಅರ್ಥ ಚಾಡ ನಾಹಿಂ ಮನಿಂ ಚಿಂತಾ. । ಮಗಮಾನ ಮೊಹೊಮಾಯಾ ಮಿಥ್ಯಾ । ವರ್ತಿ ಸಮಾಧಾನ ಜಾಣುನಿ ನೆಣತಾ। ಸಾಧು ಭೇಟತಿ ತಯಾ ಅವಚಿತಗಾ ॥ ೪ ॥ ಮನಿಂ ದೃಢಧರಿ ವಿಶ್ವಾಸ ನಾಹಿಂ ಸಾಂಡಿ ಮೂಂಡಿಚಾ ಸಾಯಾಸ । ಸಾಧು ದರ್ಶನ ನಿತ್ಯ ಕಾಳ ತ್ರ್ಯಾಸ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಜೆ ವಿಟಲೆ ಜಾಣಿವೆಸಿಗಾ ॥ ೫ ॥

134. ಜನ್ಮಕೋಟ್ಯಾನಿ ಹರಿಸೇವಾ ಜೋಡೆ । ನವವಿಧ ಭಜನ ಸಾಂಗ ಘಡೆ । ತಂವ ವೈರಾಗ್ಯತೆಂ ಪಾಹೆ ಪುಢೆಂ । ಪೂರ್ವ

ಪ್ರಾಚಿನ ಫಳರೊಕಡೆಂ ಐಸಿಯಾ ತೈಂಚ ಮಿಳತಿತೆ ಸಾಧು ॥ ೧ ॥ ಜ್ಯಾಚಾ ಸಂಗಕರಿ ಉದ್ಧೊಧು । ಜ್ಯಾಚಾ ಸ್ಪರ್ಶ ಕರಿ ಆಲ್ಹಾದು । ಜ್ಯಾಚಾ ಮಹಿಮಾನ ಕಳೆ ಆನಂದು ॥ ೨ ॥ ಘಡೆ ಕಾಮುಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗ. ಝುಡೆಸಮೂಳ ವಿಷಯಾಂಚಾಸಂಗ. ಸರ್ವ ಕಾಮುನಾ ನುರೆ ಮುಕ್ತಮಾರ್ಗ. ತೈಂ ಆತುಡೆ ಮಾನವಾ ಸಂತಸಂಗ ॥ ೩ ॥ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವ ಗುಣ ದೆಹಿಂ ಪಾಹೆ । ದಂಭ ಅಹಂಕಾರ ಮಾನಾ ಮಾನ ಜಾಯು । ಕಾಮು ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಸಾಂಡಿಸೊಯು ತೈಭೂತ ಭಾವ ನಾಹಿಂ ಹೊಯು ॥ ೪ ॥ ತೈಂ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಶುದ್ಧ ಭಾವ, ಸ್ವಕರ್ಮಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಠಾವ ಏಕ ದುಜೆ ದೋನ್ಹಿ ಹೋತಿವಾವ । ದೆಹಬುದ್ಧೀಚ ಭಾಸೆದೇವ ॥ ೫ ॥ ಜೈಂಸಂತ ದಯಾ ಹೋಯು ಬಾಪಾ । ತೈಂಚ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತ್ರಿವಿಧತಾಪಾ । ತೈಂಚ ಮಿಳಣಿಹೊಯು ಸ್ವರೂಪಾ । ಪೂರ್ಣ ಏಕ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಕೃಪಾ ॥ ೬ ॥

ಭಗವಂತು ಕೈಸೆನಿ ಭೇಟೆ?

135. ಅಭಾಗ್ಯ ನ ಭಜತಿ ಭಗವಂತಿಂ । ಪೃಥ್ವಿ ಅಸೆ ಜಡತ್ವದೆತಿ । ಜಳೆಂದೀಧಲೆಂ ತ್ಯಾ ಅಧೊಗತಿ । ತೆಜೆಂ ದಿಧಲೆ ತ್ಯಾ ಸಂತಾಪ ವೃತ್ತಿ । ಐಸಿಯಾ ಕೈಸೆನಿ ಭೇಟೆ ಭಗವಂತು ॥ ೧ ॥ ನರದೇಹಿಂ ಮುಕಲೆ ನಿಜ ಸ್ವಾರ್ಥು । ಜನ್ಮ ಮರಣಾಚಾ ಭೊಗಿತಿ ಆವರ್ತು । ತ್ಯಾಸಿ ವಿನ್ಮುಖ ಹೊಯು ಹೃದಯಸ್ಥು ॥ ೨ ॥ ವಾಯುನೆ ದೀಧಲೆಂ ಚಂಚಲತ್ವ ನಭೆಂ ದಿಧಲೆಂ ಭಾವ ಶೂನ್ಯತ್ವ । ಮಹತತ್ವೆಂ ಹರಿಲೆಂ ನಿಜಸತ್ವ । ಮಾಯೆನೆಂ ದೀಧಲೆಂ ತ್ಯಾಮುಮತ್ವ ॥ ೩ ॥ ಸಭಾಗ್ಯ ಭಾವೆಂ ಭಜತಿ ಭಗವಂತಿಂ । ತ್ಯಾಸಿ ಪೃಥ್ವಿದೆತಸೆ ನಿಜ ಶಾಂತಿ । ಜಳೆಂ ದಿಧಲಿ ಮಧುರ ರಸವೃತ್ತಿ । ತೆಜೆಂ ದಿಧಲಿ ತೆಜ ಪ್ರಭಾದೀಪ್ತಿ । ಐಸಿಯಾ ಸಹಜೆಂ

ಪ್ರಸನ್ನ ಹೋಯ ದೇವ್ರೊ ॥ ೪ ॥ ಜೆಣೆ ಭೂತಾಂಚಾ
ಪಾಲಟೆ ದೇಪ ಭಾವ್ರೋನಿಜಿ ನಿಜಾಚಾ ವಾಢೆ ನಿರ್ವಾಹೊ।
ಜನಿವಿಜನಿಂ ಅಖಂಡ ಬ್ರಹ್ಮ ಭಾವ್ರೊ ॥ ೫ ॥
ವಾಯು ಉಪರಮೆ ದೆ ನಿಶ್ಚಲತ್ವ ನಭೆಂ ದಿಧಲೆಂ ತ್ಯಾ
ಅಲಿಪ್ತತ್ವ । ಮಹಾತತ್ವೆಂ ಡಿಧಲೆಂ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವ ।
ಮಾಯೆನೆ ದಿಧಲೆಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ॥ ೬ ॥ ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ
ನಿಜ ಭಕ್ತಿ । ತ್ಯೆಂ ಅಲಭ್ಯ ಹೋಯ ಲಾಭು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ।
ಭೂತೆಂ ಮಹಾಭೂತೆಂ ಪ್ರಸನ್ನ ಹೋತಿಂ । ತೆಣೆನಭಂಗೆ
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ॥ ೬ ॥

೪. ಸತ್ಸಂಗ

136. ಸತ್ಸಂಗಾದ್ಭವತಿ ಸಾಧುತಾ । ಖಲಾನಾಂ । ಸಾಧುನಾಂ
ನಹಿ ಖಲ ಸಂಗಮಾತ್ಖಲತ್ವಂ ॥ ಆಮೊದಂ ಕುಸುಮ
ಮಯಂ । ಮೃದೆವ ಧತ್ತೆ । ಮೃದ್ಗಂಧಂ ನಹಿ ಕುಸುಮಾ
ಧಾರಯತಿ ॥

ಅಂದರೆ ಸಂತ್ಸಂಗದಿಂದ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಸಾಧುತ್ವ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ದುಸ್ಸಂಗದಿಂದ ದುಷ್ಟತ್ವ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೂವುಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಪರಿಮಳ ಎಳಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಗ್ರಹಣಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

— ಚಂದ್ರಕಾಂತ.

ದಿವ ಸಾಂತುನ ಏಕದಾಂ ದೊಸದಾಂಚ ನಿಯಮಿತವೆಳಿಂ
ಏಕಏಕ ಘಟಿಕಾ ಭಗವತ್ಸ್ಮರಣ ಪರಮಾತ್ಮ (ಸ್ವರೂಪ)
ಚಿಂತನಾದಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನ ಹೈ ॥
ಸರ್ವ ಸ್ವರ್ಗ ಅಪವರ್ಗ ಸುಖಧರಿಯ ತುಲಾ ಇಕ ಅಂಗ ।
ತುಲೈನ ತಾಹಿ ಸಕಲಮಿಲಿಜೊಂ ಸುಖ ಲವಸತ್ಸಂಗ ॥

ಅಂದರೆ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಕಲ ಇಹಪರ ಲೋಕದ ಸುಖ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರೂ ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು ಸತ್ಸಂಗಕ್ಕೆ ಸರಿ ತೂಕ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಸಜ್ಜನ ಸಜ್ಜನಸಂಗ ಯೋಗಾತ್ಕರೋತಿ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ ಮಪೀಹ ಸಾಧ್ಯಂ । ಪುಷ್ಪಾಶ್ರಯಾಚ್ಛಂಬು ಜಟಾಧಿರೂಢಾ ಪಿಪೀಲಿಕಾ ಚುಂಬತಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ ॥

— ಚಂದ್ರಕಾಂತ.

137. ಸಜ್ಜನಕೊ ಸಜ್ಜನ ಮಿಲೆ ಚಂದನಮೆ ಕಪೂರ್ ॥
ದುರ್ಜನಕೊ ದುರ್ಜನ ಮಿಲೆ ಭಾಂಗಮೆ ಧತ್ತೂರ್ ॥
ಸಾಧುಕೊ ಸಾಧು ಮಿಲೆ ಕರೆ ದೊದೊ ಬಾತ್ ।
ಗದ್ದೆಕು ಗದ್ಧಾ ಮಿಲೆ ಮಾರೆ ದೊದೊ ಲಾತ್ ॥

ಸಂಗತಿ ಮಹಿಮ

138. ಗ್ಯಾನ ಬಡೆ ಗುನ ವಾನಕೀ ಸಂಗತಿ । ಧ್ಯಾನ ಬಡೆ ತಪಸಿ ಸಂಗಕೀಸ್ಥೆ ॥ ಮೊಹಬಡೆ ಪರಿವಾರಕಿ ಸಂಗತಿ । ಲೋಭ ಬಡೆ ಧನಮೆ ಚಿತ್ತದಿಸ್ಥೆ । ಕ್ರೋಧ ಬಡೆ ನರ ಮೂಢಕಿ ಸಂಗತಿ । ಕಾಮುಬಡೆತಿಯಕೊ (ಸ್ತ್ರೀಕಾ) ಸಂಗತಿ ಕಿಸ್ಥೆ ॥

139. ಜ್ಞಾನಿನಿವತಿ ಪರಮಾರ್ಥಬೋಧೆಂ । ಪಂಡಿತ ನಿವತಿ ಪದ ಬಂಧೆಂ। ಲೋಕನಿವತಿ ಕಥಾವಿನೊದೆಂ । ಗ್ರಂಥ ಸಂಬಂಧೆ ಜಗನಿವೆ ॥

— ಏಕನಾಥ ಕೃತ ಭಾವಾರ್ಥ ರಾಮಾಯಣ.

140. **ಹರಿದಾಸ.** ಹರಿಚಿಯಾ ದಾಸಾಂ ಹರಿದಾಹಿ ದಿಶಾಂ ॥ ಹಾ ಭಗವದ್ಭಾವಚಿತ್ತಿಂನಸತಾಂಜೊಕರಿ ಕಥೆಜಾ ವಿಕರಾ । ಚಾಂಡಾಳತೊ ಖರಾತಯಾನಾಂವ। ನಾಇಕಾವೆಂ ಕಾನಿಂತ ಯಾಂಚೆ ಬೋಲ । ಭಕ್ತಿವೀಣ ಫೋಲ ಜ್ಞಾನ ಸಾಂಗೆ ॥ ೧ ॥ ವಾಖಾಣಿ ಅದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಭಾವೆಂ ವೀಣ । ದುಃಖ ಪಾವೆ ಶೀಣ ಶ್ರೋತಾ ವಕ್ತಾ ॥ ೨ ॥ ದ್ರವ್ಯ ಘೆವ್ರನಿಯಾಂ ಕಥಾ ಜೆ ಕರಿತಿ । ಉಭಯತಾ ಜಾತಿ ನರಕಾ ಮಧ್ಯೆಂ ॥

— ಏಕನಾಥ.

141. ಕಥಾಕರುನಿಯಾಂ ದ್ರವ್ಯದೇತಿಘೇತಿ । ಹಿಂದೊಘೆಂ ಜಾತಿ ನರಕಾ ಮಧ್ಯೆಂ ॥

— ತುಕಾರಾಮು.

142. ಲಾವಿ ಅನು ಸಂಧಾನ ಕಾಂಹಿಂ ದೆಈಲ ಮ್ಹಣವುನಿ । ಅವಘೆಂ ಪೊಟಾ ಸಾಠಿಂ ಢೋಂಗ । ತೆಥೆಂ ಕೈಂಚಾಪಾಂ ಡುರಂಗ ॥

— ತುಕಾರಾಮು.

ಹರಿಭಕ್ತಿಭಾವ

143. ಗಂಗಾ ನವ್ಹೆಜಳ । ವೃಕ್ಷನವ್ಹೆವಡ ಪಿಂಪಳ । ತುಳಸಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ನವ್ಹೆಮಾಳ । ಶ್ರೇಷ್ಠತನು ದೇವಾಚಿಯಾ॥೧॥ ಸಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಣಸ ನವ್ಹತ । ಲಿಂಗಾದಿ ದೇವ ಪ್ರತಿಮಾಪಾಷಾಣ ನವ್ಹತ।ಗರುಡ ನುಸತೆಂ ಪಾಂಖರುಂ। ನವ್ಹೆ । ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಢೋರನವ್ಹೆ । ವರಾಹಡುಕರ ನವ್ಹೆ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತ್ರೀ ನವ್ಹೆ । ಮೊಟರೇತಿ ನವ್ಹೆ । ಹಿರೆ ಖಡೆ ನವ್ಹತ । ದ್ವಾರಾವತಿಗಾಂವ ನವ್ಹೆ । ಯಾಂಚಾ ದರ್ಶನಾನೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ॥ ಕೃಷ್ಣನವ್ಹೆ ಭೋಗಿ । ಶಂಕರನವ್ಹೆ ಜೋಗಿ ॥

— ತುಕೊಬಾಲಾ ಎವಢಾ.

ವಿಮಲ ಭಾವ ಕೊಠೂನ ಮಿಳಾಲಾ? ತುಕಾ ಪಾಂಡುರಂಗಿಂ ಹಾ ಪ್ರಸಾರ ಲಾಧಲಾ ॥

ಸಜ್ಜನಾಂಚಿ ಅಂತರ ಸ್ಥಿತಿ:— ದೆಹಾಸಿ ಲಾಗಲೀ ಉಪಾಸನಾ. ಆಪಣ ವಿವೆಕೆಂ ಉರೆನಾ । ಐಸಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಜ್ಜನಾ ಅಂತರಿಂಚಿ ॥

— ರಾಮದಾಸ.

ಸಾಧುಬೋಧು ಜಾಲಾ ಜೆಂ ನುರೊನಿ ಯಾ ಠೆಲಾ ॥

— ಜ್ಞಾನದೇವ ಹರಿಪಾಠ.

Typical ascetic's hands and feet are not restive and his eyes and tongue are not restless.

ಅಂದರೆ ಬಡೀ ವಿರಕ್ತನ ಕೈಕಾಲುಗಳು, ಕಂಣುಗಳೂ, ನಾಲಿಗೆಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಂಚಲವಲ್ಲ.

ಶ್ರೋತ್ರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ ಜನ್ಮಗತ ಹೈ
ಜನ್ಮತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಜ್ಞೇಯು, ಸಂಸ್ಕಾರೈರ್ದ್ವಿಜ ಉಚ್ಯತೇ ।
ವಿದ್ಯಯಾ ಯಾತಿ ವಿಪ್ರತ್ವಂ. ಶ್ರೋತ್ರೀಯ ಸ್ತ್ರಿಭಿರೇವಚಃ॥
—ಅತ್ರಿ ಸಂಹಿತಾ.

ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯ ಚೌವಿಸ ಘಂಟೆ ಇನ ದಸ ಅವಸ್ಥಾ ಓ ಮೆಸೆ ಕಿಸಿ ನ ಕಿಸಿ ಅವಸ್ಥಾಮೆ ರಹಾ ಕರತೆಥೆ. ಯಹ ಗೋಪಿ ಕೋಂಕಾ ಅವಸ್ಥಾಭಿ ಹೈ:—

1. ಚಿಂತಾ.
2. ಜಾಗರಣ.
3. ಉದ್ವೇಗ.
4. ತನುತಾ (ಕೃಶತಾ)
5. ವೈವರ್ಣ್ಯ.
6. ಪ್ರಲಾಪ.
7. ವ್ಯಾಧಿ.
8. ಉನ್ಮಾದ.
9. ಮೂರ್ಛಾ.
10. ಪ್ರಲಯ (ಮೃತ್ಯು.)

ಸತ್ಯವಾದಿ—ಸರ್ವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾಯಾವಾತನು ತಾಳ್ಮೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶಾಂತನೂ, ಸಭ್ಯನೂ, ಕ್ಷಮಾದಯ ಪೂರ್ಣನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೊ ಅವನೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ "**ಅಹಂ ಬಿಡು**" ಎಂತ.

ಅಂತರ ದೃಷ್ಟಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಮದ ನಿಯತಿಯು ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ.

ಶಾಂತಿ ಅಂದರೆ ರಾತ್ರಿಯ 4ನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವದು, ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ, ಪವಿತ್ರಧಾರ್ಮಿಕ ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ಯಬೋಧಕನು ॥

ನಿಜವಾದ ಧನ—ದುಡ್ಡು ಅಲ್ಲಾ. ನಿಜಧನ ಸದ್ಗುಣಗಳು, ನಿಜಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಜಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಬಲ ಯಾವವಂದರೆ:—

ಪ್ರೇಮ. ನಮ್ರತಾ. ಉದಾರತಾ.
ಪವಿತ್ರತಾ. ತಾಳ್ಮೆ. ನಿರಹಂಕಾರ.
ಸಭ್ಯತಾ. ಭೂತದಯಾ. ನಿಸ್ಸ್ವಾರ್ಥತಾ.

ಅವಧೂತ ಲಕ್ಷಣ—ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವೆ ಅವಧೂತವೆನಿಸಿತು. ಆತಗೆ ಕರ್ಮಲೇಪ ಇಲ್ಲ. ವಿಧಿನಿಷೇಧ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಅತೀತ. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣ. ಯಾವ ಆಶ್ರಮಗಳೂ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಕುಲದ ನೇಮವಿಲ್ಲಾ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಲ್ಲ. ಸಪ್ತಭೂಮಿಕೆ ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾ ಮೌನ ವಹಿಸಿ, ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣಾದಿ ಪಡೆದು ಸಹಜಾನಂದದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಅವಧೂತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮನೆಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುವನು. ಆತಗೆ ಭೂಮಿ ಹಾಸಿಗೆ, ಆಕಾಶ ವಸ್ತ್ರ. ಕರವೇ ಪಾತ್ರ. ಕೈತೊಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎಂಜಲು ವರಸುವನು. ಬಾಲ, ಉನ್ಮತ್ತ, ಪಿಶಾಚ, ಅಂಧ, ಮೂಕ, ಬಧಿರ ಈ 6 ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಉಂಟು. ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ತುರ್ಯಾತೀತ ಶುದ್ಧ ಪರಮ ಹಂಸ ಅವಧೂತ ಎಂಬ ನಾಮಗಳುಂಟು. ಅವಧೂತ ಚರಿತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ.

ಮಾನಾಪಮಾನ, ಉಪಕಾರಾಪಕಾರ, ಪಾಪಪುಣ್ಯ ಲಾಭಹಾನಿ. ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ. ಕಲ್ಪನಾದಿ ಇಲ್ಲದಿರುವದೆ **ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ** ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆಗಳೆನ್ನದೆ ನಡಿಯುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ

ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರುತ್ತಾ ಮದಗಜದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಡಿಗಳನ್ನಿಡು ವುದೆ **ಉನ್ಮತ್ತಾವಸ್ಥೆ.** ಧರಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರದ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದಿರುತ್ತಾ ನಡಿಯುವದು **ಉನ್ಮತ್ತಾವಸ್ಥಾ.** ಮೊರಿವತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ತಿರು ಗುತ್ತಾ ಕೈಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಚುತ್ತಾ, ಸರ್ವಾಂಗ ಧೂಳಿ ಯಿಂದ ಆವೃತ್ತನಾಗಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಪಿಶಾಚದಂತೆ ತೋ ರುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಮಲಗುವದೆ **ಪಿಶಾಚಾವಸ್ಥೆ.** ಅಂತ ರ್ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ, ದೇಹಸ್ಮರಣೆ ಮರೆತು ದೃಶ್ಯಪದಾರ್ಥ ನೋಡದಲೆ, ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿರುವದೇ **ಅಂಧಾವಸ್ಥೆ.** ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಿ ಸಿರುವಂತೆ ಸರ್ವತ್ರ ನಾನೇ ಇರುವೆನು. ಅದು ಇದು ಎನ್ನು ವದು ಭ್ರಾಂತಿ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಆದ ಬಳಿಕ ಯಾರಕೂಡೆ ಮಾ ತನಾಡುವದು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರುವದೇ. **ಮೂಕಾವಸ್ಥೆ.**

ಓಂಕಾರ ಮೂರ್ಧ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಜನಿತವಾಗಿ ಬಳಿಕ ಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಬರಲು, ಆನಂದದಲ್ಲೇ ಲೀನನಾಗಿ ಬಹಿಃಶಬ್ದ ಕೇಳದಂತಿರುವುದು **ಬಧಿರಾವಸ್ಥೆ.** ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೂ ಮಾತನಾಡನು. ಪರರ ಉಪದ್ರವದಿಂದ ಮನ ಚಂಚಲವಾಗದು. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಿರಿಸಿದರೂ ನೋಡನು. ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲೇ ಇರುವನು. ಉಟ್ಟವಸ್ತ್ರ ಬಿಚ್ಚಿದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳನು. ಬಲಿಷ್ಠನಾದರೂ ಬಲಹೀನನಂತೆಯೂ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತುಂಬಿದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೆಯೂ, ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆಯೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಅಜ ಗರದಂತೆ ಧರಣಿಯಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡುವನು. ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಅರಿಯನು. ಮೌನ ಧರಿಸಿ ಕರತಲ ಭಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವನು. ಮಲಗಿದಲ್ಲೇ ಮಲಮೂತ್ರ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊರಳು ವನು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ವಾಯುವಿನಂತೆ ನಿಸ್ಸಂಗನಾಗಿ, ಧರಣಿಯಂತೆ ಸರ್ವಾಶ್ರಯನಾಗಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಯೂ,

ವ್ಯೋಮದಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಆರುರುಕ್ಷು ದಯೆ ಉಳ್ಳವನು. ಆರೂಢನು ನಿರ್ದಯನು. ಆರುರುಕ್ಷು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಮಾಡುವನು. ಆರೂಢನು ಇವರ ಸಂಗ ತನಗೇಕೆಂದು ಮೌನದಿಂದಿರುವನು. ಅವಧೂತನು ಒಮ್ಮೆ ಯೋಗಿಯಂತೆಯೂ, ಒಮ್ಮೆ ಭೋಗಿಯಂತೆಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಪರವಸ್ತುವೆತಾನಾದಂತೆಯೂ, ಒಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರಿಯಂತೆಯೂ, ಒಮ್ಮೆ ವಿರಕ್ತನಂತೆಯೂ ಇರುವನು. ಪ್ರಾರಬ್ಧ ದಿಂದ ಬಂದ ಸುಖದುಃಖ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವನು. ಕಂಡ ಪದಾರ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೆನಿಸುವನು. ಅವಧೂತ ಅವಸ್ಥೆ ಕಾರ್ಯಾತೀತ, ಶುದ್ಧ ಪರಮಹಂಸ ಎಂಬ ನಾಮಗಳುಂಟು. ಹಠಯೋಗ ಸಾಧಿಸಿ ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿರುವನು, ಆದರೆ ಅವಧೂತನಾಗಬಹುದು.

— ಜ್ಞಾನ ಸಿಂಧು.

144. ಸಿದ್ಧಾಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ನಾನಶೌಚೆ ನೆಚ್ಛಾಮಿ ನ ಕರೂ ಮಿಚ ।
ದೃಷ್ಟಾರಶ್ಚೆತ್ಕಲ್ಪಯಂತು ಕಿಂಮೆ ಸ್ಯಾತನ್ಯ ಕಲ್ಪನಾತ್ ॥

145. ದೆವಾರ್ಚನಂ ಸ್ನಾನ ಶೌಚ ಭಿಕ್ಷಾದೌ ವರ್ತತಾಂ ವಪುಃ
ತಾರಂ ಜಪತುವಾಕ್ಪತತ್ಪಾಪಸ್ನಾಯು ಮಸ್ತಕಂ ॥
ವಿಷ್ಣುಂ ಧ್ಯಾಯತು ಧೀಯರ್ದ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದೆ ವಿಲೀಯತಾಂ । ಸಾಕ್ಷ್ಯಹಂ ಕಿಂಚಿದ್ಯಪ್ಯತ್ರನ ಕೂರ್ಪೆ ನಾಪಿ ಕರಯೆ ॥

— ಅವಧೂತ ಉಪನಿಷತ್.

146. ಅಕ್ಷರತ್ವಾತ್ ವರೆಣತ್ವಾತ್ ಧೂತಸಂಸಾರಬಂಧನಾತ್
ತತ್ವಮಸ್ಯಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ । ಅವಧೂತೊ ಅಭೀಧೀಯತೆ-

147. ಆಶಾಪಾಶವಿನಿರ್ಮುಕ್ತ ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತ ನಿರ್ಮಲಃ ಆನಂದೆ ವರ್ತತೆ ನಿತ್ಯಂ ಅಕಾರಸ್ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ॥ ವಾಸನಾ ವರ್ಜಿತಾಯೇನ ವಕ್ತವ್ಯಂಚನಿರಾಮಯಂ।ವರ್ತಮಾನೇತು ವರ್ತೆತ । ವಕಾರಂತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ॥ ಧೂಲಿಧೂಸರ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಧೂತ ಚಿತ್ತೊನಿರಾಮಯಃ ಧಾರಣಾ ಧ್ಯಾನ

ನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಧುಕಾರಂ ತಸ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ॥ ತತ್ತ್ವಚಿಂತಾ ಧೃತಾ ಯೇನ ಚಿಂತಾ ಚೆಷ್ಟಾ ವಿರರ್ಜಿತಃ ತಮೋಹಂಕಾರ ನಿರ್ಮುಕ್ತತ ಕಾರತ್ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ॥

ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಾಕಾಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಹುಆಸೊ ಪುರುಷಕೊಂ ಸಬಕೆ ಸಾಥ ಮಿತ್ರಭಾವ ಪಾಷಾಣ ಸಾಥಭಿ ಮಿತ್ರಭಾವ । ಬಾಂಧವಕೊ ವನಕೆ ವೃಕ್ಷ ಪುತ್ರ ಐಸೆಂ ಜಾನತಾಹೈ । ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಾದಿಕ ವನಕೆ ಮೃಗ ಪುತ್ರ ಜೈಸೆ ಉಸ ವಿಷೆ ಸ್ನೇಹ ನಹಿಂ ಹೋತಾ। ಅರುಜೈಸಿ ಮಾತಾಪುತ್ರಾದಿ ವಿಷೆ ದಯಾ ಹೊತೀಹೈ ಉಹಸಬಉರ ದಯಾಕರತೇಹೈ । ಅರು ನಿಶ್ಚಯತೆಂ ಉದಾಸಿನರಹತೇಹೈಃ ಸ್ಪರ್ಶಕಿಸೀ ಸಾಥ ನಹಿಂಕರತೆ । ಉಸಕುಂ ಆಪದಾ ಸಬ ಪರಮ ಸುಖಹೈ । ಜಗತ್ಕಾಸಬರಸ ತಿನಕೊಂ ವಿರಸಹೊ ಜಾತೆಹೈಂ ರಾಗ ದೋಷ, ತೃಷ್ಣಾರಹಿತ ಹೈ । ವ್ಯವಹಾರಕರತೆ ಪರಮ ನಿಶ್ಚಯತೆಂ ಪರಮ ಶೂನ್ಯ ಮೌನಹೂತೇಹೈ । ಅರ್ಥಜೊ ಯುಹ ಜೊ ಸದಾ ಸಮಾಧಿವಿಷೆ ಸ್ಥಿತ ಹೊತೇಹೈ । ಸದಾ ಆಪಕೊ ಅಕರ್ತಾಜಾನತಾಹೈ । ಚೆಷ್ಟಾ ಅಜ್ಞಾನಿಕಿ ನಾಈ ಕರತೆ ಹೈಂ । ಪ್ರವಾಹ ಪತೀತ ಜೊ ಸುಖದುಃಖ ಆನಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಹೊತಾ ಹೈ ತಿಸಕುಂ ಭೊಗತಾ ಹೈ । ಜಗತ್‌ಕೊ ಭ್ರಾಂತಿ ಮಾತ್ರ ಜಾನತಾಹೈ । ಅಥವಾ ಸರ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಜಾನತಾಹೈ । ಆನಿಚ್ಛ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕೊ ಭೊಗತಾ ಹೈ ॥ — ಯೊ. ವಾ.

ಬಾಹ್ಯಸೇವಾ ಗೌಣ. ಮುಖ್ಯಸೇವಾ ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನ ।

ಧನ್ಯಕೋಣ?:–ಜ್ಯಾ ಏಕ ಪಳಲಾ ಹಾ ದೆಹ। ಹೆಂ ಮನ । ಹೀ ವಾಣಿ। ಹೆಂ ಮುಖ। ಹೆ ಶೊತ್ರ ನಿಶ್ಚಲ ರಾಹಾತೀಲ। ತ್ಯಾ ಏಕಾ ಪಳಾಚಿ ಕಿಂಮತ ಏಕಾ ಕಲ್ಪಾಪೆಕ್ಷಾಂಹಿ ಅಧಿಕ ಸಮಜಾವಿ । ಐಸಾಕ್ಷಣ ಜಯಾ ಲಾಭಲಾ । ಲಾಭತೊ । ಯಾಲಾಭೇಲ ತೊಚ ಭಕ್ತ ಧನ್ಯಹೋಯ ॥

ಭಾಗ್ಯವಾನ್ ಕೋಣ?

ಕರ್ಮಾಂತ, ಮನಾಂತ, ಸ್ಮರಣಾಂತ, ವಿಸ್ಮರಣಾಂತ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾಂತ, ಆಂತ ಬಾಹೆರ, ಜಿಕಡೆ ತಿಕಡೆ ಹರೀಚ ಹರೀ ಹೋವುನಿ ಜಾವೆಂ । ಯಾ ಕಾರಣೆ ಆತ್ಮಾಚಾ ವಿಸ್ಮರಣ ನಹೊವ್ರೊ ಮ್ಹಣೂನ ತ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಹೆಂ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರ್ಯಂತ ತ್ಯಾಚ ಗೋಷ್ಟಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಶ್ರವಣಕರಾವಾ ॥

— ಐಸೆಂ ಅಸಾವಾ ಭಾಗ್ಯವಾನ್.

ಜ್ಞಾನಿ ಸಮಾನ ಚಿತ್ತಾಚೆ । ಉಪಾಧಿ ಭೇದಜರಿ ॥

148. ಕೃಷ್ಣಭೋಗಿ ಶುಕಸ್ತ್ಯಾಗಿ ರಾಜಾನೌ ಜನಕ ರಾಘವ ।
ವಸಿಷ್ಠಃ ಕರ್ಮಕರ್ತ್ತಾಚ ಏತೆ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಸಮಾನಃ ॥

— ಯೊ. ವಾ.

ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಜೊಕೀ–ಸರ್ವ ಭೂತಿಂ ಅಕೃತ್ರಿಮತಾದೆಖೆ ಭಗವದ್ಭೂತಿಂ ತತ್ವತಾಯಾನಾಂವ **ಶೊಧಿತ ಸತ್ವತಾ ।** ಮಾಝ್ಯಾ ಹೃದಯಾಚಾ ಭಗವಂತ ತೋಚಿ ಸರ್ವ ಭೂತಿಂ ಹೃದಯಸ್ಥ । ಭೂತೆಂ ಮಾಝಿಂಚ ಸಮಸ್ತ ಹೆ ಮಮತಾ ಶೊಧಿತ ಸತ್ವಾಚಿ । ಐಸಾಶೋಧಿತ ಸತ್ವ ಯುಕ್ತ ಆಹೆ ಜೊ ಮಾಝ್ಯಾ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತ ॥ — ಏಕನಾಥಿ.

೫. ದೇವ ನಿರ್ಣಯು

149. ಉತ್ತಮು ಸಹಜಾವಸ್ಥಾ । ದ್ವಿತೀಯು ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣಾ । ತೃತೀಯು ಪ್ರತಿಮಾ ಪೂಜಾ । ಹೋಮು ಯಾತ್ರಾ ವಿಡಂಬನಾ ॥

— ಪ್ರಸ್ತಾವಿಕ.

150. ಜೆಂ ಬೋಲಾಶಿಂ ಆಕಳೆನಾ । ಬೊಲಿಲ್ಯಾವಿಣ ಕಳೆನಾ ।
ಕಳಲ್ಯಾಸಹಿ ಆಕಳೆನಾ । ಸ್ವರೂಪಜೆಂ ॥

— ರಾಮದಾಸ.

150. A ಮನಮುರಿ ಮುಗಜೆಂ ಉರಿ ತೆಂತೂಂ ಕಾಂರಿ ಸೆವಿಸಿನಾ ।
ದಿಸತೆಂ ಪರಿನ ಧರವೆ ಹಾತಿಂ ತೆಂ ಸಂತಾಂತೆಂ ಪ್ರಸಾವೆಂ ।
ತೆಥಿಂಚಿ ಖೂಣ ವಿರಳಾ ಜಾಣೆ । ನಿವೃತ್ತಿಪ್ರಸಾದೆಂ
ಜ್ಞಾನದೇವ ಮ್ಹಣೆ ॥

151. ಕರಿಂ ಘೆತ್ಹಾಂ ನಯೆ ಟಾಕಿತಾಂ ನ ಜಾಯೆ ತೈಸೆಂ ರೂಪ
ಆಹೆ ರಾಘವಾಚೆಂ ॥ ರಾಘವಾಚೆಂ ರೂಪ ಪಾಹತಾಂ ನದಿಸೆ।
ಡೊಳಾಂ ಭರಲೆಸೆ ಸರ್ವಕಾಳ ॥ ಸರ್ವಕಾಳ ಭೇಟಿ ಕದಾ
ನಾಹಿಂ ತುಟಿ । ರಾಮದಾಸಿಂ ಲೂಟಿ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ॥

152. ಜೊ ಹರಿಸಿ ಕಳೆನಾ ತ್ಯಾಸ ಮೋಕ್ಷ ನಾಹಿಂ ।
ಜೊ ಹರಿಸಿ ಕಳೆ ತ್ಯಾಸಹಿ ಮೋಕ್ಷ ನಾಹಿಂ ॥

ಜೊ ಹರಿ । ತ್ಯಾಸಹಿ ಮೋಕ್ಷ ನಾಹಿಂ ॥

153. ಬಾಲವೆನಾ ತೆಂ ಬೊಲಾವೆಂ ಚಾಲವೆನಾ ತೆಥೆಂ ಜಾವೆಂ । ೧ ॥
ನವಲ ಸ್ವರೂಪಾಚೆ ಯೋಗೆಂ ಜೀವ ಪಣಾಚೆ ವಿಯೋಗೆಂ
॥೨॥ ವಾಟ ನಾಹಿಂ ತೆಥೆಂ ಜಾವೆಂ ಜಾಣವೆನಾ ತೆಂ ಜಾಣಾವೆಂ
॥ ೩ ॥ ನಸೊನಿಯಾಂ ಭೇಟಿ ವ್ಹಾವಿ ತುಟಿ ಅಸೊನಿಸಾ
ಡಾವಿ ॥ ೪ ॥ ರಾಮದಾಸಿಂ ದೃಢ ಬುದ್ಧಿ ಹೋತಾಂ
ಸಹಜ ಸಮಾಧಿ ॥ ೫ ॥

154. ಆಪುಲಾತೊ ಏಕ ದೇವ ಕರುನಿ ಘ್ಯಾವಾ । ತೆಣೆ ವಿಣ ಜೀವಾ
ಸುಖನವ್ಹೆ ॥ ೧ ॥ ಯೆರತಿಂ ಮಾಯಿಕೆಂ ದುಃಖಾಚಿಂ
ಜನಿತೆಂ । ನಾಹಿಂ ಆದಿ ಅಂತಿಂ ಅವಸಾನಿಂ ॥ ಧ್ರು ॥
ಅವಿನಾಶ ಕರಿ ಆಪುಲಿಯಾ ಐಸೆಂ । ಲಾವಿ ಮನಾಪಿಸೆಂ
ಗೋವಿಂದಾ ಚೆಂ ॥ ೨ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಏಕ ಮರಣೆಂಚಿ
ಸರೆ । ಉತ್ತಮಾಚಿ ಉರೆ ಕೀರ್ತಿಮಾಗೆಂ ॥ ೩ ॥

ಪಾಖಂಡ್ಯಾಚಾ ದೇವಃ—

155. ದೇಹ ಹೆಂಚಿ ದೇವ, ಭೋಜನ ತೆಂ ಭಕ್ತಿ ಮರಣ ತೆಂ
ಮುಕ್ತಿ ಪಾಖಂಡ್ಯಾಚಿ ॥ —ತುಕಾ.

ವಿವಿಧ ದೇವಃ—

156. ಅಪ್ಸುದೇವೋ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ । ದಿವಿ ದೇವೋ ಮನೀಷಿಣಾಂ ಬಾಲಾನಾಂಕಾಷ್ಠ ಲೋಷ್ಟಂಚ. ಬುಧಸ್ಯಾತ್ಮನಿ ದೇವತಾ.

157. ದೇವ ದೆಖಿಲಾ ದೆಖಿಲಾ, ಗುರುಕೃಪೆಂ ಓಳಖಿಲಾ ॥ ನವ್ಹೆ ಮಾತಿಚಾ ಧೋಂಡಾಚಾ । ನವ್ಹೆ ಕಠಿಣ ಕಾಷ್ಠಾಚಾ ॥ ೧ ॥ ನವ್ಹೆ ಕಾಂಶ್ಯಾಚಾ ತಾಂಬ್ಯಾಚಾ ನವ್ಹೆ ರೂಪ್ಯಾಚಾ ಸೋನ್ಯಾಚಾ । ನವ್ಹೆ ಊಂಚ ಕಾಂ ಠೆಂಗಣಾ । ನವ್ಹೆ ಲಹಾನ ಚಿಮಣಾ ॥ ೨ ॥ ನವ್ಹೆ ಗೋರಾ ನಾ ಸಾಂವಳಾ । ರಕ್ತಪೀತನೊಹೆ ನಿಳಾ ॥ ದೇವ ಭಕ್ತಾಂ ನುರೆ ಭಾಸ, ತೆಥೆಂ ಕೈಂಚಾ ರಾಮದಾಸ.

158. ಪಹಿಲಾದೇವತೊ ಬದ್ಧಾಚಾ । ದುಸರಾ ದೇವತೊ ಮುಮುಕ್ಷುಚಾ । ತಿಸರಾ ದೇವತೊ ಸಾಧುಚಾ । ಚವಥಾ ದೇವತೊ ವೆಗಳಾ ಅಗಮ್ಯತ್ಯಾಚಿ ಲೀಲಾ ॥ ೧ ॥ ಪಹಿಲಾ ಗುಣ ಮಹೆಶಾಚಾ ದುಸರಾ ಗುಣ ತೊ ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚಾ ॥ ತಿಸರಾ ಗುಣ ತೊ ವಿಷ್ಣುಚಾ । ಚವಥಾ ಗುಣ ತೊ ವೆಗಳಾ ಅಗಮ್ಯತ್ಯಾಚಿ ಲೀಲಾ ॥ ೨ ॥ ಪಹಿಲಾ ಭಕ್ತಕೊ ಕಾಯೆಚಾ । ದುಸರಾ ಭಕ್ತತೊ ವಾಚೆಚಾ । ತಿಸರಾ ಭಕ್ತತೊ ಮನಾಚಾ ॥ ಚೌಥಾ ಭಕ್ತತೊ ವೆಗಳಾ । ಅಗಮ್ಯ ತ್ಯಾಚಿಲೀಲಾ ॥ ೩ ॥

159. ವಿಠಾಚ ಮುಝಾ ದೇವ ವಿಠಾಚ ಮುಝಾ ಭಕ್ತ । ವಿಠಾಮಜ ಕೃತಾರ್ಥ ಸಹಜಚಿ ॥ ೧ ॥ ಬಂಧ ಆಣಿ ಮೋಕ್ಷ ಮನಾಚಿ ಕಲ್ಪನಾ । ಪಡಲಿ ಹೋತಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಕೈಸಿ ಮನಾ ॥ ೨ ॥ ವಿಠ್ಠಲೆಂ ವಿಚಾರೆಂ ದಾಖವಿಲೆಂ ಸುಖ । ಹೊತೆಂ ತೆಂ ಅಸಂಖ್ಯ ಹಾರಪಲೆಂ ॥೩॥ ನಾಮಾಮ್ಹಣೆಸೋಯ ಸಾಂಪಡಲಿ ನಿಕಿ ॥ ಝಾಲೊಂ ಏಕಾ ಏಕಿ ಹರಿದಾಸ ॥ ೪ ॥

160. ಕಲ್ಪನೆಚಾ ದೇವ ಕಲ್ಪನೆಚಿ ಪೂಜಾ । ತೆಥೆಂ ಕೋಣಿ ದುಜಾ ಆಢಳೆನಾ ॥ ೧ ॥ ಆಢಳೆನಾ ದೇವ ಆಢಳೆನಾ ಭಕ್ತ ।

ಕಲ್ಪನಾ ರಹಿತ ಕಾಯ ಆಹೆ ॥ ೨ ॥ ಆಹೆ ತೈಸೆಂ ಆಹೆ ।
ಕಲ್ಪನಾ ನಸಾಹೆ । ದಾಸಮ್ಹಣೆ ಪಾಹೆ ಅನುಭವ ॥ ೩ ॥

161. ಭಾವನೆಚಾ ದೇವ ಭಾವಾರ್ಥೆಂ ಭಾವಿಲಾ. ದೇವ ಭಕ್ತ ಝಾಲೆ ಭಾವನೆಚೆ ॥ ೧ ॥ ಭಾವನೆಚಾ ದೇವ ಭಾವನೆಚಾ ಭಕ್ತ । ಭಾವನೆನೆ ಮುಕ್ತ ಭಾವಿತಸೆ ॥ ೨ ॥ ಭಾವಿತಸೆ ಮನತ್ಯಾ ಹುನಿತೆಂ ಭಿನ್ನ । ದಾಸಮ್ಹಣೆ ಜ್ಞಾನ ಜಳಖಾವೆಂ ॥ ೩ ॥

ಮಾಝಾ ಸ್ವಾಮಿ ಅಸೆ ಸಂಕಲ್ಪಾ ಪರತಾ । ಶಬ್ದಿಂ ಸ್ತುತಿ ಆತಾಂ ಕೈಸೆಂ ಕರುಂ ॥೧॥ ಸ್ತುತಿ ಕರುಂ ಜಾತಾಂ ಅಂತರಲಾ ದೂರಿ । ಮೀತೂಂ ಪಣಾ ಉರಿ ಉರೊನೆದಿ ॥ ೨ ॥ ಉರೊನೆದಿ ಊರಿ ಸ್ವಾಮಿಸೇವಾ ಪಣಾ, ಏಕಾಕೀ ಅಪಣ ಕಾಯ ಕೆಲೆಂ ॥ ೩ ॥ ಕೆಲೆಂ ಸಂಘಟ್ಟಣ ಕಾಪುರ ಅಗ್ನಿಸಿ । ತೈಸೆಂ ಭಿನ್ನತ್ವಾಸಿ ಊರಿನಾಹಿಂ ॥ ೪ ॥ ತೈಸೆಂ ನಾಹಿಂ ಊರಿ ರಾಮೀ ರಾಮದಾಸಾ । ಹೊಯ ವೈಸಾ ಸಾಚಾ ತೋಚಿಧನ್ಯ ॥ ೫ ॥

162. ಜರಿ ಮ್ಹಣಸಿ ದೇವ ದೆಖಿಲಾ. ತರಿ ಬೋಲ ಭಲೆ ನವ್ಹೆ ನಾವಯ್ಯಾ । ಜೊಂವರಿ ಮೀ ಮಝೆಂ ನತುಟೆ. ತಂವ ಆತಾ ರಾಮು ಕೈಸೆನಿ ಭೇಟೆ ॥ ೧ ॥ ಖೇಚರ ಸಾಹ್ಯಾನೆ ಕಾಹಿಂಚ ಮೀ ನೆಣೆ, ಜೀವಾಂಚಾ ಜೀವು ಇತುಲೆಂ ಮೀ ಜಾಣೆ ॥ ೨ ॥

ಪಾಖಾಂಡ್ಯಾಚಾ ದೇವ ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು:—

1. ಥಗ್ಸ್ (Thugs) ಎಂಬ ಖೂನಿ ಮಾಡಿ ದರೋಡೆ ಮಾಡುವ ಜನರು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಛತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಊಟ ತೀರಿಸಿ ಕೂತಾಗ, ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥನ ಹಿಂದೆ ಅವರ ಗೇಂಗಿನ ಮೆಂಬರರು ಸಹಾ ಕುಳಿತು "ಪಾನ್ ಲಾವ್" ಅಂದರೆ "ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತಾ" ಎಂದು ಅವರ ಯಜಮಾನನು ಹೇಳಿದ ಕೂಡ್ಲೆ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸರ್ತಿ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಉರುಳು

ಹಾಕಿ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಸಿದು ಕೊಂದು, ಅವರು ಜೀವ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೈಕಾಲು ಬಡಿಯುವಾಗ, ಅವರು ತೀರಾ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವ ಮೊದಲೇ ಅವರ ಎದೆಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೊಯಿದು ತೆಗೆದು ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಲಿಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಅವರ ಭವಾನಿದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಜಾತಿ, ಈ ಪಾಖಂಡಿಯರ ದೇವಿ ಭವಾನಿ.

2. ಹಾಗೆಯೇ ತಿಬೇತಿನಲ್ಲಿಯ ಹಿಂಸಕರು ದರೋಡೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದೇನಂದರೆ "ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ನಮಗೆ ಕ್ಷಮಿಸುವದಲ್ಲದೆ, ಈಗ ನಾವು ಹೊರಟ ದರೋಡೆ ಸಹಾ ನಿರಾತಂಕ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕೆಂತ ಅವರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ದೇವರು ಪಾಖಂಡಿಯಾದ ದೇವರು.

3. ವಿರೋಚನನೂ ಇಂದ್ರನೂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹತ್ತಿರ "ದೇವರೆಂದರೇನು" ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ "ನಿಮ್ಮ ದೇಹವೇ ದೇವರು" ಎನಲು, ವಿರೋಚನನು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಸುರರಿಗೆ ಅದೇ ಬೋಧ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ದೇಹ ಈ ಪಾಖಂಡಿಯರ ದೇವರು.

4. ಈಗಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಜನರು ಆಸ್ತಿಕತೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ದಿನ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪರಾಗಿರುವದೆ. ಹೀಗೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಖಂಡಿಯರೇ ಆಗಿ ದೇಹವೆ ಅವರಿಗೆ ದೇವರು.

ಬದ್ಧಾಚಾ ದೇವ. ಸೋಡತಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಸಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಹಾಕುವಾಗ, ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಐವಜು ಹಾಕುವಾಗ, ಅಸ್ವಸ್ಥಗುಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಹರಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರ ದೇವರು ಬದ್ಧರ ದೇವರು. ಮೇರಿ ತನ್ನ ಮಗು ಕ್ರೈಸ್ತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿತ್ತ ವಿಗ್ರಹದ ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬ ಕ್ರೈಸ್ತ ಜುಗಾರಿಯು ತನಗೆ ಜಯ ಶಿಕ್ಕಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಸಲ ಹರಿಕೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅಪಜಯವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಗು ಕ್ರೈಸ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

"Bambino, it is well and good they crucified you" ಅಂದರೆ "ನಿನಗೆ ಕ್ರೂಜೆಗೆ ಜನರು ಹಾಕಿದ್ದು ಪಸಂದಾಯಿತು!

ಥಿಬೊ ಎಂಬ ಅರಸನು ಭಂಗಾರದ ತಗಡು ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮಾಡಿಗೆ ಮಡಾಯಿಸಿ ಹೇರಳ ದ್ರವ್ಯ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಆಡಂಬರದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ದೇವರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ರಾಣಿ ಅಸ್ವಸ್ಥದಿಂದ ಹುಶಾರಾಗುವರೆ ಹರಿಕೆ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡರೂ ಅವಳು ತೀರಿ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ, ಆ ದೇವ ಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ದೊಡ್ಡ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ದೇವರು ಸಮೇತ ಧೂಳಿಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿದನು.

ಮುಮುಕ್ಷುಂಚಾ ದೇವ:—

ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛು ಇರುವ ಭಕ್ತನು ಆತನ ದೇವರ ಕೂಡೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ತ್ತಾನೆ:—

163. ಬನಾದೊ ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಭಗವಾನ್ ॥ ತರ್ಕಶಕ್ತಿ ಸಾರಿಹೀ ಹರಲೊ ಹರೊ ಜ್ಞಾನ ಕಾ ಮಾನ್ । ಹರೊ ಸಭ್ಯತಾ ಶಿಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನವ್ಯ ಜಗತಕೀ ಶಾನ ॥ ೧ ॥ ವಿದ್ಯಾಧನಮುದ ಹರೋ ಹರಿಹೇ । ಹರೊ ಸಭಿ ಅಭಿಮಾನ, ನೀತಿ ಭೀತಿಸೆ ಪಿಂಡ ಛುಡಾಕರ, ಕರೊ ಸರಳತಾ ದಾನ ॥ ೨ ॥ ನಹಿ ಚಾಹೆ ಯೋಗ ಭೋಗ ಕಭು, ನಹಿ ಮಾನ ಸಮ್ಮಾನ । ಗ್ರಾಮ್ಯಗವ್ಹಾರ ಬನಾದೊ ತೃಣಸಮು । ನೀತ ನಿಪಟ ನಿರ್ಮಾನ ॥ ೩ ॥ ಭರದೊ ಹೃದಯು ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾಸೆ । ಕರೊ ಪ್ರೇಮುಕಾ ದಾನ । ಪ್ರೇಮುನಿಧಿ ತವ ಮಧ್ಯ ದುಬೋಕರ ಮೆಟೊ ನಾಮು ನಿಶಾನ ॥ ೪ ॥

ಸಾಧುಂಚಾ ದೇವ.

164. ಅಗರ ಹೈ ಶೋಕ್ ಮಿಲ್ನೆಕಾ ತೊ, ಹರದಮ್ ಲೌಲಗಾ ತಾಜಾ ॥ ಜಲಾಕರ ಖುದನ ಮಾಯಿಕೊ, ಭಸಮನತು

ಪರ ರಮೂತಾ ಜಾ ॥ ೧ ॥ ಪಕಡಕರ ಇಶ್ಕಕಾ ಝಾಡು ಸಫಾಯ್ಕರ್ ಹಿಂಸ್ರುವಿ ದಿಲ್‌ಕೊ। ದುಇಕಾ ಧೂಲ್‌ಕೊ ಲೆಕರ್ ಮುಸಲ್ಲೇಪರ ಉಡಾತಾ ಜಾ ॥ ೨ ॥ ಮುಸಲ್ಲಾ ಫಾಡ್ ತಸ್ಬೀ ತೋಡ್ । ಡಾಲ್ ಕಿತಾಬ ಪಾನಿಮೆ । ಪಕಡದಸ್ತ ತೂಂ ಫಿರಶ್ತೋಂಕೊ ಗುಲಾಮು ಉನಕಾ ಕಹಾತಾ ಜಾ ॥ ೩ ॥ ನಮರ ಭುಕಾ ನ ರಖರೋಜಾ ನಜಾ ಮಸಜಿದ್ ನಕರ ಶಿಜ್ದಾವಜೂಕಾ ತೋಡದೆ ಕೂಜಾ, ಶರಾಬೆಂ ಶೋಕ್ ಪೀತಾ ಜಾ ॥ ೪ ॥ ನಹೊ ಮುಲ್ಲಾ ನ ಬನ ಬಮ್ಮನ। ದುಇಕೊ ಛೋಡಕರ ತೂಂ ಜಾ । ಹುಕ್ಮಂ ಹೈ ಶಾಹಾ ಕಲಂದರಕಾ ಅನಲ್ ಹಕ್ ತೂಂ ಕಹತಾ ಜಾ ॥ ೫ ॥ ಹಮೇಶಾ ಖಾ, ಹಮೇಶಾಪೀ, ನಗಫಲತಸೆ ರಹೊ ಇಕದಮ್, ನಶೆಮೆ ಸೈರಕರ್ ಅಪನೀ ಖುದಿಕೊ ಜಲತಾ ಜಾ ॥ ೬ ॥ ಕಹೆ ಮನ್ಸೂರ್ ಮಸ್ತಾನಾ, ಹಕ್ ಮೈನೆ ದಿಲ್ಮೆ ಪಹಚಾನಾ ವಹಿಹೈ ಮಸ್ತೊಂಕಾ ಮೈಖಾನಾ । ಉಸಿಕೆ ಬೀಚ್ ಆತಾಜಾ ॥ ೭ ॥

ಚೌಥಾ ದೇವಃ ಸಿದ್ಧಾಂಚಾಃ—

165. ಸದ್ಗುರುನೆ ಮಜಲಾ ಬಸವುನಿ ಸಾಂಗಿತಲ್ಯಾ ಗೋಷ್ಟಿ । ಯಾದ ಸವ್ವತ ಅಂತರಾಂತ ನಗರ ದಾಖವಿಲೆಂ ದೃಷ್ಟಿ ॥ ಯಾನಗರಾಚಿ ವಾಟ ಸಾಹೆಬಾ ಆಹೆ ಉಪರಾಠಿ ॥ ಸುಇಚೆ ಛಿದ್ರಾಂತೂನಿ ನಿಘಾಲ್ಯಾ ನವಲಕ್ಷ ಜ್ಯೋತಿ ॥ ೧ ॥ ಕಸ ಕಸಾ ಎವಢಾ ದೆವ್ಹಾರಾ, ದೇವಜಾ ಗಗನಾ ಹುನಿ ಮೋಠಾ । ಐಸೆಂ ಅನಂತ ರಂಗೋನಿ ಗೆಲೆ ಭಕ್ತಾಂಚಾ ವಾಟಾ । ಮಲಾಕಾಯ ಪುಸತಾಂಬಾ ಸಿದ್ಧಾಂಚಾ ವಾಟಾ ॥ ೨ ॥ ತಿಳಾ ಎವಢಾ ಶಿಂಪಲಾಂತ ಮಧ್ಯೆಂ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರ । ತ್ಯಾಂತ ಜನ್ಮಲೆಂ ಮೋತಿಂ ಏಕ, ಗಗನಾ ಹೂನಿ ಥೋರ. ರಾಜ ಹಂಸ ಸಾಂಖರುಂ ಚಾರಾಚರೆ ನಿರಂತರ । ಐಸಾ

ಮೊತಿಯಾಂಚಾ ಹಾರ ॥ ೩ ॥ ಮಾಯನಾಹಿಂ ಬಾಪನಾಹಿಂ
ಜನ್ಮಲಾ ಕೈಸಾ ॥ ರೂಪ ನಾಹಿಂ ರೇಖಾ ನಾಹಿಂ ಓಳ
ಖಾವಾ ಕೈಸಾ ॥ ಮ್ಹಣೆ ವೇಧಾ ತುಕಯಾ ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ
ನೀಲಕಂಠಾ ॥ ೪ ॥

ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರ ದೇವರು.

166. ವಡಾಚಾ ಏಕ ಪಾನಿಂ ಉಭವಿಲೆಂ ದೆವುಳ । ಆದಿಂ ಕಳಸು
ಮಗ ಪಾಯಾಂರೆ॥ ೧ ॥ ದೇವ ಪೂಜುಂ ಗೇಲೊಂ ದೆವುಳ
ಉಡಾಲೆಂ ಪಾನ ನಾಹಿಂ ತೆಥೆಂ ವಡೂರೆ । ಚೆತಜಾಣಾ
ತುಮ್ಹಿ ಚೇತ ಜಾಣಾ । ತೀಪರಿ ವಡಾಚಾ ಘಾಈಹೊ ॥ ೨ ॥
ಪಾಷಾಣಾಚಾ ದೇವು ಪಾಷಾಣಾಚಾ ಭಕ್ತು । ಪೋಹತಿ ಮೃಗ
ಜಳ ಡೊಹಿಂಹೊ ವಾಂಝುಚಾ ಪುತ್ರು ಏಕು ॥ ಪೊಹೊಂ
ಲಾಗಲಾ । ತೊತಾರಿ ದೇವಾಂ ಭಕ್ತಾಂ ಹೊ ॥ ೩ ॥ ಭವಾಬ್ಧಿ
ಸಾಗರು ನುತರೆ ವೆತೆ ಪಡಿಲೆ ರೋಹಿಣಿ ಡೊಹಿಂಹೊ ॥ ನ
ಸಾಂಪಡೆ ಆತ್ಮಾ ಬುಡಾಲೆ ಸಂದೆಹಿಂ ತೆ ಗುಂತಲೆ ಮಾಯಾ
ಜಳಿಂ ಹೊ।ಪೋಹತೆ ಖೂಣೆ ವಿರಳಾ ಜಾಣೆ। ಕೇಲಾ ಮಾವೆಸಿ
ಉಪಾವಾಹೊ । ಬಾಪ ರಖುಮಾಯಿ ದೇವಿವರು । ವಿಠ್ಠಲು
ವಿಸಾವಾ । ತೆಣೆ ನೆಲೆಂ ಪೈಲಥಡಿಯೆಹೊ ॥ ೪ ॥

ದೇವಾಚಿ ಪೂಜಾ ಕೈಸಿ?

167. ದೇವ ಪುಜುಂ ಗೆಲೊಂ ಠೆವೊನಿಯಾ ಭಾವ । ತಂವ
ಝಾಲೊಂ ದೇವ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧ ॥ ೧ ॥ ನಾಠವೆಚಿ ಕಾಹಿಂ
ದೇವಭಕ್ತಪಣ । ಸಾಗರಿಂ ಲವಣ ಮೇಳವಿಜೆಂ ॥ ೨ ॥
ಬಾಹೆರಿ ಭಿತರಿ ದೇವ ದಿಸತಾಯೆ । ದ್ವೈತ ನ ಸಾಹೆ ಸರ್ವಥೈವ
ಚರಾಚರ ರೂಪ । ದೇವಚಿ ಪೈಂ ಝಾಲಾ. ಲಯ
ಹೊವುನಿ ಠೇಲಾ ಆತ್ಮರೂಪಿಂ ॥ ೪ ॥ ನಾಹಿಂ ಆವಾಹನ
ಕೈಂಚೆಂ ವಿಸರ್ಜನ । ಸ್ವರೂಂಪಿಂಚ ಲೀನ ಜ್ಞಾನ ದೆವೊ ॥ ೫ ॥

168. ದೇವ, ತುಮಾರಾ ಏಕ ಉಪಾಸಕ । ಅತಿ ಅಮೊಲ
ರತ್ನೋಂಕಾ ಹಾರ । ಚಢಾರಹಾ ಹೈ ತುಮಪರ ದೇಖೊ ।

ಹಾಯ್! ಕಹಾಂ ಮೆರಾ ಸಂಸಾರ ॥ ೧ ॥ "ಇಸ ಜಗತಮೆ ಹೈಕ್ಯಾ ಮೆರಾ ಜಬಚರಣೊಂಪರ ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಾಣ" ಔರ ಆಜ ಆಯಿಾ ಹೂಂ ತುಮತಕ । ಮನಮೆಥರ ಪೂಜಾಕಾ ಧ್ಯಾನ ॥ ೨ ॥ ರತ್ನಹಾರತೊ ನಶ್ವರ ಜಗಕಾ ಉಸ ಪರ ಮೇರಾ ಕ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರ । ನಾಥ ದುಸರೆಕಾ ಧನಕಾ ಕೈಸೆಂ ತುಮಕು ದೂಂ ಉಪಹಾರ ॥ ೩ ॥ ಇನ ವ್ಯಾಕುಲ ನಯನೊಮೆ ಪ್ರಿಯತಮ ಮಮ ಕೇವಲ ಆಂಸು ಅವಶೇಷ । ಇಸಲಿಯೆ ಯಹ ಅಶ್ರುಹಾರತೊ । ತುಮ ಪರ ಚಢಾ ರಹಿ ಪ್ರಾಣೇಶ ॥ ೪ ॥

169. ದೇವ ಭಾವಾಚಾ ಭುಕೆಲಾ । ಸಾಂಡುನಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಸದ ನಾಲಾ ॥ ೧ ॥ ವಿದೂರ ಘರಾ ಪ್ರತಿಗೆಲಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಥೆಂ ಪಾವಲಾ ॥ ೨ ॥ ಶಬ ಪಳೆಂಭಕ್ಷಿ । ಕ್ಷೀರನಿಧಿ ಶಯನ ಸಾಕ್ಷಿ ॥ ೩ ॥ ಏಕ ಜನಾರ್ದನಿಂ ನಿಶ್ಚಯ ಐಸಾ । ದೇವಭಕ್ತಾಧೀನ ಸಹಸಾ ॥ ೪ ॥

ಆತ್ಮದೇವ ನಿರ್ಣಯ:—

ಆತ್ಮಸತ್ತಾ ಸಬ ಠೌರ ಪೂರ್ಣ ಹೈ ಪರಂತು ಭಾಸತಿ ನಹಿಂ. ಜಬ ತಿಸಕಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಹೊವೈ ತಬ ಸರ್ವಾತ್ಮಾಹೊಕರ ಭಾಸತಿ ಹೈ. ಸರ್ವ ಕಲನಾತೆಂ ರಹಿತ ಶುದ್ಧ ಶಿವರೂಪ ಸರ್ವಕೀ ಸತ್ತಾರೂಪ ಉಹೀ ಹೈ. ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಉಸಹಿ ತತ್ವತೆಂ ಪ್ರಗಟ ಭಯೆ ಹೈಂ. ಅವಿದ್ಯಾಭಿ ತಿಸತೆಂ ಪ್ರಕಟ ಭಈ ಹೈ ಸಬ ಪ್ರಕಾಶಕಾ ಪ್ರಕಾಶ ಉಹೀ ಸತ್ತಾ ಆತ್ಮದೇವ ಹೈ. ತಿಸಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಹುವಿ ಚಿತ್ತ ಭುನೆ ಬೀಜಕಿ ನಾಈ ಬಹುರಿ ನಹಿಂ ಉಗತಾ. ಸೊ ಶಿವತತ್ವ ಜೀವಕಾ ಜೀವ ಹೈ. ಅನುಭವ ರೂಪ ಆತ್ಮಾ ಹೈ. ಪರಮ ಪದ ಹೈ: ಸತ್ ಅಸತ್ ತೆಂ ರಹಿತ ಮಹಾ ಸದ್ರೂಪ ಹೈ. ಆತ್ಮಾತೆಂ ಜಗತ್ ಭಿನ್ನ ನಹಿಂ. ಸಂಸಾರಕೀ ಸಬ

ಕ್ರಿಯಾ ಸಾಕ್ಷಿಕರಿ ಹೊತಿ ಹೈ ತಿಸ ವಿಷೆ ಉಸಕಿ ಶಕ್ತಿ ನೃತ್ಯ ಕರತಿ ಹೈ. ಆಪ ಸಾಕ್ಷಿ ಕರಿ ದೆಖತಾ ಹೈ.

—ಯೊ. ವಾ.

170. ದೇವಿಂ ಭಾವಕೀ ಭಾವಿಂ ದೇವ । ದೊಹಾಂಚಾ ಉಗವ ಕರುನಿದಾವಾ ॥ ೧ ॥ ಭಾವಥೊರಕಿಂ ದೇವಥೊರ । ದೊಹಿಂಚಾ ನಿರ್ಧಾರ ಕರುನಿದಾವಾ ॥ ೨ ॥ ಜವಜವ ಭಾವ ತವತವ ದೇವ । ಭಾವ ನಾಹಿಂ ತೆಥೆಂ ದೆವಚಿ ವಾವ ॥ ೩ ॥ ಏಕಾಜನಾರ್ದನಿಂ ಭಾವೆಂಚಿ ದೇವ । ಲಟಿಕೆಂ ವ್ಹಣಾಲತರಿ ಹೃದಯಿಂ ಸಾಕ್ಷ ಪಾಹಾಹೊ ॥ ೪ ॥

171. ಭಾವ ತೊಚಿ ದೇವ । ಭಾವ ತೊಚಿ ದೇವ । ಯೆಃ ಅರ್ಥಿಂ ಸಂದೇಹ ಧರುನಕಾ ॥ ೧ ॥ ಭಾವೆಂ ಭಕ್ತಿ ಫಳೆ । ಭಾವೆಂ ದೇವ ಮಿಳೆ । ನಿಜಭಾವೆಂ ಸೊಹಳೆ ಸ್ವಾನಂದಾಚೆ ॥ ೨ ॥ ಭಾವಚಿ ಕಾರಣ । ಭಾವಚಿ ಕಾರಣ । ಯಾ ಪರತೆಂ ಸಾಧನ ನಾಹಿಂ ನಾಹಿಂ ॥ ೩ ॥ ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಭಾವೆಂಚಿ ಆವಡಿ । ಮನೊರಥ ಕೋಡಿ ಪುರತಿ ತೆಣೆ ॥ ೪ ॥

ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ದಂತಕಥೆ ಉಂಟು. ದೇವರಿಂದ ಭಾವವೊ ಯಾಭಾವದಿಂದ ದೇವರೊ ಎಂಬ ಸವಾಲು ಅಕ್ಬರ್ ಮತ್ತು ಬಿರ್ಬಲ್ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ದೇವರಿಂದ ಭಾವ ಎಂತ ಅಕ್ಬರನೂ ಭಾವದಿಂದ ದೇವರು ಎಂತ ತಾನು ರುಜು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂತ ಬಿರ್ಬಲನೂ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಫುರ್ಸತ್ತು ಪಡಕೊಂಡು ಏನೊ ಕುಯುಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಮಾರು 6 ತಿಂಗಳ ನಂತರ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹೊರಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಪಟ್ಟ ಪೀರನ ಸಮಾಧಿಯ ಹತ್ತಿರ ಭಾವಿಕ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಊದುಹಾಕಿ ನಿಮಾಜಮಾಡುವುದೂ, ಹರಿಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಕಲ್ಮಾ ಓದುವುದು, ಫಕೀರರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಪರದೇಶಗಳಿಂದ ಸಾಹಾ ಬರುವದು—ಆ ಪೀರನ ಜನ್ಮಕಥೆ, ಭಕ್ತಿ ತೀವ್ರತೆ ಮುಂತಾದ ಕೀರ್ತಿ ಹರಡಿಸುವುದು—ಇದೆಲ್ಲ ಶುರು ಆದಾಗ ಅಕ್ಬರನ ಕಿವಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನ ಬಿತ್ತು. ಬಿರ್ಬಲನ

ಕೂಡೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತ ಹೋಗಿ ನೋಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಜನರ ಧಾಟಿ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ನಿಂತವರೂ, ಶಿಜ್ದಾಮಾಡುವವರು. ಊದು ಹಾಕುವವರು, ನಿಮಾಜು ಮಾಡುವವರು—ಇವರೆಲ್ಲರ ದೊಡ್ಡ ಗಲಭೆ. ಬಿರ್ಬಲನು ಹೇಳಿದ "ಇಂಥಾ ದೇವದುರ್ಲಭ ಪೀರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯ ಉಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮಾಧಿ ಅಗೆದು ನೋಡೋಣ" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಬರನು ಒಪ್ಪಿ ಕೂಡಲೆ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಲು, 6 ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ ಅಕ್ಬರನ ಎಡಕಾಲಿನ ಕಾಣೆಯಾದ ನವರತ್ನಖಚಿತ ಚಡಾವು ಮಾತ್ರ ಆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬಿರ್ಬಲನು ನೆಗಾಡಿ ಭಾವವೇ ದೇವರೆಂತ ರುಜು ಮಾಡುವರೆ ತಾನಾ ಯುಕ್ತಿಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಚಡಾವು ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಮಾಧಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ತಾನೇ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದನಂತೆ.

ಪವಿತ್ರ ಭಾವದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ (vision) ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮನೋರಾಜ್ಯ ಎಂತಲೂ, ಅಪವಿತ್ರ ವಿಷಯಾಸಕ್ತ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ (dream) ಸ್ವಪ್ನವೆಂತಲೂ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಯುಕ್ತ ಉಪಾಸನೆಯ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಖರೇ ಭಕ್ತನಿಗೆ ತನ್ನ ಉಪಾಸನಾ ದೇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ವರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. 33 ಕೋಟಿ ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಮನಸ್ಸು (Super consciousness or cosmic consciousness) ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಾಧಕನಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಮನೋಭಾವಗಳು. ಆದರೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ಒಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ, ದೋಣಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯಕ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವನೆಯ ದೇವರು, ದೇವರಿಂದ ಭಾವ, ಭಾವವೇದೇವ, ದೇವರೇ ಭಾವ.

172. ಏಕೋದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗೂಢಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವ
ಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸರ್ವಭೂತಾದಿವಾಸಃ
ಸಾಕ್ಷಿಚೇತಾ ಕೇವಲೋನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ ॥

— ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ ಉಪ.

173. ನಾಯ ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚೆನ ಲಭ್ಯೋ ನ ಮೇಧಯಾ ನಬ
ಹುನಾಶ್ರುತೇನ ಯಮೇವೈಷವೃಣುತೆ. ತೇನ ಲಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯ
ಆತ್ಮಾ ವಿವೃಣುತೇ ತನುಂ ಸ್ವಾಂ ॥

—ಮುಂಡಕ.

God's ways are mysterious.

One of the most tragic casualties of the American army in world war I was a man with both legs gone, one arm gone, both eyes gone, his face mutilated al though wheeled around in a perambulator by a nurse, he is still full of spirit. Not long afterwards he married his nurse. A few years after, the university was to hold a mid-semester convocation to bestow the degree of Doctor of Philosophy on the crippled veteran.

—Reader's Digest, June 1948

Cf the history of Mrs. Helen Keller, the born blind., deaf and dumb, and honoured similarly by a University with a doctorate.

ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವದ 1ನೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಖಂ ಆದವರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು, ಒಂದು ಕೈ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಹೋಗಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಸಹಾ ಕಠಿಣ ಜಖಮುಗಳಾದ್ರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಯು ಆತಗೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಆತನು ಬಹಳ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ. ಕೆಲವು ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ದಾಡಿ ಆಯಾಗೆನೇ ಮದ್ವೆಯಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಡಾಕ್ಟರ್ (doctor of Philosophy) ಎಂಬ ಡಿಗ್ರಿಕೊಡುವರೆ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯುವರು (mid-semester convocation) ಪದವೀದಾನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಕುರುಡಿ, ಕೆಪ್ಪಿ, ಮೂಕಳಾದ ಹೆಲೆನ್ ಕೆಲ್ಲರ್ (Mrs. Helen Keller) ಳಿಗೆ ಸಹಾ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಬಹುಮಾನ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯುವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರು "ಕರ್ತಾ, ಅಕರ್ತಾ, ಅನ್ಯಥಾ ಕರ್ತಾ" ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

Real Service to man. ಮನುಷ್ಯನ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೇವೆಯ ರೂಪ ಹ್ಯಾಗೆ?

ನಾವು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆ ಅಂದರೆ ಆತನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೇ. ಅದು ಆತನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಆತನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸ್ತನಾಗಿರುವ ಆತನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆತಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವದು. ಅಂದರೆ ಆತನ ಸ್ವರೂಪವು ಅಮಿತ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೇ ಎಂದು ಆತಗೆ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ ಕೊಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಇರುವ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೇ ಆತಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸೇವೆ. ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಮಾರ್ಥ ದಾನ.

ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ತಾನು ಸ್ವತಹ ದೇವರಾಗಬೇಕು. — Plotinus.

ಧರ್ಮ ಕ್ಯಾ ಹೈ?

174. ಶ್ರೂಯತಾಂ ಧರ್ಮಸರ್ವಸ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾಚಾಪ್ಯವಧಾರ್ಯತಾಂ ।
ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ಪರೇಷಾಂ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥
ನ ತತ್ಪರಸ್ಯ ಸಂದಧ್ಯಾತ್ ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಯದಾತ್ಮನಃ
ಏಷ ಸಾಮಾಜಿಕೋ ಧರ್ಮಃ ಕಾಮಾದನ್ಯಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ ॥
— ವೇದವ್ಯಾಸ

ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ, ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದುದರ ಮನನ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ್ದನ್ನು ಇತರರು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ನಿದಿಧ್ಯಾಸತಾಗಿದವರು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಮಾಡಿ ನಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬದು ಸಮಾಜದ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ. ವಿಷಯೇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರ ಇತರ ಮಾರ್ಗ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೬. ಈಶ್ವರ, ವಿಷ್ಣು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಇವರ ವರ್ಣನೆ

ಈಶ್ವರನು

ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ map ನಕ್ಷೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಲೆ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ. ಅದಕ್ಕೆ ಐದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಶಿಖರಗಳಿವೆ:

ಗೌರೀಶಂಕರ್, ಕಿಂಚಿಂಜಿಂಗಾ (ಯಾ ಕಾಂಛನ ಶೃಂಗ), ನಂಗಾ ಪರ್ವತ್, ಧವಳಗಿರಿ ಮತ್ತು ನಂದಾದೇವಿ ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಐದು ಮುಖಗಳು:—

ಈಶಾನ, ತತ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ ವಾಮದೇವ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಹಿಮತುಂಬಿ ಉಂಟು. ಈಶ್ವರನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಮಕರನಾದ ಚಂದ್ರನಿರುವನು. ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಈಶ್ವರನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡುಗಳಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಸರಿಸೃಪ, ಅಜಗರ. ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ತರದ ವಿಷಜಂತುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈಶ್ವರನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೂ, ಸಂದುಸಂದುಗಳಿಗೂ ಮೈಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸರ್ಪಗಳು, ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಮಥನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿಷ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹಿಮದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ (avalanches) ಹಿಮರಾಶಿ ಗಡ್ಡೆಗಳು ಹಿಮಾಲಯ ದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಜರಿದು ಬಿದ್ದು ಪಟ್ಟಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಗದುಹೋಗಿ, ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗದು ನೋಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ತಲೆಬುರುಡೆಗಳು

ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈಶ್ವರನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಭಕ್ತರ ರುಂಡ ಮಾಲಿಗಳು ನೇತಾಡುತ್ತವೆ.

ಈಶ್ವರನು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖ ನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಎನ್ನಿಸುವನು.

ಹಿಮಾಲಯದ ಐದು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಡು ಮಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ:—

ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಐದು ತಲೆಗಳಿಗೂ ಜಡೆ ಉಂಟು.

ಅತಿ ವಿಶಾಲ ಕಾಡುಗಳ ನಡುವೆ ಕಾಡುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಿಳೀ ಹೊಸ ಒಪ್ಪೆಕೊಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ ತಗಡಿ ನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ ಹಿಮದಿಂದ ವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನು ಶರೀರ ಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಿಳೀ ಭಸ್ಮಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಏಕಾಂತ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಅಚಲನಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಯತಿಯಂತೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವನು.

ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಎರಡು ರೂಪಗಳು:–1. ವೈಭವದ್ದು. 2. ವೈರಾಗ್ಯದ್ದು.

ವೈಭವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನವರತ್ನಖಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಎಡ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ "ನಿತ್ಯಯುವತಿ ನಿತ್ಯನವೀ" (ಹೊಸಬಳು) ಆದ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿರೂಪಿಣಿ ಪಾರ್ವತಿ ಇದ್ದು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ಡಮರು, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರನೇ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯ ನೇತ್ರ, ಕಾಲಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಆತನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಯು, ಬಲ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗಣಪತಿ. ಆತನ ಹತ್ತರ ಆತನ ವಾಹನವಾದ ಇಲಿಯು, ಈಶ್ವರನ ಬಲಕ್ಕೆ ಷಣ್ಮುಖನು, ಆತನ ವಾಹನ ಮಯೂರವು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಾಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಅವಳ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹ.

ಈಶ್ವರನು ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವನಾಗಿ ಸದಾ ಶಾಂತನಾಗಿ ಆತನ ಶಾಂತಿ ಆತನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ತುಂಬಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಇರುವ ಜನ್ಮದ್ವೇಷವನ್ನು ತೀರಾ ಮರೆತು ಶಾಂತನಾಗಿ, ಗಣಪತಿಯ ವಾಹನ ಇಲಿಯ ವೈರಿಯಾದ ಸರ್ಪವೂ, ಸರ್ಪದ ವೈರಿಯಾದ ಷಣ್ಮುಖನ ವಾಹನವಾದ ಮಯೂರವೂ, ಈಶ್ವರನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಯ ವೈರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಾಹನ ಸಿಂಹವೂ— ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶಾಂತವಾಗಿವೆ. ಈಶ್ವರನ ಶಾಂತಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿಯದೆ.

175. "ಭೀತಿರ್ನ್ನಾಸ್ತಿ ಭುಜಂಗ ಪುಂಗವ ವಿಷಾತ್ ನ್ಮೃತಾತ್ ಪ್ರೀತಿ ರ್ನಚಂದ್ರಾನ್ಮೃತಾತ್ ನಾಶೌಚಂಹಿಕ ಪಾಲದಾಮ ಲಲನಾತ್ ಶೌಚಂನಗಂಗಾಜಲಾತ್ । ನೊದ್ವೇಗ ಚಿತಿಭಸ್ಮನಾತ್ ನಚ ಸುಖಂ ಗೌರೀಸ್ತನಾಲಿಂಗನಾತ್ । ಆತ್ಮಾರಾಮತಯಾ ಹಿತಾಹಿತಃ ಸಮಃ ಸದ್ಯಹರೌ ಪಾತುವಾಂ ॥

ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆಂದರೆ:—

176. "ಪ್ರಣವ ವಾಹನಿಂ ಶೋಭೆಶಂಕರ ಪಾಹಿಂ ಡೊಳಾಂರಿ । ಅನಂತ ಶಕ್ತಿ ಶೊಭೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಭೀತಿಕಲಿಕಾಳಾರಿ । ಪಂಚ ಭೂತೆಂ ಸಹಚರನಾಂದತಿ ದೇವುನಿ ದ್ವೈತ ಟಾಳಾರೆ ॥೧॥ ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತ ಸ್ಮಶಾನವಾಸಿ । ಪ್ರೇಮ ವಾಸುಕಿ ಗಳಾರೆ । ಸುಂದರವಿರಕ್ತಿಶೋಭೆವಿಭೂತಿ।ಭಕ್ತರುಂಡಮಾಳಾರೆ॥೨॥ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಟಾ ಮಾಜಿಶೋಭೆ ವಿವೇಕ ಗಂಗಾ ಬಾಳಾರೆ । ಜ್ಞಾನೊ ಪರತಿ ಷಣ್ಮುಖ ಗಣಪತಿ । ಐಸಾ ಶಂಕರ ಭೊಳಾರೆ ॥೩॥ ಪ್ರೆಮಾನಂದಂ ಭಜತಾಂ ನಿತ್ಯ ದರ್ಶನದೆ ದತ್ತ ಬಾಳಾರೆ ॥ ೪ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾ ಮೂರ್ತಿ—ದಕ್ಷಿಣಾ ಅಂದರೆ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿ. ಅದು ವೃದ್ಧಿಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶಿವ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರನ ಐದು ಮುಖಗಳು:

1. ಈಶಾನ = ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ. 2. ತತ್ಪುರುಷ = ಪ್ರಕೃತಿ. 3. ಅಘೋರ = ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿ. 4. ವಾಮದೇವ = ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಅಹಂಕಾರ. 5. ಸದ್ಯೋಜಾತ = ಮನಸ್ಸು.

ಪರಮೇಶ್ವರ:—ಸರ್ವಾತೀತ ಪದಾವಲಂಬಿ ಪೂರ್ಣೇಂದು.

ಶಿಶಿರಾಶಯ: —ಯಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಸದಾಯೋಗಿ ಸಏವ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ॥

— ರ. ಯೊ. ವಾ.

ಲಿಂಗ = ಅವ್ಯಕ್ತ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಶಿವ ಅಲಿಂಗ ನಿರ್ಗುಣ.

— ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣ.

ಈಶ್ವರನ ತೃತೀಯ ನೇತ್ರ:—ಇದರ ನಾಮಗಳು:—ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಜ್ಯೋತಿ, ಅಮೃತಸ್ಥಾನ, ಭ್ರೂಚಕ್ರ, ಲಲಾಟನೇತ್ರ, ಫಾಲನೇತ್ರ, ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷು, ದಿವ್ಯಚಕ್ಷು, ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ.

೨. ಈಶ್ವರನ ವೈರಾಗ್ಯದ ರೂಪ

177. ಸಾಂಡುನೀಯಾ ಸರ್ವ ಕೈಲಾಸ ಸಂಪತ್ತಿ

[27ನೇ ಅಭಂಗ ನೋಡಿ]

ಈಶ್ವರನು ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ಮಶಾನ ಅಂದರೆ—ಶ್ಮ=ಹೆಣ, ಶಯನ=ಮಲಗಿಸುವದು. ಅಂದರೆ ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ವಾಸನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿಯವೆಯೊ ಆ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿಷ ಉಂಡು ನಂಜುಂಡಯ್ಯನಾಗಿ, ಕುತ್ತಿಗೆ ವಿಷದಿಂದ ನೀಲ ವರ್ಣದ್ದಾಗಿ ನೀಲಕಂಠನೆನ್ನಿಸಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ವಾಸುಕಿ ಎಂಬ ಸರ್ಪ ಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ವಾಸುಕಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರೇಮ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಘ್ರ ಚರ್ಮ ಉಂಟು. ಕ್ರೋಧ ಎಂಬ ಹುಲಿ ಕೊಂದು ಅದರ ಚರ್ಮ ತೆಗೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮೈಮೇಲೆ ಆನೆ ಚರ್ಮ ಹೊದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಆನೆ ಕಾಮ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಮ ನಾಶಮಾಡಿ ಆ ಆನೆಯ ಚರ್ಮ ಹೊದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಶರೀರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಿತಾಭಸ್ಮ—ಶಮದಮ, (ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ) ಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟ ಭಸ್ಮ. ತಲೆಬುರುಡೆಗಳ ಸರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನಿಗರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಆತ್ಮನಿವೇದನಮಾಡುವದೆಂಬ ಅರ್ಥ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆ ಬುರುಡೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ವೇದ ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಶಾಂತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕಿವಿಗೆ ಬಹಳ ಕರಿಕರಿ ತೋರಿ ನಡುವಿನ ಒಂದು ಮುಖ ಕಿತ್ತುತೆಗೆದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು "ನನ್ನ ತಲೆಬುರುಡೆ ನಿನಗೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಿಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭುಂಜಿಸಬೇಕೆ"ಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲು "ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದು ಈಶ್ವರನು ವರಕೊಟ್ಟನು.

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ:—

ವಿಜ್ಞಾನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಸುಟತಾಂ ಬುದ್ಧಿಧನುಷ್ಯಾಪಾಸುನ ಸರ್ವ ನಾಮರೂಪ ಜಗದಹನ । ದೆಹ ಬುದ್ಧಿಚಾ ಅಹಂಕಾರ ರಾವಣ ಸಹಿತ । ಆಣಿ ಆಪಣವಿರಿ ಚಿದ್ಘಗನಿಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ। ಅಂದರೆ "ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವನಾಪರಃ" ಅಂದರೆ ಜೀವಾತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ (ಬೇರೆ) ಅಲ್ಲಾ. ಒಂದೇ ಎಂಬ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ. ಈ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಐಕ್ಯಜ್ಞಾನ.

ಉಮಾ ಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಭುಂ ತ್ರಿಲೋಚನಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಪ್ರಶಾಂತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮುನಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ಭೂತ ಯೋನಿಂ ಸಮಸ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಂ ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್

ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ. ಇದು ಭೃಗುಋಷಿಯ ಶಾಪದಿಂದ. ಋಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ನೆರೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರ ಪೈಕಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಾರೆಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಠರಾವು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಭೃಗುಋಷಿಯು ತಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಈಶ್ವರನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ "ನೀನು ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟನಾದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಪೂಜೆ ನಿನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ" ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು.

ಈಶ್ವರನು ತಮೋಗುಣಿ ಆದ್ರಿಂದ ಅವನ ಶರೀರದ ವರ್ಣ ಮೇಘವರ್ಣ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆತನ ಉಪಾಸನಾ ದೇವರು ಶ್ರೀರಾಮ (ವಿಷ್ಣು). ವಿಷ್ಣುವಿನ ಯಾ ರಾಮನ ವರ್ಣ ಸತ್ವಗುಣದಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ರಾಮನು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವರೂಪದ ಧ್ಯಾನ ದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಲು, ರಾಮನ ಬಿಳೇ ವರ್ಣ ಈಶ್ವರನಿಗೆ, ಈಶ್ವರನ ಮೇಘವರ್ಣ ರಾಮನಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಪಾಲಟ ಆಯಿತೆಂದು ಪುರಾಣ.

178. "ಈಶ್ವರಾನು ಗ್ರಹಾದ್ವೇವ । ಪುಂಸಾಂ ಅದ್ವೈತವಾಸನಾ । ಮಹದ್ಭಯ ಪರಿತ್ರಾಣಾ ದ್ವಿಪ್ರಾಣಾಮುಪಜಾಯತೆ" ಅಂದರೆ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಮಹದ್ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಈಶ್ವರನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಅದ್ವೈತವಾಸನಾ ಸೃಜಿಸಿದನು.

—ಅವಧೂತ ಗೀತಾ.

ಯೋಗ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದು ಈಶ್ವರನು. ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದ ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಯೋಗದ ಉಪದೇಶಮಾಡುವಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಯೋಗವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದನು, ಎಂದು ನಾಥಲೀಲಾಮೃತದಲ್ಲುಂಟು.

ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸದ್ಗುರುವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಗುರುಗಳು ಉಪದೇಷ್ಟಾ ಗುರುಗಳು. ಉಪದೇಷ್ಟಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಧಾತು "ದಿಶ್" ಅಂದರೆ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವದು. ಅಂದರೆ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ (finger post) ಖಂಬ "ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ರಸ್ತೆ" ಎಂತ ಹ್ಯಾಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೊ ಹಾಗೆಯೇ ಉಪದೇಷ್ಟಾ

ಗುರುಗಳು. ಸಾಧಕನು ಯಾವ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಧನೆಮಾಡಬೇಕೋ ಆ ಮಾರ್ಗ ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಅವರು ದರ್ಶಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಧನೆಮಾಡಲು,–

179. "ನಿದ್ರಾದೌ ಜಾಗರಸ್ಯಾಂತೆ ಯೊ ಭಾವ ಉಪಜಾಯತೆ ಅಂದರೆ ನಿದ್ರೆಯ ಮುಂಚೆ, ಜಾಗ್ರದಾವಸ್ಥೆ ಅಂತ್ಯ, ಇಂಥಾ ಅರುಮರವು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಅಂಥಾ ಪವಿತ್ರ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಸದ್ಗುರುರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ "ತತ್ತ್ವಮಸಿ" ಅಂದರೆ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಆಗಿರುತ್ತೀ ಎಂದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲು, ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಕನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಐಕ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸದ್ಗುರು ರೂಪ ಕಾಯಮ್ ರೂಪ ಅಲ್ಲ. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ರೂಪ.

ಮಾಯೊಪಾಧಿ ಈಶ್ವರನು. ಸಗುಣರೂಪದಿಂದ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಿರಚರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುತ್ತಾನೆ. "ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ" ಎಂದು ಈಶಾವಾಸ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಥಮ ಶ್ಲೋಕ. ಇವನ ಷಡ್ಗುಣಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

180. "ಭಗ ಇತಿಷಣ್ಣಾ" ಅಂದರೆ ಭಗಗಳು 6. ಭಗ ಅಂದರೆ ವಿಭೂತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ. ಈಶ್ವರನು ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು. ಆ 6 ಗುಣಗಳು:—1. ಲಕ್ಷ್ಮಿ. 2. ಯಶ. 3. ಶ್ರೀ. 4. ಜ್ಞಾನ. 5. ವೈರಾಗ್ಯ. 6. ಧರ್ಮ. ಇವು 6 ಯಾರಲ್ಲಿ ಉಂಟೋ ಅವನು **ಭಗವಂತನು.**

ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತ್ರಿಪುರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ **ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ**ನೆಂದು ಬಿರುದು ಆತಗೆ ಆಯಿತು. —ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ 3 ಪುರಗಳು

ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂರನೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹನಮಾಡಿದನು. ಅಂದರೆ ಈ 3 ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿರೂಪನಾಗಿ ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಮದಹನ ಈಶ್ವರನು ಮಾಡಿ **ಕಾಮಾರಿ** ಎಂಬ ಬಿರುದುಪಡೆದನು.

ಈಶ್ವರನಿಗೆ "**ಅಸುತೋಷ್ ಭಗವಾನ್**" ಅಂದರೆ ಅಲ್ಪ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಭಗವಂತನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಸುರರು ಭಕ್ತಿಯ ಉಗ್ರತೆಯಿಂದ ಅಲ್ಪ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು, ಅವರ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಈಶ್ವರನು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆಮಾಡದೆ ಅವರು ಬೇಡಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಖೈರಿಗೆ ತಾನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಸ್ಮಾಸುರನಿಗೆ ವರಕೊಡಲು ಈಶ್ವರನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಡುವರೆ ಆತನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡುಬರಲು, ವಿಷ್ಣು ಮೋಹಿನಿ ರೂಪ ತಾಳಿ ಬಚಾವುಮಾಡಿದನು. ರಾವಣನು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ, ಆತನ ಲಿಂಗವನ್ನೂ ಅಪಹಾರ ಮಾಡಿಗನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶಂಕರ ಭೋಳಾ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಈಶ್ವರನ ವಾಹನ ನಂದಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಣವ ಅಥವಾ ಓಂಕಾರ. ಓಂಕಾರದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ: ನಂದಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಓಂಕಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುಗೀತವಾಗಿ ಸದಾ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಉಂಟು. ಅದು ಕೇಳುವದು ಹ್ಯಾಗೆಂತ ಏಕನಾಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: —

181. ದೇಹಾಗೇಹ ಕರ್ಮ ಸಾರೋನಿ । ಸೆಜೆಂ ಪಹುಡಲಿಂ ಸುಖ ಸಮಾಧಾನಿಂ ॥ ಕೃಷ್ಣ ವೇಣುಗೀತ ಪಡೆಶ್ರವಣಿಂ । ವೃತ್ತಿ ಉಚಳಲಿ ಭೇಟಿ ಲಾಗುನಿ । ಜೀವಿಂಲಾಗಲೆಂ ಹರಿಚೆಂ

ಧ್ಯಾನ । ಕಾಹಿಂ ಕೆಲ್ಯಾನರಾಹೆ ಮನ ।' ಪ್ರೇಮ ಪಡಿಭರೆಂ ಯೆತಸೆಂ ಸ್ಫುಂದನ । ಹರಿಚರಣಿಂ ತೆಂ ಲಾಗಲೆಂ ಮನ ॥ ೧ ॥ ಲಾಜ ಸಾಂಡುನಿ ಝಾಲೆಂ ಮಿಾ ನಿರ್ಲಜ್ಜ । ಸಾಸು ಸಾಸರಾಚೆಂ ನಾಹಿಂ ಮಜಕಾಜ । ಹರಿರೂಪಿತೆಂ ವೆಧಲೆಂ ನಿಜ ॥ ೨ ॥ ಚಿದಾಕಾಶಿಚೆಂ ಸ್ವಚ್ಛ ಚಾಂದಣೆ, ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಭಾತೆಂ ಚಂದ್ರಪರಿಪೂರ್ಣ । ಧ್ಯಾತಾಧ್ಯಾನ ಖುಂಟಲೆಂ ಯೆಣೆ ಗುಣೆ ॥ ಏಕಾಜನಾರ್ದನಿಂ ಲಾಧಲೆಂ ಹೆಂಚಿ ಖೂಣ ॥ ೩ ॥

ವಿಷ್ಣು

ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಶೇಷನೆಂಬ ಮೃದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಿಕ್ಕುತ್ತಾಳೆ. ಆತನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಆ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವುದಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವರ್ಣನೆ. ಧರ್ಮನಾಶವಾಗಿ ಅಧರ್ಮ ಅಧಿಕವಾಗಲು, ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರತಾಳಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆಂತ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಿರುದು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಆತನು ಸತ್ವಗುಣದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂತಲೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳುಂಟು. ಅಂದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಆ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇವನು ಮೂಲಪುರುಷನು. ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಾಭಿಕಮಲ ಯಾ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ವಿಷ್ಣುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನಾಮರೂಪ ಯಾವತ್ಕಾಲ ಇರುವವೊ ತಾವತ್ಕಾಲ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲ. ನಾಮಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಂಖ, ಮತ್ತು ರೂಪಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಚಕ್ರ ಅಂದರೆ ಸುದರ್ಶನ

ಚಕ್ರ ಇವೆರಡು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಲಯಸೂಚಕವಾಗಿ ಗದಾ ಸಹಾ ಆತನ ಆಯುಧ. ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಧಾರಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು

ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ರೂಪದಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದೂ ಅಭೇದ ಎಂದೂ ತುಕಾರಾಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

182. ಧರುನಿ ದೊನ್ಹಿರೂಪೆಂ ಪಾಲನ ಸಂಹಾರ ಕರಿಕೋಪ ರುದ್ರ ದಯಾಳು ವಿಷ್ಣು ॥ ೧ ॥ ಜಟಾಜೂಟ ಏಕಮುಗುಟ ಮಾಥಾಂ ಶ್ರೀ ಕಮಲಾಪತಿ ಗೌರಿಹರ ಏಕ ॥ ೨ ॥ ಭಸ್ಮ ಉದ್ಧಳಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಚಾ ಭೋಗ । ಶಂಕರ ಶ್ರೀರಂಗ ಉಭಯರೂಪಿಂ ॥ ೩ ॥ ವೈಜಯಂತಿಮಾಳ ವಾಸುಕೀಚಾ ಹಾರತೆಣೆ ಅಲಂಕಾರ ಹರಿಹರಾಂ ॥ ೪ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಮಜ ಉಭಯ ರೂಪಿಂ ಏಕ । ಸಾರೊನಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಶರಣ ಆಲೊಂ ॥ ೫ ॥ ಕಪಾಲಝೋಳಿ ಏಕ ಸ್ಮಶಾನಿಂಚ ವಾಸ । ಏಕ ಜಗನ್ನಿವಾಸ ವಿಶ್ವಂಭರ ॥ ೬ ॥

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ—ದತ್ತ=ಕೊಟ್ಟ. ಅತ್ರಿ ಅಂದರೆ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ತ್ರಿಪುಟಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂದರೆ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾ, ದೃಶ್ಯ, ದರ್ಶನ, ಅಥವಾ ಜ್ಞಾತಾ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯ, ಕರ್ತಾ, ಕರ್ಮ, ಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನ ಅನಂತ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪ ತ್ರಿಪುಟಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂಥಾ ಅತ್ರಿ ಋಷಿಯಿಂದ ಅಸೂಯಾ ಇಲ್ಲದ ಅಂದರೆ ದ್ವೈತ ವಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಅನುಸೂಯಾ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ "ದತ್ತ" ಅಂದರೆ ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ, ತ್ರೈಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀದೇವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು. ತ್ರಿಶೂಲ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮೂರು ಮುಖಗಳಿದ್ದು, ಹತ್ತಿರ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ನಾಯಿಗಳ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದು, ಆತನ ಕಾಲು

ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ, ಪೃಥ್ವಿಯು ದನದ ರೂಪದಿಂದ ಆತನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ಚಿತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಬೇಟೆಗಾರನು ಕಾಡಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾಲ್ಕು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟ ಮೃಗಗಳಿರುವ ಸ್ಥಾನ, ಅವರ ಪರಿಮಳದಿಂದ ತಿಳಿದು ಆತನಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಶ್ರೇಯ ಪ್ರೇಯ ರೂಪದಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಮಾಯೆಯ ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಎಂಬ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ ಎಂಬ ಹುಲಿ, ಕಾಮ ಎಂಬ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆ, ಅಹಂಕಾರ ಎಂಬ ವರಾಹ, ಸ್ತ್ರೀ ಎಂಬ ಕರಡಿ—ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಜಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತ್ರಿತಾಪಹರಣಮಾಡುವ ತ್ರಿಶೂಲ, ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಧನುಸ್ಸು, ಬಾಣ, ಇತ್ಯಾದಿ ಆಯುಧಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವುದಾಗಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಮೂರ್ತಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನುತಾಪಯುಕ್ತ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುರೂಪದಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರಿ ನೇಮಕಪಟ್ಟ ಏಳು ಸ್ಮೃತಿಗಾಮಿನರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಥಮನು. ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ:—

। ಶ್ರೀ ದತ್ತೋ ನಾರದೋ ವ್ಯಾಸಃ ಶುಕಶ್ಚ ಪಾವನಾತ್ಮಜಃ ।
ಕಾರ್ತಿಕೇಯಶ್ಚ ಗೋರಕ್ಷ ಇತಿ ಸಪ್ತಯೆತೆಸ್ಮೃತಿಗಾಮಿನಃ ॥

ಎತ್ತರ ಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಮನೆಗಳ ಪೈಕಿ ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಯದೆ ಎಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ ತೋರುತ್ತದೋ, ಹಾಗೆಯೇ, ಈ ಮಾಯೆಯ ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನುತಾಪಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯದೊ ಅಂಥಾ ಭಕ್ತನ ಸಮಕ್ಷ ಬಂದು ಇವರು ಆತನ ಗುರು (patron saint) ರೂಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾದಾನಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಆತನ ಸಕಲ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂಹಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಋಷಿ, ಮುನಿ, ಸಿದ್ಧ, ದೇವತೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರರ ಪೈಕಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಯಾರೆಂದು

ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಠರಾವುಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಭೃಗುಋಷಿಯು ತಾನು ನಿಸ್ತ್ರೈಗುಣ್ಯನಾದ್ದರಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಈ ಮೂರು ದೇವರನ್ನು ತಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂತ ಒಪ್ಪಿ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಆತನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟನಾದ್ದರಿಂದ "ನಿನಗೆ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯೇ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಆತನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ "ನಿನಗೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ" ಎಂದು ಭೃಗು ಶಪಿಸಿದನು. ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಿದ್ರಿಸ್ಥನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಆತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದೆಗೆ ಭೃಗು ತುಳಿದನು. ವಿಷ್ಣು ಗಡಬಡಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಬಹಳ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, "ನೀವು ತುಳಿದ ಕಲೆ ಭೃಗುಲಾಂಛನವಾಗಿ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಕೋಮಲ ಚರಣಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಜ್ರದಂತೆ ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಾಗಿ ಎಷ್ಟು ನೋವಾಯಿತೋ ಏನೋ" ಎಂದು ಕಾಲು ಸವರಿಸಿ ತನ್ನ ಅಜಾಗ್ರತೆಗೆ ಅನುತಾಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಮೂರು ದೇವರ ಪೈಕಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಶಪಿಸದೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಭೃಗು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನೆಂದು ಇತಿಹಾಸ.

ದೇವರು ಸಗುಣ, ನಿರ್ಗುಣ, ಸಾಕಾರ, ನಿರಾಕಾರ ಈ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ. ಈ ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

183. "ತುಜ ಸಗುಣ ಮ್ಹಣೊಕೀ ನಿರ್ಗುಣರೆ । ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಏಕುಗೋವಿಂದುರೆ ॥ ೧ ॥ ಅನುಮಾನೆನಾ ಅನುಮಾನೆನಾ ॥ ಶ್ರುತಿನೇತಿನೇತಿಮ್ಹಣತಿ ಏಕು ಗೋವಿಂದುರೆ ॥ ೨ ॥ ತುಜ ಸ್ಥೂಲ ಮ್ಹಣೂಂಕಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೆ । ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ ಏಕು ಗೋವಿಂದುರೆ ॥೩॥ ತುಜ ಆಕಾರುಮ್ಹಣೂಂಕಿನಿರಾಕಾರುರೆ॥ ಆಕಾರು ನಿರಾಕಾರು ಏಕು ಗೋವಿಂದುರೆ ॥ ೪ ॥ ತುಜ

ದೃಶ್ಯ ವ್ಹಣುಂಕಿ ಅದೃಶ್ಯರೆ। ದೃಶ್ಯ ಅದೃಶ್ಯ ಏಕು ಗೋವಿಂದುರೆ ॥೫॥ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಸಾದೆಂ ಜ್ಞಾನದೇವ ಬೋಲೆ। ಬಾಪ ರಖುಮಾಯಿ ದೇವಿವರು ವಿಠಲುರೆ ॥ ೬ ॥

ದೇವರ ಸ್ವರೂಪ (ಸಗುಣ) ವರ್ಣನ:—

184. ಚಂದ್ರಾಹುನಿ ಶೀತಳು । ರವಿಹುನಿ ಸೋಜ್ವಳು । ತೆಣೆ ಮಜ ಕೇವಳ ವೇಧಿಯಲೆಂ ॥ ವೇಧಮಜ ಲಾಗಲಾ ಕೈಸೆಹೊ ಬಾಯಿ ॥ ೧ ॥ ಅಮೃತಾಹುನಿ ಸ್ವಾದು । ಗಗನಾಹೂನಿ ಮೃದು । ರೂಪೆಂವಿಣೂ ಆನಂದು ದೇಖಿಯಲಾ ॥ ೨ ॥ ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಆನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ । ಕಾಯಾವಾಚಾ ಮನ ವೇಧಿಯಲೆಂ ॥ ೩ ॥

185. ದತ್ತಗುರು ದತ್ತಗುರು ದತ್ತಗುರು ಸುಮಿರಲೆ ।
ಔರ ಕಭು ನಹಿಂ ಆವೆ ಅಂತತೋರಿ ಮನಾ ದತ್ತಗುರು ॥ಧ್ರು॥
ಶ್ರೀಪಾದ ನರಸಿಂಹ ಸರಸ್ವತಿ ಚರಣಪರ । ಕೃಷ್ಣಜಲ ತುಳಸಿ ದಳಧಾರದೆರೆ ಮನಾ ॥ ೧ ॥ ಕೃಷ್ಣಾತಟನಿಕಟ ಬ್ರಿಚ್ಛ ಛಾಯೆಂತಳಿಂ । ಹರಿಹರ ಅವತಾರ ಜಗತೋದ್ಧಾರ ॥ ೨ ॥ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಕಾ ದಾಸಕೆಸೀಸಪರ। ಹಾತಧರಿರೆಮಹಾ ರಾಜ ಮೆರೆ ಮನಾ ॥ ೩ ॥

186. ಹರಿ ತುಝಿ ಮಾಯಾರೆ ಅನಿವಾರ ॥ ಧ್ರು ॥ ಕಾಮಾದಿ ಕರಿಪುಗಾಂಜತಿ ಮಜಲಾ । ಕಸಾತರೆನ ಭವಪಾರ ॥ ೧ ॥ ಪಾಹುಂಜಾತಾಂ ಅಂತನಲಾಗೆ ಶೇಷಹಿಥಕಲಾ ಫಾರ ॥ ೨ ॥ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಕೃಪಾಕರಾವಿ । ದಾಸ ವಿನವಿ ವಾರಂವಾರ ॥ ೩ ॥

187. ಸ್ಮರತಾಂ ನಿತ್ಯಹರಿ । ಮಗತೀಮಾಯಾ ಕಾಯಕರಿ ॥ ಧ್ರು ॥ ಶ್ರವಣೆ ಮನನೆ ಅದ್ವಯ ವಚನೆ। ಪಳತೊ ಕಾಳದೂರಿ ॥ ೧ ॥ ಕರುಣಾಕರ ವರದಾಯಕ ಹರಿಜೊ ಠೆವಿತ ಹಾತಶಿರಿಂ ॥ ೨ ॥ ತೊಚಿ ನಿರಂತರ ಉದ್ಧವಚರಣಿಂ । ಅಮೃತ ಪಾನಕರಿ ॥ ೩ ॥

7. ದಶ ಅವತಾರಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಚಿನ್ನದ ಗನಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ಮಣ್ಣಿನೊಡಗೂಡಿ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೇ ಎಂತ ತೋರುತ್ತದೆ. ವಿಜ್ಞಾನವಿದರು (Scientists) ಚಿನ್ನವನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಚಿನ್ನದ ಗಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಿಪುಣನಾದ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಯು ಆ ಚಿನ್ನದ ನಗ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ವೇದಜ್ಞಾನದ ಗನಿ. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅದನ್ನು 4 ವೇದಗಳಾಗಿ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವ ಎಂಬ 4 ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗ ಡಿಸಿದರು. ಮನುವು (codify) ಅಂದರೆ ಯಮನಿಯಮ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮ, ಆಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅನುಜ್ಞಿರೂಪವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ನಿಯತಿಮಾಡಿದನು. ಋಷೀಶ್ವರರು ಆ 4 ವೇದಗಳಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತೆಂಬ ಸಾರಜ್ಞಾನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದರು. ಆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ನಿಯತಿಗನುಸಾರ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾದ (principles) ಮೂಲತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತರುವರೆ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಥ ವಾಗಿ ವ್ಯಾಸರು 18 ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸ, ಆಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಉದಹರಿಸಿ ಕಥಾರೂಪವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶದ ಮಾಡಿತೋರಿಸಿದರು.

ಅವತಾರ ಅಂದರೆ ಅವತರಿಸುವದು ಅಂದರೆ ಕೆಳಗೆ ಬರುವದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಈ 10 ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗೋಸ್ಕರ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಾಳಿದ್ದು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ಕಾಟದಿಂದ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧರ್ಮ ನಾಶವಾಗುವಾಗ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥ ತಾಳಿದ ಅವತಾರದ ಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣರೂಪ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದಶಾವತಾರಗಳು—:

ದೊ ಜಲಚರ=ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ.
ದೊ ವನಚರ=ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ.
ದೊ ಬಮ್ಮನ್=ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ.

ದೊ ರಾಜಾ=ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ.
ಏಕ ನಂಗಾ = ಬುದ್ಧ.
ಏಕ ಬಿಂಗಾ = ಕಲ್ಕಿ.

ದಶಾವತಾರ ಲೀಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ತೋತ್ರ:—

188. ವೇದೋದ್ಧಾರ ವಿಚಾರಮತೆ ಶಂಖಾಸುರ ಖಲ ಸಂಹರಣಾ। ಮೀನಾಕಾರ ಶರೀರನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ। ರಾಮಹರಿ ಕೃಷ್ಣಹರಿ ತವನಾಮ ವದಾಮಿ ಸದಾ ನರಹರಿ। ನಾಮ ಸ್ಮರಣಾದನ್ಯೋಪಾಯಂ ನಹಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಭವತರಣೆ ॥ ೧ ॥ ಮಂಥಾನಾಚಲ ಧಾರಣಹೆತೊ ದೆವಾಸುರ ಪರಿಪಾಲ ವಿಭೊ। ಕೂರ್ಮಾಕಾರ ಶರೀರನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯ ಮಾಂ ॥ ೨ ॥ ಭೂಚೋರಕಹರ ಪುಣ್ಯಮತೆ ಕ್ರೋಡೊ ಧೃತ ಭೂದೇವಹರೆ ಕ್ರೊಡಾಕಾರ ಶರೀರನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ ॥ ೩ ॥ ಹೆಮಕಶಿಪುತನು ಭೆದನ ಹೆತೂ। ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ಭಯದಾಯಕ ಹೆತೂ ನೃಸಿಂಹಾಚ್ಯುತ ರೂಪ ನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ ॥ ೪ ॥ ಬಲಿ ಬಂಧನ ವಿಕ್ರಮತೆ। ಪಾದದ್ವಯಕೃತ ಲೋಕಮಿತೆ। ವಟು ಪಟು ವೆಶಮನೋಜ್ಞಯಮೊ। ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯ ॥ ೫ ॥ ಕ್ಷಿತಿಪತಿವಂಶಕ್ಷಯಮೂರ್ತೆ। ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ಕರ್ತ್ರಾ ಹರ ಮೂರ್ತೆ ಭೃಗುಕುಲ ರಾಮ ಪರೇಶ ನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ ॥ ೬ ॥ ಸೀತಾವಲ್ಲಭ ದಾಶರಥೆ ದಶ ರಥನಂದನ ಲೋಕಗುರು। ರಾವಣಮರ್ದನ ರಾಮ ನಮೊ। ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ ॥ ೭ ॥ ಕೃಷ್ಣಾನಂತ ಕೃಪಾ ಜಲಧೆ ಕಂಸಾರೆ ಕಮಲೇಶ ಹರೆ। ಕಾಳಿಯ ಮರ್ದನ ಲೋಕಗುರು। ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯ ॥ ೮ ॥ ದಾನವಸತಿ ಮಾನಾಪಹಾರಾ। ತ್ರಿಪುರವಿಜಯ ಮರ್ದನ ರೂಪಾ। ಬುದ್ಧಜ್ಞಾನಾಯಚ ಭೌದ್ಧನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿ

ಪಾಲಯ ॥ ೯ ॥ ಶಿಷ್ಟಜನಾವರ ದುಷ್ಟಹರಾ । ಖಗ
ತುರಗೊತ್ತಮ ವಾಹನತೆ । ಕಲ್ಕಿರೂಪಿ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ
ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯ ॥ ೧೦ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿನ 10 ಅವತಾರಗಳ ಅರ್ಥ 3 ವಿಧದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು:–

(i) ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪುರಾಣಗಳ ಕಥೆಗಳು ಸತ್ಯವೆಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಂಬಬಹುದು.

(ii) ಯೋಗ ವಸಿಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಕಾಕಭುಶುಂಡಿ ಎಂಬ ಕಾಗೆರೂಪ ದಿಂದ ಒಂದು ವಟವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಪ ಆಯುಷ್ಯ ತನ್ನ ತಪೋಬಲ ದಿಂದ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಋಷಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ 10 ಅವತಾರಗಳು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಇದೇ ಕ್ರಮಾನ್ವಯದ ಪೋಣಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ತಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆಂತಲೂ ಅನೇಕ ವಸಿಷ್ಠರು ಅನೇಕ ರಾಮ ದೇವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಬೋಧಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಹೋಗುವದು ತಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇ ನೆಂತ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಈ 10 ಅವತಾರಗಳು ಆತ್ಮನು ಒಂದು ಜೀವದಶೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುವ ವರೆಗಿನ ಆತನ 10 (stages) ವೇದಿಕೆಯ ಮಜಲುಗಳು ಎನ್ನಲೂಬಹುದು. ಅಥವಾ (3) ಇವು 10 ಅವತಾರಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ತತ್ತ್ವಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಅವತಾರಕೃತ್ಯ ಗಳಂತೆಯೇ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ ಎಂತ ಸಹಾ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಆಯಾಯ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಊಹನೆಗಳು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪ್ರಥಮ ಚರಣದಲ್ಲಿ ತೋರುವ:—

1. ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ

ಈ ಪ್ರಥಮ ಅವತಾರದ ಕುರಿತು ಪುರಾಣದ ಕಥೆ ಏನೆಂದರೆ ಸತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮನ ವೇದಗಳನ್ನು ಶಂಖಾಸುರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಕಳವು ಮಾಡಿ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಸಾದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲು

ಆತನು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ತಾಳಿ ಶಂಖಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಶಂಖಾಸುರನು ತನ್ನ ಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ "ನನ್ನ ಕಳೇವರವು ನಿನಗೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ಶಂಖದ ನೀರು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ನೀನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹಾ ಶಂಖದ ನೀರು ಹಾಕಿಯೇ ನೀನು ಪವಿತ್ರತೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬೇಸಗೊಳ್ಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಒಪ್ಪಿ, ಈಗ ತುಳಸಿ ಮೊದಲಾದ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಪೂಜಾಸ್ಥಾನ, ಪೂಜೆಯ ಮೂರ್ತಿ—ಎಲ್ಲಾ ಶಂಖದ ನೀರು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ಕ್ರಮ ಉಂಟು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಸಾಲದು. ಯಾಕಂದರೆ ವೇದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಬೂಕುಗಳಲ್ಲ. ವೇದ ಎಂಬ ಶಬ್ದ "ವಿದ್" ಅಂದರೆ ತಿಳಕೊ ಎಂಬ ಅರ್ಥ. ವೇದ ಅಂದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಆತನ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಏಕಪಾಠಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಆ ವೇದ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಂಖಾಸುರನು ಕದಿಯುವದು ಹ್ಯಾಗೆ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಡುವದು ಹ್ಯಾಗೆ, ಅದನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ಬಗೆದು ತೆಗೆದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ತಾಳಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ ತೆಗೆಯುವದು ಹ್ಯಾಗೆ?

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮೀನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ (ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ) (Semen) ಬಿಂದು ಉಂಟು. (microscope) ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮೀನಿನ ಮತ್ತು ಬಿಂದುವಿನ ಆಕಾರ ಒಂದೇ. ಒಂದು ಗುಂಡುಸೂಜಿಯ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಚುಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾಲದಂತೆ ಒಂದು ರೇಖೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಆ ಚುಕ್ಕಿ ತಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಬಾಲ ಶರೀರವಾಗಿಯೂ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಗರ್ಭ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಗರದಲ್ಲಿ

ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಮತ್ಸ್ಯದೇಹವನ್ನು ಅತೀ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳಸಿ ಶಂಖಾಸುರನಿಗೆ ಸಂಹರಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪುರುಷದೇಹದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಬಿಂದುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡದೆ ರಕ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಹೀರಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಸಡುವೆ ಇರುವ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ ಯಾ ಆಗ್ನೇಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಧಾ ಅಂಶವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಅದಕ್ಕೆ—

1. ಮೂರ್ಧ್ನಿಜ್ಯೋತಿ.
2. ಅಮೃತಸ್ಥಾನ.
3. ಭ್ರೂಚಕ್ರ.
4. ಲಲಾಟನೇತ್ರ.
5. ದೇವಾಕ್ಷ್ಯ.
6. ತೃತೀಯನೇತ್ರ.
7. ಫಾಲನೇತ್ರ.
8. ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷು.
9. ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ, ಮತ್ತು
10. ದಿವ್ಯಚಕ್ಷು.
11. Pineal gland.
12. ಆಗ್ನೇಯ ಯಾ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ.

ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. —ಚಂದ್ರಕಾಂತ.

ನಮ್ಮ ಬಿಂದು ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷು ಆಗಿ ಬೆಳದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಶಂಕಾ ಯಾ ಆಶಂಕಾ ಯಾ ಸಂಶಯ, ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾದಿ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ, ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗುತ್ತದೆ.

189. ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ನಿಸ್ಸಂದೇಹೊ ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಭಗವದ್ಭಾವೊ ಹಾ
ಭಕ್ತಿಚಾ ನಿಜನಿರ್ವಾಹೊ । ಭಜನ ಭಾವೊಯಾನಾವ ॥

ಎಂದು ಏಕನಾಥನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಸೆಳೆಯುವ ಸಂಶಯ ಎಂಬ ಅಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಭಗವದ್ಭಾವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರೇಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಬಹುದು.

ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾಣದ ಶಂಖಾಸುರನು ಶಂಖನಲ್ಲ. ಶಂಕಾಸುರ ಅಂದರೆ ಶಂಕಾ; ಅಂದರೆ ಆಶಂಕಾ ಸಂಶಯ, ಅಸುರ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ—**ಅಸು** ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ, **ರ** ಅಂದರೆ ರಮಮಾಣನಾಗುವುದು. ಅಸುರ ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ವಿಷಯಲಂಪಟನಾಗುವದೇ ಅಸುರ ಯಾ ಆಸುರೀ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣ. ಮನಸ್ಸು ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

190. “ದೃಢ ಆಸ್ತಿಕ್ಯಂ ಸಮಾಧಾನ ಶುದ್ಧಶ್ರದ್ಧಾತೀ ಜಾಣ ॥” ಎಂತ ಏಕನಾಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಸ್ತಿಕ್ಯ ಅಂದರೆ ದೇವರು ಸರ್ವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯು ಕುಳ್ಳುವರೆಡೆ ಸಹಾ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಸರ್ವರೂಪಗಳೂ ಅವನದೇ. ಆತನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡುವುದು, ಸುಖದುಃಖಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಆತನಿಂದಲೇ. ಆತನು ಸಕಲವೂ ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ—ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಶ್ರದ್ಧಾ. ಶ್ರತ್=ಸತ್ಯ ಧಾ = ಧಾರಣೆಮಾಡುವುದು.

ಈ ಸಂಶಯ ಎಂಬ ಶಂಕಾಸುರನು ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಟನು ಮತ್ತು ಎಂಥಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯ ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಆತನ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವೇದ ಈ ಶಂಕಾಸುರನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲಾ ಕಳಕೊಂಡು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ದೊಡ್ಡ ದಿಗ್ವಿಜಯಿ ಎಂತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದರೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತ ಭಕ್ತಿಯ ವೃತ್ತಿಗಳು ಶಂಖದ ನೀರಿನಂತೆ ಶಂಖದೊಳಗಿದ್ದ ಜೀವನಾದ ಶಂಖಾಸುರನಿಗೆ ಕೊಂದ ನಂತರ ಆ ಶಂಖದ ನೀರು ಹ್ಯಾಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮದ ವೃತ್ತಿ

ಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಸಾಧಕನು ಮುಕ್ತಿಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿರು ತ್ತಾನೆ. ಸಂಶಯ ಎಂಬ ಶಂಕಾಸುರನು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ, ಸಾಧಕರಿಗೂ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಯಾ ವೇದಹರಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಬಿಂದುವಿನ ಕುರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದ ಏನೆಂದರೆ:—

191. "ಒಂದು ನಾಳದಿ ಬಿಂದುಮೂತ್ರವು । ಒಂದು ಬಿಟ್ಟು
ಮತ್ತೊಂದು ಬಿಡದವನೇತಾಂ ಯೋಗೀ ಸರ್ವಜ್ಞ ॥

ಅಂದರೆ ಶಿಶ್ನದಿಂದ ಮೂತ್ರ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಕು ಹೊರತು ಬಿಂದು (semen) ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಬಿಂದು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವನೇ ಯೋಗಿಯು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಬಿಂದು ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷು ಆಗಿ, ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಾಮನನ್ನು ತನ್ನ ಫಾಲನೇತ್ರದಿಂದ ಕಾಮ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಸುಟ್ಟಂತೆ ಕಾಮದಹನಮಾಡಿ, ಮನುಷ್ಯನು ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತು (god intoxicated) ರಾಮಅಮಲದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಬಿಂದುವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂತಾನ ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಪುತ್ರ, ಪುತ್ರಿಗಳಾಗು ತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಮಲು ಆ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವ್ರತದಿಂದ ಅಮರೊಲಿ ವಜ್ರೋಲಿ ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಬಿಂದು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬಾರದು. ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಧಾ ಆಗಬೇಕು.

ತೆಂಗಿನಮರದಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು ಆಗು ತ್ತವೆ. ಆ ಮರದ ಕೊಂಬನ್ನು ಮುಕ್ತಿದಾರನಿಂದ ಕೊಯಿಸಿ ಅದರ ಸತ್ವವನ್ನು ಒಂದು ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಆ ಶೇಂದಿಯನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಅಮಲು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಗಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬಿಂದು ಅಮೃತ ಸಿಂಧುಮಾಡಿ ಜನ್ಮಮರಣದಿಂದ ತಪ್ಪಬಹುದು. ಇದೇ ಮತ್ಸ್ಯದ ಹಾಗಿ ರುವ ಬಿಂದು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಶಂಖಾಸುರನಿಗೆ ಸಂಹರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ವೇದ ಆತನೆ ತಂದುಕೊಡುವದೆಂಬುದರ ಅರ್ಥ.

ಈ ಶಂಕಾಸುರನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು:—

1. ನಾಲ್ಕು ವಿಧವೆಯರು ಒಬ್ಬಗುರುವಿನಿಂದ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಜಪದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಹು ಗೋಪ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯ 4 ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರೂ ಕುಳಿತು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಸಾಧನೆಮಾಡಲು, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ವಿಮಾನ ಬಂತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರೂ ಕುಳಿತು, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಮಾನ ಮೇಲೆ ಏರುವಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಜಪ ಇನ್ನೂ ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಡುವದು ಏನು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ಬೋ, ಳೀ, ಮುಂ, ಡೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು, ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಿದರೆ ಬೋಳೀಮುಂಡೆ ಎಂತ ಆಗುತ್ತದೆ. "ನೋಡಿದಿರಾ, ನಮ್ಮ ಗುರು ನಾವು ಅಜ್ಞಾನಿ ಹಳ್ಳಿಹೆಡ್ಡರೆಂದು ಈ ಅಬದ್ಧ ಮಂತ್ರ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಗುರುವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು, ವಿಮಾನ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಆ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವೆಯರು ಜಖಂಪಟ್ಟು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ದುರ್ದಶೆ ಶಂಕಾಸುರನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಂತು.

2. ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಒಂದು ಆಡನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಕೆಲವು ಕಾಕುಪೋಕರು ಮಸ್ಲತು ಮಾಡಿ ಆತನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಳಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಆತನು ಬರುತ್ತಾ, ಅವರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಥಮನು "ಅಯ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಹಣೆಬರಹವೇ, ನಾಯಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತೀಯಲ್ಲಾ" ಎಂದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಮುಂದರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ದ್ವಿತೀಯನು "ಆಹಾ ಕಲಿಯುಗವೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಯಿಯನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊರುತ್ತಾನಲ್ಲಾ" ಎಂದು ಕೇಕೆಹಾಕಿ ನಕ್ಕನು. ಅದು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯವನು "ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ. ನಾವೆಲ್ಲಾ ತುರುಕರು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಆದರೂ ನಾವು ನಾಯಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪವಿತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಂಥಾ ನಾಯಿಯನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊರುತ್ತಾನಲ್ಲಾ" ಅಂದನು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಗುಳಿಗನ ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಂದ ದೋಷದಿಂದ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣ ಆಗಿ ಆಡು ಎಂತ ನಾನು ನಾಯಿಗೆ ತಂದೆನೋ ಏನೋ

ಎಂತೆ ಸಂಶಯ ತೋರಿತು. ಮುಂದುವರಿದು ಹೋಗುವಾಗ, ನಾಲ್ಕನೆ ಯುವನು “ಇಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಈಗ ನೀನು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹುಡುಗರೂ ಕಾಕುಪೋಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀನು ನಾಯಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಾರು, ಜಾಗ್ರತೆ ಇರಲಿ” ಅಂದನು. ಆಗ ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ನಾಯಿಯೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತುಹಾಕಿ ಬರೀ ಕೈಯಿಂದ ಆತನು ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ನಂತರ ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಆಡನ್ನು ತಿಂದುಹಾಕಿದರು.

3. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಒಬ್ಬನು ಬಾವಿ ಸುಮಾರು 2 ಮುಂಡು ತೋಡುವಾಗ ಆತನ ಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬನು ಬಂದು “ಇಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ 60 ಮಾರು ದೂರ ಅಗಿ” ಎನಲು, 2ನೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಗಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನು “ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀರುಂಟೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಎಂದು ಕೇಳಲು, “(water-diviner) ನೀರಿನ ಜ್ಞಾನ ಉಳ್ಳವನು” ಎನಲು, “ಅವರು ಬರೀ ಢೋಂಗಿ. ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚೋ? ಇಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ½ ಫರ್ಲಾಂಗ್ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಗಿ” ಎನಲು, ಅಗಿಯುವದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಜಾರದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ನೀರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಗಿಯದೆ ಹಾಳಾದನು.

4. ಒಬ್ಬ ಆಫೀಸರನು ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕೃತ್ರಿಮ ಹಲ್ಲಿನ ಜತೆಯ ಜೋಡು ಎಂದಿನಂತೆ ಮಲಗುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಹುಡುಕಲು, ಸಿಕ್ಕದೆ ತಾನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತು ಬಹುಶಃ ರಾತ್ರೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟೆ ಎಂದು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಗಿವಚಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗಿನ ಅಂತರಾಚ್ಛಾದನ ತ್ವಚೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ತಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗಿಯದೆ ಎಂತಲೂ ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟು ಒಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಸಿಗಿದುತೆಗೆಯು

ಬೇಕೆಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಟಹಿಡಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಅತೀ ಕ್ಷೀಣನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಪರೇಶನ್ ತಯಾರಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಮಾಡುವಾಗ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಟಿಲಿಗ್ರಾಮು "ಹಲ್ಲುಜತೆ ಹಾಸಿಗೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆತನು ಹುಶಾರಾಗಿ ಕೂಡಲೇ 18 ಮೈಲು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು.

5. (F. T. Brooks) ಎಫ್. ಟಿ. ಬ್ರೂಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಯುರೋಪಿಯನನು ಲಂಡನಿನಿಂದ ಅಡ್ಯಾರಿಗೆ (ಮದ್ರಾಸಿಗೆ) ಬಂದು ಥಿಯಾಸೊಫಿ ಸೊಸಾಯ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಕಲಿತು, ಪ್ರವಚನಕೊಡುವದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿತು ಇತರರಿಗೆ ಕಲಿಸುವದು–ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಮೆರೆದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು. ಸಂಶಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆರ್ಯಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾಲ ಮರಣಪಟ್ಟನು.

6. ಈ ಮೇಲಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಂಶಯ ಹಾನಿ ಮಾಡಿತೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಲಾಯತಿಯ ಡಾಕ್ಟರ್ ಫುಟ್ (Dr. foot of London) ತನ್ನ ಅನುಭವ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಒಬ್ಬ ಕೃಶನಾದ ಉದ್ದ (Irishman) ಆಯರ್ಲೆಂಡಿನವನು ಆ ಡಾಕ್ಟರರು ತನ್ನ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, "ನನ್ನ ಕ್ಷಯರೋಗಕ್ಕೇನಾದರೂ ಔಷದಿ ಹೇಳಬೇಕೆನಲು, "Take Cod-liver oil" ಅಂದರೆ ಕೋಡ್ಲಿವರ್ ಮೀನಿನ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದರಿಸಿದನು. 2 ವರ್ಷ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಉದ್ದಧಾಂಡಿಗ ಆಳು ಅವರ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, "ನನಗೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮದ್ದಿನಿಂದ ಕ್ಷಯರೋಗ ಗುಣ ಆಯಿತೆಂದನು." "ನಾನು ಯಾವ ಔಷಧಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು?" ಎನಲು, "Dog-liver oil" "ಅಂದರೆ ನಾಯಿಯ ಕಲಿಜೆಯ ಎಣ್ಣೆ" ಎನಲು, ಆ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಯಿತು. ಈ ರೋಗಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಫಲದಾಯಕ ಆಯಿತು. ನಿಸ್ಸಂ

ಶಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆತನು ಸಿಕ್ಕಿದ ನಾಯಿಗೆ ಕೊಂದು ಅದರ ಕಲಿಜಿಯ (heart) ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದು ಕುಡಿದು ಕ್ಷಯರೋಗ ಕಳಕೊಂಡನು.

2. ಕೂರ್ಮಾವತಾರ

ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಚರಿತ್ರೆ ಏನೆಂದರೆ, ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರ ಮಥನ ಸಮಯ ವಿಷ್ಣುವು ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಧರಿಸಿ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಥನಮಾಡುವ ಸುರಾಸುರರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ವಾಗಿಯೂ, ಮಂಥನಮಾಡುವ ರವಿಯಾದ ಮಂದಾರ ಪರ್ವತ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹೊರುವದಕ್ಕೂ, ಕೂರ್ಮಾವತಾರನಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದನು. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ. ಇದೇ ಕೂರ್ಮ ನಮ್ಮ ದೇಹಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೂರ್ಮಾವತಾರದಂತೆ ಸಮುದ್ರಮಥನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ? ಆ ಮಥನ ಎಂಥಾದ್ದು ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಗೆ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು,

1. ಭರತವರ್ಷದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:— ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಯೋಗನಿದ್ರೆ ಅಂದರೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತರದೃಷ್ಟಿಯ ಸುಖಾನುಭವ ಎಂತಲೂ, ತನ್ನ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಪರೀರ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಾಕೃತ ಎಂತಲೂ, ನಿಜಾತ್ಮನು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅತೀತನೆಂತಲೂ, ಈ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನ ಆಕಾರ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಾನು ಧರಿಸಿದ್ದೆಂತಲೂ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಸಾಗರ ಮಥನದಿಂದ ದೃಢ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಆ ಮಥನದ ಸಾರವಾಗಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ರಚಿಸಿದನೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

2. ಏಕನಾಥರು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನದ ಅಂತರಾರ್ಥ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

i ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಸಾಗರ, ನಿಜಧೈರ್ಯಮಂದಾರ, ಗುರುವಾಕ್ಯ ಯುಕ್ತಿ ಸುರಾಸುರ, ಭಾವವಿಶ್ವಾಸವಾದಿಂ, ಬೋಧರವಿ ಮಂಥ, ಪ್ರತ್ಯಗಾವೃತ್ತಿ ಅಭ್ಯಾಸೆಂ ಮಂಥನಕರಿ.

ii ಅಹಂ ಜ್ಞಾತಾ ಹಳಾಹಳ ಉಠಿ, ತೆಂ ವಿವೇಕ ಶಿವೆಂ ಧರಿಲೆಂ ಕಂಠಿಂ, ಪುಡತಿ ಅಹಂ ನುಠಿ ಗಿಳಿಲೆಂತೈಸೆಂ.

iii ನಿರಭಿಮಾನೆ ಮಂಥುನಿ ಕಾಡಿಲೆಂ ಭಕ್ತಿ ಸಾರಾಮೃತ ನಿಜಬೋಧಾಚೆಂ ಪಾತ ನಿಜಾನುಭವಾನೆ ಆಸಾವೂನ ತೆಥೆಂ ಹೆಂ ಸಾರಾಮೃತ ಭರುನಿ ಕರವಿಲೆಂ ಪ್ರಾಶನ ಉದ್ಧವಾಸಿಂ ತೆಣೆ ಉದ್ಧವನಿವಾಲಾ.

3. ಶಿವಾಜಿಮಹಾರಾಜರ ಗುರು ರಾಮದಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:–

i ಶಬ್ದಮಥನ ಶಬ್ದೆಂ ಕೆಲೆಂ, ಅರ್ಥನವನಿತ ಪ್ರಕಟಲೆಂ, ಮಥನ ಕರ್ತ್ಯಾಸಿ ಭಕ್ಷಿಲೆಂ ತೆಂ ನವನೀತೆಂ.

ii ಪ್ರಪಂಚ ತಕ್ರಾ ಅಂತರಿಂ ನವನೀತ ವಾಸ್ತವ್ಯಕರಿ, ತಕ್ರ ಆಟೂನಿ ಪಾತ್ರ ಭರಿ ನವನೀತಝಾಲೆಂ.

iii ಅವಘೆಂ ನವನೀತ ದಾಟಲೆಂ ತೆಣೆ ಬಳೆಂ ಪಾತ್ರ ಫುಟಲೆಂ ನವನೀತೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಝಾಲೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಅವಘೆಂ ॥

iv ತೆಥೆಂ ಹಿ ದಾಟಲೆಂ ಉದ್ದಂಡ ತೆಣೆ ಫುಟಲೆಂ ತೆಂಚಿ ತೆಂ ಝಾಲೆಂ.

v ನವನೀತ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಹಾವಯಾಸಿ ಜಾತಾಂ ತಯಾಸಿ ತೆಂಚಿ ಗ್ರಾಸಿಸಕಲ ಪದಾರ್ಥ ಮಾತ್ರಾಂಸಿ ನವನೀತ ಸೆವಿಲೆಂ ಆಪಣಾ ಅಪಣ ಹೀ ಅನುಭವಾಚಿ ಖೂಣ.

ದೃಶ್ಯ ವಿಷಯದ ಅವಸಾನ ಏನು? ಎಂತ ಅರವಿಂದ ಘೋಷರಿಗೆ ಕೇಳಲು, ಅವರು ಹೇಳಿದರು: "ಜೇನು ತನ್ನ ರುಚಿ ತಾನೇ ನೋಡುವಂತೆಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಜೇನು ಹನಿಗಳನ್ನು ತಾನು ಸೇವಿಸುವಂತೆಯೂ, ಹನಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ನುಂಗುವಂತೆಯೂ, ಪ್ರತೀ ಒಂದು ಹನಿ ಇಡೀ ಜೇನುಗೂಡನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆಯೂ ಅದೇ ಗತಿ ದೇವರಿಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮನಿಗೂ ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೂ."

ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮನು ಏನು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಮಥನ ಅಂದರೇನು ಮತ್ತು ಮಥನ ವಿಧ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಬಿಂದು ಬೆಳೆದು ಸಣ್ಣ ಅವಯವಗಳುದ್ಭವಿಸಿ ಕೂರ್ಮಾಕಾರವಾಗಿ ಆ ಗರ್ಭ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ವೇದಾಂತ ವಿಧಿವಾಕ್ಯ ಏನೆಂದರೆ:—

> "ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣಂ ಕುರ್ವನ್ ಯೋಗಂ ಸಮಾರಭೇತ್ ।
> ಆಕುಂಚನೇನ ಕುಂಡಲೀನ್ಯಾ ಕಪಾಟಮುದ್ಘಾಟ್ಯ ಮೋಕ್ಷ ದ್ವಾರಂ ವಿಭೇದಯೇತ್" ಕುಂಡಲಿನಿ ಯಾ ಸರ್ಪಿಣಿ ಮೂಲಾಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸ್ತನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯೊಷಿತಾ ಆಗಿ ಅನಾಹುತ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಏರಿಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.
>
> —ತೈತಿರಿಯ ಉಪ 1-27-12.

ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಂಟು? ಕೂರ್ಮ ಒಂದು ಉಪವಾಯು. ಪಂಚ ಉಪವಾಯುಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ.

ಕೂರ್ಮವಾಯುವಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ವರೆಗೆ.

192. "ಕೂರ್ಮನಾಡಯಂ ಸ್ಥೈರ್ಯಂ" ಎಂತ ಪಾತಂಜಲಿ ಯೋಗ ಸೂತ್ರದ No. 31, 3ನೇ ಸೆಕ್ಷನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆ. ಕೂರ್ಮ ಎಂಬ ಉಪವಾಯುವು ಕೂರ್ಮನಾಡಿ ಎಂಬ ನರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಯಮ ಮಾಡಿದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಬಂದು ಅಚಲನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ **ಕೂರ್ಮಾವತಾರ** ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ; ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಎಂಬ ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆ ಅವತಾರ ಕೂರ್ಮವಾಯುರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಂಥನರವಿಯಾದ ಮಂದರಾಚಲಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೆಲುಬು (Spinal Column)

ಮಥನಮಾಡುವ ಮಾದರಿ ಹಗ್ಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿ ಎಂಬ ಸರ್ಪ; ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಿನಿ, ಯಾ ಸರ್ಪಿಣಿ ಎಂಬ ವಾಯು ರೂಪವಾಗಿ ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿ. ಮಥನಮಾಡುವ ಸುರರು ಮತ್ತು ಅಸುರರು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ; ನಮ್ಮ ದೇಹ (ಪಿಂಡಾಂಡ)ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅಪಾನ ಎಂಬ 2 ವಾಯುಗಳು. ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಸುರೀ ಸಂಪತ್ತಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮಥನ ಮಾಡುವಾಗ ಸುರರು ವಾಸುಕಿಯ ಬಾಲಹಿಡಿದರು, ಅಸುರರು ಅದರ ಹೆಡೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹಿಡಿದರು. (ಪಿಂಡಾಂಡ) ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾ ಯಾಮದಿಂದ ಅಪಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಸಂಲಗ್ನ ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಪೈಕಿ ಅಪಾನವಾಯುವು ಮೂಲಾಧಾರ ಚಕ್ರ (ಅಂದರೆ ಗುದ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ನಡುವೆ)ದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಗತಿಯು ಕೆಳಗೆ ಮೂತ್ರಪೂರಿಷ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೂಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣವಾಯು ವಿನ ಚಲನೆ ಊರ್ಧ್ವಕ್ಕೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಹತಚಕ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಶ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸ ಅದರ ವೃತ್ತಿ. ಈ ಅಪಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗತಿಯನ್ನು ಉಲುಟಮಾಡಿ ಅಪಾನ ಮೇಲೆಬರುವಂತೆಯೂ, ಪ್ರಾಣ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗು ವಂತೆಯೂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇವೆರಡು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಅಂದರೆ ಕುಕ್ಷಿ ಯಾನೆ ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಕೂಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕುಂಡ ಲಿನಿ ಶಕ್ತಿಯು ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಆಗ್ಯೆ ಆ ಶಕ್ತಿ ಚಾಲು ಆಗುವ ನಾಡಿ ಗಳೂ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳೂ ನಿಶ್ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಇಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಶರೀರವು ನೆಲದಿಂದ ಕೂತಲ್ಲಿಂದ 2, 3 ಇಂಚು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಂತೆ ಹಾರುತ್ತದೆ, ಆಗ್ಯೆ ನಮಗೆ (Shock) ಧಕ್ಕೆ ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಾಡಿ ಶುದ್ಧಿ ಆಗುವ ವರೆಗೆ ಸಾಧಾರಣ 1 ಯಾ $1\frac{1}{2}$ ತಿಂಗಳು ಹಾಗೆ ದೇಹ ಹಾರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತ ನನಗೆ ಕುರ್ಚಿ ಸಮೇತ ಹಾಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒಗೆದಂತೆ ಆಗಿ ಧಕ್ಕೆ ತಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ (Soul force) ಯ ಸ್ಥಾನ ಹುಬ್ಬುಗಳ ನಡುವೆ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಕಣ್ಣಿ ನಲ್ಲಿ ಬಂದಕೂಡಲೇ ನಾವು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ.

ಅದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ನಿದ್ರೆಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸ್ವಪ್ನ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅದು ದಶಮದ್ವಾರವಾದ ಸಹಸ್ರದಳ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ನಾವು ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಹುಬ್ಬುಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿ ಮುಖಾಂತರ. ಆ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯ ಕೆಳ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಪುರತತಿ ಎಂತ ಹೆಸರು. ಆ ಪುರತತಿ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಶಕ್ತಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಿಸಿದ 20 ದಿವಸದೊಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಹೃದಯದಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ವರೆಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯ ಕಿಂಚಿತ್ ಶುರು ಆದ ನಂತರ ಅಂದರೆ ಆ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ವರದ ಗುರ್ತು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ರೂಪದ ಗುರ್ತು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಕಹಿ ಅಥವಾ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥದ ರುಚಿ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಶುರುವಾದಕೂಡಲೇ ಆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕಂಠ, ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಸ್ರಾರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅದರ ವಾಹನಮಾಡಿ, ಆ ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಕ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯ ಬೇಕು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಅಭ್ಯಾಸಯುಕ್ತ ಕುಂಡಲಿನಿಶಕ್ತಿ ಚಾಲನವೇ ನಮ್ಮ ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನ. ಈ ಕುಂಡಲಿನಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಸರ್ಪಿಣಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಾಸುಕಿಯ ವೃತ್ತಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧದ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಚೇತರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ನನಗೆ 19ನೇ ಪಾನಿನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರದ (mystic writing) ಗುಪ್ತ ಲಿಪಿ ಮುಖಾಂತರ ನನಗೆ ನನ್ನ ಗುರು ದತ್ತಾತ್ರೇಯನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಲಿಪಿಯು ಇವತ್ತಿನ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಯಾಮದಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಿಲಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳುಗಳು ಬರೆಯುತ್ತವೆ. ನಾನು ಆ ವ್ಯಾಯಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತಾನ ಆಸನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಡೀ ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಶಕ್ಯವಾದ

ಚೇನೆಯಾಗಲು, ಒಂದು ಬಿಳೀ ಪ್ರಕಾಶವಾನ ಕೈ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಸವರಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿ ಕೂಡಲೇ ಆ ನೋವು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಾಡಿ ಸ್ಥೈರ್ಯಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೂರ್ಮವಾಯುವಿನದು. ಆ ಕೂರ್ಮ ವಾಯುವಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ಐಕ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಂಡಲಿನಿ ಉದ್ಘಾಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೂರ್ಮದ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಾಧಾರದಿಂದ ಆಗ್ನೇಯುವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಾವು (yawn) ಆಕಳಿಸುವುದು. ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನದಲ್ಲಿ ಶುರುವಿಗೆ 3 ಲೋಕ ಗಳನ್ನು ದಹನಮಾಡುವ ವಿಷ ಹೊರಡಿತು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗಾ ಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ತಾನು ಯೋಗಿ ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಉಂಟು. ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಯು ಒಂದು ಮರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಭ್ಯಾಸಿಸುವಾಗ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬಕಪಕ್ಷಿಯು ಹೇತುಹಾಕಿತು. ಆ ಯೋಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು, ಅದು ಭಸ್ಮವಾಯಿತು. ಆ ಯೋಗಿ ತನಗೆ ಯೋಗದ ಶಕ್ತಿ ಬಂತು; ತಾನು ದೊಡ್ಡ ಯೋಗಿ ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನಿರುವ ಕಾಡಿನ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕಿರುವ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತಿಯು ತಡಮಾಡಿದಳೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, "ನನಗೆ ಹೆದರಿಸಬೇಡ, ನೀನು ಸುಟ್ಟ ಬಕದ ಹಾಗಲ್ಲ ನಾನು" ಎಂತ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ತಾನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತೇನಷ್ಟೆ. ಹೀಗಿರುತ್ತಾ ಈ ಬಕದ ಸುದ್ದಿ ಇವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು ಕೇಳಲು, ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು: "ನಾನು ಪತಿವ್ರತೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಬಲ ನಿಮ್ಮ ಗಂಡಸರ ತಪೋಬಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ" ಎಂದಳು.

ಈ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಷ್ಟಕದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ:—

193. ಮೂಲಾಧಾರೆ ವಾರಿಜಪತ್ರೆ ಸಚತುಷ್ಕೇವಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ
ವರ್ಣನಿಶಾಲ್ಯೆ ಸುವಿಶಾಲ್ಯೆ। ರಕ್ತಂ ವರ್ಣಂ ಶ್ರೀ ಗಣನಾಥಂ
ಭಗವಂತಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀ ಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಣ

ತ್ರೊಸ್ಮಿ ॥ ೧ ॥ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಾನೆ ಷಡ್ದಳಪತ್ರೆಂತಸುಲಿಂಗೆ । ಬಾಲಾಂತರಾ ವರ್ಣವಿಶಾಲ್ಯೈ ॥ ಸುವಿಶಾಲ್ಯೈ ॥ ಪೀತಂ ವರ್ಣಂ ವಾಕ್ಪತಿರೂಪಂ ದ್ರುಹಿಣಂತಂ । ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರು ॥ ೨ ॥ ನಾಭಿಸ್ಥಾನಂ ಪತ್ರದಶಾಂಕಂ ಡಫವರ್ಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ ಗರುಡಾರೂಢಂ ಅರವಿಂದಂ । ನೀಲಂ ವರ್ಣಂ ನಿರ್ಗುಣರೂಪಂ ನಿಗಮಾಖ್ಯಂ । ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀ ॥ ೩ ॥ ಹೃತ್ಪದ್ಮಾಂತೆ ದ್ವಾದಶಪತ್ರೆ ಕಠವರ್ಣಂ ಸಾಂಬಂ ಶೈವಂ ಹಂಸವಿಶೇಷಂ ಸಮಯಂತಂ ಸರ್ಗ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತಂಕುರುವಂತಂ ಶಿವಶಕ್ತಿಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರು ಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಾಣತೊಸ್ಮಿ ॥ ೪ ॥ ಕಂಠಸ್ಥಾನೆ ಚಕ್ರವಿಶುದ್ಧೆ ಕಮಲಾಂತೆ ಚಂದ್ರಾಕಾರೆ ಷೋಡಶವರ್ಣೆ ಸ್ವರವರ್ಣೆ । ಮಾಯಾಧೀಶಂ ಜೀವಮಯಂತೈಜಸರೂಪಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಾಣತೊಸ್ಮಿ ॥ ೫ ॥ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರೆ ಭ್ರುಕುಟಿಸ್ಥಾನೆ ದ್ವಿದಳಾಂತೆ ಹಕ್ಷಂ ಬೀಜಂ ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರಂಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ವಿದ್ವಿದ್ವರ್ಣಂಜ್ಞಾನಮಯಂತಂ ವಿರುಪಾಕ್ಷಂ । ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ॥ ೬ ॥ ಮೂರ್ಧ್ನಿಸ್ಥಾನೆ ವಾರಿಜಪತ್ರೆ ಶಶಿರೂಪಂ ಶುಭ್ರಂ ವರ್ಣಂ ಪತ್ರ ಸಹಸ್ರಂ ಚತೂರೀಯಂ ಓಂ ಬೀಜಾಖ್ಯಂ ವರ್ಣ ಸಹಸ್ರಂ ಚತುರೀಯಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರು ಮೂರ್ತಿಂ ॥ ೭ ॥ ಶಾಂತಾಕಾರಂ ಶೇಷಶಯಾನಂ ಸುಖ ವಂದ್ಯಂ ಕಾಂತಾನಾಥಂ ಕೋಮಲಗಾತ್ರಂ ಕಮಲಾಕ್ಷಂ । ಚಿತಾರತ್ನಂ ಚಿದ್ಘನ ಪೂರ್ಣಂದ್ವಿಜರಾಜ್ಯಂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಾಣತೊಸ್ಮಿ ॥ ೮ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಮುಕುಂದಂ ಭಗವಂತಂ । ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಂ ಸಪ್ತಮನಂತಂ ಭಗರೂಪಂ । ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಮನಂ ತಂ ಗುರುಮೂರ್ತಿಂ । ದತ್ತಾತ್ರೇಯಂ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಣ ತೊಸ್ಮಿ ॥ ೯ ॥

೩. ವರಾಹ ಅವತಾರ

ಪುರಾಣದ ಕಥೆ ಏನೆಂದರೆ, ದೈತ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು, ವಿಷ್ಣು ವರಾಹ ಅವತಾರ ತಾಳಿ, ಆತನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದನು.

260,000,000,000 (cubic metres) ಘನ ಪರಿಮಾಣದು 24,902 ಮೈಲು ಸುತ್ತಳತೆಯ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಕಳಾಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ, ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಒಂದು ಫುಟ್‌ಬೋಲಲ್ಲ. ಅವನು ಹೇಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋದನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಠಿಣ.

ಗರ್ಭದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನೋಡುವಾಗ ಈ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗು 4 ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ಮೊಣಕಾಲು ಕೈಗಳನ್ನೂರಿ ನಡೆಯುವುದು, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಹಮೇಶಾ ಕೂಗುವುದು ಸಾಧಾರಣ ವರಾಹದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವರಾಹಾವತಾರ ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅವತಾರ ಕೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತದೆ? ಇದರ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆ? ಹಂದಿ ತನ್ನ ಅಮೇಧ್ಯ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಗು ತನ್ನ ಅಮೇಧ್ಯ ಸಹಾ ಬಾಯಿಗೆ, ತಲೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದು.

ಬಾಕಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ದವಸ, ಧಾನ್ಯ, ಫಲವಸ್ತು ತಿನ್ನುವಾಗ, ವರಾಹವು ನೆಲದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಅಂದರೆ ಭಂಗಾರದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದವನು. ಭಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಇಟ್ಟು, ಪೃಥ್ವಿ ಕೊರೆದು, ಆದಿ ಭಂಗಾರದ ಗನಿಗಳಿಂದ ಚಿನ್ನ ತೆಗೆದವನು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ. ಆತನ ರಾಜಧಾನಿ ಹಿರಣ್ಯಪುರ. ಆತನ ವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ. ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಶಾಂತಿ ಉಂಟು. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಯಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಭಂಗಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದು ಹಿರಣ್ಯವು ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಈ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅತಿ ಮೌಲ್ಯದ್ದು ಶಾಂತಿ. ಶಾಂತಿಯ ಒಂದು ಕಣ ಯಾ ಅಣುವಿನಿಂದ ಲೋಕದ ಸಕಲ

ಹಿರಣ್ಯ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸುಡುಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ, ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಹೂಡಿ, ಸೈಂಗೋಲು, ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಸೀಳಿ, ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಗೊಬ್ಬರ, ತಿಪ್ಪೆರಾಶಿ ಹಾಕಿದರೂ, ಶಾಂತಿಬಲದಿಂದ ಸಹನಮಾಡಿ ತನಗೆ ದುಃಖಕೊಡುವವರಿಗೆ ಬಿತ್ತಿದರ ಹತ್ತು ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೇ ಫಲ ಪೃಥ್ವಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಭಂಗಾರದಲ್ಲಿಯೇ ರತನಾಗಿ ವಿಷಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಭಂಗಾರದಿಂದ ಪಡೆದು ವಿಷಯಲಂಪಟನಾಗಿರುವ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆತನ ಭಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೇಮಲೋಷ್ಟಂಗಳ ಸಮದರ್ಶಿಯಾದ ಸತ್ಪುರುಷನ ಶಾಂತಿ ಬೇಕು. ಆ ಶಾಂತಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಂತಿ ಇರುವುದು ಮೂಲಾಧಾರದ ಪರಾವಾಚೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ಪರಾವಾಚಾ ಬಂದುಮಾಡಿದರೆ ಶಾಂತಿ. ಪರಾವಾಚಾ ಬಂದುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗದಲ್ಲಿ **ಮೂಲ ಬಂಧ** ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪರಾವಾಚಾ ಬಂದುಮಾಡಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಆಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ವಾಯುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಕೂಡಿಸಿದರೆ ಮೂಲಬಂಧದಿಂದ ಪರಾವಾಚಾ ಬಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವರಾಹ ಅವತಾರ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದು ವರಾಹ ಪೃಥ್ವಿ ಕೊರೆದು ಅಡಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮೂಲಾಧಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೂಲಬಂಧಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಯೋಗದಿಂದ ಯಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಹಾ ಸಾಧ್ಯ. ಪರಾವಾಚಾ ಬಂದಾಗಿ ವಾಚಾ ಪೂರ್ಣ ಪರಾ, ಪಶ್ಯಂತಿ, ಮಧ್ಯಮಾ ವೈಖರಿ ನಾಲ್ಕೂ ಬಂದಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಮೌನ ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌನವೇ ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಅಂಗ.

೪. ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ

ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಸಹೋದರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾ ಆತನ ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಅಧರ್ಮ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮ ನಾಶವಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ನರಸಿಂಹಾವತಾರತಾಳಿ

ಆತನಿಗೆ ಸಂಹರಿಸಿದನೆಂದು ಪುರಾಣದ ಕಥೆ. ಆತನು ಪಡೆದ ವರಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:— ತನಗೆ

1. ಮನುಷ್ಯನಿಂದಾಗಲೀ ಮೃಗಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಮೃತ್ಯು ಆಗಬಾರದು.

2. ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳು ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಟಬಾರದು.

3. ಯಾವ ಕಟ್ಟಡದ ಒಳಗಾಗಲೀ ಹೊರಗಾಗಲೀ ಮರಣ ಬರಬಾರದು.

4. ಹಗಲು ಯಾ ರಾತ್ರೆ ಮರಣ ಬರಬಾರದು.

5. ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಾದರೂ ತನಗೆ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರಬಾರದು.

6. ಪೃಥ್ವಿ ಯಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಬಾರದು.

ವಿಷ್ಣು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶರ್ತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಈಶ್ವರನ ವರಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಕೊಟ್ಟು ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದ ವಿಧ ಹ್ಯಾಗಂದರೆ:—

1. ಮೃಗನೂ ಅಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ; ನರಸಿಂಹ ದೇಹ ಧರಿಸಿದನು.

2. ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಾಶಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಗೆದನು.

3. ಕಟ್ಟಡದ ಒಳಗೂ ಅಲ್ಲ; ಹೊರಗೂ ಅಲ್ಲ. ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಕೊಂದದ್ದು.

4. ಹಗಲಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ; ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲ; ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು.

5. ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಜಿಸಿದ ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ, ಸ್ವತಹಾ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ನರಸಿಂಹಾವತಾರ

6. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಅಲ್ಲ; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲ; ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂದದ್ದು.

ಹೀಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ 6 ವರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಧಿ ಸಾಧನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಧಕನು ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸುವದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ:—

ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದುಹೋಯಿತು. ಎರಡನೇ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವ ನಡುವೆ ಇರುವ ಬಹು ಅಲ್ಪ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಯಾ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸಮಯವನ್ನು ಕಲ್ಪನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ. ಆಗ್ಯೆ ಸಾಧಕನು ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಶ್ವಾಸ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬರುವ ನಡುವೆ ಬಹು ಅಲ್ಪಕಾಲ ಕುಂಭಕ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕುಂಭಕದ ಕಾಲ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವಂತೆ, ಅಥವಾ ಘಡಿಯಾರದ ಲಂಬಕ (ಪೆಂಡುಲಮ್) ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಾಗ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಅಲ್ಪ ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಹಗಲು ಕಳೆದು ರಾತ್ರೆ ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರೆ ಕರಿಗಾಳಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಭೂಗಾಳಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಬ್ರಹ್ಮಮುಹೂರ್ತ ಸಮಯ ರಾತ್ರೆ ಹೋಗಿ ಬೆಳಕು ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಹಗಲು ಸರಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಭೂಗಾಳಿ ಕರಿಗಾಳಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೂರುವಾಗ, ಯಾವ ಪಕ್ಷಿಯೂ ಮೃಗವೂ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಾರದೆ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂರುವಾಗ (dosing) ತೂಕಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅದು ಒಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಸಾಧಿಸಿ ಮುಮುಕ್ಷುವು,

194. “ನಿದ್ರಾದೌ ಜಾಗರಸ್ಯಾಂತೆಯೊ ಭಾವಉಪಜಾಯತೆ ।
ತಂಭಾವಂ ಧಾರಯನ್ಯೋಗಿ ನ ಧುಃಖೈರಭಿಭೂಯತೆ ॥

ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾತತಾ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾತತಾ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಸಹಾ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಅದು ಹ್ಯಾಗಂದರೆ:—

ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತ ಮನುಷ್ಯನು ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೊ ನಿತ್ತಹಾಗೆ ಕಂಡನು; ಯಾರೆಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾತತಾ ಶುರು ಆಯಿತು; ದೀಪ ತಂದು ನೋಡಿದನು. ಅದು ಸ್ಟೇಂಡಿನ

ಮೇಲೆ ನೇತಾಡುವ ತನ್ನ ಕೋಟು ಮತ್ತು ಚಲ್ಲಾಣ ಎಂತ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಜ್ಞಾತತಾ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾತತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಅಜ್ಞಾತತೆ ಬರುವ ವರೆಗೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಅಡಿಗೆಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳನು ಕನ್ನ ಕೊರೆಯುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಅನುಮಾನಪಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು ಅಜ್ಞಾತತಾ ಬಂತು. ದೀಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಹೆಗ್ಗಣ ಸಟ್ಟನೆ ಆತನ ಕಾಲಡಿಗೆ ಹಾರಿ ತತ್ತರಿಸಿ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕಾಲು ಬಗೆದು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಜ್ಞಾತತಾ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾತತೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಅಜ್ಞಾತತೆ ಬರುವ ವರೆಗೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ. ಇದು ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ. ಹೀಗೆ ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸುವರೆ ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ವಾಮನಾವತಾರ

ಪುರಾಣದ ಕಥೆ ಏನೆಂದರೆ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ ದಿಂದ ಭೂಲೋಕ, ಇಂದ್ರಲೋಕಗಳ ಸಂಪತ್ತುಹೊಂದಿ ಅಭಿಮಾನ ದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿಲು, ವಿಷ್ಣು ವಾಮನಾವತಾರತಾಳಿ ವಟುರೂಪ ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲಡಿಗಳಿಂದ ಮೂರು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ತನಗೆ ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ಬಲಿಯ ಮುಂದೆ ಯಾಚಿಸಲು ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲು, ಆತನ ಕಾಲುಅಡಿ ಅತೀ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. 2ನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಂದ್ರಲೋಕ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು 3ನೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಆತನ ತಲೆಮೇ ಲಿಟ್ಟು ಆತಗೆ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನೆಂದು ಪುರಾಣ ಕಥೆ. ಈ ವಾಮ ನಾವತಾರ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ?

ವಟುವಿಗೆ ಮೌಂಜಿಬಂಧನ ಯಾ ಉಪನಯನಸಮಯ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಪಾದಗಳು ಯಾ ಚರಣಗಳುಂಟು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

ಪ್ರಥಮ ಚರಣ: ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ।
2ನೇ ಪಾದ ಯಾ ಚರಣ: ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯಧೀಮಹಿ ॥
3ನೇ ಚರಣ: ಧಿಯೋಯೋನ಼ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ತ್ರಿಪದಾಗಾಯತ್ರೀ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉಪನಯನ ಆದಕೂಡಲೇ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುವಿನ ಮುಖತಃ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಮೂರು ರೂಪಗಳಾದ ಗಾಯತ್ರಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ರೂಪಗಳಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣ ಬರುವಾಗಲೇ ಮಾಡುವದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾ 12 ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಸಮಯ ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಗಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಬಲಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

೬. ಪರಶುರಾಮ ಅವತಾರ

ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಪರಶುವಿನಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲ ನಾಶಮಾಡಿದನೆಂದು ಪುರಾಣದ ಕಥೆ.

ಉಪನಯನ ಆಗಿ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಆತನ ಅನುಜ್ಞಾನುಸಾರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣನಾಗಿ ಅಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ಅಂದರೆ "ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮಯೋರಭಿನ್ನ" ಜ್ಞಾನ ಅಂದರೆ ತಾನು ಜೀವಾತ್ಮ ಆಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಲ್ಲ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ ಎಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆನೇ ಪರಶು ಎಂಬರ್ಥ. ಅದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತುಳುಕುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಸಕಲ ಷಡ್ವೈರಿ ಯಾನೆ ಆಸುರಿಸಂಪತ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಗೆದ್ದು, ಸಾಧನಚತುಷ್ಟಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗುವುದಕ್ಕೆನೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ದುಷ್ಟ ಕುಲ ನಾಶಮಾಡಿ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಗನುಸಾರ ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡುವ ದೈವೀಸಂಪತ್ತೆಂಬ ಶಿಷ್ಟ ಅರಸರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅವತಾರಕೃತ್ಯ ಪರಶುರಾಮನು ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಅರ್ಥ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮಾರಕವಾಗಿರುವ ಷಡ್ವೈರಿಗಳನ್ನು ತಾರಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪರಶು ಎಂಬರ್ಥ. ಹೀಗೆ:—

1. ರಾಧೆಯ ಕಾಮ. 2. ಶಿಶುಪಾಲನ ಕ್ರೋಧ. 3. ವಾಲ್ಮಿಕಿಯ ಲೋಭ. 4. ಯಶೋದೆಯ ಮೋಹ. 5. ರಾವಣನ ಮದ, ಮತ್ತು

6. ಕಂಸನ ಭಯ—ಈ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾರಕ ಷಡ್ವೈರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಾರಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ

195. "ಅಪ್ರಮತ್ತೋ ಗಭೀರಾತ್ಮಾಧೃತಿಮಾನ್ ಜಿತಷಡ್ಗುಣಃ" ಎಂಬೀ ಲಕ್ಷಣಗಳಿದ್ದು-ಆದರ್ಶ ಯೌವನನ ಸ್ಥಿತಿ ಮನುಷ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

೭. ಶ್ರೀ ರಾಮಾವತಾರ

ರಾಮಾವತಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಪೂರ್ಣಾವತಾರಗಳು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ನಿಗ್ರಹ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸಕಲ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಡುವ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಉಪಾಸನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸಾಗರವೇ ಎಂಬಂತೆ ಅಮೃತಸಾಗರದಂತಿರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ, ಯೋಗವಸಿಷ್ಠ, ಶಿವಗೀತಾ ಈ ಮೂರು ರಾಮಾವತಾರದಿಂದಲೂ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಂದ ಶಾಂತಿಪರ್ವ, ಭಿಕ್ಷುಗೀತ, ಹಂಸಗೀತ, ಕಪಿಲಗೀತ, ಗರ್ಭಗೀತ, ಉದ್ಧವಗೀತ, ಅವಧೂತಗೀತ, ಪರಮಹಂಸಗೀತ, ಐಲಗೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೋಪಿಗೀತ, ವೇಣುಗೀತ, ಯುಗಲಗೀತ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ಮಹಿಷೀಗೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೀತಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿಯವೆ.

ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಗ್ರಹಸ್ಥನು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುಲಾಚಾರ, ದೇಶಾಚಾರ, ಲೋಕಾಚಾರ, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವತಹಾ ಧರ್ಮ ಆಚರಿಸಿತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆತನೆ ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ರೈಲ್ವೇ ಇಂಜಿನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿ (rail) ಮೇಲೆಯೇ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಏಕಬಾಣ, ಏಕವಚನ, ಏಕಶಯ್ಯಾ

ಈ ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಗ್ರಹಸ್ಥನ ಸ್ವಧರ್ಮ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ನೇಮಾವತಾರ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ರಾಮಾಯಣ ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣ ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸರಿಹೋಲುತ್ತದೆ. ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮದ ಶಿಕ್ಷೆಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ಮಹಾಭಾರತ ಜ್ಞಾನಪ್ರಧಾನ. ಅದು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮೇಧಾ (brain) ಸಮಾನ. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಆತನ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಕೇತಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಯ್ದನೆಂದು ಪುರಾಣ.

೮. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ

ಈ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮಾವತಾರ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆತನ ವೇಣುಗಾನದಿಂದ ಪ್ರೇಮಸಮಾಧಿತಾಗುವಂತೆ ಆತನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ವೇಣುಗೀತ ಓಂಕಾರ. ಅದು ಸದಾಸರ್ವದಾ ಮೊಳಗುತ್ತಾ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಅದರ ಸ್ವರ ನಮಗೆ ಕೇಳುವುದು ಹೇಗೆಂತ “ ದೇಹ

> ಗೇಹ ಕರ್ಮಹೆಂ ಸಾರೂನಿ । ಸೆಜೆಂ ಪಹುಡಲಿಂ ಸುಖ ಸಮಾಧಾನಿಂ । ಕೃಷ್ಣ ವೇಣುಗೀತ ಪಡೆಶ್ರವಣಿಂ । ವೃತ್ತಿಉಚಳಲಿ ಭೇಟಿಲಾಗೂನಿ । ಜೀವಿಂ ಲಾಗಲೆಂ ಹರಿಚೆಂ ಧ್ಯಾನ ॥ ೧ ॥ ಕಾಂಹಿಂ ಕೆಲ್ಯಾನರಾಹೆ ಮನ । ಪ್ರೇಮ ಪಡಿಭರೆಂ ಯೇತಸೆ ಸ್ಫಂದನ । ಹರಿಚರಣಿಂ ತೆಂ ವೇಧಲೆಂ ಮನ ॥ ೨ ॥ ಲಾಜ ಸಾಂಡೂನಿ ಝಾಲೆಂಮಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜ । ಸಾಸೂಸಾಸರಾಚೆಂ ನಾಹಿಂ ಮಜ ಕಾಜ । ಹರಿ ರುಪಿಂ ತೆಂ ವೇಧಲೆಂ ನಿಜ ॥ ೩ ॥ ಚಿದಾಕಾಶಿಚೆಂ ಸ್ವಚ್ಛ ಚಾಂದಣೆ । ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಭಾತೆಂ ಚಂದ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣ । ಧ್ಯಾತಾಂ ಧ್ಯಾನ ಖುಂಟಲೆಂ ಯೆಣೆ ಗುಣೆ । ಏಕಾ ಜನಾರ್ದನಿಂ ಲಾಧಲೆಂ ಹೆಂಚಿ ಖೂಣ ॥

ಎಂಬ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ ವೇಣುಸ್ವರ ನಾವು ಈಗಲಾದರೂ ಹೇಗೆ ಕೇಳಬಹುದೆಂದು ಏಕನಾಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಪ್ರೇಮ ಅಂದರೇನು?

ನಾರದನು ರಾಧೆಗೆ ಈ ಸವಾಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು: "ಶ್ರೀ ಕ್ರಷ್ಣನಿಗೆ ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಅವನು ಪುರುಷನೆಂತಾಗಲೀ ತಾನು ಸ್ತ್ರೀ ಎಂತಾಗಲೀ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮರೆತು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಭೇದ ಹೋಗಿ (sexless) ಆಗಿ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವ ಭಕ್ತ ಈ ಭೇದ ಇಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ"ಎಂದಳು.

ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರ

ಇದಕ್ಕೆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸುದರ್ಶನ ಅಂದರೆ ಸಮ್ಯಕ್ ದರ್ಶನ. ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಸತ್ಯರೂಪವನ್ನೇ ನೋಡುವುದು. ಅಂದರೆ "ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾ । ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾ ಪರಃ"

ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಜನೆ ರಸಪೂರ್ವಕ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ:—

196. 1. ಬಂಧು ಗಣೊ ಮಿಲಕಹೊ ಪ್ರೇಮಸೆ ಯದುಪತಿ ಬ್ರಜಪತಿ ಶ್ಯಾಮಾಶ್ಯಾಮ । ಮುದಿತ ಚಿತ್ತಸೆ ಘೋಷಕರೊಪುನಿ ಪತಿತಪಾವನ ರಾಧೆ ಶ್ಯಾಮ ॥ ಟೆಕ ॥ ಜಿವ್ಹಾಜೀವನ ಸಫಲಕರೊ ಕಹೊ ಯದುನಂದನ ಕಹೊ ಘನಶ್ಯಾಮ । ಹೃದಯ ಖೋಲಕರ ಕಹೊ ಮತಚುಕೊ ರುಕ್ಮಿಣಿವಲ್ಲಭ ಶ್ಯಾಮಾಶ್ಯಾಮ ॥ ೧ ॥ ನವನೀರದತನು ಗೌರಮನೋಹರ ಜಯಶ್ರೀ ಮಾಧವ ಜಯ ಬಲರಾಮ । ಉಭಯ ಸಖಾ ಮೋಹನಕೆ ಪ್ಯಾರೆ ಜಯಶ್ರೀ ದಾಮಾ ಜಯತಿ ಸುಧಾಮಾ ॥ ೨ ॥ ಪರಮಭಕ್ತ ನಿಷ್ಕಾಮ ಶಿರೋಮಣಿ ಉದ್ಧವ ಅರ್ಜುನ ಶೋಭಾಧಾಮ । ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿರಸ ಲೀನ ನಿರಂತರ ವಿದುರ ವಿದುರ ಗ್ರಹಿಣಿ ಅಭಿರಾಮ ॥ ೩ ॥ ಅತಿಉಮಂಗಸೆ ಬೊಲೊ ಸಂತತ ಯದುಪತಿ ಬ್ರಜಪತಿ ಶ್ಯಾಮಾಶ್ಯಾಮ । ಮುಕ್ತಕಂಠಸೆ ಸದಾ ಪುಕಾರೊ ಪತಿತ ಪಾವನ ರಾಧೆ ಶ್ಯಾಮ ॥ ೪ ॥

197. ಬಂಧು ಗಣೊ ಮಿಲ ಕಹೊಪ್ಯಾರಸೆ ರಘುಪತಿ ರಾಘವ ರಾಜಾರಾಮು । ಮುದಿತ ಚಿತ್ತಸೆ ಘೋಷಕರೊ ಪುನಿ ಪತಿತ ಪಾವನ ಸೀತಾರಾಮು ॥ಟೆಕ॥ ಜಿವ್ಹಾಜೀವನ ಸಫಲಕರೊ ಕಹೊ ರಘುನಂದನ ಜಯಸಿಯರಾಮು । ಹೃದಯ ಖೋಲಕರೊ ಮತಚುಕೊ ಜಾನಕಿವಲ್ಲಭ ಸೀತಾ ರಾಮು ॥ ೧ ॥ ಗೌರರುಚಿರತನು ಘನಶ್ಯಾಮು ಛಬಿ ಜಯಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಯಜಯ ರಾಮು ಅನುಜ ಪರಮು ಅನುಗತ ರಘುವರಕೆ ಭರತಶತ್ರುಘನ ಶೋಭಾಧಾಮು ॥ ೨ ॥ ಉಭಯ ಸಖಾ ರಾಘವಕೆ ಪ್ಯಾರೆ । ಕಪಿಪತಿ ಲಂಕಾಪತಿ ಅಭಿರಾಮು । ಪರಮಭಕ್ತ ನಿಷ್ಕಾಮು ಶಿರೋಮಣಿ ಜಯ ಶ್ರೀ ಮಾರುತಿ ಪೂರಣ ಕಾಮು ॥ ೩ ॥

ಅತಿ ಉಮಂಗಸೆ ಬೋಲೋ ಸಂತತ, ರಘು, ಪತಿ ರಾಘವ ರಾಜಾರಾಮು । ಮುಕ್ತಕಂಠಸೆ ಸದಾ ಪುಕಾರೊ । ಪತಿತ ಪಾವನ ಶೀತಾರಾಮು ॥ ೪ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಏಕಾದಶಸ್ಕಂಧದ (ಏಕನಾಥಿಯ)ಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ:—

198. "ಮಿೂ ಸದಾ ಹೃದಯಿಾಂಚ ವಸೆ । ಪರಿಪ್ರಗಟಲೋಂದಿಸೆ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪೆಂ'

ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದಿವಸ ಇದ್ದರೂ ಹಗಲು ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ನಮಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯನು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪ ಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಸ್ತಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಗುಣ ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿಭೂತಿ, ಅವತಾರದ ಲೀಲೆ ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯ. ವಜ್ರದ ತಾಬಳೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಅತಿಶಯ ಪ್ರಕಾಶ ದಿಂದ ಹೇಗೆ ಗಣನೆಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೊ ಹಾಗೆ. ಆತನ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯ

ವರ್ನು ಬಾಲಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಪೂರ್ಣಯೋಗಿ, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಪವಿತ್ರ ಶುಕ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು.

೯. ಬೌದ್ಧಾವತಾರ

ಅಸುರ ಜಾಲಂಧರನ ತಪಸ್ಸು ಮಿತಿಮೀರಲು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವರುಗಳು ಆತನ ಆಸುರಿಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡಲು, ಆತನು ಬೌದ್ಧಾವತಾರತಾಳಿ, ಜಾಲಂಧರ ಪತ್ನಿ ವೃಂದೆಯು ಹೂತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗ ಅವಳು ಹೆದರಿ, 12 ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಆತನು ಬುದ್ಧನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಜೀವದ ಆಶೆಗೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಹಿಡಿದಳು. ಬುದ್ಧನು ಕೂಡಲೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥ ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪ ಧರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಅವಳು ಅಪ್ಪಿಹಿಡಿದುದರಿಂದ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಹಾಳಾಯಿತು. ಪತ್ನಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಹಾಳಾದರೆ ಪತಿಯ ತಪೋಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧನು ಜಾಲಂಧರನ ತಪೋಭಂಗಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಗ್ರಹಸ್ಥರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪತ್ನಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಸಹ ಕೆಡದಂತೆ ನೋಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಮದಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಭಂಗ ಆದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಮಗ ಪರಶುರಾಮನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನೆಂದು ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧನ ಶಕ್ತಿ ಆವಾಹನಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರಮಾಡಿದನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೇಲಿನ ಅವತಾರ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನಿಗೆ—

"ದಾನವ ಸತಿ ಮಾನಾಪಹಾರಾ, ತ್ರಿಪುರಮರ್ದನರೂಪಾ ಬುದ್ಧಜ್ಞಾಯಚ ಬೌದ್ಧನಮೊ ಭಕ್ತಂತೆ ಪರಿಪಾಲಯಮಾಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿಯದೆ.

ನಾವು ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದೆಂದರೆ—ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ,

ಸುಷುಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳು ತ್ರಿಪುರಗಳೆಂದು ಕೈವಲ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆ:—

199. "ಪುನಶ್ಚಜನ್ಮಾಂತರ ಕರ್ಮಯೋಗಾತ್ ಸಏವ ಜೀವಃ। ಸ್ವಪಿತಿ ಪ್ರಬುದ್ಧಃ । ಪುರತ್ರಯೆ ಕ್ರೀಡತಿ ಜೀವ ಸ್ತತಸ್ತು ಜಾತಂ ಸಕಲಂ ವಿಚಿತ್ರಂ । ಆಧಾರಮಾನಂದ ಅಖಂಡ ಬೋಧಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಲಯಂ ಯಾತಿ ಪುರತ್ರಯಂಚ"

ಅಂದರೆ—ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನುಸಾರ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಪ್ನದ ಸೃಷ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಜಾಗ್ರದಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದು ಜಾಗ್ರತಿಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಧಾರಭೂತನಾಗಿ, ಆ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಅದೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ.

200. "ಅಧರ್ಮಾಭಿ ಭವತ್ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರದುಶ್ಯಂತಿ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಃ ಸ್ತ್ರೀಶುದುಷ್ಟೇಶು ವಾರ್ಷ್ಣೆಯ ಜಾಯತೆ ವರ್ಣಸಂಕರಃ ಸಂಕರೊ ನರಕಾಯೈವ ಕುಲಘ್ನನಂ ಕುಲಸ್ಯಚ । ಪತಂತಿ ಪಿತರೊ ಹ್ಯೇಷಾಂ ಲುಪ್ತಪಿಂಡೋದಕ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥

ಅಂದರೆ ಅಧರ್ಮಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನಾಚಾರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ವರ್ಣಸಂಕರರಾದರೆ ಕುಲನಾಶ. ವರ್ಣಸಂಕರವು ಕುಲಘ್ನರನ್ನೂ ಇಡೀ ಕುಲವನ್ನೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಮೃತ ಪಿತೃರು ಸಹಾ ಪಿಂಡೋದಕದ ಹಕ್ಕು ಕಳಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ."

—ಭ. ಗೀ. I 41, 42.

೧೦. ಕಲ್ಕಿ ಅವತಾರ

ಪುರಾಣದ ಚರಿತ್ರೆ ಏನೆಂದರೆ, ಕಲಿಯುಗದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜರೆಲ್ಲಾ ದರೋಡೆಖೋರರಾಗಿ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು, ವಿಷ್ಣು ಯಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧನವಂತನೇ ಘನಸ್ಥನೆಂತಲೂ, ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೇ ಸದ್ಗುಣಿ ಎಂತಲೂ,

ಪತಿಪತ್ನಿಯರೊಳಗೆ ಕಾಮಾತುರ, ಕಾಮಾಂಧರಾಗುವುದೇ ಪ್ರಧಾನ ಕರಾರು ಎಂತಲೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದೆ ವ್ಯವಹಾರ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅನೃತವೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂತಲೂ, ಸ್ತ್ರೀ ಸುಖವೇ ಅತೀ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಖವೆಂತಲೂ, ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಲೇಶವಾದರೂ ಪರಮಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಿನ ಡಂಭಾಚಾರ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದೆಂತಲೂ –ಈ ರೀತಿ ಜಗವೆಲ್ಲಾ ವರ್ತಿಸುವುದು.

ಇಡೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ಧಾರ್ಮಿಕಭಾವ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಆಚರಣೆಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದರಿಂದ ಪಂಚಾಂಗ ಸಮೇತ ಎಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅಧರ್ಮ ಪೂರಾ ನಾಶಮಾಡಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆ ಕಲ್ಕಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು

"ನಸ್ತ್ವಂ ನಾಹಂ ನಾಯಂ ಲೋಕಂ"

ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಳಯಮಾಡಿ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಉಪಾಸಕರು ತಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆ ದೇವರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಂಟೆಂದು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಅದರ ಸೂಚಕವಾಗಿ,

ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ.
ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಡಮರು, ಫಾಲನೇತ್ರ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ.
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಳಲು, ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರ.
ಸರಸ್ವತಿಗೆ ವೀಣಾ, ಪುಸ್ತಕ.
ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಿಗೆ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ತ್ರಿಶೂಲ.
ಗಣೇಶನಿಗೆ ಡಮರು, ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ತ್ರಿಶೂಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

೮. ಗುರು

ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಎಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯದ ತ್ರಿಪದ ಶೋಧದಲ್ಲಿ **ತತ್** ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಾ ದೇವರು ಯಾ ಶ್ರೀರಾಮ, **ತ್ವಂ** ಅಂದರೆ ಜೀವ

ಯೂ ಭಕ್ತ ಇವರಿಬ್ಬರ ಐಕ್ಯ ಅಸಿ ಪದದಲ್ಲಿ. ಅಸಿ ಅಂದರೆ ಆಗಿರುತ್ತಿ ಎಂಬ ಸತ್ತಾಸ್ವರೂಪ. ಅದು ಸದಾಕಾಲ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಗುರುಪದ. ತತ್ ತ್ವಂ ಗುರುಪದದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ. ದೇವಭಕ್ತರ ಐಕ್ಯ ಗುರುಪದದಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ:—

"ಶಿವರಾಮ ಗುರವೇ ನಮಃ" ಅಂದರೆ ಶಿವ ಎಂಬ ದೇವರು, ರಾಮ ಎಂಬ ಮನುಷ್ಯಧಾರಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಜೀವ. ಇವರ ಐಕ್ಯ ಸದ್ಗುರುವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟ ಈಶ್ವರನೇ. ಆಗ ರಾಮನು ತಾನು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನೆಂತಾಗಲೀ ಶಿವ ದೇವರೆಂತಾಗಲೀ ಮರೆತು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಸತ್ತಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ, ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ:—

ಲಾಚಾರ ಹೈ ಆಶಿಕ್ । ಮಜಬೂರ್ ಹೈ ಮಾಶುಕ್ ।
ದೊನೊಂಕಾ ಜಾನ ಹೈ ಕಾಸೀದ್ ಕಾ ಹಾತಮೆ ॥ ಅಂದರೆ

ಜೀವನು ನಿರ್ಬಲನು. ದೇವರು ಅಸಹಾಯನಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ಪ್ರಾಣವೂ ಗುರುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ಗುರುವಿನ ಆಟೋಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಥೆ ಉಂಟು. ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಪ್ರಾಯ ದಾಟಿತು. ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಪುತ್ರಸಂತತಿ ತನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯದಲ್ಲುಂಟೋ ಏನೆಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳು ಎಂತ ಅವರ ನೆರೆಕರೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಆಗುವ ಭಕ್ತನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಆತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಮಯ ಕೇಳಿ "ನಿಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಂತತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷ್ಣು ಹೇಳಿದನೆ"ಂದೆನಲು, ಆ ದಂಪತಿಗಳು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಧು ಕಂಡು ಅವರ ದುಃಖದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, "ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಗೆ ವಾಪಾಸು ಹೋಗಿ" ಎಂದು ಹರ್ಷಿಸಿದನು. ಅವರು ಆತನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಸುಪುತ್ರ ಜನಿಸಲು, "ನಿನ್ನ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಯಿತಲ್ಲ" ಎನಲು, ಆ ಭಕ್ತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಮಯ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ವಿಷ್ಣುವು "ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ, ನನ್ನ ಒಂದು ಕೆಲಸಮಾಡು.

ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸು ಪರಮಪದದ ಬದಲಾಗಿ ನನಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ತಯಾರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಾ" ಎನಲು ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಸಾವಿರಾರು ಇಷ್ಟ, ಮಿತ್ರ, ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೆಸ ಗೊಳ್ಳಲು, ಒಬ್ಬನಾದರೂ ತಲೆಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲೀ, ಈ ಸಂಸಾರದ ಅನಂತ ಆಶೆಯ ತೃಷ್ಣಾ, ಆಸಕ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾ ಕಬೂಲಾದವನೊಬ್ಬನಾದರೂ ಆತಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು, ನಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಸಾಧು ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ "ತಾನು ತಯಾರಿದ್ದೇನೆ; ಶಿರಸ್ಸು ಈಗಲೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ"ಂತ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲು, ಆ ವರ್ತಮಾನ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು, "ನಿನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಯರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂತತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮೂರು ದೇವರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗುರುರೂಪವಾದ ಆ ಸಾಧುವಿನ ಮಾತು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನೇ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರದಾನ ಮಾಡಿದೆನು ಎಂದನು".

201. ಗುರುಶಿಷ್ಯಪಣ ಹೆಂತೊ ಅಧಮಲಕ್ಷಣ
ಭೂತಿಂ ನಾರಾಯಣ ಖರಾ ಆಪತ್ಯೆಸಾಚಿ ದುಸರಾ ॥ —ತುಕಾ.
ಪುರುಷಕೆ ವಿಶೇಷಕರಕೆ ಗುರು ಅಪನಾ ಆತ್ಮಾಹಿಹೈ ॥
ವಿವೇಕಯುಕ್ತಿ ಸ್ವಭಾವೆಂ ಗುರುಭಜಾವೆಂ ನಿಜಬುದ್ಧಿ ।
ಜೊ ನಿಜದೆಹಿಂ ವಿವೇಕು ॥

Guru. Do not entrust yourself to one who "knows not that he knows not" ಅಂದರೆ "ತನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರು ಮನಃಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನನ್ನು ಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ" ಎಂತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಯವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. —Daily Express, 5-12-28.

ಖರೇ ಜ್ಞಾನಿಯ ಭಾವ ಏನೆಂದರೆ:—

202. ನಾಹಂ ಮನ್ಯೆ ಸುವೇದೇತಿ ನೊನವೆದೆತಿ ವೆದಚ ।
ಯೋನಸ್ತದ್ವೆದಸ್ತದ್ವೇದ ನೊನವೆದೆತಿ ವೆದಚ ॥

ಅಂದರೆ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನೆಂದಾಗಲೀ, ನಾನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂತಾಗಲೀ ನಾನು ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ, ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪವೋ ಆ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪನಾದವನೇ ಜ್ಞಾನಿ.

"My conception of Guru is perhaps not of the ordinary. Nothing but perfection will satisfy me. I am in search of one who though in the flesh is incorruptible and unmoved by passion, free from the pairs of opposites, who is truth and ahimsa incarnate, who will therefore fear none and be feared by none. But I must be perfect myself before I meet the Guru inflesh. Till then I must contemplate him in the spirit my path is straight, narrow and like the edge of the sword. I weep when I slip. God's word is "He who strives never perishes."

—Gandhi. The Hindu, 21—6—26.

ಗುರು:—ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ ನಿಷ್ಣಾತ, ಸ್ವಾನುಭವಾನೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಬೋಧ ಶಕ್ತಿನೆ ಸಂಪನ್ನ ದಯಾಳು ವ ಪರಮ ಶಾಂತ ಯಾ ಪಾಂಚಹಿ ಗುಣಾನಿ ಶ್ರೀಗುರುಯುಕ್ತ ಅಸತಾತ. ಜೊ ಆಪಣ ಸ್ವತಃ ಶಾಂತಿ ಸುಖ ಪಾವಲೆನಾಹಿಂತ ತ್ಯಾಂಚಾ ದೇಹನಿರಾಸ ಝಾಲಾ ನಾಹಿಂ. ಜೊ ಸ್ವತಃ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಹರಿರೂಪ ಝಾಲೆ ನಾಹಿಂತ ತೆ ದುಸರ್ಯಾಲಾ ಕಾಯ ಉದ್ಧರಣಾರ? ತುಕೋಬಾ ಮ್ಹಣತಾತ "ಮಲಾ ಅಶಾ ಕೋಣೆ ಕೃತಾರ್ಥ ಝಾಲೆಲಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸಾಂಪಡಲಾ ನಾಹಿಂ ಮ್ಹಣೂನ, ಪಾಂಡುರಂಗಾ, ವಿಠತುಝೆಂಚ ಪಾಯ ದೃಢಧರಿಲೆ ಆಹೆತ"

—ಪಾಂಗರಕಾರರ ತುಕಾರಾಮು ಚರಿತ್ರ.

203. ಸದ್ಗುರು ವಾಂಚೊನಿ ಸಾಂಪಡೆನಾ ಸೊಯು । ಧರಾವೆತಿ ಪಾಯು ಆದಿಂ ಆದಿಂ ॥ ೧ ॥ ಆಪಣಾ ಸಾರಿಖಾ ಕರಿತಿ ತತ್ಕಾಲ, ನಾಹಿಂಕಾಲ ವೇಳ ಮಗತಯಾ ॥ ೨ ॥ ಲೋಹ ಪರಿಸಾಚಿ ನ ಸಾಹೆ ಉಪಮಾ । ಸದ್ಗುರು ಮಹಿಮಾ ಅಗಾಧಚಿ ॥ ೩ ॥ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ದೇವಾ, ಅಂಧಳೆ ಹೆಂ ಜನ । ಗೆಲೆ ವಿಸರೂನ ಖರ್ರ್ಯಾ ದೇವಾ ॥ ೪ ॥

204. ಪಾವಾವಯಾಂ ತತ್ವಪಂಚವಿಸಾವೆಂ । ಚೊವ್ವಿಸಾ ಗುರುಂಸಿ ಉಪಾಸಾವೇಂ ವಿವೇಕಯುಕ್ತಿಸ್ವಭಾವೆಂ । ಗುರುಭಜಾವೆಂ, ನಿಜಬುದ್ಧಿ ॥ ಆಪಣಿಯಾಂ ಆಪಣ ಸಾಹ್ಯ ಪಾಹಿಂ । ಜೊ ನಿಜದೇಹಿಂ ವಿವೇಕು. —ಏಕನಾಥಿ.

ದತ್ತಾತ್ರೇಯಜಿ ಕಹತೆಹ್ಯೆಂ, ಮ್ಯೆನೆ ಕಿಸಿ ಏಕ ಮನುಷ್ಯಕೊ ಗುರು ನಹಿಂ ಬನಾಯಾ ಹ್ಯೆ । ಔರ ಮ್ಯೆನೆ ಕಿಸಿ ಕೆ ಕಾನೊಮೆ ಫೂಂಕ ಮರವಾಕರ ಮಂತ್ರಹಿನಲಿಯಾ ಹ್ಯೆ, ಪರಂತು ಜಿಸಸೆ ಗುಣ ಮಿಲಾ ಹ್ಯೆ ಉತನೆ ಗುಣಕಾ ಪ್ರದಾತಾ ಮಾನಕರ ಮ್ಯೆನೆ ಉಸಕೊ ಗುರು ಬನಾಯಾ ಹ್ಯೆ.

—ಅವಧೂತ ಗೀತಾ ಉಪೋದ್ಘಾತ.

ಚತುರ್ಥ ಪ್ರಕರಣ—ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ

1. ದೇಹ

205. 1. ಪಾಹತಾಂ ಶರೀರಾಚೆಂ ಮೂಳ । ಯಾ ಐಸೆಂ ನಾಹಿಂ ಅಮಂಗಳ । ರಜಸ್ವಲೆಚಾ ಜೊ ವಿಟಾಳ । ತ್ಯಾ ಮಧ್ಯೆಂ ಜನ್ಮಯಾಸಿ ॥ ೧ ॥ ಅತ್ಯಂತ ದೋಷಾಚಾ ವಿಟಾಳ । ತ್ಯಾ ವಿಟಾಳಾಚಾ ಪುತಳಾ ॥ ೨ ॥ ತೆಥೆಂ ನಿರ್ಮಳಪಣಾಚಾ ಸೊಹಳಾ ಕೆವಿಂ ಘಡೆ ॥ ೩ ॥ ಝಾಲಾರಾವ ಅಥವಾ ರಂಕ ಪೋಟಿಂ ವಿಷ್ಟಾ ಚುಕೆನಾ ॥ ೪ ॥

206. 2. ನಾನಾ ಸುಕೃತಾಂಚೆಂ ಫಳ, ತೊಹಾ ನರದೇಹಕೇವಳ। ತ್ಯಾಹಿ ಮಧ್ಯೆಂ ಭಾಗ್ಯಸಬಳ, ತರೀಚ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಲಾಗೆ। ನರದೇಹಿಂ ವಿಶೇಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತ್ಯಾಹಿ ವರಿ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ನಾನ॥ ಸದ್ವಾಸನಾ ಭಗವದ್ಭಜನ ಘಡೆ ಸರ್ವಪುಣ್ಯೆಂ॥ ಭಗದ್ಭಕ್ತಿ ಹೆ ಉತ್ತಮು, ತ್ಯಾಹಿವರಿ ಸತ್ಸಮಾಗಮು। ಕಾಳ ಸಾರ್ಥಕ ಹಾಚಿ ಪರಮು ಲಾಭ ಜಾಣಾವಾ॥ ನರದೇಹಾಚೆಂ ಉಚಿತ ಕಾಹಿಂ ಕರಾವೆಂ ಆತ್ಮಹಿತ. —ರಾಮದಾಸ ಸಮರ್ಥ.

207. 3. ನರದೇಹಾ ಐಸೆಂ ವೊಖಟೆಂ ಪೃಥ್ವಿ ಮಾಜಿ ನಾಹಿಂ ಕೋಠೆಂ। ದೇಹಾ ಐಸೆಂ ಗೋಮಟೆಂ ಪಾಹತಾಂ ನ ಭೇಟಿ ತ್ರೈಲೋಕಿಂ॥ ೧॥ ವೊಖಟೆಂ ಮ್ಹಣೊನಿ ತ್ಯಾಗಾವೆಂ ತ್ರೆಂ ಮೋಕ್ಷಸುಖಾಸಿ ನಾಗವಾವೆಂ। ಹೊಕಾಂ ಗೋಮಟೆಂ ಮಣ್ಹೊನಿ ಭೋಗವೆಂ ತ್ರೆಂ ಅವಶ್ಯಜಾವೆಂ ನರಕಾಸಿ ॥ ೨॥ ವಿವೇಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಜಯುಕ್ತಿ ನರದೇಹಿಂ.

208. 4. ವಿವೇಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಃ ವಿಚಾರು ನರದೇಹಿಂ ಉಭೆಸದರು। ಯಾ ಲಾಗಿಂ ಮುಖ್ಯ ಗುರು ನರದೇಹಾ॥ ದೇಹಾಸಿ ಉಪಭೋಗ ಸಾಧನೆಂ ತಿತುಕೆಂ ಜಾಣಪಾಂ ಬಂಧನೆಂ॥ ನರದೇಹೆಂ ಸಾಧೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ। —ಏಕನಾಥ.

5. ಶರೀರವೊಖಟೆಂ ನಾ ಚಾಂಗ, ತುಕಾ ಮ್ಹಣೆ ವೆಗಕರಿ ಹರಿ ಭಜನೆ॥ **ದೇಹ** ಶಬ್ದಾಚಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಐಸಿ, "ದಹ್ಯತೆ ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪೈಸ್ತದ್ದೇಹ" ಇತಿ

ಜೀವನ ಶರೀರಗಳು:—ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ,ಕಾರಣ, ಮಹಾಕಾರಣ.

1. **ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ**—ತ್ವಕ್ ಚರ್ಮ ನಖ ಮಾಂಸ, ರೋಮಾಂಗುಲ್ಯಂ ಗುಷ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿ—ಆತ್ಮೋಪನಿಷತ್.

[11ನೇ ಶ್ಲೋಕ ನೋಡಿ.]

2. **ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹ**—ಯಾ **ಲಿಂಗದೇಹಃ**—ಬುದ್ಧಿ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ,

ಪ್ರಾಣಪಂಚಕೈರ್ಶ್ನ ಮನಸಾಧಿಯಾ । ಶರೀರಂ
ಸಪ್ತದಶಭಿಸ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಂತಲ್ಲಿಂಗಮುಚ್ಯತೆ ॥

3. ಕಾರಣ ಶರೀರ—ಅಹಂಕಾರ ಚಿತ್ತಕೂಡಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿರುವದು ಇದು ಸಕಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರ.

4. ಮಹಾಕಾರಣ—ಇದು ಕಾರಣದಲ್ಲಿರುವದು. ಪರಮಾನಂದ ಭೋಗ. ಪರವಾಚಾ **ಪಂಚಭೂತಗಳೂ** (=ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ ಈಶಾನ), **ಪಂಚವಿಷಯಗಳೂ** (=ಶಾಂತಿ, ವಿದ್ಯಾ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ನಿವೃತ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ), **ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ** (ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ), **ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ** (=ಅ, ಉ, ಮ, ಮಾತ್ರ, ಬಿಂದು), **ಪಂಚಕರಣಗಳೂ** (=ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ, ಸದಾಶಿವ) ಕೂಡಿ ಮಹಾಕರಣ ಶರೀರ.

ಸ್ಥೂಲದ ಲಕ್ಷಣ — ಜಾಗ್ರದಾವಸ್ಥೆ. **ವಿಶ್ವಾಭಿಮಾನ** ದೇವತೆ. ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಅನ್ನಮಯ. ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವ. ನೇತ್ರ ಸ್ಥಾನ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ—ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆ, ಕಂಠಸ್ಥಾನ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, **ತೈಜಸ ಅಭಿಮಾನ** ದೇವತಾ. ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಮನೋಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶಗಳು.

ಕಾರಣದ ಲಕ್ಷಣ — ಸುಷುಪ್ತ್ಯಾವಸ್ಥಾ, ಹೃದಯಸ್ಥಾನ, ಪ್ರಾಜ್ಞ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತಾ, ಆನಂದಭೋಗ, ಆನಂದಮಯ ಕೋಶ.

ಮಹಾಕಾರಣದ ಲಕ್ಷಣ—ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆ, **ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾ** ಅಭಿಮಾನ ದೇವತಾ. ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಮೂರ್ಧ್ನಿಸ್ಥಾನ, ಶುದ್ಧಸತ್ವಗುಣ,

ಆನಂದಭೋಗ, ಅರ್ಧಮಾತ್ರ. ವ್ಯಾಪಕ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮ. (ಕೂಟಸ್ಥ ಚೈತನ್ಯನು)

— ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು.

ಪೂರ್ವಾಷ್ಟಕ= ಬುದ್ಧಿ, ಮನ, ಅಹಂಕಾರ, ತನ್ಮಾತ್ರಾ. ಇಹ ಅಂತವಾಹಕ ದೇಹವೈ ಯೊ. ವಾ. =ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರ of 5 ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ+ಮನ+ಬುದ್ಧಿ+ಅಹಂಕಾರ.

ಷಡೂರ್ಮಿ ಕ್ಷುಧಾ, ತೃಷಾ, ದುಃಖ (=delusion), ಸುಖ (delusion), ಜನ್ಮ, ಮರಣ ಇದಕ್ಕೆ ಷಡ್ಗುಣ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅಷ್ಟಧಾ ಪ್ರಕೃತಿ= ದೃಶ್ಯ=ಚೈತ್ಯ=ಪಂಚಭೂತ+ತ್ರಿಗುಣ.

ಪಂಚಕೋಶಗಳು:—

1. ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶ:—ಪಂಚೀಕೃತ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಸ್ಥೂಲಭೂತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಅನ್ನಮಯ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೇಹ ಇರುವದು.

2. **ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶ=5 ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ+5 ವಾಯು.**

3. **ಮನೋಮಯ=5 ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ+ಮನ.**

4. ವಿಜ್ಞಾನಮಯ=5 ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ+ಬುದ್ಧಿ.

5 ಆನಂದಮಯ=ಕಾರಣಶರೀರರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಲೀನ ಸತ್ವಗುಣದ್ದು. ಅದು ಪ್ರಿಯ, ಮೋದ, ಪ್ರಮೋದ ಎಂಬ ಸುಖ ವಿಶೇಷ ವೃತ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವಂಥಾದ್ದು. ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶ ಅನ್ನಪಾನ ಹಂಚಿ ದೇಹ ಬೆಳಿಸುವದು, ಮನೋಮಯ ಕೋಶ ವಿಷಯಗಳನ್ನವಲೋಕಿಸಿ ಸಂಶಯಪಡುತ್ತಾ ಸುಖದುಃಖ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿರೂಪದಿಂದಿರುವದೇ.

ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶ—ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಧರ್ಮ. ಪರಲೋಕ ಗಮನಾಗಮನ ಇದರ ಧರ್ಮ. ಊಹೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವದೇ ಇದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

೨. ದೇವಾಲಯ

209. ದೇಹೋ ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ದೇಹಿ ದೇವೋ ನಿರಂಜನಃ
ಅರ್ಚಿತಸ್ಸರ್ವಭಾವೇನ । ಸ್ವಾನುಭೂತ್ಯಾ ವಿರಾಜತೆ ॥

ನರದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಶರೀರಗಳು—ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾರಣ.

ಹೀಗೆಯೇ ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತುಗಳು (temple squares) ಇರುತ್ತವೆ.

1ನೇ ಬಾಗಿಲು:—ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಹತ್ತಿರ ಏರಲಿಕ್ಕೆ ಏಳು ಮೆಟ್ಟಲುಗಳುಂಟು. ಅವು ಸಪ್ತಜ್ಞಾನ ಭೂಮಿಕೆಗಳು (ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ, 1. ಶುಭೇಚ್ಛಾ (ardour), 2. ವಿಚಾರಣಾ (spirit of enquiry), 3. ತನುಮಾನಸಾ (attenuation), 4. ಸತ್ವಾಪತ್ತಿ (attainment of purity). 5. ಅಸಂಸಕ್ತಿ (indifference), 6. ಪದಾರ್ಥಾಭಾವಿನಿ (oblivion) 7. ತುರೀಯ (transcendence of 4, 5, 6), ಈ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ 4 ಫೀಟು ಎತ್ತರ, 2 ಮಾರು ಉದ್ದ ಶಿಲೆಕಲ್ಲುಗಳೆರಡು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲು ಸುತ್ತಿ ಇದ್ದ ಆನೆಯ ತಲೆ ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಕೆಲವು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ಮುಖ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ಮುಖ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಹೊರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸಿಂಹದ್ವಾರ ಎಂತಲೂ, ಆನೆಬಾಗಿಲು ಎಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—ಇದರ ಅಂತರಾರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ, ಪಂಚ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿದರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬೀಳುವ ಮಾತಂಗ, ಪತಂಗ, ಕುರಂಗ, ಭೃಂಗ, ಮೀನ ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಜ್ಞೆ ಸೂಚಕವಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಷಡ್ವೈರಿಗಳ ಪೈಕಿ ಕಾಮ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದು ಇದ್ದರೇನೇ ಬಾಕಿ ಷಡ್ವೈರಿಗಳಾದ ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾಮವನ್ನು ನಿದರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆನೆಯೇ ಪ್ರಮುಖ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ

ಹೆಣ್ಣಾನೆ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಕಂತವಾದ ದೊಡ್ಡ ಹೊಂಡ ಅಗೆದು ಅದನ್ನು ಶಿಕಾರಿಗಳು ಅತಿ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ಹಲಿಗೆ, ಮಡ್ಲುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಗಂಡಾನೆಯು ಆ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದು ಆ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಂಧನೆಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಆನೆಯ ವೈರಿ ಸಿಂಹ, ಸಿಂಹ ಇದ್ದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗೆ ಮದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆನೆಗೆ ಸಿಂಹದ ಸ್ವಪ್ನ ಬಿದ್ದರೆ ಆನೆ ಸಾಯುತ್ತದೆಂತ ಲೋಕರೂಢಿ ಮಾತು ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಆನೆಯು ತಲೆ, ಸೊಂಡಿಲು ಸಮೇತ ಸಿಂಹದ ಮುಖದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಮೂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥನ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರೀ ಅಭಂಗದಲ್ಲಿ—

"ವನಿಂ ಸಿಂಹವಸತಾಂ ಗಜಿಂ ಮದುಕೆಂವಿಧರಾವಾ" ಎಂತಲೂ "ವದನಿಂ ಹರಿ ಉಚ್ಚಾರಿ ತೆಣೆ ಸಂಸಾರ ಕೆಂವಿ ಭುಂಜಾವಾ" ಎಂತ ಸಹಾ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಸಿಂಹ ಇರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗೆ ಮದ ಎಂದಿಗೂ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ "ಹರಿ ಹರಿ" ಎಂದು ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಸಾರ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆಸಕ್ತನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ", ಹೀಗೆ ಆ ಹೊರಗಿನ 1ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನಮಗೆ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಷಡ್ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಗೆಲ್ಲ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 1. ಅನ್ನಮದ, 2. ಅರ್ಥ ಮದ, 3. ಯೌವನಮದ, 4. ಸ್ತ್ರೀಮದ, 5. ವಿದ್ಯಾಮದ, 6. ಕುಲ ಮದ, 7. ರೂಪಮದ ಮತ್ತು 8. ಉದ್ಯೋಗಮದ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಮದ ಗಳಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸಿ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು, ವಿಷ್ಣು ನರಸಿಂಹಾವತಾರ ತಾಳಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿಯದೆ. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಯಾನೆ ಷಟ್ಸಂಪತ್ತಿಯ ಪೈಕಿ ದಮ ಪ್ರಾಪ್ತ ಆದ ನಂತರ 4ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಒಳಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ಥೂಲದೇಹ ಉಲ್ಲಂಘನೆಮಾಡಿದಂತಾ ಯಿತು. ಈ 4ನೇ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಉಂಟು.

2ನೇ ಬಾಗಿಲು:— ಈ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲಿನ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಯಾ ಓಂಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರದ ಚಿತ್ರ ಉಂಟು. ಅದರ ಅರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸ್ವರೂಪದ ಚಿತ್ ಪದದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಣ, ಸಂವೇದನ ಯಾ ಸ್ಪಂದನ (vibration) ಶುರುವಾಗಿ ಓಂಕಾರದಿಂದ ಅ, ಉ, ಮ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳು ಹೊರಟು, ಅ ಎಂಬುದು ಕಂಠದಲ್ಲಿ, ಉ ಎಂಬುದು ತುಟಿಯಲ್ಲಿ, ಮ್ ಎಂಬುದು ತುಟಿ ಬಂದ್‌ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಓಂಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಇಡೀ (sounding board) ವೈಖರಿ ವಾಚೆಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಶುರು "ಅ" ಆಖೈರಿ "ಮ" ಈ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಶಬ್ದಗಳು, ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅರ್ಥ, ನಂತರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಸ್ಥಿರ ಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಾಮ + ರೂಪ + ಸತ್ + ಚಿತ್ + ಆನಂದಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಇಡೀ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಓಂ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ ಯಾ ಮಾಯಾ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ. ಚಿತ್ (absolute consciousness) ಎಂಬುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ (inherently) ಸ್ಥಿರ ಅಥವಾ ಅಸ್ಥಿರ ಯಾ ನಿಶ್ಚಲ ಯಾ ಚಂಚಲ ವಾಗುತ್ತದೆ. "ಚಿತ್ತೆಚಲತಿ ಸಂಸಾರೆ। ನಿಶ್ಚಲೆ ಮೋಕ್ಷ ಉಚ್ಯತೆ" ಈ ಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲಾ ಆ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲಣ ಚಿತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹನಿರಸನದಿಂದ ನಮಗೆ 3ನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲು ಉಂಟು.

3ನೇ ಬಾಗಿಲು:— ಅದರ ಮುಂದೆ ಗರುಡ, ಹನುಮಂತರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿದ್ದಾರೆ. ಗರುಡ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಾಹನವಾದ ಚಿತ್ತ, ಹನುಮಂತ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರತಾಪಿ ಭಕ್ತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ. ಅವರಿಗೆ ಗೆದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ 3ನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ನಮಗೆ ಅವರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಾ

ಯಾವುದಿಂದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿನಿರೋಧ ಯಾ ಯೋಗ ಸಾಧಿಸಿದಲ್ಲಿ 3ನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಅಜ್ಞಾನ, ನಿದ್ರೆಯ ದೇಹ ನಾಪ್ರ ದಾಟಿ ಆತ್ಮನಿವೇದನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಸುತ್ತಿನೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲುಉಂಟು.

4ನೇ ಬಾಗಿಲು. ಆ ಬಾಗಿಲಿನ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಜಯವಿಜಯರೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಜೀವ, ಶಿವ ಎಂತ. 3ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಆತ್ಮನಿವೇದನ ಆದಲ್ಲಿ ದೇವಭಕ್ತನೆಂಬ ಭೇದ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಹಾ ಹೋಗಿ ಕೇವಲ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ, ತಾನು ಸಾಕ್ಷಿರೂಪನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಮಹಾಕಾರಣದ ಧರ್ಮ ಸಹಾ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದಲ್ಲಿ 4ನೇ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಗರ್ಭಗುಡಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಭಿನ್ನ ಐಕ್ಯಜ್ಞಾನವಾದ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗರ್ಭಗುಡಿಗೆ ಬರುವಾಗ 1. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ. 2. ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಯಾ ಮನೋಲಯ ಮತ್ತು 3. ವಾಸನಾಕ್ಷಯ ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ.

ಹೀಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ 4 ಸುತ್ತುಗಳು ಮನುಷ್ಯನ 4 ದೇಹಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೋಲುತ್ತವೆ. ಪ್ರಥಮ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ತಾಮಸ, ತಮೋಗುಣ ಎಂಬ ಮೃಗದ ದೇಹಬುದ್ಧಿನಾಶಮಾಡಿ, ದ್ವಿತೀಯ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಗೆದ್ದು, 3ನೇ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ವಗುಣದ ತಾನು ಶಿವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸಹಾ ಗೆದ್ದು, 4ನೇ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಸ್ತ್ರೈಗುಣ್ಯನಾಗಿ. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದೇಹ ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನುಸಾರ ಬೀಳುವ ವರೆಗೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗೆ ವಿರಹಿತನಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಅವಧೂತಸ್ವರೂಪ, ಆತ ಅತ್ಯಾಶ್ರಮಿ.

ಯೋಗದ ದಶನಾದಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ 1. ತಾಳ, 2. ಶಿಂಗಿ, 3. ತಂಬೂರು, 4. ಝಾಂಜ, 5. ಘಂಟೆಗಳು, 6. ಕಹಳೆ, 7. ಶಂಖ, 8. ನಗಾರಿ, 10. ವೇದಮಂತ್ರಗಳುಂಟು. ಇವುಗಳಿಂದ

ಯೋಗದ ದಶನಾದಗಳು: 1. ಚಿಣ್ಚಿಣಿ, 2. ಶಿಂಗೀನಾದ, 3. ತಂತ್ರೀ ನಾದ, 4. ತಾಳನಾದ, 5. ಸುಸ್ವರ (ಓಂಕಾರದ)ನಾದ, 6. ಗರ್ಜನಾದ, 7. ಶಂಖನಾದ, 8. ಮೇಘನಾದ, 9. ಭೇರೀನಾದ ಮತ್ತು 10. ವೇದ ಘೋಷ ಇವೆ. ಭಕ್ತರು ದೇವಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಓಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಕ್ತರು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ 5 ಯಾ 10 ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳು ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಕೈಯನ್ನು ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ 2 ಕಣ್ಣು, ಒಂದು ಮುಖದಂತೆ ಉಂಟು. ಅದು ಕರ್ಮಪ್ರೇರಿಸುವ ತಲೆ ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ತಲೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಕರ್ಮ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಸಂಕಲ್ಪ ಗಳಿಗನುಸಾರ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಕೈಗಳು "ಇಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನದೇ, ದೇವರೇ" ಎಂದು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ನಿಸ್ಸಂಕಲ್ಪ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಆಗಿ "ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಭಗವದ್ಭಾವ'ದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಸಹಜ ಕರ್ಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೇನೇ ಭಜನಭಾವ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಆರತಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. 3 ತರದ ಆರತಿಗಳುಂಟು. 1. ಹರಿವಾಣಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಬತ್ತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅಗ್ನಿಹಚ್ಚಿ ಉವ್ವಾಳಿಸುವದು. 2. ಒಂದು ಹರಿವಾಣ ದಲ್ಲಿ 5 ಒಂದು ಇಂಚು ಉದ್ದದ ಸಣ್ಣ ನಿರಾಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಬತ್ತಿಹಾಕುವ ಆರತಿ. 3. ಕಾಂಕಡ್ಯಾ ಆರತಿ, ಕಾಂಕಡಾ ಅಂದರೆ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ವಸ್ತ್ರ ಸುತ್ತಿಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಬತ್ತಿ; ಧೊಂದಿ ಎಂತ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಿ ಉವ್ವಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಆರತಿಗಳ ಅರ್ಥ ಏನು? ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಅಂದರೆ ಎಣ್ಣೆ, ಸೂತ್ರ ಅಂದರೆ ಬತ್ತಿ (ನೂಲು). ಸ್ನೇಹ ಅಂದರೆ ಗೆಳೆತನ ಯಾ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ. ಸೂತ್ರ ಅಂದರೆ ಹಗ್ಗ. ಮನುಷ್ಯನು,

“ಅಹಂಕರೋ ವಿಶಾತಿ ವೃಥಾಭಿಮಾನಃ ಸ್ವಕರ್ಮಸೂತ್ರೇಣ ಗ್ರಥಿತೋಹಿ ಬದ್ಧಃ ॥ “ನಾನೇ ಕರ್ಮಮಾಡುವದೆಂದು ವೃಥಾ ಅಭಿಮಾನ ಎಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾಯಾಪಾಶ, ಆಶಾಪಾಶದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನ ಇವೆರಡನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಸುಟ್ಟು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಆರತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಯಾಕೆಂದರೆ, “ಆರ್ತಿ” ಅಂದರೆ ಕಷ್ಟ, ದುಃಖ, ಪೀಡಾ. ಆರ್ತಭಕ್ತ ಅಂದರೆ ಪೀಡಿತ ಭಕ್ತನು. ಭಕ್ತನು ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಮಾತ್ರ ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಅದರಿಂದ ದೇಹಶುದ್ಧಿ, ಅಹಂ, ಮಮ ಎಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ನೇಹಸೂತ್ರ, ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ನೂಲನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೋರದ ತುಂಡು ಮುಳುಗಿಸಿ ಉತ್ಸವದ ಸಮಯ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಉಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಲ್ಲೆ ಸುಡುವದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ನೀರಿಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಛಾಯೆ ನೋಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೌತಿ ಯಾ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಸಮಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ ರಕ್ತಮಾಂಸ ಇರುವ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ (inflesh and blood) ದೇವರನ್ನೇ ನೋಡಿ ಸರ್ವಭೂತೇಂ ಭಗವದ್ಭಾವ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬೇಕೆಂತಲೇ.

ದೇವರ ಪ್ರಸಾದ ಅಂದರೆ ಧನಂ, ಧಾನ್ಯಂ, ಬಹುಪುತ್ರಲಾಭಂ ಮುಂತಾದ ಮಾಯಿಕ ಪದಾರ್ಥ ಭಕ್ತನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ದೇವರು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತುಕಾರಾಮನ ಹಾಗಿರುವ ಖರೇ ಭಕ್ತನು ದೇವರ ಪ್ರಸಾದ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ ಅಂದರೆ ದೇವರು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಶೇಷ ಮಾತ್ರ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವರು ಏನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ? ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿವೆ ಉಂಟು?

“ದೇವ ಭಾವಾಚಾ ಭುಕೇಲಾ” ಭಕ್ತರ ಸದ್ಭಾವ ಮಾತ್ರ.

ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಬೆಣ್ಣೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಕದ್ದು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ದೇವರು ತಿನ್ನುವದು ಸದ್ಭಾವ. ತುಕಾರಾಮನು ಬೇಡುವದು "ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಾಚಾ ಭಾಗ ಉರಲಾತೊ ಸೇವಂ" ಎಂತ. ಭಾವ ಅಂದರೆ "ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾಚಾ ವಿಚಾರ ಮನಾಂತ ಯೆತಾಂಚ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಅಷ್ಟಭಾವ ಪ್ರಕಟೂನಿ ಯೆಣಾರ ತಾಟಸ್ಥ್ಯ ಹೆಂಚಿ ಭಾವ"

ಪಶುಗಳಿಗೆ ನಾವು ಹುಲ್ಲು, ಹಿಂಡಿ ವಗೈರೆ ಕೊಡುವದು ಅವುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದ. ನಾವು ಊಟಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಶೇಷ ಮತ್ತು ಊಟಮಾಡಿದ ಎಲೆ ಸಹಾ ಅವುಗಳು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಿಂಡಿ, ಬೈಹುಲ್ಲು ನಾವು ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಮಾಯೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸದ್ಭಾವ ಮಾತ್ರ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಭಕ್ತನೊಡನೆ ಆತನು ಸಹಾ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ದೇವದ್ವಾರ— ಸ್ಮೃತಿ ಹೆಂಚಿ ದ್ವಾರ । ಸ್ಮರಣ ಹೆಂಚಿ ಪರಮಾತ್ಮ್ಯಾಚೆಂ ದರ್ಶನ ॥ ತಾನು ಜೀವನೆಂದು ನೆನಪಿರುವಾಗ ದೇವರ ಮತ್ತು ದೇವದ್ವಾರದಿಂದ ದೂರ ಆತನಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಜೀವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ವಿಸ್ಮೃತಿಯೇ ದೇವದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವುದು.

ದೇವದರ್ಶನ— ಅಂದರೆ ದೇವರು ಭಕ್ತನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮರೆಯುವುದೇ. ಆಗ ಜೀವ ಶಿವ ಐಕ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ.
"ಜಳೆಂ ಶಿವತಲೆಂ ಲವಣ ಅಂಗಭುಲೆ"
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಕರಗುವಂತೆ, ಇದೇ ದೇವದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ನಿತ್ತು ದೇವದರ್ಶನ ಆಗುವುದು.

ದೇವ, ಭಕ್ತ, ನಾಮ ತ್ರಿವೇಣಿಸಂಗಮವಾಗಲು, ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಮರೆತು ತಾನು "ವಿಠ್ಠಲ" ವಿಠ್ಠಲ ಎಂದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ, ದೇವ ಭಕ್ತರು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ನಾಮ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ—

210. "ಜಪೆವಿಣ ನಾಮುವದನಿಂ । ಧಾರಣೆವಿಣ ಧ್ಯಾನಮುಸಿಂ ।
ಸಂಕಲ್ಪೆವಿಣ ಮುದರ್ಪಣ । ನಿರೋಧೆವಿಣ ವಾಯುರೋಧು ।
ಮರ್ಯ್ಯಾದೆವಿಣ ಸ್ವರೂಪ ಬೋಧು । ವಿಷಯಾವಿಣ ಸದಾ
ಆನಂದು । ಇಂದ್ರಿಯಾವಿಣ ಪರಮಾನಂದು । ಮದ್ಭಕ್ತ
ಶುದ್ಧಿಯಾ ನಾಂವ ॥ —ಏಕನಾಥ.

ಅದ್ವಯ ಭಜನೆ ಅಖಂಡ ಸ್ಮರಣೆ ವಾಜವಿ ಕರತಾಳಿ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಇದೇ. —ಏಕನಾಥ.

ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಚಕನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ. ಆತ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ವಿಲಯವೂ, ವಿಲಾಸವೂ, ಕರ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಚೈತನ್ಯವೇ ಪ್ರಥಕ್ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತೀ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಧ್ಯಸ್ಥವಾದರೂ ದೇಹ ಕೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

೩. ಪ್ರಬೋಧಗಳು

1. ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಪ್ರಬೋಧ

ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಕಪಿಲ, ನಾರದ, ಭೃಗು, ಸಪ್ತಋಷಿ, ಗಾರ್ಗಿ, ಯೋಗಿ ಶುಕಾದಿಕ, ಸಿಂಹಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಿಂ ಅತ್ರಿ ಆಶ್ರಮಿಂ ಪ್ರಶ್ನಿಂ ಶೋಧಾವಾ ವಿಚಾರ ಮ್ಹಣೂನಿ ಬೋಲಾವಯಾ ಮುಖ ಅವಲೋಕಿತ ॥ ತೆವ್ಹಾ ಜೈಸಿ ಜಯಾ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರೋಟಿಂ ತಯಾಂ ಪಡೆ ತೈಸಾಚ ದೃಷ್ಟಿ । ಕಾಂಹಿಂ ನ ವದೆಚಿಗೋಷ್ಟಿ । ಕಲ್ಪನಾನಿವಟಿ ಅನುಭೂತಾ ಪಾಹತಾಂ ತಟಸ್ಥ ಝಾಲ್ಯಾ ಸಕಳ ವೃತ್ತಿ । ಜೀವನಿಂ ವಿರತಿ ಜಳಗಾರಾ ಸಪ್ತಋಷಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವದತಿ–ಪದಾರ್ಥಮಾತ್ರ ಕೊಠೂನಿ ಹೋತಿ । ಉದ್ಭವತಿ ಕೋಠೆಂ ಸಮಾವತಿ । ಕೋಣ ಅಧಿಪತಿ ಯತ್ಕಾರ್ಯಾ ॥ ತಂವ ಬೋಲತಿ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮಾಯಾಪಾಸಾವ ಹೆ ಪ್ರಕಾರ । ಮಾಯಾ ನಿಯಂತಾ ತೊ ಈಶ್ವರ । ತವ ಕಪಿಲ ಮುಹಾಮುನಿ ಬೋಲತಿ ಈಶ್ವರ ಮ್ಹಣಾವೆಂ ಕವಣಾಪ್ರತಿ । ಒಳಖಾವಯಾ ಕವಣ ಸ್ಥಿತಿ ಹೆಂ ಜಾಣವಿಜೆ ।

ಸನಕಸನಂದನ ಬೋಲತಿ । ತ್ಯಾಸಿ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಮಯ ನಿಶ್ಚಯೆಸಿ ಮ್ಹಣತಿ ಈಶ್ವರಾಸಿ, । ನಿರುಪಮ, ನಿರ್ವಿಕಾರ, ನಿರಾಲಂಬ, ನಿರಂಜನ, ಪರಾತ್ಪರ, ಅನಾದಿ, ಅಗಮ್ಯ, ಸಾಚಾರ, ತೆಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಈಶ್ವರ ಈಶತ್ವೆಂ । ತವ ಶುಕ ವದತಾ ಝಾಲಾ–ಯೆವಢೀಥೋರಿ ಈಶ್ವರಾ ಲಾಗೂನಿ । ತೊ ವರ್ತೆ ಗುಣೆಂ ಸವಲಹೆಂ ॥ ನಾರದ ಮ್ಹಣೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥ ಅವತಾರ ಘೆವುನಿ ಮಹಿಮಾನ ಚರಾಚರಿಂ। ಗಾರ್ಗಿ ಮ್ಹಣೆ ಬೋಲತಾಂ ಸಾರೆಂ। ಪರಿ ಹೆ ಅವಘೆ ಮಾಯಿಕ ಪಸಾರೆ॥ ಗೋಳ ಪಾರ್ಯ್ಯಾಚಾ ಫುಟಲಾ । ನಾಮರೂಪಾತ ವಿಖುರಲಾ ॥ ತೆವಿಂಚ ಅಸೆ ಸಾಕಾರಲಾ । ಸ್ವರೂಪೆಂ ನಟಲಾ ಅನೆಕ ತೊ ॥ ಏಕಾಚಾ ಹೊತಸೆ ಅನೇಕ । ಅನೇಕಿಂಚ ಅಸೆ ಏಕ । ಪರಿಹೆಂ ಸರ್ವ ಲಟಿಕೆಂ ॥ ಆಪಣಿಂಚ ಆಪಣ ಆಹೆ । ಸರ್ವ ಹೊವೂನಿ ಅಸಕ್ತ ರಾಹೆ । ತ್ಯಾಪಣ ಜೊ ನಪಾಹೆ ತೊಚಿ ಹೊಯೆ ತೊಚಿತೊ । ಭೃಗು ಬೋಲೆ ತೆಂಚಿ ಸಂಚಲೆಂ ಅವಿನಾಶಿ ॥ ತೇಚಿ ಹೆಂ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿ । ದತ್ತದೇವ ಪ್ರಕಟ ದಿಸತಿ । ಲಕ್ಷಲಾವೂನಿಯಾಂ ನಿಗುತಿಂ ಸಪ್ರೇಮ ಚಿತ್ತೆಂ ಧ್ಯಾಇಜೆ ॥ ದತ್ತಮೂರ್ತಿ ಪಾಹತಾಂ ಸರ್ವಾಂಚೆಂ ವಿರಾಲೆಂ ಅಂತಃಕರಣ । ಜಡಲಿ ವೃತ್ತಿ ಉಠೇನಾ ॥ ಪರಿವಾಕ್ಪ್ರಸಾದಾ ಕಷ್ಟಿಥಿತ ಶ್ರವಣ । ತೆಂತೊ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜಾಣತಿ ॥ ದತ್ತ ವದೆಸುಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿ :—

ಮಿಾ ಪುರುಷನಾ ಪ್ರಕೃತಿ । ಸಾಸನಾಥೊರ ನಿಶ್ಚಿತಿ ।
ಶಿಷ್ಯತ್ವ ನಿಗುತಿಂ ನಸೆತೆಂ ॥ ಮಿಾ ಭಾಸನಾ ಆಭಾಸ ।
ರೂಪನಾ ಅರೂಪ ಮಿಾ ತೆಜನಾದೀಪ । ಪುಣ್ಯನಾ ಪಾಪ ।
ದಯಾ ನ ಕೋಪಕರ್ತಾ ಮಿಾ ಗುಣನಾ ಗುಣಾತೀತ ॥
ಮಿಾ ಭೇದನಾ ಅಭೇದ । ಮಿಾ ನಾದನಾ ನಾದರಹಿತ ।
ಭಕ್ತನಾ ಭೋಗ ಭೋಗಪಿತಾ ॥ ಕರ್ತಾನಾ ಕರವಿತಾ ।
ಮಿಾ ಸಂಗೀ ನಾ ನಿಸ್ಸಂಗೀ । ಆದಿನಾ ಮಜ ಮಧ್ಯತಾ ॥
ನಿತ್ಯ ನಾ ಅನಿತ್ಯ । ಭೋಗಿ ನಾ ಅಭೋಗಿ । ಮಿಾ ಜ್ಞಾನಿನಸೆ ನ
ಅಜ್ಞಾನ ॥ ಅಗುಣಿನಾ ಗುಣಜ್ಞ, ಗುಣಗರ್ಭ । ಮಿಾ
ಸರ್ವಾಂತರ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಮಜವಿಣ ಠಾವರಿತಾ ನಾಹಿಂ ॥
ಮಿಾ ನೆಣೆಚಿ ಮಾತಾಪಿತಾ । ಮಿಾ ಚಮಾರ್ಥೆಂ ಸರ್ವ ಅಸೆ ॥

ಮೀ ಚಪಾಹತಾಂ ಮಜದಿಸೆ ॥ ವ್ಯಾಪುನಿ ಸಾಕ್ಷತ್ವೆಂ ವೆಗಳಾಲೊಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿಹೆಂ ಪದಪಾವಲೊಂ । ತುಮ್ಹಾ ಧ್ಯಾಲೊಂ ಪಾಹೊನಿ । ಮಾಝಿ ವಸ್ತು ತುಮ್ಹಾ ಹಾತಿಂ । ತುಮ್ಹಾ ವಿಣ ಕೈಂಚಿ ಮಜ ವಿಶ್ರಾಂತಿ । ಜೈಸಿ ತುಮಚಿ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿ, ತೈಸೆಂ ಮಜ ಪ್ರತಿ ಹೊಣೆಕೀಂ ॥ ಆಪುಲೆಂ ಮೀ ಪಣ ತ್ಯಜೀನ । ಮಜ ಸಲಗೀಚಿ ಸಾಧಿತಾಂ ಖೂಣ. ತೊ ಪ್ರೇಮ ಮೀ ದೆಖೊನ ಹೋಯಸಗುಣ ಇಚ್ಛೆ ಐಸಾ ॥ ತುಮ್ಹಾ ವಸಣೆ ಮಜ ಮಾಜಿಂ ಅಸೆ ॥ ಮೀ ತುಮ್ಹಾ ಮಾಜಿಂ ವಿಲಸೆ ॥ ವಿಸರೊನಿಯಾಂ ದೇಹ ಅಹಂತಾ ದತ್ತಚರಣಿಂ ಠೆವಿತಿ ಮಾಥಾ । ದತ್ತಹಿ ಸಕಳಾಂ ಝಾಲಾ ವಂದಿತಾ । ಪ್ರೇಮೆ ಆಲಿಂಗಿತಾ ಹೋಯ ಸರ್ವಾಂ ॥ ಸಮಸಾಮ್ಯ ಹೋತಾಂ ಆಲಿಂಗನ, ಮೀ ತುಂ ಪಣ ಗೆಲೆಂ ಹಾರಪೊನ । ಜೆವಿಂ ಸಾಗರಿಂ ವಿರಾಲೆಂ ಲವಣ । ಸಮಾಧಿ ಸಮಾನ ದಾಟಲಿ । ಹೃದಯಿಂ ದಾಟಲಾ ಅವಿನಾಶ ದತ್ತ । ತೆಣೆ ವೃತ್ತಿಝಾಲಿದೇಹಾತೀತ ॥

2. ಮಛೀಂದ್ರನಾಥಾಸ ಶಂಕರಾಚಾ ಉಪದೇಶ:—

ಸದಾ ಯೋಗಾಂತ ರಮಾವೆಂ । ಸ್ವಇಚ್ಛೆಂ ಕ್ರಮಾವಿ ಅವನಿ । ನಿರ್ವಾಹಕೀಜೆ ಭಿಕ್ಷಾಟಣೆ ॥ ಕೃಪಾಕರಾವಿದೀನಜನಿಂ ॥ ಅದ್ವಯನಯನಿಂ ಪಾಹಾವೆಂ ॥ ಮಾತೆಂ ಕಧಿಂ ನ ವಿಸರಾವೆಂ ॥ ರಾತ್ರಂದಿವಸ ಮನಿಂ ಸ್ಮರಾವೆಂ । ಸ್ವಸ್ವರೂಪೆಂ ನಿಮಗ್ನವ್ಹಾವೆಂ ಆನಂದೆಂ ಭರಾವೆಂ ವಿಶ್ವಾಂತ। ಯೋಗಿಯೆಂ ಬಹುಕಾಳ ನಸಾವೆಂ ಸ್ಥಿರ । ಜಳರೂಪೆಂ ಅಸಾವೆಂ ಚರ । ಜೀವಿಂ ಜಾಣಾವೆಂ ಪರೋಪಕಾರ । ವಿರಕ್ತ ಅಂತರ ಅಸಾವೆಂ ॥ ಕನಕಕಾಮಿನಿ ಮೋಹ ಮಮತಾ । ಹೆಂ ಕಧಿಂ ಹಿ ನಾಣಾವೆಂ ಚಿತ್ತಿಂ । ನಿರಂಜನಿಂ ವಾಸಕೀಜೆ ನಿರಂತರ । ಸ್ವಾತ್ಮಹಿತಾ ಸಾಧಿಜೆ ॥

3. ಭರ್ತೃಹರಿಸಿ ಗೋರಕ್ಷ ಉಪದೇಶಿ:—ಉತ್ತಮಯೋಗ.

ಕಲಿಚೆಂ ಜಗ ಹೆಂ ತ್ರಿವಿಧ । ಯಾಸಿ ಪಡೊನೆದಿ ಸಂಬಂಧ । ಸ್ವಇಚ್ಛೆಂ ರಮೆ ಸಾವಧ । ಕರಿಬೋಧ ಶರಣಾಗತಾಂ ॥ ಗುಪ್ತರೂಪೆಂ ವಿಚರಾವೆಂ । ನಿತ್ಯಯೋಗತಪಾ ಆಚರಾವೆಂ । ನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಿಯಾಂ ದರ್ಶನದ್ಯಾವೆಂ ॥ ಕೊಣಾಚೆ ನ ಪಾಹಾವೆಂ ದೋಷಗುಣ । ಅಹಂಪಣ ನ ಮಿರವಾವೆಂ ॥ ಭಾರ ನ ಘಾಲಾವಾ ಕೊಣಾವರಿ । ಸದಯ ಶಾಂತ ಅಸಾವೆಂ ಅಂತರಿಂ । ನಿರ್ಲೋಭ, ನೈರಾಶ್ಯ, ಅಸಾವೆಂ । ವಿವೇಕೆಂ ವೈರಾಗ್ಯೆಂ ಮನಕಸಾವೆಂ ॥ ಅಸೊನಿಜಗಿಂ ನದಿಸಾವೆಂ । ಸಜ್ಜನಿಂ ಬೈಸಾವೆಂ ಅಲಿಪ್ತ ॥ ನ ದುಃಖವಾವೆಂ ಕದಾಕವಣಾಸಿ ॥ ಆಪಣ ವ್ಯಾಪಲೊಂ ಸರ್ವದೇಶಿಂ, ಸಾಂಡೂನಯೆ ಭಿಕ್ಷೇಸಿ ॥ ಜಾಗ್ರತ ನಿಶಿಂ ಅಸಾವೆಂ ॥ ನ ಘಾಲಾವಾ ಕೊಠೆಂ ವಾದ । ಮುನಿಂ ನಾಣಿಜೆ ಕಾಹಿಂ ಭೇದ । ಜೀವಿಂ ಪಾಟೂಂ ನ ದ್ಯಾವಾ ಖೇದ ॥ ಜಿವ್ಹೆ ಸ್ವಾದ ನಸಾವಾ ॥ ಕೋಣ್ಹಾ ನಠೆವಾವಾ ದೂಷಣ । ಆಗ್ರಹೆಂ ನ ಕರಾವೆಂ ಭಾಷಣ । ನ ಮಿರವಾವೆಂ ಜನಿಂ ಭೂಷಣ । ಕ್ರೋಧೆಂ ಶೋಷಣ ನ ಕರಾವೆಂ ॥ ಬಾಹೆರಿ ಅಸಾವೆಂ ಕುಶ್ಚಳ । ಅಂತರಿಂ ಅಸಾವೆಂ ನಿರ್ಮಳ । ಧರೂನಿ ನ ಸಾವೆಂ ಏಕಸ್ಥಳ ॥ ಸಾಹೊನಿ ಕಾಳ ಅಸಾವೆಂ ॥ ಮಾನ ಆಣಿ ಅಪಮಾನ । ಸುಖದುಃಖ ಹರ್ಷಿಂ ಆನಂದ ಘನ ಮಾನೂನಿ ಸಮಾನರಾಹಿಜೆ ॥ ಲೋಭ, ಭಯ, ಮೋಹಾಸಿ ತ್ಯಾಗೂನಿ ನಿರ್ಭಯರಾಹಿಜೆ ॥ ಉಪಾಯ ನ ಕರಾವೆ ಅಪಾಯಾಸಿ ॥ ನಿಂದಾ ದ್ವೇಷಿಂ ನ ಸಾವೆಂ ॥

4. ಅವಧೂತ ಶುಕಾತೆಂ ಬೋಲತ:—

ತೂಂ ಮುಕ್ತ ಅಸತಾಂ, ಕಾಂ ಪಾವಲಾಸಿ ಬಾಧಕತಾ । ದುಸ್ತರ ಜಾಣೊನಿ ಮಾಯಾ ಆವರಣ । ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷೆಂ

ಗರ್ಭಿಂಲಿಪೂನ ರಾಹಿಲಾಸಿ ॥ ವ್ಯಾಸತಂವ ಪಾಠಿಂ ಧಾವಲಾ । ತೊ ಕುಮಾರೀನಿಂ ದೂಷಿಲಾ । ತುರ್ಝಾತ್ಯಾನಿಂ ಸ್ತವಕೇಲಾ । ಐಕತಾಂ ಭರಲಾ ಅಭಿಮಾನ । ತ್ಯಾ ಅಭಿಮಾನೆಂ ನಾಡಿಲೆಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಕ ಪಣವಿರಾಲೆಂ । ತೆಂ ವ್ಯಾಸೆಂ ಪರೀಕ್ಷಿಲೆಂ ॥ ತಾಯಿಂ ನ ಪಡಲೆಂ ವರ್ಮತುಜ ॥ ಜನಕ ವಿದೇಹಿ ಬೈಸವಿತಾಂ ಭೋಜನಿಂ, ಬೈಸೆವಿಲೆಂ ಭೂಪೆಂ ಸಾಮ್ಯಾಸ್ಥಾನಿಂ ॥ ತೆಥೆಂ ಭ್ಯಾಲಾಸಿ ಶಸ್ತ್ರೆಂ ಪಾಹೂನಿ ॥ ಅವ್ಯವಸ್ಥಾಪಣೆ ಜೇವಿಸಿ ॥ ಜನಕ ಏಕಾಂತ ಶಯನ ರಚೊನಿ ಪಾಚಾರೂನಿ ಗೃಹಿಣಿ । ಆಜ್ಞಾಪಿಲಿಂ ತ್ರಿಜ ಲಾಗೂನಿ । ಮುಮುತುಲ್ಯ ಸರ್ವ ಸೇವಾ ಜಾಣವುನಿ ಸಿದ್ಧ ಕಾಮಿನಿ ವಳನಾವಾ ॥ ಜೆಂ ಹೋಯಿ ಉಭಯತಾಂತ ತೆಂ ಮಾತೆಂ ಕೀಜೆಶ್ರುತ ॥ ಸೆವೆಂತ ಕಲ್ಪನಾ ನಾಣಿ ಕಿಂಚಿತ । ಹೋತಾಂ ರತದೋಷ ನಾಹಿಂ ॥ ಪತಿ ಆಜ್ಞಾ ಶಿರಿಂ ವಂದುನ ತ್ಯಾ ಪರ್ಯಂಕಿಂ ತುಜ ಕರವಿಲೆಂ ಶಯನ । ರಾಯೆಂ ಕಾಂತಾ ಸೆವೆ ಸೊಂಪೂನ ಗೆಲಾ ಆಪಣ ಅನ್ಯಸ್ಥಳಾ ॥ ರಾಣಿ ನಗ್ನ ಆಲಿಂಗಿ ಕಾಮುಭರಿತಾ । ಕಾಯಾ ಸಂಕೋಚಿತಾ ತೂಂ ಹೋಸಿ । ಯೋಗ್ಯಪಣಾಚೆಂ ವರ್ಮ ಚುಕಲೆಂ । ಅಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗಿಂ ಪರಿಭ್ರಮಲೆಂ । ಭಯಭೀತ ಮನ ಝಾಲೆಂ । ಪೃಷ್ಠಿ ಬಳೆಂ ಫಿರವಿಲಿ । ರಾಯಾಸಿಂ ವೃತ್ತಾಂತ ಪುಸತಾಂ ನ ಬೋಲಿಸಿ ಬೋಲಿ ॥ ಜರಿ ಶುದ್ಧ ಅಸತೆಂ ಅಂತಃಕರಣ ತರಿ ಕವಳಿತಾಂ ಭಯ ಕೋಣ । ನಗ್ನಮಾತಾ ಬಾಳಕಾಸ್ತನ ಮುಖಿಂ ಪಾನ ಸ್ವಾನಂದೆಂ ॥ ಕಾಮಿನಿಚೆಂ ಅನ್ಯಪ್ರಕಾರ ಪಾಹತಾಂ ನ ವ್ಹಾವಾ ವಿಕಾರ, ತರೀಚ ಯೋಗಸಿದ್ಧ ಸಾಚಾರ । ಶುದ್ಧ ಅಸತೆಂ ಅಂತಃಕರಣ ವಿಕಾರರಹಿತ ಅಸತೆಂ ಮನ, ತರಿ ಕರಿತಾಂ ಸ್ತನಪಾನ । ಕಾಯಾ ಸಂಕೋಚೂನ ಕಾಯಕೆಲೆಂ ॥ ಧಿಗ್ಸಾಧನ, ಧಿಗ್ಯೋಗ, ಧಿಗ್ವೈರಾಗ್ಯ ವೀತರಾಗ । ಧಿಗ್ಭಗವೆಂ ನಸೂನ ಕೆಲೆಂ ಸೊಂಗ ।

ಹೋತೋ ರೋಗ ನಿಶ್ಚಯೆಂ ॥ ಐಸೆಂ ಜನಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಮಾರ್ಗ ದಾವಿಲಾ ಸೋಪಾ ॥ ಹೃದಯಿಂ ಉಜಳೂನ ಜ್ಞಾನ ದೀಪಾ । ಅಜ್ಞಾನ ಝೋಪಾ ಮೋಡಿಲಾ ॥ ಬೋಧ ಆಲಾ ಉಪೆಗಾಸಿ । ಅಮರೆಂ ಪಾಠವಿಲೆಲ್ಯಾ ಕಾಮ, ರಂಭಾ, ವಸಂತ, ತ್ಯಾ ವಿಷಾಚೆಂ ತ್ವಾಂ ಕೇಲೆಂ ಅಮೃತ ॥ ಸಾವಧಾನ ಅಸಾವೆಂ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ ನಿರಭಿಮಾನ । ಸರ್ವಾಂ ಭೂತಿಂ ಸಮಾನ ಏಕ ಭಿನ್ನ ನಸೆಚಿ ॥

5. ಶ್ರೀ ದತ್ತಸಾಂಗೆ ನಾರದಾಸಿ:—

211. ಉಠತಾಂ ಕಾಮಾಚಿ ಜ್ವಾಳಾ । ಈಶ್ವರ ಶಕ್ತಿವರಿ ಠೆವಿಸಿ ಡೋಳಾ ॥ ಅಸಾವೆಂ ಸಾವಧಾನ । ಸತ್ಸಂಗಿಂ ರಾಬವಿಜೆ ಮನ । ಅನ್ಯತ್ಯಜೂನಿ ವ್ಯವಧಾನ ಸ್ವರೂಪಿಂ ಲೀನ ಅಸಾವೆಂ.

6. ದತ್ತಾಚೆ ಆಶೀರ್ವಾದ:—

ಲೀನತಾ ವಾಗೊ ತುಮ್ಹಾಭಿತರಿ । ನವಸೊ ಶರೀರಿಂ ಗರಿಮಾ ತೆಂ । ಶಾಂತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ದಯಾಭೂತ ಸದಾ ಅಸೊ ತುಮಚೆಂ ಚಿತ್ತ । ದ್ವೇಷ ಭೇದ ಹೊ ಗಲಿತ. ಅದ್ವೈಷ್ಟಿಂ ಚಿತ್ತ ಸದಾ ರಮೊ । ತತ್ತ್ವಾವ ಬೋಧ ಮಾನಸಿಂ, ಜಡೊ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮ ಅಹರ್ನಿಶಿಂ, ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಹಜ ರಾಶಿ ವಿರಕ್ತಿ ತುಮ್ಹಾಸಿ ಪ್ರಾಪ್ತಹೊ ॥ ಉಪರತಿ ವಾಗೊ ಚಿತ್ತಿಂ । ವಿಕಾರಸ ಬಾಧೊ ಸರ್ವಥಾ । ಪ್ರೌಢ ವಿವೇಕ ಜನಮಿಂ ನಸತಾಂ । ಯೆತಿಲ ಹಾತಾಂ ಸರ್ವ ಲಾಭ ॥ ಜಗಿಂ ಅಸೊನಿ ನಸಾವೆಂ । ನಸೊನಿಯಾಂ ವಸಾವೆಂ ॥

7. ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಚಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ:

ವೈರಾಗ್ಯ ರಂಗೆಂ ರಂಗಾವಿ ಅಂತರ । ಬ್ಯಾಹರಾಪಟಿ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಕಾರ । ಭಜನಿಂ ನಪಡೊ ವಿಸರ । ಲಿಖಿ ಆಪಪರ ಸಮತ್ವೆಂ॥ ವಿಷಯಿಂ ರಹಾವೆಂ ವಿರಕ್ತ । ಅಂತರಿಂ ಅಸಾವೆಂ ದಯಾ

ಭೂತ । ಸತ್ವದಿಂ ವ್ಹಾವೆಂ ಸದಾರತ । ಶಾಂತಿ ಚಿತ್ತಾಂತ ವಸವಾವಿ ॥ ವಿವೇಕ ಕಾಜಿಂಕರಾವಾ । ಅಂಹಕಾರ ಜೀವಿಂ ನಧರಾವಾ । ಸದ್ಗುಣ ಹೃದಯಿಂ ಭರಾವಾ । ಲೇಶನುರಾವಾ ದ್ವೇಷಾಚಾ ॥ ಭೂತಮಾತ್ರಿಂ ವ್ಹಾವೆಂ ಲೀನ । ಶರಣಾ ಗತಾಚಾ ಹರಾವಾಶೀಣ ॥ ನ ವಿರವಾವೆಂ ಥೋರಪಣ । ಸ್ವಹಿತ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ವವೆಂ ॥

8. ರಮಣಮಹರ್ಷಿಯ ಉಪದೇಶ ಸಾರ:—

ಕರ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯಿಂದ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಶುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜಾ, ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೇದು. ಪಂಚಭೂತ + ಸೂರ್ಯ + ಚಂದ್ರ + ಜೀವಗಳ ಅಷ್ಟವಿಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತೇ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಡಿದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಅತೀ ಉತ್ತಮ. ನಾಮಸ್ಮರಣ ಒಳ್ಳೇದು, ಆದರೆ "ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ" ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಕರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಯೋಗ ಇವು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನ ಆಗುವರೆ ಸಹಾಯ. ಹಾಗೆ ಲೀನವಾಗುವ 2 ವಿಧಗಳುಂಟು:—

1. ಲಯ, 2. ನಾಶ. ಲಯವಾದದ್ದು ನಂತರ ಸಜೀವವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಶವಾದದ್ದು ತಿರುಗಿ ವಿಚರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅತೀತವಾದ ತನ್ಮಯನಿಷ್ಠಾ ತಾಜಾ ವಿಚಾರ ಗುರುಕೃಪೆ ವಿನಹಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರ ಹೀನನಿಗೆ ಗುರುಕೃಪೆ ಆಗುವ್ರದಿಲ್ಲ. ಗುರು ಯಾ ಸದ್ಗುರು ಅಂದರೆ ಅಹಂಕಾರರಹಿತ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಭಾವ. ಇದು ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ. ಸರ್ವವೂ ಮಾಡುವದು ಈಶ್ವರನೇ. ನನ್ನದೇನಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿ ಆಚರಣಮಾಡುವದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ. ಇದೇ ಪರಾಭಕ್ತಿ. ಈ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ "ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಭಗವದ್ಭಾವ" ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ಅನಾಮ, ಅರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನ ಆಗಿ ಮನ,

ಬುದ್ಧಿ ಅಗೋಚರವಾದ ಮೌನಭಕ್ತನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗ್ತಿ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೌನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಭಕ್ತನು ದೇಶ, ಕಾಲ, ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅತೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತಗೆ ನಂತರ ಕಳವಳವಿಲ್ಲ. ತೀವ್ರ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮತ್ತು ಸತ್ಸಂಗದಿಂದ ಪಕ್ವದಶೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಹಂಕಾರ ನಾಶವೇ ನಿಷ್ಠಾ. ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೇ ಕೈವಲ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಯಾ ಪರಮಸಿದ್ಧಿ.

9. ಬ್ರಹ್ಮಬೋಧ

ವಾಸನಾ ಕ್ಷಯಾ ಶಿವಾಯ ಮನೋನಾಶ ನಾಹಿಂ । ಮನೋನಾಶ ನಾಹಿಂ ತರ ಜ್ಞಾನ ಹೋಣಾರ ನಾಹಿಂ । ಜ್ಞಾನಾ ಶಿವಾಯ ಮೋಕ್ಷ ನಾಹಿಂ । ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಕೈವಲ್ಯಂ । ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಸನಾಕ್ಷಯ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾ ಶಿವಾಯ ಹೋಣಾರ ನಾಹಿಂ । ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಲಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಾಚಿ ಸಂಗತಿ ಪಾಹಿಜೆ ॥ ಪರಂತು ಅಸಾಹಾ ಕಪಿಲಾ ಷಷ್ಟಿಚಾ ಯೋಗ ದುರ್ಲಭ. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತ ಆರ್ಯಭೂಮಿಂತ ಜನ್ಮ ಘೇಣೆ ಫಾರ ಕಠಿಣ । ತ್ಯಾಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದೇಹ ಸುದ್ಧಾಂ ಸುದೃಢ, ಅವ್ಯಂಗ, ನಿರೋಗಿ, ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನ, ಸದಾಚರಣಿ, ಪಾಪಭೀರು, ಫಾರದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಿ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ದುಸರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಶಯ ಘಾಲವಿಣಾರಾ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾ ಪ್ರಮಾಣೆಸ್ವಕರ್ಮಕಾರಣಾರಾ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ಕರ್ಮಾಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯತಾ ದುರ್ಲಭ. ತ್ಯಾಂತಹಿ ಸ್ವಾನಂದತುಷ್ಟ ಪರಿವಿಸ್ಮೃತಾಖಿಲಾ ವ ತಿಷ್ಟೆತ್ಸದಾ ಮುಕ್ತಂ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧನಃ ಅಸಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಅತೀ ದುರ್ಲಭ.

10. ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ. ಸಿದ್ಧ ಆಣಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಂಚಾ ಸಂವಾದಃ

ಸಿದ್ಧ: ತೂಂ ಕೋಣ ಆಹೆ? — ದತ್ತ: ಮೀ ಅಪ್ರತೀತಸ್ವರೂಪ.
,, ತುಝಾ ಆಶ್ರಯ ಕೋಣತಾ? — ,, ಮೀ ಅನಾಥ, ನಿರಾಶ್ರಯ.

" ತುಝ್ಯಾ ಯೋಗ ವ ಕ್ರಿಯಾ ಕೋಣತಿ? " ಅಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ರಯೋಗ.
" ಗುರು ಕೋಣ? ... ... " ಗುರು ನಾಹಿಂ.
" ಮುದ್ರಾ ಕೋಣ? ... ... " ಮಾಯಾತೀತ ನಿರಂಜನಿ.
" ಪಾಹತೊಸ ಕಾಯ? ... " ಸರ್ವಬಾಜುಲಾ ದಿಸತೆಂ ತೆಂ.
" ತುಝೆಂ ಧ್ಯೇಯ ಕೋಣತೆಂ? " ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸಾನೆ ಜೆಂಸ ಮಜತೆಂ ತೆಂ.
" ತುಝ್ಯಾ ಮಾರ್ಗ ಕೋಣತಾ? " ಜ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಾನೆ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತ ಹೋಈಲ, ಜ್ಯಾಮಾರ್ಗಾನೆಂ ದುಸ ರ್‍ಯಾಸ ಜಾಣೆ ಶಕ್ಯ ನಾಹಿಂ ಅಸಾ ಮಾಝಾ ಮಾರ್ಗ.

11. ನಾರಾಯಣ ಮಹಾರಾಜ ಜಾಲವಣಕಾರಾಂಚಾ ಉಪದೇಶ:—

ಪಾಹತ ನಸತಾಂ ಪಾಹಾವೆಂ, ಜ್ಞಾನ ನಸತಾಂ ಜಾಣಾವೆಂ. ಧ್ಯಾನಾವೀಣ ಆಪಣ ಧ್ಯಾವೆಂ. ಸಹಜ ಕರಾವಾ ಅಭ್ಯಾಸ ನಾಹಿಂ ಪಣತೆಂ ನಸಾವೆಂ. ಕಾಹಿಂಚ ನಸತಾಂ ಅಸಾವೆಂ. ಅಮಿತ ಶಾಂತಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟಲೀನತಾ, ವಾಙ್ಮಾಧುರ್ಯ, ಶಮ, ದಮ, ಅಹಂಕಾರವಿಸ್ಮೃತಿ, ಖೊಲ ಅಮಿತ ಭೂತ ದಯಾ, ಅಸಣ್ಯಾರಾ ಸಾಧುಸಂಗ ಕರಾವಾ, ತೆಥೆಂ ಹರಿ ವಸೆ ತ ಅವಿನಾಶ ಆಣಿ ಸ್ವರೂಪಿಂ ಲೀನ ಅಸತೊ.

12. ಈಶ್ವರ ಆಜ್ಞಾ ಕೈಸೆಂ ಸಮಜಾವೆಂ?

(a) ಮನ ಅಂತರ್ಮುಖ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ಹೃದಯಾಂತ, ಸಂಸಾರಿಂ ಉಪರತಿ ಝಾಲ್ಯಾನೆ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಏಕಾಂತಾಂತ ಶುದ್ಧ

ಆಕಾಶ ಆಣಿ ಶಾಂತಸಾಗರಾ ಮಧ್ಯೆಂ ಅಸಣಾರೆಂ ನಿಸ್ಸೀಮ ಬೃಹತಾಂತ ಮನ ಶಾಂತ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ಮೌನಾಂತ ಕಾನ ಮಿಟೂನ ಅಸತಾನಾಂ ಈಶ್ವರ ಆಜ್ಞಾ ಐಕೂಂ ಯೆತೆಂ.

(b) ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಆಣಿ ಮಹಾಪುರುಷೋಂಕಿ ಆಜ್ಞಾ ಕೋಹಿ ಈಶ್ವರ ಕಿ ಆಜ್ಞಾ ಸಮಜಾವೆಂ. ಉಸಕೆ ದ್ವಾರಾ ಸಮಝೆ ಹುಏ ವಿಷಯೊಂ ಪರ ಮನನ ಕರನೆಸೆ ಅಪನಿ ಆತ್ಮಾಮೆ ನಿರಪೇಕ್ಷಭಾವಸೆ ಜೊ ನಿರ್ಣಯಹೊ ಉಸಕೊ ಈಶ್ವರಕಿ ಇಚ್ಛಾ ಸಮಝನಾ. ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಯಾ ಹೈ? ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಾದಿ ಆರ್ಷಗ್ರಂಥ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಹೈಂ.

ಖರೆ ಪರಮಾರ್ಥ (religion) ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ತಚೈತನ್ಯಹೊವ್ನೂನ ದೇವ ಪಹಾವಾ.

13. ಬಲಿ ಶುಕ ಸಂವಾದ:—

ಬಲಿ: ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು? ... ... ಶುಕ: ಇದೆಲ್ಲಾ ಚಿತ್.
,, ಅದರ ಸ್ವಭಾವ ಏನು? ... ,, ಚಿತ್.
,, ಅದು ಯಾವುದರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ? ,, ಚಿತ್ನಿಂದ.
,, ನೀನು ಯಾರು? ... ... ,, ನಾನು ಚಿತ್.
,, ನಾನು ಯಾರು? ... ... ,, ನೀನೂ ಚಿತ್.
,, ಈ ಭುವನಗಳೆಲ್ಲಾ ಏನು? ... ,, ಇವೆಲ್ಲಾ ಚಿತ್.

14. ಗೌರಾಂಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚೈತನ್ಯನ ಸನಾತನಗೆ ಬೋಧ:—

q: ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧನ ಕ್ಯಾ ಹೈ?

A. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕೀರ್ತನ ಔರ ನಾಮಸ್ಮರಣ ಸಬಕಾ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನ ಹೈ. ಪ್ರೇಮಕಿ ಉಪಲಬ್ಧಿ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಹೊ ಸಕತಿಹೈ.

Q. ನಾಮಸ್ಮರಣ ಕೈಸಾ ಬನಕೆ ಕರನಾ ಹೈ?

A. ಜಿಸ ಪ್ರೇಮಕಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಕರನಿಹೊ ಉಸೆ ಸಬಸೆ ಪಹಲೆ ಸಾಧುಸಂಗ ಕರನಾಚಾಹಿಯೆ. ಭಜನ, ಕೀರ್ತನ, ಸತ್ಸಂಗ, ಭಗವಲ್ಲೀಲಾಓಂಕಾ ಸ್ಮರಣ ಆದಿ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮಹೈ. ಸಂಸಾರಿ ಲೋಕೋಂಸೆ ಇಧರ

ಉಧರಕೀ ಬಹುತಸಿ ಬಾತೆಂ ಕರನಾ. ದುಸರೊಂಕಿ ನಿಂದಾ ಸ್ತುತಿ ಕರನಾ, ಇಸೀಕೊ ಋಷಿಯೋನೆ ಲೋಕಧರ್ಮ ಬತಾಯಾ ಹೈ. ಇನ ಬಾತೊಂಸೆ ಸದಾ ಬಚರಹನಾ ಚಾಹಿಯೆ. ದುಸರೊಂಕೆ ಗುಣದೋಷೊಂಕಾ ಕಥನ ಏಕದಮ್ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಕರನಾ ಚಾಹಿಯೆ. ಯದಿ ಕಹನಾ ಹೋತೊ ದುಸರೊಂಕೆ ಗುಣಾಂಕೋಹಿ ಕಹನಾ ಚಾಹಿಯೆ: ದುಸರೊಂಕೆ ಅವಗುಣ ಪರ ತೊ ಧ್ಯಾನಹಿ ನದೇನಾ ಚಾಹಿಯೆ:

ಚಾಹೆ ಕೋಈ ಕಿತನಾ ಭಿ ಬಡಾ ಜ್ಞಾನಿ, **ಧಾನಿ,** ಮಾನಿ, ಔರ ಪಂಡಿತ ಕ್ಯೊಂನಹೊ ಜಹಾಂ ಉಸನೆ ದುಸರೊಂಕೆ ನಿಂದಾಕೆ ವಾಕ್ಯಮುಖಸೆ ನಿಕಾಲೆ ವಹಿಂ ಉಸೆ ಪತಿತ ಹುಆ ಸಮಝನಾ ಚಾಹಿಯೆ. ದುಸರೊಂಕೆ ಯಥಾರ್ಥ ಗುಣೊಂಕಿ ಸ್ತುತಿ ಕೆಲಿನಂತರ ಜಹಾಂ ಯಹ ವಾಕ್ಯ ನಿಕಲಾಕೀ “ಅಜೀ, ಔರ ತೊ ಸಬ ಠೀಕಹೈ” ಬಸ ಉನಮೆ ಏಕ ದೋಷಹೈ । ವಹಾಂ ಹಿ ವಹ ದೋಷ ಉಸ ಮನುಷ್ಯಕೆ ಹೃದಯಮೆ ಪ್ರವೇಶಕರ ಜಾತಾಹೈ ಕ್ಯೊಂಕಿ । ದೋಷೊಂಕೆ ಪರಮಾಣು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಹೋತೆಹೈ॥ ಜಬತಕ ವೆ ಹೃದಯಮೆ ಪ್ರವೇಶ ನಹಿಂಕರತೆ ತಬತಕ ದುಸರೊಂಕಿ ನಿಂದಾ ಹೊ ನಹಿ ಸಕತಿ. ನಿಂದಾ ಕರನಿ ಹಮ ಸಭೀ ಸಮರ್ಥ ಹೊ ಸಕೆಂಗೆ ಜಬ ದುಸರೊಂಕೆ ಪರಮಾಣು ಹಮಾರಾ ಹೃದಯಮೆ ಆಜಾಯಂಗೆ ಜ್ಯೊಂ ಜ್ಯೊಂ ದುಸರೊಂಕಿ ನಿಂದಾ ಕರೊಗೆ ತ್ಯೊಂ ಹಿ ತ್ಯೊಂ ವೆ ಪರಮಾಣು ಬಡನೆ ಲಗೆಂಗೆ ಔರ ವೆ ತುಮಾರಿ ಹೃದಯಕಿ ಪವಿತ್ರತಾ । ಸರಲತಾ । ಸಚ್ಚರಿತ್ರತಾ ಔರ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನ ಕಿ ಇಚ್ಛಾ ಆದಿ ಸದ್ವೃತ್ತಿಯೊಂಕೊ ದಬಾಕರ ವಹಾಂ ಅಜ್ಞಾನ ಔರ ಮೋಹಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿತ ಕರ ದೆಂಗೆ ॥ ಜೊ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮಾಹೈ ಭಾಗವತ ಔರ ಸಾಧುಪುರುಷಹೈ ಉನಕೆ ನಿರಂತರ ಸೇವಾ ಕರತೆ ರಹನಾ ಚಾಹಿಯೆ. ಮಾನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಔರ ವಿಷಯ ಭೊಗೊಂಕಿ ಇಚ್ಛಾ ಇನ ಸಭಿಕೊ ಕಾಮತೃಷ್ಣಾ ಕಹತೆಹೈಂ ।

ವಿರಕ್ತ ಪುರುಷೋಂಕೊ ಇನಸೆ ಸದಾ ಬಚೆ ರಹನಾ। ಚಾಹಿಯೆ. ಇಸ ಪ್ರಕಾರ ಸಬಸೆ ವಿರಕ್ತ ಹೊಕರ ನಿರಂತರ ಭಗವನ್ನಾಮುಕಾ ಜಪ। ಭಗವಲ್ಲೀಲಾ ಓಂ ಕಾ ಶ್ರವಣ। ಔರ ಭಗವದ್ಗುಣೊಂಕಾ ಕೀರ್ತನಯಹಿ ಸಭಿ ಪರಮಾರ್ಥ ಪಥಿಕೊಂಕೆಲಿಯೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮ ಹೈಂ॥ ಇನ ಕರ್ಮೊಂಕೊ ಕರನೆ ವಾಲಿಕೊ ಕಭಿ ಸಂಸಾರ ಮೋಹ ನಹಿಂ ಹೋತಾ॥

ಮೈ ಸಂಕ್ಷೇಪಮೆ ತುಝೆ ವೈಷ್ಣವೊಂಕೆ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯ ಕರ್ಮ ಬತಾತಾ ಹೂಂ:—

1. **ಗ್ರಾಮ್ಯ** ಕಥಾ ಕಹಿನೀಭಿ ನಹಿ ಚಾಹಿಯೆ। ವಿಷಯೊ ಲೋಗೊಂಕೆ ಬಾತೆಂ ಕಹನೆಸೆ ಚಿತ್ತವಿಷಯಮಯ ಬನ ಜಾತಾ ಹೈ॥

2. ಗ್ರಾಮ್ಯ ಕಥಾ ಕಭಿ ಶ್ರವಣ ನಹಿ ಕರನಿ ಚಾಹಿಯೆ। ಗ್ರಾಮ್ಯಕಥಾ ಸುನನೆಮೆ ವೆಹಿ ಬಾತೆಂ ಸ್ಮರಣ ಹೊತಿ ಹೈಂ॥ ಜಿಸೆ ಭಜನಮೆ ಚಿತ್ತ ನಹಿಂ ಲಗತಾ॥

3. ಅಚ್ಛೆ ಅಚ್ಛೆ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠ ಪದಾರ್ಥ ನ ಖಾನೆ ಚಾಹಿಯೆ ಕ್ಯೊಂಕಿ ಐಸೆ ಪದಾರ್ಥೊಂಸೆ ವಿಷಯಲೋಲುಪತಾ ಬಢತಾಹೈ॥

4. ಸದಾ ಅಭಿಮಾನರಹಿತ ಹೊಕರ ಬರ್ತಾವ ಕರನಾ ಚಾಹಿಯೆ। ಹೃದಯೆಮೆ ಅಭಿಮಾನ। ಆತೆಹಿ ಸಭಿ ಸಾಧನ ನಷ್ಟಹೊ ಜಾತೆಹೈಂ॥

5. ದುಸರೊಂಕೊ ಮಾನದೇನಾ ಚಾಹಿಯೆ। ದುಸರೊಂಕೊ ಮಾನದೇನೆಸೆ ಆತ್ಮಾಕಾ ಸಮ್ಮಾನ ಹೋತಾ ಹೈ॥ ಔರ ಆತ್ಮ ಸಮ್ಮಾನಹಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮ್ಮಾನ ಹೈ। ಇಸಕೆ ಸಾಮನೆ ಸಭಿ ಸಮ್ಮಾನ ತುಚ್ಛಾತಿ ತುಚ್ಛ ಹೈ॥

6. ಸದಾ ಸರ್ವತ್ರ ಸಬ ಅವಸ್ಥಾಮೆ ಭಗವನ್ನಾಮೊಂಕಾ ಜಪಕರತೇ ರಹನಾ ಚಾಹಿಯೆ । ನಾಮಜಪಸೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಣೊಮೆ ಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೋತೀಹೈ ॥

7. ಶುದ್ಧ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾವಸೆ ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್ಕೀ ಪೂಜಾ ಕರತೇ ರಹನಾ ಚಾಹಿಯೆ । ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜಾಹಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೂಜಾಹೈ ॥ ಇಸಪ್ರಕಾರ ಇನ ಧರ್ಮೋಂಕೆ ಪಾಲನ ಕರನೆ ವಾಲೆ ವೈಷ್ಣವ ಕೊಹಿ ಪ್ರಭು ಪ್ರೇಮಕೀ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೋಸಕತಿಹೈ ॥

— ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾವಲಿ..

15. ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಚಾ ಭೃಗುಋಷಿಲಾ ಬೋಧ :—

ಮಹಾರಾಜ ಭೃಗು । ತೂಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪೋಧನಾ ಮಾಜಿಂ ವರಿಷ್ಠ ಅಂತರನಿಷ್ಠ ಸರ್ವಜ್ಞ । ಪರೀಕ್ಷಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಾಣಸಿ ॥ ವಿಚಾರಿಂ ಪಾಹಾಸಿ ಶೋಧೂನಿ ಕೊಠೆಂ ಯೋಗ್ಯತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಪಣ । ಕೊಠೆಂ ನಾಂದತಿ ಷಡ್ಗುಣ । ಕೋಣ ಸಂಪನ್ನ ಸದಯತೊ ॥ ಸರ್ವ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಶೋಧಿಲೆಂ । ದೇವ ಸರ್ವಹಿ ಜೋಖಾಳಿಲೆ ॥ ಕೊಠೆಂ ಕಾಂಹಿಂ ಕೊಠೆಂ ಕಾಂಹಿಂ । ಏಕ ಆಹೆ ಏಕ ನಾಹಿಂ । ಷಡ್ಗುಣ ಸದಯತಾ ನಿರಭಿಮಾನ ದಿಸೆನಾ ॥ ಸರ್ವಹಿ ಶೋಧಿಲೆಂ । ನಿಯಂತೆ ಸಕಳಾಂಚೆ ॥ ತೆಂಹಿಂ ಶೋಧಾರ್ಥ ಕೈಲಾಸಿಂ ಗಮನ ಕೇಲೆಂ । ದೆಖೊನಿ ತುಝಾ ಉದ್ಧಟಪಣ ಶಿವಝಾಲೆ ಕ್ರೋಧಾಯಮಾನ । ತುಮ್ಹಾ ಕಳಲಾ ತಮೋಗುಣ ಜಾಣೊನಿ ದೂಷಣ ನಿಘಾಲಾ ॥ ಸತ್ಯಲೋಕಿಂ ವಿಧಾತಾ ಪಾಹಿಲಾ । ತುಮಚಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜನಿತಾ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ವಂದ್ಯಕೀಂ ॥ ತೆಥೆಂಹಿ ನಮನಿಂ ನ ಜೋಡಿಲೆ ತ್ಯಾಕರ । ತೆಣೆ ಓಳಖೊನಿ ಅನಾದರ ॥ ಜಾಲಾ ಕ್ರೋಧ ಅಂತರಿಂ । ಪರಮ ಲೋಭೆಂ ಕರಿತಿ ಕ್ಷಮಾ ॥ ದೆಖೊನಿ ತ್ಯಾಂಚೆಂ ಲೋಭಿಷ್ಟಪಣ । ತ್ವಾಂ ದೇಖಿಲಾ ರಜೋಗುಣ ॥ ಮಗ ಪಾವಲಾ ಕ್ಷೀರ

ಸಾಗರಾಸಿ । ಭಗವಂತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ ಆಶ್ರವಮಾಂ ಲಾವಿಲೆಂ ।
ಕೌಸ್ತುಭ ಕರಿಂ ಘೆತಲೆಂ ॥ ವಕ್ಷಸ್ಥಲ ಸಿವ್ನ ಕೆಲೆಂ ।
ವಿಶಾಷಡಾವಿಲೆಂ ನಿದ್ರೆಚೆಂ ॥ ನಿದ್ರಾನಷ್ಟೆತೆಂ ಧ್ಯಾನ ।
ಏಕಾಗ್ರಮಾಂಡಿಲೆಂ ಅನುಷ್ಠಾನ ॥ ದ್ವಿಜಪ್ರಸಾದ ಚರಣ
ವ್ಹಾವಯಾಲಾಗೊನ ಪ್ರಾಪ್ತತೊ । ಭೃಗು ಆವ್ಹಾಶ್ವಶುರ
ತ್ಯಾಚಿ ಕುಮಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರಣೆ ಸತ್ಕಾರ ಯೋಗ್ಯತ್ಯಾಚಿ ॥
ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಳಿಂ । ಪತ್ನಿಸಿ ರೋಷ ಮಾನಸಿಂ
ಉಪಜೆಲ । ಕಿಂ ವಿಶಾ ನಿಷ್ಕಾಮು, ನಿಃಶಕ್ತ ನಿದ್ರಾಭರ
ಪಾಹೊನ । ಕೊಪೆಲ ಆಮುಚಾ ಶ್ವಶೂರ ॥ ರೋಷೆಂ
ಕನ್ಯೆಸಿ ದಾವಿಲ ಮಾಹೆರ । ಮ್ಹಣೊನಿ ಗೃಹಾಂತ ಕರವಿಲೆಂ ॥
ಕಿಂ ಭೃಗು ದೆತಾಂಚಿ ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರ । ಕ್ರೋಧ ಭಾವಿ
ನಿಚಾ ಅಂತರಿಂ ಉಪಜೆಲ ॥ ದೆಖೊನಿ ಶಾಪೀಲ ದ್ವಿಜವರ
ಮ್ಹಣೊನಿ ಮಂದಿರಾ ಪ್ರವೇಶವಿ । ಕೌಸ್ತುಭ ಭೃಗುಚರಣಿಂ
ರುತೆಲ ಮ್ಹಣೊನಿ ಹಾತಿಂ ಘೆತಲಾ ॥ ಪೂರ್ಣಚರಣ ಮುದ್ರಾ
ಉಮಟಾವಯಾಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚಾ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣ ಪರಮ
ಪಾವನ । ಕ್ಷಣೆಂ ಪಾಪವಿಮೋಚನ ಕರಣಾರೆಂ ॥
ಭೃಗು 4 ಘಟಿಕಾ ಉಭಾರಾಹಿಲಾ । ನ ಕರಿತಾಂ ಕೊಣ್ಹಿ
ಸತ್ಕಾರ ಸಕ್ರೋಧಿಂ ಲತ್ತಾಮಾರೂನಿ ಪಳಸಿಲಿತಿದೂರಿಂ ॥
ಮಧುಕೈಟಭಾರಿ ಧಾವಲಾ ಆಣಿ ಭಾಳ ಚರಣಾವರಿ ಠೆವಿತ ।
ಸಪ್ರೇಮ ಆಲಿಂಗಿ ॥ ತುಮ್ಹಾಕರಿಂ ಧರೂನಿ ಆಸನಿಂ
ಬೈಸವಿ ॥ ಚೂರಿ ಚರಣ ಆಣಿ ಕರಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ
ಪೂಜನ । ಆಣಿ ಮ್ಹಣೆಜೀ ಸ್ವಾಮಿದಾತರಾ ॥ ತುಮ್ಹಿ
ಪ್ರಸಾದಕೆಲಾ ಯಾಕಠೊರಾ । ದುಃಖ ಜಾಲೆಂ ಅಸೆಂ
ಚರಣ ಸಕುಮಾರಾ ॥ ಕ್ಷಮಾಕರಾ ಅಪರಾಧಾ ।
ಮಾಝೆಂ ಹೃದಯ ಅತಿ ಕಠಿಣ ॥ ಕೆವಳ ಖಡತರಹಾ ।
ಪಾಷಾಣಾ ತುಮಚೆಂ ಸಕುಮಾರ ಚರಣ ॥ ಶ್ರಮಿತ ಪೂರ್ಣ
ತಾಡಿಲ್ಯಾ ಕೃಪಾಕೇಲಿ ಜೀ ದಯಾಸಾಗರಾ । ಮುಜ

ಜಾಗವಿಲೆಂ ನಿದಸುರಾ ॥ ತುಮ್ಹಾ ವಾಂಚೊನಿ ದಾತಾರಾ
ಮಜಥಾರಾ ಅಸೇನಾ ॥ ತುಮ್ಹೀಚ ಸತ್ಯ ವಾಢವಿಲೆಂ ।
ನಾಮಾರೂಪಾತೆಂ ಆಣಿಲೆಂ । ತುಮಚೆನಿ ಅಂಗವಣ ಆಲೆಂ
ಪ್ರಸಾದ ಜಾಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತಕಿಂ ॥ ಮೀ ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣ ।
ತುಮ್ಹೀಚ ಮಾತೆಂ ಕೆಲೆಂ ಸಗುಣ । ನಾನಾ ಅವತಾರ ತುಮ್ಹಾ
ಲಾಗೂನ ॥ ತುಮ್ಹೀಚ ಗುಣಾತೆಂ ಗಾತಾಂ । ಮಜ
ಹೊಣೆ ಜಾಣೆಚಿ ನಾಹಿಂ ॥ ಸರ್ವ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ತುಮಚೆಂ ಪಾಹಿಂ ।
ರಾಹತೊಂ ಠೆವಾಲತೆಠಾಯಿಂ ॥ ಕರವಿತಾಂ ಕಾಹಿಂ
ಕರೀನ ತೆಂ । ತುಮಚಿ ಭೀಡ ಮಜ ಭಾರಿ ॥ ಮೀ ತರಿ
ತುಮಚಾ ಮುದ್ರಾಂಕಿತ । ಆಜ್ಞಾ ಚರಾಚರಿಂ ವಾಹತ ॥
ಜಿವೆಂ ಭಾವೆಂ ಅಂಕಿತ ತುಮಚಾ । ಐಸೆಂ ಬೋಲತಾಂ
ನಾರಾಯಣ ॥ ಥಳಥಳಾಂ ವಾಹತಿ ಭೃಗೂನಯನ ।
ಕಳಲಾ ಷಡ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನ ॥ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪೂರ್ಣಯಾಸಿ
ಸಾಜೆ ॥ ತೈಂ ತುಮ್ಹೀ ತ್ಯಾತೆಂ ಸ್ತವಿಲೆಂ । ಯೆರ
ಯೆರಾಂ ಗೌರವಿಲೆಂ ॥ ರೂಪಹೃದಯಿಂ ಸಾಂಠವಿಲೆಂ ।
ಲಕ್ಷ್ಮಲಾವಿಲೆಂ ಚರಣಾಂಘ್ರಿ ॥ ಯಾಪರಿ ಶ್ರೀ ದತ್ತ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನಿರೂಪಿತ । ಪರಿಸೊನಿ ಭೃಗು ಸದ್ಗದಿತ ॥
ಪಾಹೆ ನಿಶ್ಚಿತ ತೈಸಾಚಿ । ಪೀತ ವಸನಧಾರಿ ವೈಜಯಂತಿ
ಧಾರಣ ॥ ಕೌಸ್ತುಭ ಧರಿಲಿಯಾ । ಚತುರ್ಭುಜ
ಮಂಡಿತಕರ ॥ ಕಮಳಾ ಸೇವಿಸ್ವಕರೆಂ ತೆಂ ಋಷಿವರ್ಯೆಂ
ಲಕ್ಷಿಲೆಂ । ವಿರಾಲೆಂ ಮನ । ಹೃದಯಿಂ ವತ್ಸಲಾಂಛನ
ದೆಖಿಲೆಂ ॥ ಸ್ವಪದ ತೆಥೆಂ ಮಿರವಿಲೆಂ । ಲಜ್ಜಿತಝಾಲೆಂ
ಮನತೆವ್ಹಾಂ ॥ ಧಾವೊನಿ ಮಿಠಿ ಘಾತಲಿ ಚರಣೆಂ ।
ಮ್ಹಣೆ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಕರಿ ॥ ನ ಜಾಣೊನಿ ತುಝಾ
ಮಹಿಮಾ । ಲತ್ತಾ ಮಾರಿಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ । ದಂಡ
ಕರಾವಾ ಯಾ ಅಧಮಾ ॥ ನಾರದ ಮ್ಹಣೆ ಗಾ ಅವಿನಾಶಿ ।
ಜೆಂ ಭೃಗುತೆಂ ದಾವಿಲೆಂ ತೆಂ ಪಾಹಿಚೆ ಪ್ರಗಟ ಕೆಲೆಂ ॥

ಪಾವನ ಕರಿಜೆ ಆಮ್ಹಾ ಸರ್ವಾಂ ದೀನಾಂ । ದತ್ತತ್ರೈಂ ಪ್ರಗಟ ಝಾಲಾ ಸಗುಣ ಸಾಕರ ಭಕ್ತಾಂಸಿ ॥ ದೇವ ಲಲನಾ ಪಂಚಾರತಿ ಘೆವುನ ಪಾವಲ್ಯಾ । ಅವಘೆ ಸಬಾಹ್ಯ ಮುರಾಲೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮಿಂ ॥ ದತ್ತತೇಜ ಆವರಿತಾಂ ಪ್ರಗಟಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಅವಧೂತಾಚಿ । ದತ್ತ ಮ್ಹಣೆ ಭೃಗುಸಿ । ತಾಡಿತಾಂ ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರ ಕ್ಷಮಾಕರೊನಿ ಕೇಲಾ ಸತ್ಕಾರ ಪರಮ ಗೌರವಿಲಾ ವಿಧಿಕುಮಾರ । ಭೃಗುಗೇಲಿಯಾ ಪಾರಿಂ ಶಯನಿಂ ಪಹುಡಲಾ ಜಗಜೆಠಿಂ । ಸೆವೆಸಿ ಪಾವಲಿ ಗೋರಠಿ ಚರಣಕರ ಸಂಪುಟಿಂ ಧರಿ ॥ ತಂವ ಗದ್ಗದ ಹಾಸೆ ಫಣಿವರ । ಲಕ್ಷ್ಮೀವದೆ ಶೇಷಾಸಿ । ಕೋಣ ವಿಸ್ಮಯೊ ತೊ ಸಾಂಗ ಮಜಸಿ ॥ ಯೆರು ಮ್ಹಣೆ ದರ್ಶನಾಸಿ ಭೃಗು ಋಷಿ ಪಾವಲೆ । ನಿದ್ರಿಸ್ಥಅಸತಾಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತೊಉಭಾ ರಾಹಿಲಾ ಸಮೊರ । ಜಾಗ್ರತನ ಹೋತಾಂ ಮುರಾರ । ಲತ್ತಾಪ್ರಹಾರ ತಾಡಿ ಕ್ರೋಧೆಂ ॥ ಪರಮ ನಿಷ್ಠುರಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಕ್ರೋಧ ಜಾಲಿ । ಶಾಪ ಜೀವನ ಘೆತಲೆಂ ಕರಿಂ । ಶಾರಂಗಧರಾ ಜಾಣವಲೆಂ ॥ ಉತೊನಿ ಮ್ಹಣೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಸತಿ ಮಾಝೆಂ ಕಾಯ । ಮೀ ಪ್ರಾಣ ಹೊಯ ತಯಾಂಚಾ ॥ ಶಾಪಾನಿ ತ್ಯಾ ತೆಂ ಭಸ್ಮಕರಿಸಿ ಮಗತಾವ ನಾಹಿಂ ಮಜಸಿ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಮ್ಹಣೆ ಹೆ ದುಷ್ಟಮತಿ । ಭಾರಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಪೀಡೀಲ ಯಾಂಪ್ರತಿ । ಹೊಈಲ ಯಾಂಚಿ ಮಾನ ಹಾನಿ । ಉಪಜೆಲ ಪ್ರೀತಿಂ ಹೀನ ಸೇವೆಂ । ನ ಪಾಚಾರಿತಾಂ ದಾರೊದಾರಿಂ ವಿಪ್ರಹಿಂಡತೀಲ । ಐಸೆಂ ಐಕೊನಿ ಹರಿ ಕಾಲಾಂತರಿಂ ಹೆಂ ಖರೆಂ । ತೆ ಶಬ್ದ ತುಮ್ಹಿ ಪರಿಸೊನ । ಕ್ರೋಧಾವಲೆಂ ತುಮಚೆಂ ಮನ ತೆವ್ಹಾಂ । ಮ್ಹಣಸಿ ಹೆ ಮಾಝಿ ಕನ್ಯಾಅಸೂನ ಶಾಪವಚನ ಬೋಲಿಲಿ । ತ್ರೈಂ ರೋಷನಾವರೆ ತುಮ್ಹಾಸಿ । ಕನ್ಯೆತೆಂ ಶಾಪ ದೇತಾ ಹೊಸಿ । ಬಹು ಭೊಗಿತಿಲ ತುಜಸಿ । ತೂಂ ನರಾಹೆಸಿ

ಏಕ ಠಾಯಿಂ । ತೂಂ ಏಕಾಸಿ ನಹೊಸಿ ರತ । ತುಜವರಿ ಬಹು ತಾಂಚೆಂ ಚಿತ್ತ ಲಕ್ಷಹೀನಾಶ್ರಿವಿಾಂ ತುಝಿ ಪ್ರೀತ । ಪಾಪಿ ಪುಣ್ಯವಂತ ನ ಪಾಹಸಿ ಸದಾಸರ್ವದಾ ತೂಂ ಚಾರಿಣ ॥ ನರಾಹಸಿ ಏಕಾಚಿ ಹೊವೂನ । ಹಾತುಲಾ ಲಾಗಿಂ ದುರ್ಗುಣ । ರಾಹೊ ಜಡೊನ ಸರ್ವದಾ ॥ ಆಹೊ ಜಿ ಹೆ ತುಮುಚಾ ಕೃತಿ । ಉಭಯಪಕ್ಷಿಂ ಘಾತಕಾ ನಿಶ್ಚಿತಿಂ । ಉತ್ತಮ ಕಾಯಹೆ ರೀತಿ । ವಾಟಲಿ ತುಜ ಪ್ರತಿ ಹೆಂ ಅವಿವೇಕಿ ಲಕ್ಷಣ ॥ ಹೆಂ ಅಯೋಗ್ಯ ತುವ್ಹಾಸಿ ॥ ಹೆಂ ನ ಭೂಷಣ ತುವ್ಹಾ ತಾಪಸಿಯಾಂ । ಅಪೆಶಯೆ ಈಲ ತುವ್ಹಾತೆಂ । ಸರ್ವಕರ್ಮಾಸಿ ಅಭಿಮಾನ ಘಾತಕ ಅಸೆದಾರುಣ । ಹಾಚಿ ನಾಢವಿ ದುರ್ಗುಣ । ಕರವಿಹಾನಿ ತಪಾಚಿ ॥ ಲೀನತಾ ವಾಗೊ ತುವ್ಹಾಸಿ ॥

16. ತುಕಾರಾಮಾಚಾ ಲೋಕಾಂಸ ಬೋಧ-(ಬಾರಾ ಅಭಂಗ)

1. ಜನ್ಮಾಚೆಂ ತೆಂ ಮೂಳ ಪಾಹಿಲೆಂ ಶೋಧೂನ । ದುಃಖಾಸಿ ಕಾರಣ ಜನ್ಮಘ್ಯಾವಾ ॥ ಪಾಪಪೂಣ್ಯ ಕರುನಿ ಜನ್ಮಾಯೆತೊ ಪ್ರಾಣಿ । ನರದೇಹಾ ಯೆವುನಿ ಹಾಸಿಕೆಲಿ ॥ ೧ ॥ ರಜತಮ ಸತ್ವ ಆಹೆ ಜ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಂಗಿಂ । ಯಾಚೆ ಗುಣಿಂ ಜಗಿಂ ವಾಯಾಂ ಗೆಲಾ ॥ ತಮ ವ್ಹಣಜೆ ಕಾಯ ನರಕಚಿ ಕೇವಳ । ರಜತೊ ಸಬಳ ಮಾಯಾಜಾಲ ॥ ೨ ॥ ತುಕಾವ್ಹಣೆ ಯೆಥೆಂ ಸತ್ವಾಚೆಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ । ಕರಾವಾ ಪರಮಾರ್ಥ ಅಹರ್ನಿಶಿಂ ॥ ೩ ॥

2. ಅಹರ್ನಿಸಿಂ ಸದಾ ಪರಮಾರ್ಥ ಕರಾವಾ । ಪಾಯ ನಠೆವಾವಾ ಆಡಮಾರ್ಗಿಂ...ಆಡಮಾರ್ಗಿಂ ಕೋಣಿ ನರಜೆ ಜಾತಿಲ । ತ್ಯಾಂ ತೂನಿ ಕಾಡಿಲ ತೋಚಿ ಜ್ಞಾನಿ ॥ ೧ ॥ ತೋಚಿ ಜ್ಞಾನಿ ಖರಾ । ತಾರಿದುಜಿಯಾಸಿ ವೇಳೊವೇಳಾ ತ್ಯಾಸಿ ಶರಣ ಜಾವೆಂ ॥ ಆಪಣ ತರೆಲ ನವ್ಹೆ ತೆಂ ನವಲ । ಕುಳೆಂ ಉದ್ಧರಿಲ

ಸರ್ವಾಂಚೆಂ ತೋ ॥ ೨ ॥ ಶರಣ ಗೆಲಿಯಾನೆಂ ಕಾಯ ಹೊತೆಂಫಳ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಕುಳ ಉದ್ಧರಿಲೆಂ ॥ ೩ ॥

3. ಉದ್ಧರಿಲೆಂ ಕುಳ ಆಪಣ ತರಲಾ । ತೋಚಿ ಏಕರ್ಝಾಲಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಂತ । ತ್ರೈಲೋಕಾಂತ ಝಾಲೆಂ ದ್ವೈತಚಿ ನಿಮಾಲೆಂ । ಐಸೆಂ ಸಾಧಿಯಲೆಂ ಸಾಧನ ಬರವೆಂ ॥ ೧ ॥ ಬರವೆಂ ಸಾಧನ ಸುಖಶಾಂತಿಮನಾ । ಕ್ರೋಧನಾಹಿಂ ಜಾಣ ತಿಳಭರಿ ॥ ತಿಳಭರಿ ನಾಹಿಂ ಚಿತ್ತಾಸಿ ತೊ ಮಳ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಜಳಗಂಗೆಚೆಂತೆ ॥ ೨ ॥

4. ಜೈಸಿ ಗಂಗಾ ವಾಹೆ ತೈಸೆಂ ಜ್ಯಾಚೆಂ ಮನ । ಭಗವಂತ ಜಾಣತ್ಯಾಚೆ ಜವಳಿಂ । ತ್ಯಾಚೆ ಜವಳಿಂ ದೇವ ಭಕ್ತಿಭಾವೆಂ ಉಭಾ ಸ್ವಾನಂದಾಚಾ ಗಭಾತಯಾಡಿಸೆ ॥ ೧ ॥ ತಯಾಡಿಸೆ ರೂಪ ಅಂಗುಷ್ಟಪ್ರಮಾಣ । ಅನುಭವಿ ಖೂಣ ಜಾಣತಿಹೆ । ಜಾಣತಿ ಹೆ ಖೂಣ । ಸ್ವಾತ್ಮಅನುಭವಿ , ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಪದವಿಜ್ಯಾಚಿ ತ್ಯಾಲಾ ॥ ೨ ॥

5. ಜ್ಯಾಚಿ ತ್ಯಾಲಾ ಪದವಿ ಇತರಾಂ ॥ ನ ಸಾಜೆ ॥ ಸಂತಾಲಾ ಉಮಜೆ ಆತ್ಮಸುಖ । ಆತ್ಮಸುಖ ಘ್ಯಾಗೆ ಉಘಡಾ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಯಾವಿಣ ಚಾವಟಿ ಕರೂನಕಾ ॥ ೧ ॥ ಕರೂನಕಾ ಕಾಹಿಂ ಸಂತ ಸಂಗಧರಾ । ಪೂರ್ವಿಂಚಾ ತೊ ದೊರಾ ಉಗವೆಲ ॥ ಉಗವೆಲ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸಂತಸಂಗೆಂಕರೂನಿ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪುರಾಣೆಂ ವರ್ಣಿಯಲೆಂ ॥ ೨ ॥ ವರ್ಣಿಯಲೆಂ ಏಕ ಗುಣನಾಮ ಘೋಷ । ಜಾತಿಲರಿ ದೋಷ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೩ ॥

6. ದೊಷಹರಿ ಜಾತಿಲ ಅನಂತ ಜನ್ಮಾಚೆ । ಪಾಯತೆ ದೇವಾಚೆ ನ ಸೊಡಾವೆಂ । ನ ಸೊಡಾವೆಂ ಪಾಯ ನಿಶ್ಚಯ ತೊ ಕರಾ । ಆಳವಾ ಶಾರಂಗಧರಾ ಭಾವಬಳೆಂ ॥ ೧ ॥ ಧರುನಿ ಕೇಶವ ಆಣಾಭಾವ ಬಳೆಂ । ಪಾಪಿಯಾ ನಕಳೆ ಕಾಹಿಂ ಕೆಲ್ಯಾ ॥

ಸಕಳೆ ತೊ ದೇವ ಸಂತಸಂಗೆಂ ಮಾಂಜೂನ । ವಾಸನಾ
ಜಾಳುನಿ ಶುದ್ಧ ಕರಾ ॥ ೨ ॥ ಶುದ್ಧ ಕರಾ ಮನ ದೇಹಾ
ತೀತ ವ್ಹಾವೆಂ । ವಸ್ತು ಓಳಖಾವೆಂ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೩ ॥

7. ಓಳಖಾವೆಂ ವಸ್ತು ಸಾಂಡಾರಿ ಕಲ್ಪನಾ । ಸಕಾ ಆಪರಾನಿ
ಜಾವುಂಝುಣಿ ॥ ಝುಣಿ ಝಾಲೆಂ ಕೊರೆಂ ।
ಬುಡಪಾಲ ಹಿತ । ವಿಚಾರಿ ಮನಾಂತ ಅಪ್ರಲಿಯಾ ॥ ೧ ॥
ಆಪ್ರಲಿಯಾ ಜಿವೆಂ ಶಿವಾಸಿ ಪಾಹಾವೆಂ । ವೇಳೊವೇಳಾಂ
ಘ್ಯಾವೆಂ ಆತ್ಮಸುಖ । ಆತ್ಮಸುಖ ಘ್ಯಾವೆಂ ಸ್ವರೂಪಿಂ
ಮಿಳಾವೆಂ । ಭೂತಿಂ ಲೀನವ್ಹಾವೆಂ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೨ ॥

8. ಭೂತಿಂ ಲೀನ ವ್ಹಾವೆಂ । ಸಾಂಗಾವೆಂ ನಲಗೆಚಿ । ಆತಾಂ
ಅಹಂಕಾರಾಚಿ ಶಾಂತಿಕರಾ ॥ ಶಾಂತಿಕರಾ ತುಮ್ಹಿ
ಮನುತಾನಸಾವಿ । ಅಂತರಿಂವಸಾ ವಿಭೂತ ದಯಾ ॥ ೧ ॥
ಭೂತದಯಾ ಠಿವಾ ಮಾಗಕಾಯ ಉಣೆ ॥ ಪ್ರಥಮ
ಸಾಧನ ಹೆಂಚಿ ಅಸೆ । ಅಸೊಹೆಂ ಸಾಧನ ಜ್ಯಾಚೆ ಚಿತ್ತಿಂವಸೆ ।
ಮಾಯಾಜಾಳ ನಾಶೆ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೨ ॥

9. ಮಾಯಾಜಾಳ ನಾಶಿಯಾ ನಾಮೆಂ ಕರೂನಿ । ಪ್ರೀತಿ
ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಅಸೊಂ ದ್ಯಾವಿ । ಅಸೊಂ ದ್ಯಾವಿ ಪ್ರೀತಿ
ಸಾಧೂಂಚಾ ಪಾಯಾಸಿಂ । ಕದಾ ಕೀರ್ತನಾಸಿ
ಸೋಡುನಯೆ ॥ ೧ ॥ ಸೋಡುನಯೆ ಪುರಾಣಶ್ರವಣ
ಕೀರ್ತನ । ಮನನ ನಿಜಧ್ಯಾಸನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ।
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಝಾಲಿಯಾ ಸಹಜ ಸಮಾಧಿ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ
ಉಪಾಧಿ ಗೇಲಿ ತ್ಯಾಂಚಿ ॥ ೨ ॥

10. ಗೆಲಿ ತ್ಯಾಚಿ ಜಾಣಾ । ತೊಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಝಾಲಾ । ಅಂತರಿಂ
ನಿಮಾಲಾ ಪೂರ್ಣಪಣೆ ॥ ಪೂರ್ಣಪಣೆ ಜಾಹಲಾ ರಾಹತೊ
ಕೈಸಾರೀತಿ । ಆತಾಂ ತ್ಯಾಚಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾಂಗತೊಂಮಿ ॥ ೧ ॥
ಸಾಂಗತೊಮಿ ತುಮ್ಹಾ ಐಕಾಮನೊಗತ । ರಾಹತೊ

ಮೂರ್ಖವತ ಜಗಾ ಮಾಜಿಂ । ಜಗಾಂತ ಪಿಶಾಚ ।
ಅಂತರಿಂ ಶಹಾಣಾ । ಸದಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಿಂ ಜಾಣಾ ನಿಮಗ್ನ
ತೊ ॥ ೨ ॥ ನಿಮಗ್ನ ತೊ ಸದಾ ಜೈಸಾ ಮಕರಂದ ।
ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯಭೇದ ವೆಗಳಾಲೆ ॥ ವೆಗಳಾಲೆ ಭೇದ ಕಿತಿ
ತ್ಯಾ ಅಸತಿ । ಹೃದ್ಗತ ತ್ಯಾಚಿ ಗತಿ ಕಳೆ ಕೋಣಾ ॥ ೩ ॥
ನಕಳೆ ಕೋಣಾಲಾ ತ್ಯಾಚೆಂ ಹೆಂಚಿ ವರ್ಮ । ಯೋಗಿ ಜಾಣೆ
ವರ್ಮ ಖೂಣ ತ್ಯಾಚಿ ॥ ಖೂಣ ತ್ಯಾಚಿ ಜಾಣ ತೈಸೆಂತೆ
ಅಸತಿ । ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ಭ್ರಾಂತಿ ದುಜಿಯಾಲಾ ॥ ೪ ॥

11. ದುಜಿಯಾಲಾ ಭ್ರಾಂತಿ । ಭಾವಿಕಾಂಲಾ ಶಾಂತಿ ॥
ಸಾಧುಂಚ ತಿ ವೃತ್ತಿ ಲೀನ ಝಾಲಿ । ಲೀನ ಝಾಲಿ ವೃತ್ತಿ
ಬ್ರಹ್ಮಿಂ ತೆ ಮಿಳಾಲೆ ॥ ಜಳಾಂತ ಆಟಲೆಂ ಲವಣ
ಜೈಸೆಂ ॥ ೧ ॥ ಲವಣ ಜೈಸೆಂ ಪುನ್ಹಾ ಜಳಾಚೆ ಬಾಹೆರಿ
ಯೆತ ನಾಹಿಂ ಖರೆಂ ತ್ಯಾಂತುನಿಯಾಂ ॥ ತೈಸೆಂ ತುಮ್ಹಿ
ಜಾಣಾ । ಸಾಧುಂಚಿ ತೀ ವೃತ್ತಿ ಪುನಹಾ ನಮಿಳತಿ
ಮಾಯಾಜಾಳಿಂ ॥ ೨ ॥ ಮಾಯಾಜಾಳ ಜಾಣ ಪುನ್ಹಾರಿ
ಬಾಧೆನಾ । ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಜಾಣಾ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೩ ॥

12. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಿಂಹೂನಿ ಆಲಿಹೆ ಅಭಂಗ । ಧಾಡಿಯಲೆ ಸಾಂಗ
ತುಮ್ಹಲಾಗಿಂ । ನಿತ್ಯನೆಮಯಾಸಿಂ ಪಡತಾಂ ಪ್ರತಾಪೆಂ ।
ಜಳತಿಲ ಪಾಪೆಂ ಜನ್ಮಾಂತರಿಚಿಂ ॥ ೧ ॥ ತಯಾ ಮಾಗೆಂ
ಪುಢೆಂ ರಕ್ಷಿ ನಾರಾಯಣ।ಮಾಂಡಿಲ್ಯಾನಿರ್ವಾಣ ಉಡಿಘಾಲಿ॥
ಬುದ್ಧಿಚಾ ಪಾಲಟ ನಾಸೆಲ ಕುಮತಿ । ಹೊಈಲ ಸದ್ಭಕ್ತಿ
ಯೆಣೆ ಪಂಥೆಂ ॥ ೨ ॥ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಝಾಲಿಯಾ ಸಹಜ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ । ಹೊಯಿಲ ಉದ್ಧಾರ ಪೂರ್ವಜಾಂಚಾ ।
ಸಾಧಿತಿಲ ಯೆಣೆ ಇಹಪರಲೋಕ । ಸತ್ಯ ಸತ್ಯಭಾಕ
ಮಾರ್ಝಿ ತುಮ್ಹಾ ॥ ೩ ॥ ಪರೋಪಕಾರಾ ಸಾಠಿಂ
ಸಾಂಗಿತಲೆಂ ದೇವಾ । ಪ್ರಸಾದಿಕ ಮೆವಾ ಗ್ರಹಣಕರಾ ॥

ಯೆಣೆ ಭವ ವ್ಯಥಾ ಜಾಯಿಲ ತುಮಚಿ । ಸಖ್ಯ ವಿಠ್ಠಲಾಚಿ ಆಣ ಮಜ ॥ ೪ ॥ ತಾಳ ಆಣಿ ಕಂಥಾ ಧಾಡಿಲಿ ಸಿಶಾಸಿ ಘ್ಯಾರಿ ಓಳಖೊನಿ ಸಜ್ಜನಹೊ ॥ ಮಾಝ್ಹೆ ದಂಡವತ ತುಮ್ಹಾ ಸರ್ವಾಂ ಲೋಕಾಂ । ದೇಹಾಸಹಿತ ತುಕಾ ವೈಕುಂಠಾಸಿ ॥ ೫ ॥

13. ಸತ್ಯಸತ್ಯಜಾಣಾ ತ್ರಿವಾಚಾ ನೆಮ ಹಾ । ಅನುಭವ ಪಾಹಾ ಪದೊಪದಿಂ । ಪದೊಪದಿಂ ಪಾಹಾ ಶ್ರೀಮುಖ ಚಾಂಗಲೆಂ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಾವಲೆಂ ವಿಠೋಬಾಚಿಂ ॥ ೧ ॥ ವಿಠೋಬಾಚಿ ಭೇಟಿ ಘಡೆಲ ವಾಚಿತಾಂ । ತುಮ್ಹಾ ಲಾಗಿಂ ಆತಾಂ ಸಾಂಗಿತಲೆಂ ॥ ಸಾಂಗತಲೆಂ ಖರೆಂ ನಿಶ್ವಾಚಿಯೆ ಹಿತಿಂ । ಅಭಂಗ ವಾಚಿತಿ ಜೆಕಾಂ ನರ । ೨ ॥ ತೆ ನರ ಪಠಣಿಂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಝಾಲೆ ಪುನ್ಹಾ ನಾಹಿಂ ಆಲಿ ಸಂಸಾರಾಸಿ ॥ ಸಂಸಾರ ಉಡಾಲಾ ಸಂದೇಹ ಫಿಟಲಾ । ಪೂರ್ಣ ತೊಚಿ ಝಾಲಾ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೩ ॥

14. ಚಾರಿಕೋಟಿ ಏಕ ಲಕ್ಷಾಂಚಾ ಶಿವಟ । ಚೌತಿಸ ಸಹಸ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಗಿತಲಿ ॥ ಸಾಂಗಿತಲಿ ತುಕಾ ಕಥುನಿಯಾ ಗೇಲಾ । ಬಾರಾ ಅಭಂಗಾಲಾ ಸೋಡುನಕಾ ॥ ೧ ॥ ಸೋಡುನಕಾ ತುಮ್ಹಿ ಸಾಂಗಿತಲೆಂ ವರ್ಮ ಭವ ಪಾಶ ಕರ್ಮ ಚುಕತೀಲ । ಚುಕತಿಯಾತಾಯಾತಿ ವಿಠೋಬಾಚಿ ಆಣ । ಕರಾಹೆಂ ಪಠಣ ಜೀವೆಂ ಭಾವೆಂ ॥ ೨ ॥ ಜೀವೆಂ ಭಾವೆಂ ಕರಿತಾಂ ಹೊಯಿಲ ದರ್ಶನ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಗುಣ ತುಕಾಮ್ಹಣೆ ॥ ೩ ॥

---

17. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಷಣ್ಮುಖನಿಗೆ ಏಕಾಂತ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಯೋಗಕೀಲ ತಿಳಿಸಿ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಸದುಪದೇಶ ಮಾಡಿದನೆಂತೆಂದರೆ:—ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಯಾರೂ ಕೊಂದರೆ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊ. ಯಾರು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ನಿಂದಿಸಿಕೊ.

ಯಾರು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥ ನೀಡಿದರೂ ಭುಂಜಿಸು. ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಕಿರಿಯರಿಗೂ, ದುರುಳರಿಗೂ ದುಷ್ಟರಿಗೂ, ಸರ್ವ ಜಾತಿಗಳಿಗೂ, ಚಾಂಡಾಲರಿಗೂ, ಒಳಹೊರಗೂ ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವಂದಿಸು. ದ್ವಿಜನಿಂದೆ ಸರ್ವಥಾ ಕೇಳಲಾಗದು. ಅದರಿಂದ ಆಯುಷ್ಯ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವದು. ಸ್ತ್ರೀ ಆಸಕ್ತಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ನೆನೆಯಲಾಗದು. ಅದರಿಂದ ತಪೋಹಾನಿ ಆಗುವದು. ನಿಂದಕರ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತರೆ ಸುಕೃತ ನಾಶವಾಗುವದು. ಅವರಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ತೇಜೋ ಹಾನಿಯಾಗುವದು. ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಶೆಮಾಡಬೇಡ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಾಸನೆ ಮರೆಯಬೆ ಡ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಮೋಸಾಗಿರು. ದೇಹದುಃಖಗಳಿಗೆ ಘಾಸಿಯಾಗಬೇಡ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂತ ತಿಳಿ. ನೀನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸು. ಮನೋನಾಶಮಾಡು. ಶ್ರೀತಾಸನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡು. ಓಂ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಕ್ಕೂ ಮಂಗಳವು. ಸೊಹಂ ಮಂತ್ರ ಸದಾ ಜಪಿಸು. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮನೇ ತಾನಾಗಿರುವದು. ವಿದೇಹಕೈವಲ್ಯವು ವಿರತಿಯಿಂದಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. —ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು.

18. ಗೋರಕ್ಷಾಲಾ ದತ್ತ ನಿವೆದಿ ಸಪ್ತಶ್ಲೋಕಿ ಅವಧೂತ ಗೀತಾ:—

1. ದೇವಾ ನ ಲೋಕಾ ನ ಸುರಾ ನರಾವಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಂ ಕುಲಂ ನ ಜಾತಿಃ । ನ ಧೂಮ ಮಾರ್ಗೊ ನಚ ದೀಪ್ತಿ ಮಾರ್ಗೊ ಬ್ರಹ್ಮೈಕರೂಪಂ ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ತ್ವಂ.

2. ಮೂರ್ಖೋಪಿನಾಹಂ ನಚ ಪಂಡಿತೋಹಂ ಮೌನಂಚ ನಾಸ್ತಿ ನ ಜಮೆ ಕದಾಚಿತ್ ವಿತರ್ಕ ತರ್ಕಂಚ ಕಥಂ ವದಾಮಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ವಾಣ ಮನಾಮಯೊಹಂ.

3. ನ ಮೆಚ ಮಾತಾ ನ ಪಿತಾ ನ ಬಂಧುರ್ನಮೆಚ ಪತ್ನಿ ನಚ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಂ । ನ ಪಕ್ಷಪಾತೊ ನ ವಿಪಕ್ಷಪಾತಃ ಕಥಂಸುಸಂಪತ್ಸ್ನ ಕಾಮಕಾಮಿಾ.

4. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೊಹಂ ಹ್ಯ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೊಹಂ ನ ಸಂಯಮಿಾಸಾ

ಪಿಚ ಮೋಹಜಾತಂ ತ್ವಯಾನುಯಾ ತತ್ರಕಥಂ ವದಾಮಿ ಸ್ವರೂಪರೂಪ ನಿರ್ವಾಣ ಮನಾ ಮಯೊಹಂ.

ಗೋರಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನಕರಿತ—ಜೊ ಶಿವಸನಾತನ ಯಾತೆಂ ಜಾಣೂನ ಆಹಾಂ ಕೀ?

5. ಶಿವಂ ನ ಜಾನಾಮಿ ಕಥಂ ವದಾಮಿ. ವಯಂ ಶಿವ ಃ ಸ್ವಂ ಪರಮಾರ್ಥತತ್ವಂ. ಸತ್ಯಂ ಸ್ವಭಾವೊ ಗಗನೊಪ ಮೋಹಂ, ಜ್ಞಾನಾಮೃತಂ ತೂರ್ಯಮತಿಂದ್ರಿಯೋಹಂ.

6. ಅತತ್ತ್ವರೂಪಂ ನಹಿ ವಸ್ತು ಕಿಂಚಿತ್, ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪಂ ನಹಿ ವಸ್ತು ಕಿಂಚಿತ್. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ವಂ ನಹಿಂಸಕೋಪಿ ನ ಚಾಪ್ಯಹಿಂಸಾ ।

7. ಷಡಂಗಯೋಗಾನ್ನತುನೈವ ಶುದ್ಧಂ, ವಯುಂಚತತ್ವಂ ವಯುಮೆವ ಶುದ್ಧಂ ಮನೋವಿನಾಶಾನ್ನತುನೈವಶುದ್ಧಂ ವಯುಂಚ ತತ್ವಂ ವಯುಮೆವ ಶುದ್ಧಂ ॥ [ಅಹಂ=ನಾನು. ಆವಾಂ=ನಾವಿಬ್ಬರು. ವಯುಂ=ನಾವೆಲ್ಲರು]

19. ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಭಾಗವತ:—

1. ಅಹಮೇವಾ ಸಮೇವಾಗ್ರೇ ನಾನ್ಯದ್ಯತ್ಸತಸತ್ಪರಂ ।
ಪಶ್ಚಾದಹಂ ಯದೇತಚ್ಚಯೋಽವಶಿಷ್ಯೇತ ಸೊಽಸ್ಮ್ಯಹಂ ॥

2. ಋತೇರ್ಥಂ ಯತ್ಪ್ರತೀಯೇತ ನ ಪ್ರತೀಯೇತಚಾತ್ಮನಿ ।
ತದ್ವಿದ್ಯಾದಾತ್ಮನೊ ಮಾಯಾಂ ಯಥಾ ಭಾಸ ಯಥಾ ತಮ ಃ ॥

3. ಯಥಾ ಮಹಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಭೂತೇಷೂಚ್ಚಾವಚೇಷ್ವನು
ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನ್ಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಿ ತದಾತೇಷು ನ ತೇಷ್ವಹಂ ॥

4. ಏತಾವದೇವ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯಂ ತತ್ತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸುನಾತ್ಮನಃ ॥
ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾಭ್ಯಾಂ ಯ ಃ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ ॥
ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಹ್ಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಈ ಅಭಂಗ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

212. ಕೃಷ್ಣ ಗೋವಿಂದ ಗೋಪಾಲ ಗಾತೆ ಚಲೋ । ವಿಷಯೋಂಸೆ ಮನಕೊಹಟಾತೆ ಚಲೊ । ದೆಖನಾ ಇಂದ್ರಿಯೋಂಕೆ ಘೊಡೆ ನಭಗೆ । ವಾಕೊ ಸಂಯಮಕೆ ಕೊಡೆಲಗೆ । ಅಪನೆ ರಥಕೊ ಸುಮಾರ್ಗ ಬಢಾತೆ ಚಲೊ । ನಾಮಜಪತೆರಹೊ ಕಾಮ ಕರತೆರಹೊ । ನಾಮ ಧನಕೆ ಖಜಾನಾ ಬಡತೆಚಲೋ, ಸುಖಮೆ ಸೊನಾನಹಿಂ ದುಃಖಮೆ ರೋನಾನಹಿಂ । ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ಆಂಸು ಬಡಾತೆ ಚಲೋ । ಲೋಕ ಕಹತೆ ಹೈಂ ಭಗವಾನ್ ಆತೆ ನಹಿಂ । ಧ್ರುವ ಜಿಕೆ ತರಹಾ ಬುಲಾತೆ ನಹಿಂ । ಭಕ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೆ ರಟನಾ ಲಗಾತೆ ಚಲೋ । ಲೋಕಕಹತೆಹೈಂ ಭಗವಾನ್ ಖಾತೆ ನಹಿಂ । ಶಾಕವಿದುರ ಘರಕಾ ಜೈಸೆ ಖಿಲಾತೆ ನಹಿಂ । ಭಕ್ತ ಶಬರಿಕೆ ಜೈಸೆಂ ಖಿಲಾತೆ ರಹೋ ॥ ಲೋಕ ಕಹತೆಹೈಂ ಸಂಕಟಮೆ ಆತೆ ನಹಿ ಸತಿ ದ್ರೌಪದಿಕೆ ತರಹಾಸೆ ಬುಲಾತೆ ನಹಿಂ । ಟೆರಗಜಕೆ ತರಹಾಸೆ ಸುನಾತೆ ಚಲೋ, । ಚಾಹೆ ಕಾಶೀ ಚಲೋ, ಚಾಹೆ ಮಥುರಾ ಚಲೋ, ಚಾಹೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಚಲೋ, ಚಾಹೆ ಪ್ರಯಾಗಾ ಚಲೋ । ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತೀಕೆ ಮಾರ್ಗ ಬಡಾತೆ ಚಲೋ । ಯಾದ ಆವೆಗಾ ಪ್ರಭುಕೊ ಕಭಿ ನ ಕಭಿ । ದಾಸ ಪಾವೆಗಾ ಪ್ರಭುಕೊ ಕಭಿ ನ ಕಭಿ । ಐಸಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಮನಮೆ ಜಮಾತೆ ಚಲೋ ॥

---

20. ದತ್ತಾತ್ರೇಯಾಚಾ ಗೋರಕ್ಷಾಸ ಉಪದೇಶ:—

ಅಭಿಮಾನ ನ ಧರಾವಾ । ವಿವೇಕ ವಿವರಾವಾ ಸದಾಚಿತ್ತಿಂ । ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಜಾಗಾವೆಂ ॥ ಆತ್ಮವಿಚಾರಣಿಂ ಕರಾವಾ ಲಾಗ ॥ ಉನ್ಮನಿ ಸಂಗ ಯೋಗಿಯಾಂ ॥ ಉಪಕಾರ ಸಕೆವಾವಾ ಕೋಣಾಚಾ । ಸತ್ಕಾರ ಕರಣೆ ಘುಗುಂನಯೆ । ಏಕತಾಯಿಂ. ನಕರಾವಾವಾಸ । ಸ್ವಹಿತಿಂ ಅಸಾವಾ ಸಾದರ ॥ ತುರ್ಯಾಚಪತಿ ಅಸೋ ಯೋಗಲೀಲಾ । ವಾಢತಿರಾಹೊ ಪ್ರೇಮಕಳಾ ॥

ಭಕ್ತಿ ಜಿವ್ಹಾಳಾ ಸದೃಢವಸೊ । ಅಚಲರಾಹೊ ವೈರಾಗ್ಯ ಜ್ಞಾನ । ಸರ್ವಕರ್ಮ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಹೆಂ ವಿಚಾರ ನಕರೊನಿ ಅಭಿಮಾನ ದೆಹೆಂ ವಾಢವಿಲಾ । ತುಝಾ ಅಭಿಮಾನೆ ತುಲಾ ಮರ್ದಿಯಲೆಂ । ವಿಪರೀತ ಕರ್ಮ ಅಪೆಶ ಆಲೆಂ । ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ವಾಢನಾವಾ ಪ್ರೀತಿಂ । ಸಂತ ಸಂಗತಿ ಪ್ರೇಮ ಭಾವೆಂ। ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಸಮಾನ, ಸದ್ಗುರುಪದಿಂ ನಿಷ್ಠಾ ಪೂರ್ಣ। ಅಹರ್ನಿಶಿಂ ಕರಾವೆಂ ಭಜನ । ಪೂಜನ, ಧ್ಯಾನ, ಮಂತ್ರ, ಜಪ। ಸಾಧುಸಂತಕೃತ ಗ್ರಂಥ ಪಾಹೊನಿ ಅರ್ಥ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಕೀಜೆ। ಅದ್ವಯಪಣೆ ಅಸಾವೆಂ । ಅಭೇದ ಪಣೆ ವಾವರಾವೆಂ ।

4. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ನಾಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಜೀವದಳೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸಹಾ ನಿಜವಾದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಉಪಾಧಿ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಗರ ಮತ್ತು ವೀಚಿಗಳು ಸಹಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ವಿಷಯ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಆಗುವದು ಜ್ಞಾನಸಮಾಧಿಯಿಂದಲೇ. ಹಾಗಾದರೆ ಸತ್ಯ ಏನು? ಅದ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಸತ್ಯ. ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಆದುದಾದರೆ ಸಕಲ ಜೀವಗಳಿಗೂ ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸುಖಕರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಲೇಶವಾದರೂ ದುಃಖ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೇದಾಂತ ಮತ ಏನೆಂದರೆ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಅಲ್ಲ. ವಾಮ ದೇವನಿಗೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಸಹಾ ಜ್ಞಾನ ಆಗಿತ್ತು. ದೇಹದ ಪೂರ್ಣ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಆನಂದದ ಸ್ಥಿತಿ. ಪೂರ್ಣ ದೇಹ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪವಿತ್ರ ನಿರಂಜನ ಆತ್ಮ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

213. "ಯತ್ರ ನಾನ್ಯತ್ಪಶ್ಯತಿ ನಾನ್ಯಚ್ಛೃಣೋತಿ ನಾನ್ಯದ್ವಿಜಾನಾತಿ ತದೇವ ಭೂಮಾ" —ಛಾ. ಉ. VII. 24. 1.

ಸೆ. 23. 50. 48 ಮತ್ತು 3. 2. 18ನಿಂದ ಬಾದರಾಯಣನು ವಿಶ್ವ ಅಸತ್ಯ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 2. 1. 48ನಿಂದ ವಿಶ್ವ ಅಸತ್ಯ, ಮಿಥ್ಯಾ ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ತೋರುತ್ತದೆ.

17ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನ ರಚನೆಯೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಅಜಾತವಾದವೇ ಸರಿ.

214. ಭ್ರಮೇಣಾಹಂ ಭ್ರಮೇಣತ್ವಂ ಭ್ರಮೇಣೋಪಾಸಕೋ ಜನಾ ।
ಭ್ರಮೇಣೇಶ್ವರ ಭಾವತ್ವಂ ಭ್ರಮ ಮೂಲಮಿದಂ ಜಗತ್ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮಭುವನಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತ ಪರಂಪರಾ। ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಮಚ್ಛತ್ರುರ್ಬ್ರಹ್ಮಮನ್ಮಿತ್ರಬಾಂಧವಾ ॥

5. ಅಂತರಾರ್ಥ

1. ರಾಮಾಯಣ

ಅಜ್ಞಾನ ಭವಸಾಗರ । ರಾವಣ ಅಹಂಕಾರ । ಸ್ವಸ್ವಾನುಭವ ಕುಬೇರಾ ಕಾರಣೆ ನರತನು ಲಂಕಾ ಕೇಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ । ತೇಥೆಂ ರಾಹಿಲಾ ಅಹಂಕಾರ ರಾವಣ । ದವಡೂನಿ ಯಾಂತಯಾ । ಆಣಿ ಜೀವಾಸಿಂ ಅತಿ ಪೀಡಿಲೇಂ ॥ ಜನ್ಮ ಮರಣ ರೂಪಿಂ ಭ್ರಮವಿಲೇಂ । ತೆಂವಿ ಇಂದ್ರಿಯ ದೇವತಾಂಸಿಂ ಬಂದಿಂ ಘಾತಲೇಂ । ಸ್ವಾಧೀನ ಕರೋನಿಯಾಂ ॥ ಜೀವಾಂಚ್ಯಾ ಕಳವಳ್ಯಾ ಕರಿತಾಂ ವ್ಯಾ ಈಶ್ವರತ್ವ ಧರಿಲೇಂ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ ಮಾರುತಾ ವಿಭೂತಿ। ಹ್ಯಾ ಇಂದ್ರಿಯ ದೇವತಾ ಬಂದಿಂ ಪಡತಿ। ಕಿಷ್ಕಿಂಧ ಯೋಗಾರೂಢತಾ। ಜಯಾ ಸಾಧಕಾಚೆ ಉದ್ಧರಲಿ ಚಿತ್ತಾ ತೇಥೆಂ ಪ್ರಕಟಲ್ಯಾ ಸರ್ವದೇವತಾ । ಸೂರ್ಯಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯ ಸುಗ್ರೀವ ಜಾಹಲಾ ಭಾವ । ಲೋಭ ವಾಲಿ ಜಾಹಲಾ ಅಭಾವ ಅತಿ ಕಾಯ ಮದ । ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಮ । ಮಾರುತಿ ವಿವೇಕ । ರಾವಣಪುತ್ರ ಅಖಯಾ ಪ್ರಪಂಚಾಚೆಂ ಸತ್ಯತ್ವ । ರಾವಣಾಚಾ ಪ್ರಧಾನ ಜಂಬುಮಾಳಿ ಸಂಶಯ ॥

ನಳ ಅಭ್ಯಾಸ । ವಾನರ ಶಮದಮಾದಿ । ತ್ರಿಶಿರ ಕ್ರೋಧ । ಅಸತ್ಯ ಅಭಾನದ್ವಯರೂಪೆಂ ಆವರಣ ಕುಂಭಕರ್ಣಾಚೆ ನಂದನ । ಹೊಕಾಂ ತುಷ್ಟಿಂ ಉಭಯರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪರೋಕ್ಷಾಪರೋಕ್ಷ ಮರತೀಲ । ತೊಂ ಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಟತಾಂ । ತಮೋಹಂಕಾರ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಮರಿಲ ದೃಢ ಅಪರೋಕ್ಷತಾ ಹೊಕೂಲ ಜಾಕ್ಷಣೆಂ । ರಾಮ ಸೂರ್ಯವಂಶಿಂ ಜನ್ಮಲಾ । ಜೀವ ನರದೇಹಿಂ ಜನ್ಮಲಾ । ರಾಮ ಪಿತ್ರ್ಯಾಚಿ ಆಜ್ಞಾ ಪಾಳಿ । ತೆವಿಂ ವೇದಾಜ್ಞಾ ಮಾನಾವಿ ॥ ರಾಮೆಂ ರಾಜ್ಯತ್ಯಾಗಿಲೆಂ । ಜೀವಪ್ರಪಂಚ ನಾತಳಲೆಂ । ರಾಮೆಂ ಭರತಾಸಿ ರಾಜ್ಯದಿಲೆಂ । ತೆಂವಿ ಕೀಜೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಾಧೀನ । ರಾಮ ವನಾಸಿ ನಿಘಾಲಾ । ತೆವಿಂ ಏಕಾಂತ ಪಾಹಿಜೆ ಸೇವಿಲಾ । ರಾಮ ತಾಟಕೆಚಾ ಘೋಟಭರಲಾ । ತೆವಿಂ ಆಶಾ ಹೆ ಮಾರಾವಿ ॥ ರಾಮೆಂ ಕೆಲೆಂ ಮಖರಕ್ಷಣ । ತೆವಿಂ ರಕ್ಷಾವೆಂ ಧರ್ಮಾಚರಣ ॥ ಋಷಿಸಂಘಾಮಾಜಿಂ ರಾಮಾಚೆಂ ವರ್ತನ ತೆವಿಂ ಸತ್ಸಂಗ ಧರಾವಾ । ರಾಮಾಚಿ ಸೀತಾ ರಾವಣೆ ಹರಿಲಿ । ಜೀವಾಚಿ ಸ್ವಾನುಭೂತಿ ಅಹಂಕಾರೆಂ ನೇಲಿ । ರಾಮೆ ಸೀತಾ ವಿಯೋಗಾಚಿ ಖಂತಿ ಕೇಲಿ । ತೆವಿಂ ಅಸಾವಿ ತಳಮಳ ॥ ರಾಮ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಚಿ ಕರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ । ತೆವಿಂ ಶರಣ ಜಾವೆಂ ಸಾಧುಜನಾ ॥ ರಾಮಾಸಿಂ ಸಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಸಾಧಕೆಂ ವೈರಾಗ್ಯಾಚೆಂ ಸಂರಕ್ಷಣ । ರಾಮೆಂ ಕೆಲೆಂ ಅನುಷ್ಠಾನ । ತೆವಿಂ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ ವ್ಹಾವೆಂ । ರಾಮೆಂ ಜೈಸೆಂ ನಿಗ್ರಹಕೇಲಾ । ತೆವಿಂ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ ಧರಾವೆಂ । ರಾಮ ಪಾವಲಾ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ॥ ತೆವಿಂ ಅಭೇದ ಜ್ಞಾನ ವಸ್ತುತಂತ್ರ ಗುರುಮುಖೆಂ ಪಾವಾವೆಂ ॥ ಸರ್ವ ದೇವೆಂ ರಾಮೆಂ ಅಸ್ತ್ರ ದೀಧಲಿಂ । ತೆಂವಿ ಇಂದ್ರಿಯೆಂ ಸಾಹ್ಯ ವ್ಹಾವೆಂ ॥ ರಾಮಾಸ್ತವ ದೇವ ವಾನರೆಂ ಜನ್ಮಲಿಂ । ತೆವಿಂ ಶಮದಮಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ । ಸುಗ್ರೀವ ಸಖಾ ಝಾಲಾ

ರಾಮಾಸಿ । ತೆವಿಂ ಭಾವ ಅಸಾವಾ ಸಾಧಕಾಂಸಿ ॥
ರಾಮೆಂ ಬಾಣೆಂ ನಿವಟಿಲೆಂ ವಾಲಿಸಿ । ತೆವಿಂ ಮನೆಂ
ವಧಾವೆಂ ಅಭಾವ । ಸೀತಾ ಸುದ್ಧಿ ಮಾರುತಿ ಹಾತಿಂ ।
ತೆವಿಂ ವಿವೇಕೆಂ ಠಾವಿಂ ಪಾಡಾವಿ ಸ್ವಾನುಭೂತಿ ॥ ರಾಮು
ವಾನರೆಂಶಿಂ ದಕ್ಷಿಣೆ ಚಾಲತಿ । ತೆಂವಿಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾವೃತ್ತಿ
ಸಾಧಕಾಂ । ರಾಮಾಸಿ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣ ಆಲಾ । ತೆವಿಂ
ಸತ್ವಗುಣ ಪಾಹಿಜೆ ಸಾಹ್ಯ ಝಾಲಾ । ಸೇತು ಬಾಂಧಿಲಾ
ನಳಾಚೆ ಹಾತಿಂ । ತೆವಿಂ ಅಭ್ಯಾಸೆಂ ದೃಢವ್ಹಾವೆಂ ಸಾಧನ
ಸಂಪತ್ತಿ ॥ ರಾಮು ಉತರಲಾ ಸಮುದ್ರಾಪ್ರತಿ । ತೆವಿಂ
ಮೋಹಾಚೆಂ ಪಾರಪಾವೆಂ । ರಾಮಾಸಿ ಯುದ್ಧ ಕರಾವೆಂ
ದಿನರಾತಿ । ತೆಂವಿ ಶ್ರವಣ ಮನನೆಂ ಅಸಾವಿ ದೃಢಮತಿ ।
ರಾಮು ಉತಾವಲಾ ತ್ರಿಕೂಟಾ ಪರತಿ । ತೆವಿಂ ದೇಹತ್ರಯ
ಜಿಂಕಾವೆಂ ॥ ಜೆವಿಂ ಶಿಷ್ಟಾಯಿ ಕೇಲಿ ಅಂಗದೆಂ ।
ತೆವಿಂ ಅಹಂಕಾರೆಂ ಜೋಢಾವೆಂ ಸಂವಾದೆಂ । ರಾಮು
ವಾನರ್ಯಾಂಚಾ ವಕ್ತ್ರಿ ಛಂದೆಂ । ತೆವಿಂ ವೃತ್ತಿ ಅಸಾವಿ
ಪರಮಾರ್ಥಿಂ । ವೇದಾಂತಕ ನರಾಂತಕ ಧೈರ್ಯ ಉಡೊನೇದಿ ।
ಅತಿಕಾಯು ಲೋಭ ನಿವಟಾವಾ ಸ್ವಭಾವೆಂ । ರಾಮು
ಕುಂಭಕರ್ಣ ತಮು ಅಹಂಕಾರ ವಧಿಲಾ । ಕುಂಭನಿಕುಂಭ
ಆಳಸ ಪ್ರಮಾದ ದವಡಾವೆಂ । ಇಂದ್ರಜಿತ ಕಾಮು ವೈರಾಗ್ಯ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಿ ಮಾರಿಲಾ ತ್ರಿಶಿರ ಕ್ರೋಧಾಸಿ ಮಾರಿ ವಿವೇಕ
ಮಾರುತಿ । ರಾವಣ ಶಕ್ತಿ ಮಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಿ । ತೆವಿಂ
ವೈರಾಗ್ಯ ಜರಿಪಾವೆ ಅವಸಾನಾ । ಮಾರುತಿ ಅಣಿತಾ
ಝಾಲಾ ಗಿರಿ ದ್ರೋಣಿ । ತೆವಿಂ ವಿವೇಕ ಜೀವವಿ ॥
ರಾಮೆಂ ಜೀವಿಂ ವಧಿಲಾ ರಾವಣ । ತೆವಿಂ ರಜ ಅಹಂಕಾರಾಚೆಂ
ನಿರ್ದಳಣ । ವಿಭೀಷಣಾಸಿ ರಾಜ್ಯಪದ ಅರ್ಪಣ । ತೆವಿಂ
ಸತ್ವಗುಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಜೆ ॥ ರಾಮಾಸಿ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ।
ತೆವಿಂ ಅಪರೋಕ್ಷಾರೂಢ ಸಾಧಕ ಝಾಲಾ ॥ ರಾಮು

ಅಯೋಧ್ಯೆಸಿ ಪಾವಲಾ । ತೆವಿಂ ಅಭಯ ಪದಿಂ ಸಾಧಕ ।
ರಾಮಾಚೆಂ ಅವತಾರಕೃತ್ಯ ಸಂಪಲೆಂ । ತೆವಿಂ ಸಾಧಕಾಚೆಂ
ಸಾಧನ ಗಳಾಲೆಂ । ನಿಷ್ಕಂಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೇಲೆಂ । ಸಾಧಕೆಂ
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಸುಖ ಭೋಗಿಲೆಂ । ರಾಮು ನಿಜಧಾಮಾಸಿ ಗೇಲೆ।
ತೆವಿಂ ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯ ಸಾಧಕಾಂ ॥

—ವೇದೇಶ್ವರಿ.

2. **ವಿಷ್ಣು.** ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾನಂದ ವೈಕುಂಠಿಂ ವಸತಾಂ ।
ನಿಜಬೋಧಾಚಾ ಗರುಡ । ಉನ್ಮಳಿ ಭವವೃಕ್ಷಾ ॥
ಸ್ವಾನುಭವೈಕ ಚಕ್ರ । ದ್ವೈತದಳಣಿಂ ಸತೇಜ ಧಾರ ।
ವೇದಾನುವಾದಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯಶಂಖ । ಮಾನಾಭಿಮಾನಾಚಿ
ಚೆಂದಾಕರಿ ತುರ್ಝಾಗದಾ । ಸುಖಕಲ್ಲೋಳ ಉಪಜವಿತ
ತುರ್ಝಾ ಲೀಲಾಕಮಲ । ಪರಮಾನಂದೆಂ ॥ ಜೀವ ಶಿವ
ಜಯವಿಜಯ ದ್ವಾರಪಾಳ । ರಮಾ ನಿಜಶಕ್ತಿ । ಸಾಮ್ಯ
ತೆಚೆಂ ಸಿಂಹಾಸನ । ಐಕ್ಯತೆಚಿ ಗಾದಿ । ತ್ಯಾವರಿ ತುಝೆಂ
ಸಹಜಾಸನ । ತನ್ಮಯತೆಚೆಂ ನಿಜಛತ್ರ । ಸಂತೋಷಾಚೆಂ
ಆತಪತ್ರ (ಛತ್ರ) । ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನ ಯುಗ್ಮ ಚಾಮರ ।
ಚಾರಿ ವೇದ ಭಾಂಡ (ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ) । ಅಠರಾ ಪುರಾಣ
ಮಾಗಧ ॥ ಏಕ ಭಾವಾರ್ಥಿ ತುಜ ಲಾಗೂನ ಸ್ತುತಿ ಕರಿತಿ
ನ ಬೋಲೂನಿ । ತೆಣೆ ಸ್ತವನೆಂ ಸಂತೋಷೊನಿ । ನಿಜಾಸನಿಂ
ಬೈಸವಿಸಿ ॥ ಚಿದ್ರೂಪೆಂ ತೂಂ ಸಮಸಹಿಷ್ಣು ॥

—ವೇದೇಶ್ವರಿ.

3. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಹಸ್ರದಳದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಾತ್ಮನು । ವೇಣುನಾದ ಪ್ರಣವ. ವೃಂದಾವನ 1,000 ವನಗಳಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರ ಚಕ್ರ. 16,000 ಗೋಪಿಯರು ಅಂದರೆ ಮಾನಸಚಕ್ರದ 16,000 ದಳಗಳು. ಈ ಚಕ್ರತಲೆಯ ಕೆಳಹಿಂಭಾಗ. ಅಮೃತ ಅಂದರೆ ಆತ್ಮಸುಖ. ರಾಧಾ ಮತ್ತು ಅವಳ 8 ಜನ ಜತೆಯವರು ಪರಾಪ್ರಕೃತಿ. ಚಂದ್ರವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು

ಅವಳ 8 ಸಖಿಯರು ಅಪರಾಪ್ರಕೃತಿ. ಕೃಷ್ಣ = ಕೃ (all) + ನ (ಆತ್ಮ) = ಸಕಲರ ಆತ್ಮ. —ವಿವೇಕಾನಂದ.

4. ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ = ಗಯಾ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

5. ದ್ವಾರಕಾ = ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದ್ವಾರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ.

6. ಹರಿದ್ವಾರ = ಎಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದು ಮಾಯಾಪುರ. ಹರಿದ್ವಾರ, ಮೋಕ್ಷ ದ್ವಾರ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ. —ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ.

7. ರಾಧಾ = ಮೋಕ್ಷದಾನಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ. ಅಂಬಾ = ಜಗನ್ಮಾತಾ. ಗೌರಿ = ಶಿವನಶಕ್ತಿ. —ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣ.

8. ರುಕ್ಮಿಣಿ = ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ. ಮೇರು = ಧ್ವಜ. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಛತ್ರ. ಕೌಸ್ತುಭ = ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ. ಅಗ್ನಿಯರ ಪ್ರಕಾಶ. ವಾಕ್ ಯಾ ವೇದಗಳು. 4 ಕೈಗಳು = ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮ, ಅಹಂಕಾರ. ಶಂಖ = ಪಂಚಭೂತ. ಕರಕಮಲ = ವಿಶ್ವ ಗದಾ = ಆದ್ಯವಿದ್ಯಾ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರ = ನಿರ್ಗುಣಕಂಠದ ಪುಷ್ಪಹಾರ. ಕಿರೀಟ = ಸಾತ್ವಿಕ ಕೂಟಸ್ಥ. —ಗೋಪಾಲೋತ್ತರತಾಪಿನಿ ಉಪನಿಷತ್.

9. ನಂದ = ಪರಮಾನಂದ. ಯಶೋದಾ = ಮುಕ್ತಿಗೇಹಿನಿ. ದೇವಕಿ = ಸರಸ್ವತಿ. ವಸುದೇವ = ವೇದಗಳು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ = ವೇದಗಳ ವಿಷಯ. ಗೋಪಿಗಳು ಮತ್ತು ದನಗಳು = ವೇದದ ಋಚಿಗಳು. ವಂಶ = ರುದ್ರ. ಶೃಂಗ = ಇಂದ್ರ. ದನ = ದೇವ. ಗೋಕುಲ (ವೈಕುಂಠ) ವನ ವೃಕ್ಷಗಳು = ಭಕ್ತರು. ದೈತ್ಯರು = ಷಡ್ವೈರಿಗಳು. ಕೃಷ್ಣ = ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಾಯೆಯ ಗೋಪರೂಪದಲ್ಲಿ. ಬಲರಾಮ = ಶೇಷ. ಅನಂತ. ಚಾಣೂರಮಲ್ಲ = ದ್ವೇಷ. ಮುಷ್ಟಿಕ = ಅಸೂಯಾ. ಕುವಲಯಪೀಡ = ಗರ್ವ. ಬಕ = ಸೊಕ್ಕು. ರೋಹಿಣಿ = ಸಹಾನುಭೂತಿ. ಸತ್ಯಭಾಮಾ = ಧರೆ. ಅಘಾಸುರ = ಮಹಾರೋಗ. ಕಂಸ = ಕಲಿ.

ರಾಜ. ಸುದಾಮ = ಶಮ. ಅಕ್ರೂರ = ಸತ್ಯ. ಉದ್ಧವ = ದಮ. ಚಕ್ರ = ಸಿದ್ಧಿ. ಶಂಖ = ಬಿಂದು. ಗದಾ = ಶತ್ರುನಾಶಕ ಕಾಲನ ಶಕ್ತಿ. ಧನು = ಮಾಯಾ. ಕರಕಮಲ = ಜಗದ್ಬೀಜ. ವೃಂದಾ = ಭಕ್ತಿ.

— ಕೃಷ್ಣೋಪನಿಷತ್.

10. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಪನ್ನ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನು 1,000 ಯುಗ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಧಾ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ 1,000 ಯುಗ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಶರೀರದಿಂದ ವೃಂದಾವನರೂಪ ಆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಶರೀರದಿಂದ 3 ಕೋಟಿ ಗೋಪರೂ ಪ್ರಕಟವಾದರು—ಶ್ರೀ ದಾಮ ಪಗ್ಯೆರೆ ಸಾತ್ವಿಕ: ಅರ್ಜುನಾದಿ ರಾಜಸಿಕ. ಕಂಸಾದಿಕ ತಾಮಸಿಕರು. ರಾಧಾ ಶರೀರದಿಂದ 3 ಕೋಟಿ ಗೋಪಿಯರು—ಲಲಿತಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ. ಕುಬ್ಜಾದಿ ರಾಜಸಿಕ, ಪೂತನಾದಿ ತಾಮಸಿಕ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಲೀಲಾ 1000 ಯುಗ ನಡೆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣರಾಧಾ ತಿರಿಗಿ ಒಂದಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ 2 ಸಮಭಾಗವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಶಿರದ ವಿರಾಟ್ ಹೊರಡಿತು. ರಾಧೆಯು ಅರ್ಧಶರೀರ ರಾಧೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ 1 ತಲೆ, 2 ಕಣ್ಣುಗಳು. 3 ಕಾಲು, 1,000 ಕೈಗಳ ದೇವತೆ ಆದಳು. ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ತಿರಿಗಿ ದಿವ್ಯ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ 1000 ಯುಗ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತಿರಿಗಿ ಒಂದಾಗಿ, ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಅವರ ಶರೀರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೋಮದಿಂದ ಜನಿಸಿದವು. ನಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹೃದಯದ ರೋಮದಿಂದ. ಅದರಿಂದ ಹೃದಯಕಮಲ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜನಿಸಿದನು. ಆ ಕಮಲ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪದ್ಮಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಶತಮಾನ ಕಮಲನಾಳ ಶೋಧನೆಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಂತ್ಯ ಸಿಕ್ಕದೆ ಮಾಯಾವಶನಾಗಿ ಗಟ್ಟಿ ಕೂಗಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಶಾಂತವನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ರುದ್ರನು ಅದರಿಂದ (ಆ ಕೂಗಾಟ ಧ್ವನಿಯಿಂದ) ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಆತನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—ನಿನ್ನ ಈಶ್ವರನು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಲು, ನೂರಾರು

ದಿವ್ಯವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ವೇದವೇ ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಗೋ ಅದರ ರಕ್ಷಕ ಗೋಪಾಲ. — ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣ.

6. ವೇದಾದಿಗಳ ಅರ್ಥ

ವೇದ 1. ವಿದ್ಯತೆ, **ಜ್ಞಾಯತೆ** ಅನೆನೆತಿ ವೇದಃ = ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳು ನಮಗೆ ವಿಷದ ಆಗುವದು ಯಾವದರಿಂದಲೋ ಅದೇ ವೇದ.

2. ವಿದ್ಯತೆ **ಆಪ್ಯತೆ** ಅನೆನೇತಿ ವೇದಃ = ಯಾವದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯ ವಸ್ತು ಅದರ ಜ್ಞಾನ ದೊರಕುವದೋ ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಆ ವಸ್ತುಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಹಾ ಆಗುತ್ತದೋ ಅದೇ ವೇದ.

3. ವಿದ್ಯತೆ **ವರ್ತತೆ** ಇತಿ ವೇದ ಅಂದರೆ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತ ಆಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂಥಾದ್ದೇ ವೇದ. ಅದು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸತ್ಯ. ಆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವೇ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ ವೇದದ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ.

ಉಪನಿಷದ್ = ಉಪ = ಹತ್ತಿರ. ನಿ = ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ. ಷದ್ = ವಿಶರಣ ಗತ್ಯವ ಸಾದನೆಷು । ವಿಶರಣ = ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿನಾಶ. ಗತಿ = ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವದು. ಅವಸಾದನ = ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಳಯ. ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನ ಅತೀತ ವಿಜ್ಞಾನ ಯಾ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನ = ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ; ಅಪರೋಕ್ಷಾನುಭೂತಿ.

ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳು :—

1. **ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ** = ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವೇ ಬ್ರಹ್ಮ. ಇದು ಸ್ವರೂಪ ಬೋಧ ವಾಕ್ಯ. ಋಗ್ವೇದದ ಐತರೇಯ ಉಪನಿಷತ್ ವಾಕ್ಯ.

2. **ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ** = ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮ. ಇದು ಯಜುರ್ವೇದದ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಅನುಸಂಧಾನ ವಾಕ್ಯ.

3. ತತ್ತ್ವಮಸಿ = ನೀನು ಅದೇ ಆಗಿರುತ್ತಿ. ಇದು ಸಾಮವೇದದ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಉಪದೇಶವಾಕ್ಯ.

4. **ಅಯಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ** = ಈ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ. ಇದು ಅಥರ್ವವೇದದ ಮಾಂಡೂಕ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಅನುಭವಬೋಧ ವಾಕ್ಯ.

ಪರಾಪರ ಬ್ರಹ್ಮ =

215. "ಆತ್ಮನೋ ದ್ವಿವಿಧಂ ಪ್ರಾಹು ಃ ಪರಾಪರ ವಿದ್ಯತ ಃ ॥
ದ್ವೆ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವೇದಿತವ್ಯೆ ಇತಿಚಾಥರ್ವಾಣೀ ಶ್ರುತಿ ಃ
ಪರಸ್ತು ನಿರ್ಗುಣ ಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಃ ಅಹಂಕಾರಯುತೋಽಪರ ಃ ॥
ತಯೊರಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಯೋಗ ಇತ್ಯಭೀಧೀಯತೆ ॥
ಏವಂ ಭೂತಾತ್ಮಕೆ ದೇಹೆ ಯ ಃ ಸಾಕ್ಷೀ ಹೃದಯೆ ಸ್ಥಿತ ಃ
ಅಪರ ಃ ಪ್ರೋಚ್ಯತೆ ಸದ್ಭಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾಪರ ಃ ಸ್ಮೃತ ಃ ॥
ಶರೀರಕ್ಷೇತ್ರ ಮಿತ್ಯಾ ಹುಸ್ತಸ್ಥ ಃ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಉಚ್ಯತೆ ।
ಅವ್ಯಕ್ತ ಪರಮಶುದ್ಧ ಃ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಉದಾರತ ಃ ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾಂತ ವರ್ಣಭೇದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಃ ಪುರಾಣ ಪುರುಷೊ ಅನಾದಿ ಶಬ್ದಃ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿಗೀಯತೆ ॥ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕೆ ದೇಹೆಹ್ಯಂತಃ ಕರಣ ಸಂಯುತಃ ಪುರಾಣ ಪುರುಷೊ ದೇವಃ ಅಪರಾತ್ಮೇತಿ ಕೀರ್ತ್ಯತೆ. —ಬ್ರಹನ್ನಾರದ ಪುರಾಣಂ.

216. ತ್ರಿಸತ್ಯ = ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಕೈವಲ್ಯ ॥ ಹೆ **ಶ್ರುತಿ** । ದೀಪೆಂವಿಣ ಸರ್ಪ ನಜಾಯ ॥ ಹೆ **ಯುಕ್ತಿ** ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ಸಮಾಧಾನ ॥ ಹೆ **ಅನುಭೂತಿ.**

ತ್ರಿಧಾಪ್ರತೀತಿ = ಗುರುಪ್ರತೀತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತೀತಿ, ಆತ್ಮಪ್ರತೀತಿ.
= ಪ್ರಯತ್ನ, ಪ್ರತ್ಯಯ, ಪ್ರಬೋಧ.
= ಸಿದ್ಧಾಂತ, ವೇದಾಂತ, ಧಾದಾಂತ.

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ = ಸತ್ + ಚಿತ್ + ಆನಂದ.
= ಅಸ್ತಿ + ಭಾತಿ + ಪ್ರಿಯ.
= ನಿತ್ಯ + ಪ್ರಕಾಶ + ಸುಖ.
= ಸತ್ತಾ + ಸ್ಫುರತಾ + ಪ್ರಿಯತಾ.

ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ.
ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ.
ಲಿಂಗ, ಪ್ರಪಂಚ, ಜನುಷಿ.
ಸಂಭೂತಿ, ಸಂಸಾರ, ಸಂಹಾರ.

ಮಾನವ ಷಡ್ಗುಣಗಳು:—

ಹಸಿವು ತೃಷೆ	ಇವು ಪ್ರಾಣ ಧರ್ಮ	ಸುಖ ದುಃಖ	ಇವು ಮನೋಧರ್ಮ	ಜನ್ಮ ಮರಣ	ಇವು ದೇಹದ ಧರ್ಮಗಳು

ದೇವರ ಷಡ್ಗುಣಗಳು ಯಾ ಐಶ್ವರ್ಯ ಯಾ ವಿಭೂತಿ

ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಯಶ, ಶ್ರೀ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಧರ್ಮ (= ಸಮತಾ ಮತ್ತು ದಯಾ.)

ಅಷ್ಟ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳು (= ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ಈಶತ್ವ, ವಶಿತ್ವ) ದೂರದರ್ಶನ, ದೂರಶ್ರವಣ, ಜಲಸ್ತಂಭ, ಆಕಾಶಗಮನ, ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷುದ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ತಪೋಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರಿರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಿ ಸೈನ್ಯ ನಾಶಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗೆದ್ದವರು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ವಜ್ರಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪಗಳು, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳು ಇರುವ ಆನೆಗಳು, ಸ್ಪರ್ಶದ ಕಲ್ಲು, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಪರೂಪ ವಸ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದವರು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ದೇವರು ಸಾಕಾರ, ನಿರಾಕಾರ, ಸಗುಣ, ನಿರ್ಗುಣ ಈ 4 ರೂಪಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತೀ ಒಬ್ಬನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಆಸ್ತಿಕರು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ—

217. "ಯಾಚಿ ಕಾಂಹೊ ಖಂತಿ ತುಮ್ಹಾಸಿ ವಾಟೆನಾ। ಹೃದಯಿಂ
ಅಸೊನಿ ಹರಿ ಸಾದೃಶ ಭೆಟೆನಾ" ॥

ಇದಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಉಪಾಯ ನಮ್ಮ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಅಷ್ಟಮಹಾ ಸಿದ್ಧಿಗಳು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ:—

1. ಶ್ರದ್ಧಾ. 2. ಭಕ್ತಿ. 3. ಪ್ರೀತಿ. 4. ರತಿ. 5. ತುಷ್ಟಿ. 6. ಪುಷ್ಟಿ. 7. ಪ್ರೇಮಮಾಧುರಿ. 8. ಶಾಂತಿ.

ಶ್ರದ್ಧಾ:—ದೃಢ ಆಸ್ತಿಕ್ಯಂ ಸಮಾಧಾನ ಶುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧಾ ಜಾಣ. ಆಸ್ತಿಕ್ಯ ಅಂದರೆ ದೇವರು ಸರ್ವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡುವದು ಅವನೇ; ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ—ಎಂದು ದೃಢಚಿತ್ತ ದಿಂದ ಕಳವಳ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ, ಅತೀತದ (past) ಸ್ಮರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭವಿಷ್ಯದ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವದೇ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಶ್ರತ್=ಸತ್ಯ, ಧಾ = ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಇರುವದೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶುದ್ಧ ಪವಿತ್ರ ನಿರಪರಾಧಿ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ "ಮಾಯ ಬಾಳ ಭೇಟಿ ಸುಯಾಚಿ ಆಪಣಿ ಜಸಿ ಗೋಡಿ ಶ್ರದ್ಧಾ".

ಭಕ್ತಿ= ಪರಮಪ್ರೇಮ, ಸಂಗಾತೀತ ಅವಸ್ಥಾ ದೇಹದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಮರವೆಯೇ ಭಕ್ತಿಸ್ವರೂಪ. ಇದು ನಿರ್ವಿಷಯ ಪ್ರೀತಿ.

ಪ್ರೀತಿ= ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದ ವ್ಯಾಪಕತೆ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಇರುವ ಗುಣ ದೋಷ ವಿವರ್ಜಿತ ಲಕ್ಷ್ಯ.

ರತಿ = ಸದಾಕಾಲ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲ, ನಿಸ್ಸಂಶಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇರುವದೇ.

ತುಷ್ಟಿ=ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ವಿನಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭುಂಜ್ಯಾನ್ಯತ್ರ ಶುಭಾ ಶುಭಂ ॥ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ॥

ಪುಷ್ಟಿ= ಅವಿನಾಶ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸದಾ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದೇಹದ ಕ್ಷೀಣತೆ ಯಾ ಅಶಕ್ತತೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯ ತಪ್ಪಿಸಿರುವುದೇ ಪುಷ್ಟಿ.

ಪ್ರೇಮಮಾಧುರಿ= ಭಕ್ತಿಯ ಮಧುರಭಾವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ದಶಮ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಭಕ್ತಿಯ ಮಾಧುರ್ಯ ಸೇವಿಸುವುದೇ.

ಶಾಂತಿ= ಧನಾಸ್ತವ ಧರ್ಮಾಚಾ ಸೊಹಳಾ । ಧರ್ಮ ತೆಥ ಜ್ಞಾನ ।
ಜ್ಞಾನ ತೆಥ ವಿಜ್ಞಾನ । ವಿಜ್ಞಾನ ತೆಥ ಸಮಾಧಾನ ।
ಸಮಾಧಾನ ತೆಥ ಶಾಂತಿ । ಶಾಂತಿ ಪರತಾ ನಾಹಿಂ ಸುಖ ।
ನಿರತಿಶಯ ನಿರ್ವಿಷಯ ಸುಖ ॥

ಈ ಅಷ್ಟಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಧಕನು ಗೆದ್ದು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಬಹುದು.

ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಶ್ರದ್ಧಾಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಭಕ್ತಿ ಆಚರಣ ಹೇಗೆ?

218. "ಕ್ಯೋಂಸೊ ಯಾಗಫಲತಕಾ ಮಾತಾ। ಜಾಗರಿ ಸರ ಜಾಗರಿ ॥ ಟಿಕ ॥ ಯಾ ಜಾಗೆ ಕೊಈ ಜೋಗಿ ಭೋಗಿ। ಯಾ ಜಾಗೆ ಕೊಈ ಚೋರರಿ । ಯಾ ಜಾಗೆ ಕೊಈ ಸಂತಪಿಯಾರಾ । ಲಗಿ ರಾಮಸೆ ಡೋರರಿ ॥ ೧ ॥ ಐಸಿ ಜಾಗನ ಜಾಗಪಿಯಾರಾ । ಜೈಸೆಂ ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದರೆ । ಧ್ರುವಕೊ ದಿನಿ ಅಢಳ ಪದವಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೊ ರಾಜ್ಯರಿ ॥ ೨ ॥ ಮನಹೈ ಮುಸಾಫಿರ ತನು ಸರಾಯ ಬೀಚ । ತೂ ಕೀತಾ ಅನುರಾಗರೆ । ರೈನಬಸೆರಾ ಕರಲೆ ಡೇರಾ । ಉಠಚಲನಾ ಪರಭಾತರೆ ॥ ೩ ॥ ಸಾಧುಕಿ ಸಂಗತಿ ಸದ್ಗುರುಕಿ ಸೇವಾ । ಪಾವೆ ಅಚಲ ಸುಹಾಗರಿ । ನಿತ್ಯಾನಂದ ಭಜೆ ರಾಮಗುಮೂನಿ । ಜಾಗತ ಪೂರಣ ಭಾಗರೆ" ॥ ೪ ॥ ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

7. ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನ

ಯದಾ ಕರ್ಮಾರ್ಜಿತಂ ದೇಹಂ ನಿರ್ವಾಣೆ ಸಾಧನಂ ಭವೇತ್ ।
ತದಾ ಹಿ ವಹನಂ ಸಫಲಂ ಸ್ಯಾನ್ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ॥

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯಬಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನುಸಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ನರದೇಹವನ್ನು ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ದೇಹಹೊರುವಂಥಾದ್ದು ಸಾರ್ಥಕ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬರೀ ಹೆಣಹೊತ್ತ ಹಾಗೆ ನಿರರ್ಥಕ.

ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನೆಯ ಕ್ರಮಗಳೇನೆಂದರೆ:—

ನಿತ್ಯಕರ್ಮ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವ ಉಪಕರಣಗಳೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಒಂದು ನಿಯಮಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ 3¾ ಘಂಟೆಯಿಂದ 5ರ ವರೆಗೆ ಶುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ "ಶುಚಿ

ಸಮಗ್ರೀವಃ ಶಿರಃ ಶರೀರಃ” ಅಂದರೆ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತಲೆ, ಕುತ್ತಿಗೆ, ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಒಂದೇ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕುಳಿತು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆಯೂ ಒರಗದೆ ದೇಹ ಇರಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರೀ ಅಧಿಕಾರ ಅಂದರೆ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆದವರು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು, ಇತರರು ದೇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಜಪ, ನಿಯಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಹಿಡಿದು ಲೆಖ್ಖಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಕೈ ಬೆರಳುಗಳ ಗಂಟಲುಗಳಿಂದ ಲೆಖ್ಖಮಾಡಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಥಮ 100ರಲ್ಲಿ ಶುರುಮಾಡಿ 1000 ವರೆಗೆ ಜಪಿಸಬಹುದು. ಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿಸಿದರೆ ನಂತರ ಕಡಿಮೆಮಾಡಬಾರದು. ದೇಹ ಗೆಹ ಸಂಸಾರಿಕ ಎಂಥಾ ಕಷ್ಟಸಂದರ್ಭಗಳು ಅಭ್ಯಂತರಗಳಾಗಿ ಬಂದರೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಿಡಬಾರದು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಜಪಿಸಿದ 6 ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ದೇವದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಘಂಟೆಯ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದರೆ ಯಾ ದೇವರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರ ಕೇಳಿದರೆ, ಆರತಿಮಾಡುವುದು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಅಷ್ಟಭಾವಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಅದರ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಮಾಡುವರೆ ಸದ್ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ರತಿಪಟ್ಟು, ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಸಯುಕ್ತ ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯ ೩ ರೂಪಗಳಾದ ಗಾಯತ್ರಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಬೆಳಿಗ್ಯೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣುವಾಗಲೇ ಶುರುಮಾಡುವುದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 11 ಘಂಟೆಯ ಒಳಗೆ 2ನೇ ಸಂಧ್ಯಾ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಸಮಯ 3ನೇ ಸಂಧ್ಯಾಮಾಡುವ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕೆಲವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಓಂಕಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ, ಓಂಕಾರದ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಆಹಾರ ನಿರ್ವಾಹ ವಿಷಯಲೋಲುಪತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸೇವಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಹಾ ಬಂದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಉದಾಸಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸಾಧಕನು ಪರಮಾರ್ಥ

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎರಡೂ ಪವಿತ್ರ ಇರುವುವು.

ಶರೀರಕ್ಕೆ ರೋಗದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವುದು ಕಫ, ಪಿತ್ಥ, ವಾತ ಇವುಗಳು ಏಕರಸವಾಗದೆ ಇವುಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ದೇಹ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಕಫ, ಪಿತ್ಥ, ವಾತ ಸಮರಸಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಓಜಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟು. ಆ ಓಜಸ್ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಯಾವ ತರದ ನವರಸವಾಗಲೀ, ಅಂದರೆ ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ, ಕರುಣ, ಅದ್ಭುತ, ಹಾಸ್ಯ, ಭಯಾನಕ, ಭೀಭತ್ಸ, ರೌದ್ರ, ಶಾಂತಿ (ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರುಚಿ ಮಿಥ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಜನ್ಯ) ಈ ನವರಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಓಜಸ್ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ತೇಜಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯ ತಯಾರಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ, ಆದ ವೀರ್ಯ ಮನಃಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ ಎಡೆಗೊಡದೆ ವೀರ್ಯರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಹುಬ್ಬುಗಳ ನಡುವಿನ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮೇಧಸ್ಸಾಗಿ ತೃತೀಯ ನೇತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಈಶ್ವರನ ಫಾಲನೇತ್ರ, ನೆತ್ತಿಯ ಕಣ್ಣು. ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಕಾಮುಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಸಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಿದನು. ನಾವು ಸರ್ವ ಕಾಮವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಮನೋನಾಶದಿಂದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಾಗಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಓಜಸ್ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸು ಯಾ ಭ್ರಾಜಸ್ ನಾವು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಾಸನಾ ಸಮಯ ಬೇಡುತ್ತೇವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ,

219. “**ಓಜೋಽಸಿ**, ಸಹೋಽಸಿ, ಬಲಮಸಿ, **ಭ್ರಾಜೋಽಸಿ** ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮನಾಮಾಸಿ ॥ ವಿಶ್ವಮಸಿ ವಿಶ್ವಾಯುಃ । ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಾಯುಃ” ॥

ಹೀಗೆ **ಓಜಸ್ಸಿನಿಂದ** ಕಫ, ಪಿತ್ಥ, ವಾತ ಸಮರಸಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ, ದೇಹರೋಗಗ್ರಸ್ಥನಾಗದಿರುವದು. **ತೇಜಸ್ಸು** ಯಾ ಭ್ರಾಜ

ದಿಂದ ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮ ತ್ರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸಮರಸಮಾಡಿ ನಿಸ್ತ್ರೈಗುಣನಾಗಿ, ಶಾಂತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲು ಮನಸ್ಸು ಅನಾಮಯ, ದೇಹನಿರೋಗ ಆಗಿ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುವದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸುದರ್ಶನ ಯಾ ಸಮ್ಯಕದರ್ಶನ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯ ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾ ಎಂದು ಅನುಭವಜ್ಞಾನ ಬರುವ ಉಪಾಯ. ಶುರು ಬೆಳಿಗ್ಯೆ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಸತ್ವಗುಣದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ 4 ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧನೆಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಾವುವೆಂದರೆ:—

1. ಬ್ರಹ್ಮಮುಹೂರ್ತ (ಸೂರ್ಯೋದಯಕೆ ಏಕ ಘಂಟಾ ಛಪ್ಪಂನ ಮಿನಿಟ ಪಹಲೆ) ಅರ್ಥಾತ್ 4 ದಂಡ ಪಹಲೆ. ದಂಡ= 24 ಮಿನಿಟು).

2. ದೊ ಪಹರಕೆ ಸಮಯ.

3. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕೆ ಸಮಯ.

4. ರಾತಕೆ ಬಾರಾ ಬಜೆಕೆ ಬಾದ ಮಹಾ ನಿಶಾಮೆ. ಸಂಸಾರ ನಿಸ್ತಬ್ಧಸಾ ಹೊಜಾತಾಹೈ. ಮನತಬ ಸ್ಥಿರಕರಕೆ ಸಾಧನಮೆ ತಲ್ಲೀನ ಹೊ ಸಕತಾಹೈ. ಮನಬಹುತ ಆಸಾನಿಕೆ ಸಾಥ ಸ್ಥಿರಕಿಯಾಜಾ ಸಕತಾ. ಉಸಸಮಯ ಯೋಗೀ, ಋಷಿ, ದೇವ, ದೇವತಾ, ಗಂಧರ್ವ, ಕಿನ್ನರ, ಸಿದ್ಧ. ಮಹಾಪುರುಷಗಣ, ಏವಂ ಸದ್ಗುರು, ತಥಾ ಜಗದ್ಗುರು, ಸಾಧಕಕಿ ಸಹಾಯತಾಕೆ ಲಿಯೆ ವಿಶೇಷ ತತ್ಪರ ರಹತೆಹೈಂ. ಆಗ ಚತುಷ್ಪದಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ:-

1. ವಿಚಾರ = ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ವಿಚಾರ.

2. ವೈರಾಗ್ಯ(= ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಾಕವಿಷ್ಟೆಯಂತೆಣಿಸಿ ತ್ಯಾಗ.

3. ಷಟ್ಸಂಪತ್ತಿ = 1 ಶಮ, 2 ದಮ, 3 ತಿತಿಕ್ಷಾ, 4 ಉಪರತಿ, 5 ಶ್ರದ್ಧಾ, 6 ಸಮಾಧಾನ.

4. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ = ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛಾ – ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆ.

ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಯಾವುದೆಂದರೆ– ತ್ರಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿ; ಅದಕ್ಕೆ 3 ಪಾದಗಳು. ಆ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

ಓಂ ಭೂಃ ಓಂ ಭುವಃ ಓಂ ಸ್ವಾಃ ಓಂ ಮಹಹಃ ಓಂ ಜನಃ ಓಂ ತಪಃ ಓಂ ಸತ್ಯಂ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ—

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ । (ಇದು ಪ್ರಥಮ ಪಾದ)

ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯಧೀಮಹಿ ॥ (ಇದು ದ್ವಿತೀಯ ಪಾದ)

ಧಿಯೊಯೊನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । (ಇದು ತೃತೀಯ ಪಾದ)

ಈ ಮಂತ್ರ 3 ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. 4ನೇ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ ಚತುಷ್ಪದಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಚತುಷ್ಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಯಾವುದೆಂದರೆ:—

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ । ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಧೀಯೋಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಪರೋರಜಸಿ ಸಾವದೋಂ ॥ ಇದರಲ್ಲಿ "ಪರೊರಜಸಿ ಸಾವದೊಂ" ಎಂಬುದು ಚತುಷ್ಪಾದ.

ನಿರ್ವಾಣ ಸಾಧನೆಯ ಜಪದ ಸಮಯ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಈ ಮೂರೇ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯ 7 ವ್ಯಾಹೃತಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಕಾಲ ಹೇಳಬೇಕು.

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಸಮಯ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿ ಸಮೇತ 3 ಗಾಯತ್ರಿ (ತ್ರಿಪದಾ) ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಕುಂಭಕಮಾಡಬೇಕು.

220. ಯಾವತ್ಸ್ವಸ್ಥಮಿದಂ ಶರೀರಂ ಅರುಜಂ ಯಾವಚ್ಚದೂರೆ ಜರಾ । ಯಾವಚ್ಚೇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿರ ಪ್ರತಿಹತಾ ಯಾವತ್ ಕ್ಷಯೊನಾಯುಷಂ ಆತ್ಮಶ್ರೇಯಸಿ ತಾವದೇವ ಕೃತಿನಾ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೋಮಹಾನ್ ॥ ಸಂದೀಪ್ತೆ ಭುವನೆತು ಕೂಪಖನನಂ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಮಃ ಕೀದೃಶಃ ॥

—ಭ. ವೈರಾಗ್ಯಶತಕ.

8. ಉಪಸಂಹಾರ

ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನಪೂರ್ಣ ಆದ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವೇ. ಮೂಲಭಕ್ತಿ, ಮಧ್ಯ, ನವವಿಧಭಕ್ತಿ, ಅಂತಿಂ ದಶಮಭಕ್ತಿ ಯಾ ಪರಾ ಭಕ್ತಿ. ಇಡೀ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಮೂಲಾಗ್ರ ಕಬ್ಬಿನಂತೆ ಮಧುರ ರಸ ಭರಿತ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಮತ್ತು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಸುಗಮ ಮಾರ್ಗ. ನಾರದನು "ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರಿಯಸಿ, ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರಿಯಸಿ, ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರಿಯಸಿ" ಎಂದು ತ್ರಿವಾಚಾ ಸಾರಿಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಗೌರಾಂಗ ಮಹಾ ಪ್ರಭು ಹರಿಕೀರ್ತನೆಗೆ ಯಾರು ಅರ್ಹನೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ– "ತೃಣಾದಪಿ ಸುನೀಚೆನ, ತರೋರಪಿ ಸಹಿಷ್ಣುತಾ. ಅಮಾನೀ ಮಾನದೇನ ಕೀರ್ತನೀಯಸ್ಸದಾ ಹರಿಃ" ॥ ತುಕಾರಾಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ–" ಲಹಾನಾ ಹೂನ ಲಹಾನ ವ್ಹಾವೆಂ." ಕಬೀರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ– ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರ ಇಡಬೇಕಾದರೆ, ಲೇವಾದೇವಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಿತವಾಗಿರಬೇಕು:—

"ದೆನೆಕು ಅನ್ನಪಾನ, ಲೆನೆಕು ಹರಿನಾಮು । ತರನೆಕು
221. ಲೀನತಾ, ಡುಬನೆಕು ಅಭಿಮಾನ" ॥ "ಪಾನಿಬಡೆನಾವಮೆ, ದಾಮುಬಡೆಧಾಮುಮೆ ದೊವು ಹಾತ ಉಲೀಚಿಲಿಯೆ." ಹೊಳೆ ಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ದೋಣಿಗೆ ಛಿದ್ರ ಆಗಿ ನೀರು ಒಳಗೆ ಬರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ನೀರು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾದರೆ ಮುಕ್ತಹಸ್ತ ದಿಂದ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಷ್ಣು ವಿಗೆನೇ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ವಾದ ದರಿದ್ರನಾರಾಯಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಾನು ದೊಡ್ಡ ಪರಮಾರ್ಥಿಯೆಂದು ಜನರ ಪೂಜೆ, ಕಾಮಿನಿ, ಕಾಂಚನ, ಕೀರ್ತಿ—ಈ ಮಾಯೆಯ ರೂಪ
222. ಪಾಶಗಳಿಗೆ ಬಲಿಬೀಳದೆ, "ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನಂ

ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೆ" ಎಂದು ನಾರದನೂ, "ಸ್ವಸ್ವರೂ
ಪಾನುಸಂಧಾನಂ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೆ" ಎಂದು ಶ್ರೀ
ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಸೂಚಿಸಿರುವದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಆಚ
223. ರಿಸಿ, " ಹರಿಚಿಯಾದಾಸಾಂ ಹರಿ ದಾಹಿ ದಿಶಾಂ" ಎಂಬ
ಏಕನಾಥರ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ, ಹರಿಯನ್ನು
ಸ್ವತಹಾ ನೋಡಿ, ಸರ್ವಭೂತಿಂ ಭಗವದ್ಭಾವದಿಂದವಲೋಕಿ
ಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಂದು, ಇತರರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕು.
ದೃಷ್ಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಡಬೇಕು. ಈ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ
224. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗದೇವ
ನಂದನವನಂ, ಸರ್ವೇಪಿ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಾ । ಗಾಂಗಂ ವಾರಿ
ಸಮಸ್ತವಾರಿ ನಿವಹಃ ಪುಣ್ಯಾ ಸಮಸ್ತಾ ಕ್ರಿಯಾ ವಾಚಃ
ಪ್ರಾಕೃತಃ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಶ್ರುತಿಶಿರೋ, ವಾರಾಣಸಿ ಮೇದಿನಿ.
ಸರ್ವಾವ ಸ್ಥಿತಿರಸ್ತು ವಸ್ತುವಿಷಯಾ, ದೃಷ್ಟೆಪರ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ" ॥ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕ ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು
ಸತ್ವಗುಣದ ಪ್ರಿಯ ಎಂತಾಗಲೀ, ರಜೋಗುಣದ ದ್ವೇಷ್ಯ
ಎಂತಾಗಲೀ, ತಮೋಗುಣದ ಉದಾಸವೆಂತಾಗಲೀ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ
ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ನೋಡದೆ, ಶಿಶು ನೋಡುವಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ
ನೋಡಬೇಕು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

225. ಸಹಜಾಚಿ ಆರತಿ ಸಹಜಗೆ ಮಾಯೆ ॥ ಸಹಜಿಂ ಸಹಜ
ವಿಾಪಣ ಸಮೂಳ ಜಾಯೆ, ಸಹಜಾಚಿ ಆರತಿ ಸಹ
ಜಗೆ ಮಾಯೆ ॥ ಧ್ರು ॥ ಸಹಜರೂಪ ಪಾಹತಾಂ ಸಹಜ
ಡೋಳಾಂ, ಸಹಜಿಂ ಸಹಜಡೋಳಾಂ ಸುಖಸೊಹಳಾ
॥ ೧ ॥ ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಂ ಕೇಶವರಾಜೆಂ ಆರತಿ ಓವಾಳಿ ।
ಸಹಜಾಚಿ ಆರತಿ ಸಹಜ ನಿಮಾಲಿ । ಸಹಜಾಚಿ ಆರತಿ
ಸಹಜಗೆ ಮಾಯೆ ॥ ೨ ॥

ಸರ್ವಜ್ಞನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

226. ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿ ನೋಡಿದರೆ ಪಾಪ ।

ಕಿವಿ ತಪ್ಪಿ ಕೇಳಿದರೆ ಪಾಪ ।
ಕೈತಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ।
ನಾಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಆಡಿದರೆ ಪಾಪ ॥

"ತನುವಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಹ, ಮನದಲ್ಲಿ ನಿರಹಂಕಾರ, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯ, ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ, ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನ, ಭಾವದಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ವಾಕ್ಯ.

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸುಲಭ ಉಪಾಯ ನಿರಂತರ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮ ಇರುವದೇ—"ನಾಮತೆಂಚಿ ಮೌನ, ಮೌನತೆಂಚಿ ಬ್ರಹ್ಮ."

॥ ಜೈ ಗುರುದೇವ ದತ್ತ ॥

Mangalore,
21—12—1950.